

EPHMIA

ΕΛΕΝΗ ΣΕΜΕΡΤΖΙΔΟΥ

ερημία

Μυθιστόρημα

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2020

copyright © 2020, Ελένη Σεμερτζίδου

Εξώφυλλο: Άρης Καπετανόπουλος

Η πνευματική ιδιοκτησία αποκτάται χωρίς καμία διατύπωση και χωρίς την ανάγκη ρήτρας απαγορευτικής των προβολών της. Επισημαίνεται πάντως ότι κατά το Ν.2121/1993 και τη Διεθνή Σύμβαση της Βέρνης (που έχει κυρωθεί με το Ν.100/1975) απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η αναπαραγωγή του παρόντος έργου, με οποιονδήποτε τρόπο, τμηματικά ή περιληπτικά, στο πρωτότυπο ή σε μετάφραση ή άλλη διασκευή, χωρίς γραπτή άδεια του εκδότη και του συγγραφέα.

Αφιέρωση;;;;

Π Ρ Ω Τ Ο Μ Ε Ρ Ο Σ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Αν, σήμερα, ξυπνώντας το πρωί η *Αρτεμις*, της ψιθύριζε στ' αυτί η αγαπημένη, συνονόματη θεά της: «*Άφησες τη δύναμη της Αφροδίτης να σε υποτάξει*» θα έπεφτε, τότε, στα πόδια της, κλαίγοντας σαν μικρό απαρηγόρητο παιδί.

Ο χορταριασμένος κήπος, νοτισμένος ακόμη από την υγρασία της θάλασσας, ανέδιδε θάνατο, συνευρισκόμενος με χάρτινες αέρινες ριπές, που έφεραν κάτι από εκκολαπτήριο παρασιτικών οργανισμών και νοσηρών σκέψεων...

«Αν νοσήσει η ψυχή, νοσεί και το σώμα»

Θα σχολίαζε, πάλι, η “*Αγροτέρα*”, η θεά *Αρτεμις*, που η απόλυτη αγριότητά της έδενε την παρθενία της φύσεως με τη γονιμοποιό δύναμη των πάντων.

Τώρα, βέβαια, πώς είναι δυνατόν να απορρίπτεις την ερωτική επαφή και να θεωρείσαι προστάτιδα των τοκετών, αυτό, ομολογουμένως, ήταν κάτι που την ξεπερνούσε! Ήταν, όμως, η ελληνική μυθολογία στο μέσον, που τα γεννούσε όλα αυτά. Κάτι τέτοιες αγκυλώσεις δεν υφίσταντο για τους αρχαίους προγόνους της. Συνεπώς, ούτε και για την ίδια.

Ωστόσο, εκείνο που την τρώμαζε φριχτά, και δεν θα συγχωρούσε ποτέ τον μεγαλοπρεπή μύθο για το ευφάνταστο αποκύημά του, ήταν η αμείλικτη οργή της θεάς της, η οποία, κάποτε, μεταμόρφωσε τον *Ακταίωνα* σε ελάφι, και μετά έβαλε πενήντα σκυλιά να τον κατασπαράξουν, μόνο και μόνο επειδή την είδε γυμνή, την ώρα που έκανε το λουτρό της...

«Απορρίπτοντας τις ερωτικές πολιορκίες, γίνεσαι σκληρός, θέλοντας και μη. Γίνεσαι αμείλικτος και σχεδόν ποτέ δεν συγχωρείς.»

Μονολόγησε, λες και υπήρχε κανείς, τούτη την ώρα, στο παράθυρο, για να την ακούσει. Έμεινε για λίγο να παρατηρεί τις ψηλές ακακίες του κήπου της, που έφταναν μέχρι την αμμουδιά. Κι αυτή το ίδιο έκανε. Δεν μπορούσε να συγχωρέσει...

Ο ουρανός, βαρύς από σύννεφα. Από στιγμή σε στιγμή, υπήρχε φόβος να ξεσπάσει βροχή. Το είδος εκείνο της βροχής που κρατάει για μέρες, και κάνει τον Ιανουάριο να μοιάζει με δαρμένο σκυλί, βρεγμένο ως το κόκκαλο.

Αναρωτήθηκε αν υπήρχε, έστω και ένα ενδεχόμενο, ο εγκαταλελειμμένος, εδώ και δύο περίπου χρόνια, κήπος της να ενωθεί με τη θάλασσα. Αν θα μπορούσε ποτέ αυτό να συμβεί, ή θα έμεναν δύο αυτόνομες ξεχωριστές εικόνες.

Ο κήπος, απ' τη μια, η αμμουδιά, απ' την άλλη, και μια, στο μέσον, χαρακιά, σαν βλάσφημη σκιά, να τα χωρίζει...

[...]

Στο σημείο αυτό, ο άνεμος κούνησε επικίνδυνα τις κουρτίνες του σαλονιού. Στάθηκε εκεί, ένα λεπτό, επιβλητική, κυρίαρχη, με τα πυκνά σύννεφα ν' αρμενίζουν στον ωκεάνιο θόλο.

Κάποτε... Δεν είχε περάσει πολύς καιρός. Ανάμεσα στο βουητό των χειροκροτημάτων και του γέλιου, αρμένιζε το δικό της καράβι. Ακόμη και όταν το απειλούσαν η αντάρα και το κύμα, εκείνη, σαν καλός καπετάνιος, στερέωνε ένα ξίφος στο κεντρικό, πανύψηλο κατάρτι, κι αυτό σήμαινε πως ήταν έτοιμη για τη μάχη που θα ακολουθούσε. Πόσες μάχες είχε δώσει στη ζωή της, κι ας ήταν, ακόμη, νέα! Όμως... Στ' αλήθεια. Ένωθε, ακόμη, νέα;

Η ιδέα ν' αφήσει τη θέα του κήπου της, καθώς και την απόλυτη ερημιά της παραλίας, να θριαμβεύσουν, ήταν άκρως δελεαστική και αναγκαία. Πάντοτε πίστευε ότι ήταν προτιμότερο να επιτρέπεις στον κυματισμό του νου να επιμηκύνει τα περιγράμματα των πραγμάτων, παρά να τα αφήνεις, σαν εκκωφαντικές σκιές, να πέσουν επάνω σου και να σε καταπλακώσουν.

...Όλοι την χειροκροτούσαν. Όλων τα πρόσωπα ήταν φωτεινά, λες και να γέμιζαν από αγάπη και χαμόγελο για εκείνη. Για εκείνη που μονοπωλούσε τη βραδιά. Για εκείνη που ήταν το λαμπερό τους το αστέρι.

Θυμήθηκε την οικογένειά της. Το παλιό κλισέ. Ένωσαν περιφάνια και στοργή να την βλέπουν, έτσι αγέρωχη κι ωραία, πάνω στο ψηλό της βάθρο. Χωρίς να το επιδιώκει, μιλούσε και πόζαρε, ταυτόχρονα, στον φακό...

«Μακριά στον ορίζοντα να σβηστείς και να λησμονήσεις αυτά που ποτέ δεν έμαθες ανάμεσα στα φύλλα...»

Ένωθε την επίδραση του κοινού επάνω της, καθώς πρόφερε αυτούς τους στίχους, εκείνο το απόγευμα. Το «άγριο παιδί» που έκρυβε μέσα της παραήταν έξυπνο για να 'ναι άγριο, τούτη τη στιγμή. Σαν να το έβλεπαν τα μάτια που έπεφταν επάνω της. Σαν να το έβλεπε κι ίδια, που, για άλλη μια φορά, επέπλεε στην παλίρροια των σκέψεων των θαυμαστών της...

«Να ζει κανείς ή να μην ζει, ιδού η απορία!» συνέχισε την απαγγελία του ποιήματός της, έχοντας κλέψει το σαιξπηρικό κλισέ, απ' άλλες εποχές...

Είχε καταφέρει, με τις σύνθετες σκέψεις της και την ευγενή στάση του σώματός της, να μην αφήσει κανέναν θεατή αδιάφορο και απαθή, στην παρουσίαση της νέας ποιητικής της συλλογής.

Ξαφνικά, κοίταξε πάνω από τους ώμους των καλεσμένων, της πρώτης σειράς των καθισμάτων. Σαν σε αόρατη κλωστή, από αυτές που ενώνουν τα φύλλα της πραγματικότητας μεταξύ τους και σε κάνουν να χάνεις την αίσθηση του χρόνου, την είδε να κάθεται στην τρίτη τη σειρά. Η πρώτη αντίδραση, ακαριαία, ήταν να την φανταστεί μ' ένα τσιγάρο ανάμεσα στα χείλη, μολονότι έβγαζε και κάτι από τον ψυχαναγκασμό ατόμου που είναι έτοιμο να οργανώσει στην εντέλεια οτιδήποτε αναλάβει, ακόμη κι ένα έγκλημα.

Η «άγνωστη» κύρτωσε το δάχτυλό της, όπως τα μικρά παιδιά που θέλουνε να πούνε κάτι, ενώ, την ίδια στιγμή, διστάζουν να το κατονομάσουν...

— Αφού η Ποίηση ενδιαφέρει τόσο πολύ, και είναι κομμάτι της καθημερινότητάς μας, όπως μας λέτε, *Κυρία Βαγιάννη...* Μπορείτε, τότε, να μας εξηγήσετε γιατί η φυλή μας είναι τόσο αδιάφορη, ασυγκίνητη και απαθή με την Ποίηση;

«Αυτό με ξεπερνάει.» Ήταν η πρώτη σκέψη που πέρασε από το μυαλό του «άγριου παιδιού», ενώ στεκόταν ακόμη στο χρυσό βάθρο του και κοιτούσε «αφ' υψηλού» το κοινό της.

Την είχε συναντήσει μια φορά μόνο, στην ίδια δημόσια βιβλιοθήκη που πήγαινε, συνήθως, το πρωί του Σαββάτου, για να διαβάσει έργα αγαπημένων της λογοτεχνών. Διαβάζανε αντικριστά οι δυο τους, τη μέρα εκείνη. Αυτή, *Αλμπέρ Καμύ*, και η «άγνωστη», *Μαρσέλ Προύστ*.

Παρέμεινε «άγνωστη», από την αρχή μέχρι το τέλος της παραμονής της, στο αναγνωστήριο της βιβλιοθήκης. Την αναγνώρισε αμέσως, τώρα, ανάμεσα στο κοινό της...

[...]

...Οι πρώτες στάλες της βροχής έπεσαν πάνω στα ήδη βρεγμένα αγριόχορτα του κήπου. Μέχρι ν' αρχίσουν να δυναμώνουν και να κάνουν την επιφάνεια της θάλασσας να ρυτιδώσει, είχε όλο τον χρόνο να θυμηθεί τα ρούχα που φορούσε «η άγνωστη», τη βραδιά της βιβλιοπαρουσίασης. Ήταν, ίσως, απ' τις πιο καλοντυμένες υπάρξεις...

[...]

Μόλις τα χείλη κόλλησαν και η απάντηση δεν έλεγε να βγει από το στόμα, «η άγνωστη» χαμογέλασε ευγενικά:

— Το ξέρω ότι είναι δύσκολο να δώσετε μια απάντηση, *Κυρία Βαγιάννη*. Είναι δύσκολο ν' απαντάει κανείς για κάτι που αγαπάει πολύ. Κι εσείς... Είναι φανερό ότι αγαπάτε πολύ την Ποίηση.

— Η αλήθεια είναι πως, μιλώντας για Ποίηση, είπα ότι είναι καθημερινή υπόθεση, ότι είναι για όλους μας. Τώρα, αν η φυλή μας είναι αδιάφορη γι' αυτό το καθημερινό άθλημα, αυτό δεν είναι κάτι που μπορώ να εξηγήσω.

— Σωστά. Ίσως να μπορεί να το εξηγήσει η μοριακή βιολογία.

Η άγνωστη γυναίκα φαινόταν να το διασκεδάζει. Δεν ήταν, όμως, ούτε αγενής ούτε υπερόπτρια. Ήταν, απλά, *ιδιαιτέρη*. Ένας άγγελος, ριγμένος μέσα σε μια *αγέλη λύκων*...

Δεν ήταν μόνο η ωραιότητα του προσώπου της, οι αρμονικές αναλογίες του σώματός της, όταν σηκώθηκε όρθια, και είχε τη δυνατότητα να τη δει καλά. Ήταν, κυρίως, το απόμακρο του χαρακτήρα της... Το εύθραυστο της ευγένειά της... Η αρχοντιά της, μαζί και με μία λεβεντιά...

- Ναι... Προφανώς, έχει να κάνει και με το DNA της φυλής μας.
- Σας ευχαριστώ πολύ, *Κυρία Βαγιάννη*.

Το κοινό λύθηκε σ' ένα δυνατό χειροκρότημα, και το «άγριο παιδί» υποκλίθηκε, ελαφρώς βουρκωμένο. Όχι από τη συγκίνηση που προκαλούσε η ποιητική βραδιά, αλλά από την μορφή του αγγέλου της, με τον οποίο, μόλις τώρα, είχε συνομιλήσει...

Μέχρι σήμερα, όλα τα πράγματα στη ζωή της ήταν με την έννοια της διαβολικής σύμπτωσης καμωμένα! «Δοκιμασίες» τα λέει ο λαός μας, θέλοντας να χαρακτηρίσει αυτές τις συμπτώσεις. Δοκιμασίες... Δοκιμασίες... Ένα σωρό δοκιμασίες. Έρχεται μια στιγμή που θέλεις να σου δωρίσουν κάτι. Να δεις και την άλλη πλευρά της ζωής. Την αγγελική...

«Αυτός ο άγγελος ήρθε για μένα» μονολόγησε.

Κι ενώ το κοινό δυνάμωνε, ακόμη περισσότερο, το χειροκρότημά του, συγκινημένο κι αυτό από τα όμορφα βουρκωμένα μάτια της ποιήτριάς του, τόσο η ίδια σκεφτότανε το δώρο που της έκανε, σήμερα, η συνονόματη θεά της...

[...]

Η βροχή δεν έλεγε να σταματήσει. Η *Άρτεμις* κουράστηκε να στέκεται στο παράθυρο και να κοιτάζει αμέτοχη και αδρανής.

Έριξε το παλτό της στους ώμους της. Άνοιξε την εξώπορτα της εξοχικής της κατοικίας και βγήκε έξω στον «άναρχο» κήπο. Οι χειμωνιάτικες στάλες της βροχής έπεφταν επάνω της και, σε λίγο, σαν να έγιναν ένα και με τα δάκρυα που κυλούσαν από τα μάτια της, πρώτα αργά και, έπειτα ορμητικά.

Ακούμπησε το κεφάλι της στον κορμό μιας ακακίας. Ο μακρύς κήπος, που έφτανε μέχρι την αμμουδιά της θάλασσας, είχε αρκετές ψηλές ακακίες που έριχναν τη σκιά τους το καλοκαίρι και επέτρεπαν στην οικογένειά της να κάθεται από κάτω τους θερινούς μήνες, αναζητώντας λίγη δροσιά και ηρεμία.

Έσφιξε δυνατά, με τα δυο της χέρια, τον κορμό του δέντρου και, στον πόνο του άγριου αναφιλητού της, αισθάνθηκε να ξαναζεί κάτι από τον πόνο και την παραζάλη των ημερών που είχαν περάσει. Όχι σαν κοινός άνθρωπος. Αλλά σαν ποιήτρια...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Όταν ρίχνεις μια τελευταία ματιά σε μια πρώην κατάφωτη αίθουσα, γεμάτη, πριν από δύο ώρες, από την παρουσία και τα χνώτα ανθρώπων που ήρθαν για να σε τιμήσουν και έφυγαν, όλο και κάτι θα διαπιστώσεις ότι σου ξέφυγε...

— Είναι γεγονός πως οι ποιητές και οι ποιήτριες, σε όλες τις εποχές, κοιτάζουν πίσω από τα μάτια. Όχι με τα μάτια.

— Ω... Συγγνώμη. Δεν σας είδα.

— *Βασιλική*, έτεινε το χέρι της για χαιρετισμό.

— *Αρτεμις*. Χάρηκα πολύ.

— Κι εγώ.

— Ελπίζω να σου άρεσε η βραδιά.

— Μου αρέσουν πολύ τα ποιήματά σου.

— Ξέρεις... Σε θυμάμαι από τη δημόσια βιβλιοθήκη. Διαβάζαμε αντικριστά, στο ίδιο τραπέζι.

— Ναι. Εσύ, *Αλμπέρ Καμύ*, κι εγώ, *Μαρσέλ Προυστ*.

— Ακριβώς! Το θυμάσαι!

Σχηματίστηκε ξανά το ίδιο διακριτικό, ευγενικό χαμόγελο στα, σχεδόν παιδικά, χείλη της, μολονότι, σίγουρα, είχε διανύσει μισό αιώνα ζωής. Όμως, ποιος άγγελος έχει ηλικία σ' αυτόν τον κόσμο;

— Ναι. Φυσικά. Το θυμάμαι, είπε, στο τέλος, η *Βασιλική*.

Με μια κυματιστή κίνηση, η *Βασιλική* κρέμασε την τσάντα της στον ώμο...

— Καληνύχτα, *Αρτεμις*. Εύχομαι και άλλες πολλές επιτυχίες.

Ένα μυτερό καρφί σφηνώθηκε στην καρδιά της ποιήτριας. Σ' αυτόν τον βαθύ πυρήνα, σ' αυτή την ψυχή, με τα χρώματα του λευκού και του μαύρου, ζούσε μια λαίδη. Σύγχρονη. Μοντέρνα. Την είχε μπροστά της. Το πέταλο, όμως, του λουλουδιού της βούλιαζε στον βούρκο της εποχής, ριγμένο...

Όχι! Αυτή, μια ποιήτρια! Δεν θα άφηνε να πάει χαμένη μια τέτοια συνάντηση! Μια τέτοια ευκαιρία! Να γνωρίσει από κοντά μια λαίδη και να εμπνευστεί το επόμενο της ποίημα!

— Βασιλική... Θα ήθελες να ξανασυναντηθούμε;

— Στη βιβλιοθήκη; Το Σάββατο;

Προς στιγμήν, της ήρθε να πει: «Ε, όχι και στη βιβλιοθήκη! Δεν υπάρχουν καφέ;»

Όμως, συγκρατήθηκε, γιατί, αφενός, δεν θα ήταν μια ευγενική απάντηση αυτή και, αφετέρου, δεν θα ήταν και διόλου *ποιητική*.

— Ναι. Πολύ ωραία. Στη βιβλιοθήκη. Το Σάββατο, απάντησε ευγενικά.

[...]

— Ω, *Αρτεμις*! Ήρθες, κορίτσι μου!

Η γυναίκα του επιστάτη, λίγο έλλειψε να τσιμπήσει το μάγουλό της για να δει αν ήταν αληθινή η εικόνα που έβλεπε μπροστά της ή ονειρευόταν.

Η *Αρτεμις* βιάστηκε να σκουπίσει τα δάκρυστά της με την παλάμη της, κάτι που, φυσικά, το πρόσεξε η ηλικιωμένη.

— Τι συμβαίνει, κοπέλα μου; Γιατί τόσος καιρός; Ρήμαξε ο κήπος. Κι εγώ και ο *συγχωρεμένος*, περιμέναμε. Πέθανε πικραμένος ο *Πάτροκλος* μου. Τον αγαπούσε πολύ και τον σεβόταν τον πατέρα σου.

— Έγιναν πολλά.

— Πώς είσαι;

— Προσπαθώ, *Κυρά-Γεωργία*...

— Πάντως... Μπορώ να σου βρω άνθρωπο να καθαρίσει τον κήπο. Τώρα που ο *Πάτροκλος* μου δεν υπάρχει πια... Ούτε και οι γονείς σου.

Κοίταξε ολόγυρα τα αγριόχορτα και, ύστερα, εστίασε στο κλαμένο βλέμμα της *Αρτεμις*, που μετεωρίζονταν στο κενό.

— Θα μείνεις μέρες;

— Δεν ξέρω ακόμη.

— Καταλαβαίνω.

Χτύπησε με συμπάθεια τον ώμο της νεαρής...

«Άλλωστε... Τι υπάρχει να χάσω που με κρατάει εδώ;» μουρμούρισε η *Αρτεμις*, δίχως να περιμένει την παραμικρή απάντηση.

Η ηλικιωμένη επιστάτρια έστρεψε ξανά το βλέμμα της στον κήπο.

— Πόσο περιποιημένος ήταν, κάποτε, ο κήπος σας... Όταν ζούσαν οι δικοί σου. Όλο κόσμο είχατε... Όλο γιορτές.

Αυτή η μονότονη αναφορά είχε αρχίσει να της δίνει στα νεύρα. Δεν είπε, όμως, τίποτα, από σεβασμό προς το πρόσωπο της γριάς.

— Ό,τι και να 'χει συμβεί, κόρη μου, μην τα παρατάς. Η ζωή είναι μικρή. Δεν είμαστε σαν αυτές τις ακακίες που ζουν διακόσια χρόνια. Πεθαίνουμε πολύ γρήγορα. Το μόνο που μένει από μας είναι η καλοσύνη μας... Μάθαινα, πάντα, για τις επιτυχίες σου.

— Ευχαριστώ, Κυρά-Γεωργία.

— Εκείνη... Η ψηλή, ωραία γυναίκα που φιλοξενήσατε πέρσι το καλοκαίρι, εδώ... Τι κάνει; Είναι καλά;

— ...Είναι καλά, είπε, απρόθυμα η *Αρτεμις*, και έκανε στροφή, για να μπει, ξανά, μέσα στο σπίτι, αφήνοντας μόνη την ηλικιωμένη.

— Θα τα ξαναπούμε, κορίτσι μου! φώναξε εκείνη, βλέποντας τη νεαρή να θέλει ν' απομακρυνθεί.

Μπαίνοντας στο σπίτι η *Αρτεμις*, προσπάθησε, για λίγα λεπτά, να θυμηθεί πώς ήταν το βλέμμα της γριάς, όταν είδε, για πρώτη φορά, τη *Βασιλική* να κουνιέται στην αιώρα, διαβάζοντας το *Αναζητώντας τον χαμένο χρόνο*, του *Προυστ*. Ναι... Ναι... Τώρα που το ξανάφερε στο μυαλό της...

Το βλέμμα της γριάς επιστάτριας είχε κάτι από φόβο, μαζί και με αποστροφή...

[...]

Φτάνοντας στη δημόσια βιβλιοθήκη, η *Αρτεμις* κατευθύνθηκε προς το αναγνωστήριο, αναζητώντας τη *Βασιλική*. Την είδε να κάθεται σ' ένα τραπέζι και, αντί για βιβλίο, να έχει μπροστά της έναν φορητό υπολογιστή. Κάτι στο ύφος της, κάτι στον τρόπο που χτυπούσε τα πλήκτρα, έκανε το «άγριο παιδί» - με τη στόφα της ποιήτριας- να σκεφτεί ότι η *Βασιλική* πιθανόν να ανήκε στην παρεξηγημένη εκείνη -αν και «αθάνατη», ταυτόχρονα- ακαδημαϊκή κοινότητα.

— Καλημέρα, *Βασιλική*. Ελπίζω να μην άργησα, σιγοψιθύρισε για να μην ενοχληθούν οι θαμώνες, γύρω τους.

Η ωραία γυναίκα μειδίασε ελαφρώς και, με μια κίνηση του χεριού της, έδειξε στην *Αρτεμις* μια *ελεύθερη* καρέκλα για να καθίσει.

— Ευχαριστώ.

— Μου έστειλε, μια υποψήφια διδάκτωρ μου, ένα κομμάτι της δουλειάς της και το επεξεργάζομαι.

— Α... Μάλιστα. Είσαι καθηγήτρια, *Βασιλική*.

— Ναι.

— Φαίνεται.

— Αλήθεια;

— Ναι.

— Εσύ; Πέρα από ποιήτρια;

— Εγώ... Εγώ είμαι...

— Είσαι;..

— Δουλεύω σ' ένα μικρό βιβλιοπωλείο.

— Και γιατί δεν είσαι εκεί τώρα;

— Γιατί... Με απέλυσαν.

— Πότε;

— Εχθές.

— Λυπάμαι πολύ.

— Εγώ, πάλι, δεν λυπάμαι καθόλου. Δεν χρειάζεστε καμιά καθαρίστρια στο πανεπιστήμιο όπου εργάζεσαι; γέλασε η *Αρτεμις*, και ένας κύριος, με αυστηρό πρόσωπο, γύρισε και την κοίταξε, ενοχλημένος.

— *Αρτεμις*... Νομίζω πως είναι καλύτερα να φύγουμε από δω, Ενοχλούμε.

— Έχεις δίκιο, *Βασιλική*.

Ο άγγελος έκλεισε τον φορητό υπολογιστή και σηκώθηκε απ' το κάθισμα...

— Θα είμαστε πιο καλά στο καφέ απέναντι, είπε, μετά από λίγο.

— Εντάξει, απάντησε η *Αρτεμις*, και την ακολούθησε, χωρίς δεύτερη σκέψη.

Περπατούσαν δίπλα-δίπλα, κατεβαίνοντας τα σκαλιά της βιβλιοθήκης, και, τότε, η *ποιήτρια* δεν άντεξε και το ξεστόμισε:

— Νιώθω εντελώς ανεύθυνη μπροστά σου, *Βασιλική*. Μάλλον, έτσι πρέπει να φαίνομαι και σε σένα.

— Είσαι μικρότερη αρκετά χρόνια. Γι' αυτό.

— Και... Άσχημη, επίσης.

— Ε, όχι, βέβαια!

— Πάντως, εσύ είσαι πολλή όμορφη.

— Το ίδιο θα έλεγα κι εγώ για σένα.

— Σου έφερα και μια ποιητική μου συλλογή...

— Σ' ευχαριστώ πολύ, *Αρτεμις*.

Πέρασαν στο απέναντι πεζοδρόμιο, και ο άγγελος σταμάτησε μπροστά σ' ένα καφέ που, υπό άλλες συνθήκες, η Άρτεμις δεν θα το επισκέπτονταν ποτέ...

— Δοιπόν... Σου αρέσει εδώ;

— Ναι. Φυσικά.

— Πολύ ωραία. Μπαίνουμε τότε.

Η Βασιλική άνοιξε την πόρτα του καφέ, βάζοντας την Άρτεμις κάτω από τις πλατιές φτερούγες της. Ένα κύμα ζεστασιάς ήρθε και τύλιξε, στη στιγμή, την ποιήτρια...

Έξω, το κρύο κρατούσε για τα καλά. Είχε χιονίσει πριν από λίγες ημέρες, και η πόλη φορούσε, πλέον, το πιο λευκό, ωραίο της ένδυμα.

[...]

Η Άρτεμις σωριάστηκε στην πολυθρόνα του σαλονιού, συνειδητοποιώντας ότι τα συναισθήματα που ένωναν την οικογένειά της με την ηλικιωμένη γυναίκα του συγχωρεμένου επιστάτη ήταν αυτά ακριβώς που απέκλειαν την ίδια από αυτόν τον «χορό».

Ήταν στιγμισμένη και αξιοθρήνητη. Γι' αυτό και αυτή η συνεχής αναφορά της ηλικιωμένης στον κήπο. Αποτελούσε μια έμμεση παραδοχή ότι όλα τα άλλα μέλη της οικογενείας της θα φρόντιζαν αυτόν τον άμοιρο τον κήπο... Όλοι, εκτός από την Άρτεμις!

Η αλήθεια ήταν ότι ο κήπος ήταν το πιο εμβληματικό στοιχείο της εξοχικής τους κατοικίας. Στο παρελθόν, έδινε μια μεγαλοπρέπεια στο σπίτι, με την πρώτη ματιά, σε αντίθεση με το σήμερα, που άφηνε μονάχα την πικρή επίγευση μιας τραγικής εγκατάλειψης.

Της ήρθε να πει, κάποια στιγμή, στον διάλογο που είχανε οι δυο τους:

«Σας παρακαλώ, Κυρά-Γεωργία. Έχετε την καλοσύνη να αναγνωρίσετε και τη δική μου ύπαρξη; Υπήρξα κι εγώ κάποτε σ' αυτό το σπίτι. Υπάρχω εγώ, σήμερα. Ακόμη και ως ... ναυάγιο. Δεν είναι ο κήπος, λοιπόν... Είμαι εγώ. Ναι... Ναι... Ξέρω τι θα μου πείτε. Όταν ο χειμώνας στάλαζε την υγρασία του στα τζάμια, και τα λούκια έφραζαν με ξερά φύλλα, υπήρχαν χέρια, τότε, να νοιαστούν για όλα αυτά... Βλέπω κι εγώ το άσπρο κρετόν, που τόσο ομόρφαινε το παράθυρο της κρεβατοκάμαρας, δίνοντάς του χρώμα με την πράσινη φόδρα

του, να έχει ξεθωριάσει. Όμως... Όλα, μια μέρα, ξεθωριάζουν. Όλα, μια μέρα, σβήνουν και χάνονται στον άνεμο...»

[...]

— Τι στην ευχή! είπε η *Άρτεμις*, όταν είδε μια μύγα να επιπλέει στην κρέμα του καφέ της.

Η *Βασιλική*, βλέποντας τη μύγα να βουίζει, πνιγμένη μέσα στο αφρόγαλα, είπε:

— Κάνει αυτό που κάνει κάθε έμβιο ον.

— Δηλαδή;

— Προσπαθεί να επιβιώσει.

— Βιολόγος είσαι, *Βασιλική*;

— Όχι. Δασολόγος.

— Α...

— Ορίστε! Δες! Τα φτερά της βράχηκαν, αλλά εκείνη το παλεύει ακόμα.

— Η αλήθεια είναι ότι λυπάμαι πολύ για τη μύγα. Λυπάμαι, όμως, και για τον καφέ μου.

— Θα σου φέρουν άλλο. Μην ανησυχείς.

Σήκωσε το χέρι της και έκανε νόημα στο γκαρσόν να πλησιάσει στο τραπέζι τους...

— Παρακαλούμε να μας φέρετε έναν άλλο καφέ, γιατί έπεσε μέσα μία μύγα, είπε η *Βασιλική*, με την ευγένεια που την διέκρινε.

— Ναι. Φυσικά, χαμογέλασε το γκαρσόν, και επέστρεψε, μετά από λίγο, με νέο καφέ.

— Η ζωή είναι απλή! γέλασε η *Άρτεμις*

— Διορθώνει, πάντα, το αφεντικό! χαριτολόγησε η *Βασιλική*.

Η *ποιήτρια* σταμάτησε να γελάει και κοίταξε την καθηγήτρια έντονα μέσα στα μάτια...

— Είσαι τυχερή, *Βασιλική*, να βρίσκεσαι ανάμεσα σε τόσους φοιτητές και φοιτήτριες, που, σίγουρα, θα σ' αγαπούν.

— Εσύ! Μια ποιήτρια, με θαυμαστές και θαυμάστριες! Μιλάς για τη δική μου τύχη; Η τυχερή είσαι εσύ, *Άρτεμις*.

— Κανένας ποιητής δεν είναι τυχερός, *Βασιλική*.

— Γιατί;

— Γιατί πονάει.

— Πονάει;

— Θυμάσαι... Όταν ήμασταν μικρές, πώς αντιμετωπίζαμε τα παιδάκια που καθόταν μόνα τους σε μια γωνιά και παρατηρούσανε τον κόσμο;

— Ένα από αυτά ήσουν κι εσύ;

— ... Πώς θα με αντιμετωπίζες, αν ήμασταν παιδιά; τη ρώτησε, μελαγχολικά, η *Αρτεμις*.

— Θα σ' έπιανα απ' το χέρι, σαν μεγαλύτερη που είμαι, και θα σε πήγαινα στο πάρκο να παίζουμε.

— Θα παίζουμε, *Βασιλική*;

— Δεν θέλεις;

— Τι ρόλο θα έχω εγώ σ' αυτό το παιχνίδι;

— Ποιον άλλο; Της *ποιήτριας*, φυσικά.

— Κι εσύ; Της *καθηγήτριας των δασών*;...

Στην άλλη άκρη του διαδρόμου, άνοιξε μια πόρτα. Μια φωνή, μια δεύτερη φωνή, μια τρίτη φωνή... Γρήγορα, γέμισε ο χώρος με αποδοκιμασίες. Παρόλο που ήταν επώδυνο, ήταν αναπόφευκτο.

Ο κόσμος θα είναι, πάντα, γεμάτος από τραχιές, φουριόζικες φωνές...

— Ναι. Έχεις δίκιο, *Βασιλική*. Ας παίζουμε.

— Σε πειράζει, αν δεν σου πω τον δικό μου ρόλο, *Αρτεμις*;

— Όχι... Δεν με πειράζει καθόλου. Μη μου το λες.

Ήταν εντελώς αδύνατον, ακόμη και στα βάθη της εξοχής, να μείνει κανείς μόνος του, με τον εαυτό του. Πόσο, μάλλον, σε μια καφετέρια της συμφοράς!

Όταν βγήκαν από τη δημόσια βιβλιοθήκη, έμοιαζε με απόδραση, και για τις δύο. Τώρα που έπεφταν πάνω στην ελευθερία τους, δεν υπήρχε δυνατότητα διαφυγής. Η συνάντηση με τα «παρελκόμενά» της ήταν αναπόφευκτη. Τι απέμενε, επομένως;

Ένα παιχνίδι. Ένα συνοφρυωμένο ή χαμογελαστό παιδικό πρόσωπο. Ένα γέλιο χαράς ή ένα κλάμα απογοήτευσης. Σ' αυτό το παιχνίδι, δεν υπάρχουν ρόλοι. Υπάρχουν μόνον επιλογές.

Ύστερα... Είναι και οι λύκοι, στη μέση. Θα τρέξουν, κι αυτοί, με τη σειρά τους, να κυκλώσουν τον βράχο με τους επιζήσαντες.

Αυτό είναι το σοκ. Απρόσκλητοι... Απρόσμενα... Έρχονται απροειδοποίητα. Μπαίνουν, από το δάσος, στον αυτοκινητόδρομο, ακο-

λουθώντας το αλάνθαστο ένστικτό τους. Εκεί που οδηγάς, πέφτουν επάνω σου, και...

— Γιατί δεν ζητάμε τον λογαριασμό να φύγουμε από δω, *Βασιλική*; ρώτησε, ταραγμένη, η ποιήτρια, καθώς ο *θόρυβος* ενδυναμώνονταν και την ενοχλούσε αφάνταστα

Η *Βασιλική* σηκώθηκε από την καρέκλα της. Άφησε πάνω στο τραπέζι χρήματα και για τους δύο καφέδες. Ύστερα, έπιασε την *Άρτεμις* απ' το χέρι, σαν μεγαλύτερη που ήταν, και βγήκαν μαζί έξω στον δρόμο, μέσα σε μια συνωμοτική σιωπή...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Όταν ερχόταν το καλοκαίρι, η εξοχική της κατοικία γέμιζε από φωνές για τρεις μήνες. Το παράπονό της, τις περισσότερες φορές, ήταν ακριβώς αυτές οι φωνές. Δεν υπήρχε ησυχία, ούτε για δείγμα!

Έτσι, η πιο ωραία στιγμή της ημέρας ήταν, πάντα, το ξημέρωμα. Καθόταν ανάσκελα στο κρεβάτι και χάζευε, από το ανοιχτό παράθυρο, τραβώντας την κουρτίνα, τις δροσοσταλίδες πάνω στο χορτάρι του κήπου τους. Κάπου μακριά, το ρολόι της εκκλησίας χτυπούσε κατά διαστήματα, σε μια προσπάθεια να ενημερώσει, ακόμη και τον τελευταίο πιστό, για τις εναλλαγές του *άχρονου* χρόνου.

Ήταν πολύ όμορφο ν' αφήνει τα πουλιά να την ξυπνούν. Πρώτα, με την κελαριστή φωνή τους και, έπειτα, κάνοντας επίθεση στο παραθύρι της, όπως ένα σμάρι αγοριών και κοριτσιών που εφορμούν σε γλυκά και λιχουδιές πάρτι γενεθλίων.

Συνήθως, το πιο αστείο θέαμα ήταν οι καλόβολες οι τσίχλες, που χοροπηδούσαν ρυθμικά πάνω στο γρασίδι σαν *ντελικάτες* μπαλαρίνες...

«Αυτός είναι ένας πολύ διαφορετικός κόσμος.» Συνήθιζε, τότε, να λέει, μπαίνοντας, μάλιστα, και στον πειρασμό να διευρύνει τα όρια αυτής της μεγαλειώδους στιγμής, με άλματα που έκανε προς το παρελθόν και το μέλλον της ζωής της, καθώς και με πλάγιες διαδρομές του νου σε διαδρόμους και στενά της ύπαρξής της...

Μα τώρα δεν ήταν καλοκαίρι... Απ' το πρωί, όλα γύρω της διαλάλουν τον χειμώνα... Δεν την είχαν ξυπνήσει τα γνώριμα πουλιά, αλλά οι μαύρες ενοχές της. Καμία τσίχλα δεν χοροπηδούσε ρυθμικά στο χορτάρι. Και οι άγριες μωβ ορχιδέες του καλοκαιριού είχαν πνιγεί κι αυτές μέσ' τα φριχτά αγριόχορτα του κήπου της...

«Μη χάσκεις έτσι άλλο, γιατί θα σε βρει κάνα κακό» μάλωσε λιγάκι τον εαυτό της για την ακηδία που επιδείκνυε, εδώ και τόση ώρα.

Θυμήθηκε τη μέρα που η *Βασιλική* χτύπησε δυνατά τη γροθιά της πάνω στο τραπέζι, κάνοντας την ν' αναπηδήσει απ' την τρομάρα της και να σωριαστεί κάτω στο πάτωμα. Γεγονός που έκανε και την αγέρωχη *θεά* της να εξαγριωθεί μαζί της.

Εκείνη την ημέρα, ο άγγελός της τής φώναξε, οργισμένα: «*Μη χάσκεις έτσι άλλο, Άρτεμις!*»

Όμως, ήταν αργά. Πολύ αργά, πια, για να ζητήσει συγχώρεση απ' τον φύλακα άγγελό της και την συνονόματη προστάτιδα θεά της...

[...]

— Είναι καλή η μέρα σήμερα. Είναι όμορφη μέρα. Η μέρα που απογυμνωόμαστε, είτε η Άρτεμις, φεύγοντας από την καφετέρια μαζί με τη Βασιλική, και ξαναβρίσκοντας τον ποιητικό της οίστρο...

Οι χρυσαφιοί δείκτες του ρολογιού της καθηγήτριας των δασών έδειχναν αμείλικτα έντεκα προ μεσημβρίας. Μ' αυτά και με κείνα, είχε πάει έντεκα, κι αυτές ακόμη βολόδερναν εξόριστες, εδώ κι εκεί!

Η ποιήτρια δεν άντεξε άλλο και έβαλε τα γέλια. Άλλωστε, ένας σκανταλιάρης Ερμής ζούσε μέσα της, και, κάποιες φορές, έκανε και παρέα με την αγέρωχη θεά της.

Η Βασιλική, βλέποντας την Άρτεμις, να λύνεται στα γέλια, πήρε θάρρος και, αστειευόμενη, άρχισε ν' απαγγέλει από στήθους:

«*Έλα γαϊδαράκο μας! Προχώρα συνετά! Μην τις ακούς τις φλύαρες κραυγές των διπλανών σου! Εκείνων των σκληρών προσώπων πορσελάνης! Χαμένα είναι τ' αποκτήματα ετούτου εδώ του κόσμου! Μα... πιο χαμένος είσαι εσύ απ' όλα τα καλούδια!*»

Τα μάτια της Άρτεμις άστραψαν και έλαμψαν από χαρά. Ορμώμενη από τους αυτοσχέδιους στίχους που είχε σκαρφιστεί ο «άγγελός» της, άρχισε ν' απαγγέλει, κι αυτή, το δικό της «επινόημα» της στιγμής:

«*Κανένας δεν μιλάει με μια φωνή μονάχα. Κανείς δεν έχει τη φωνή λευτερωμένη. Αχρεία, ακούω, μουρμουρητά. Χρυσό και μέταλλο που κουδουνίζουν. Τρελή κι ανήμπορη η μουσική να τιθαसेύσει των άγριων ενστίκτων τη γιορτή...*»

Σταμάτησε και κοίταξε με νόημα τη Βασιλική, να πάρει τη σκυτάλη.

Η καθηγήτρια πήρε, πάλι, τον λόγο: «*Σαν βγεις στο μονοπάτι που οδηγεί στη δύση, δώσε μια κλοτσιά στην πόρτα την κλειστή... Διέσχισε τα δρομάκια της χλόης... Βάλε το αγαπημένο σου τραγούδι στο γραμμόφωνο. Κραυγές του δρόμου να μην φτάνουνε στ' αυτιά σου.*»

«*Λεβάντα... Γλυκιά λεβάντα, μη μου γέρνεις. Τις τρίλιες από το τραγούδι μου ν' ακούσεις. Στο άγιο του φινάλε, εσύ, μ' ευωδιά, να με τυλίξεις.*»

— Υπέροχα! φώναξε η Βασιλική. Κοντά σου έγινα κι εγώ, για λίγο, μια ποιήτρια!

— Δεν έγινες. Είσαι. Απλά, δεν το ξέρεις.

— Αλήθεια; Σ' ευχαριστώ και μόνο που το λες. Στο πανεπιστήμιο, δεν έχω χρόνο ούτε να βήξω. Με σένα, όμως, είναι σαν να κερδίζω τον χαμένο χρόνο.

Η Αρτεμις σκέφτηκε για λίγα λεπτά και, έπειτα, είπε:

— Ένα μεγάλο, ψηλό κουτί σαν φυλάκιο, ντυμένο με κόκκινη τσόχα και διακοσμημένο με γιρλάντες από βαριές χρυσαφίες φούντες, είναι η ζωή μας. Φορέματα θροϊζουν, βήματα πάνε κι έρχονται, καρέκλες μετακινούνται... Όλα εξαρτώνται απ' το πόσο περήφανος και τολμηρός είναι κανείς ν' ανέβει πάνω στη σκηνή.

— Πάντως, εσύ, Αρτεμις... Είσαι πολύ τολμηρή, όταν ανεβαίνεις πάνω στη σκηνή, είπε η καθηγήτρια, και χάιδεψε τρυφερά το χέρι της ποιήτριάς της...

[...]

Το σαλόνι, έτσι άδειο και σιωπηλό όπως ήταν, έμοιαζε με κοχύλι που τραγουδούσε όλα όσα συντελέστηκαν, κάποτε, εδώ. Ήταν λες και, μέσα στην αλαβάστρινη κρύα καρδιά του, να είχαν φυλαχτεί, τα δύο τελευταία χρόνια της εγκατάλειψης του σπιτιού, η ουσία, το κενό και η σιωπή.

Ξαφνικά... Οι ατίθασες ζωνρές φωνές του παρελθόντος σταμάτησαν στον μακρύ διάδρομο που οδηγούσε στα υπνοδωμάτια και στον βράχο που έστεκε λίγα μόλις μέτρα από την έρημη ακτή.

Δεν υπήρχε δυνατότητα διαφυγής, πια. Τα δέντρα δεν είχαν φύλλα... Τα τριαντάφυλλα είχαν μαραθεί... Η ψηλή κυρία που περνούσε συχνά έξω από την επιβλητική καγκελόπορτα, κρατώντας ένα άλογο από το χαλινάρι του, είχε χαθεί κι εκείνη. Ίσως και να είχε πεθάνει.

Η Αρτεμις γύρισε το βλέμμα της και κοίταξε την τραπεζαρία. Τις παλιές καλές μέρες του καλοκαιριού, που το σπίτι και ο κήπος γέμιζαν από καλεσμένους, η οικοδέσποινα φώναζε:

«Πάρτε ό,τι θέλετε! Σερβιριστείτε μόνοι σας!»

Αισθάνθηκε νοερά την επίδραση της παγωμένης μύρας και του κρασιού να παραχωρούν τη θέση τους στην ευθυμία των επι-

σκεπτών, σε κάθε μάρμπεκιου που οργάνωναν οι δικοί της, τα γλυκόπικρα εκείνα βράδια. Κι, αμέσως μετά, η παχύρρευστη κρέμα να κουλουριάζεται αισθησιακά στον καφέ τους, κι αυτοί να ρίχνουν κομματάκια μαύρης ζάχαρης και να τα ανακατεύουν ρυθμικά, μέσα σε πορσελάνινα φλιτζάνια που τους έδινε η μαμά.

Αλλά, κι η πυκνή συστάδα από θάμνους και βάτα, πριν καταλήξουν – οικοδεσπότες και καλεσμένοι στην ακρογιαλιά για μεταμεσονύκτιο μπάνιο– ήταν, ανέκαθεν, το προστατευτικό δίχτυ, όπου χαρούμενες πεταλούδες στριφογύριζαν τα άνευρα φτερά τους, κάνοντας τις καρδιές των περισσότερων να πεταρίζουν με όνειρα και φαντασία.

Τις καρδιές των περισσότερων. Όχι, όμως, τη δική της. Γιατί η ίδια, σαν ποιήτρια που ήταν, είχε «προβλέψει» από τότε, ότι, μια μέρα, όλα θα κατέληγαν σ' αυτή την ερημιά που ζούσε κι έβλεπε σήμερα...

[...]

Απείχαν αρκετά μέτρα από τη θάλασσα. Μπορούσαν, όμως, να δουν τα κύματα να χτυπούν, μανιασμένα, πάνω στα βράχια. Αυτός ο Ιανουάριος είχε βγει πολύ άγριος...

— Ένα σπίτι κοντά στη θάλασσα ήθελα να έχω, είτε η *Βασιλική*, τυλιγμένη μέσα στο μακρύ παλτό της, και με το κασκόλ περασμένο γύρω απ' τον λαιμό της.

Κάθισαν σ' ένα παγκάκι. Επικράτησε, για λίγο, σιωπή, και, αμέσως μετά, ακούστηκε η φωνή της *Άρτεμις*:

— Το εξοχικό μας είναι δίπλα στη θάλασσα... Αν θέλεις, μπορούμε να πάμε μια μέρα.

— Ακόμη και τώρα που έχουμε χειμώνα; απόρησε η *Βασιλική*.

— Ακόμη και τώρα, απάντησε η *Άρτεμις*.

— Ξέρεις κάτι, ποιήτρια... Δεν ζω σ' αυτή την πόλη. Όπως, ήδη, έχεις καταλάβει, η δουλειά μου είναι αλλού. Δυστυχώς, δεν μπορέσα να πιάσω το εδώ πανεπιστήμιο. Μου έκαναν πόλεμο κάποιοι συνάδελφοι...

— Καταλαβαίνω.

— Έρχομαι, κυρίως, για να δω θέατρο.

— Σου λείπει η πόλη;

- Ναι. Μου λείπει πολύ.
- Θα μπορούσα να σε φιλοξενώ. Να μένεις, κάποιες μέρες της εβδομάδας, στο σπίτι μου.
- *Αρτεμις...* Η *Βασιλική* τής έπιασε σφιχτά το χέρι. Σ' ευχαριστώ πολύ. Με συγκινείς.
- Θα σου γνωρίσω και τον *προστατευόμενό μου!* είπε, με ενθουσιασμό, η *Αρτεμις*.
- Προστατευόμενο;
- Έχω έναν γιο δέκα ετών.
- Αλήθεια; Αυτό είναι υπέροχο! Δεν ήξερα ότι είσαι παντρεμένη!
- Δεν είπα ότι είμαι παντρεμένη! Είπα ότι έχω έναν γιο! έβαλε τα γέλια η *Αρτεμις*, και η *Βασιλική* την κοίταξε με απορία. Είμαι *ανάδοχη*.
- Α! Μάλιστα! Τώρα κατάλαβα!
- Λοιπόν; Τι λες;
- Για ποιο πράγμα;
- Θέλεις να γνωρίσεις τον *προστατευόμενό μου*;
- Φυσικά... Φυσικά και το θέλω... Άλλωστε, εγώ δεν έχω κανέναν *προστατευόμενο*.
- Είσαι τόσο όμορφη, που θα μπορούσες να έχεις όσους *προστατευόμενους* θέλεις, *Βασιλική*.
- Μάλλον, αυτό είναι και το πρόβλημα, *Αρτεμις!*
- Δηλαδή;
- Όταν έχεις ευρεία γκάμα, χάνεις και τον λογαριασμό! έβαλε τα γέλια, πάλι, η καθηγήτρια.
- Θα ήθελες ένα παιδί; ρώτησε, διστακτικά, η *Αρτεμις*.
- Δεν νομίζω...
- Τα 'χεις βρει με τον εαυτό σου. Αυτό είναι πολύ καλό.
- Ναι... Νομίζω πως, στα πενήντα μου, έχω έναν *προστατευόμενο*. Τον ποτίζω, τον ταΐζω, του δίνω αγάπη και, με κάποιον τρόπο, αυτή την αγάπη την παίρνω πίσω. Τη *Βασιλικούλα* μου!
- Αργησε να συμβεί αυτό; ρώτησε, πάλι, η ποιήτρια, με τη λογοτεχνική περιέργεια που την χαρακτήριζε.
- Μόνον τριάντα πέντε χρόνια!
- Σε μένα δεν χρειάστηκε ούτε μια μέρα. Από τότε που κατάλαβα τη ζωή μου, ήξερα τι θα έκανα και πώς θα το έκανα, χαμογέλασε, γλυκόπικρα, η *Αρτεμις*.

— Είσαι ποιήτρια! φώναξε η *Βασιλική*.

— Στ' αλήθεια, πιστεύεις πως είμαι;

— Έχεις τις αμφιβολίες σου;

— Ναι. Καμιά φορά.

— Δεν σου χρειάζεται η δική μου επιβεβαίωση, *Αρτεμις*. Είσαι ποιήτρια!

— Κάθε καλλιτέχνης χρειάζεται την επιβεβαίωση. Οι καλλιτέχνες είναι ανασφαλείς άνθρωποι.

— Όχι, όταν έχουν αυτογνωσία, όπως εσύ.

— *Βασιλική*... Στη βιβλιοπαρουσίαση... Γιατί μου έκανες εκείνη την ερώτηση;

— Ήθελα να δω τα αντανακλαστικά σου.

— Μόνο γι' αυτό;

— Και για έναν άλλο λόγο.

— Ποιον;

— Γιατί... Γιατί είσαι αληθινή, *Αρτεμις*. Ήθελα να γνωρίσω έναν αληθινό άνθρωπο...

[...]

«Φοβάμαι πως το μυαλό μου δεν είναι στα καλύτερά του» μурμουρίσε η *Αρτεμις*, για να σωριαστεί, μετά από λίγο, στην πολυθρόνα που έβλεπε προς τη θάλασσα.

Έπρεπε να σκεφτεί τι θα έκανε με τον κήπο. Ή θα κούρευε η ίδια το χορτάρι, που κόντευε να φτάσει τα δυο μέτρα, ή έπρεπε ν' αφήσει τη γυναίκα του εκκλιπόντος επιστάτη να μεριμνήσει γι' αυτό.

«Δεν διαφέρω από ένα λαβωμένο ελάφι, που, στο χτυπημένο σαγόνι του, έχει μαζευτεί όλη η καταφρόνια και η σκληρότητα του κόσμου. Έτσι αισθάνομαι, αγαπημένη μου θεά» συνέχισε η ποιήτρια τον διάλογο με τον εαυτό της και με την αγέρωχη *προστάτιδα των δασών*...

»Έχω τ' όνομά σου. Έχεις το δικό μου. Μακάρι να είχα και την ψυχή σου. Μακάρι να γνώριζες κάτι από τις αγωνίες μου. Μακάρι τα δυνατά λόγια του τραγουδιού μου ν' αναδύονταν στην επιφάνεια του μυαλού σου, σαν λέξεις που κάνουν την τραχηλιά στον λαιμό σου να ξεκουμπωθεί και να χαλαρώσει...»

Η *Άρτεμις* σηκώθηκε από την πολυθρόνα και πλησίασε το μπάρκι. Πήρε ένα ποτήρι και έβαλε λίγη βότκα. Έτρεξε στην κουζίνα να δει αν υπήρχαν ακόμη παγάκια στην κατάψυξη.

Ευτυχώς, στο ψυγείο, υπήρχαν παγάκια. Πήρε δύο και τα έριξε στο ποτήρι της. Ανάδευσε το περιεχόμενο και το έφερε στα χείλη της. Για καλή της τύχη, ούτε και η βότκα είχε ξεθυμάνει.

«Πριν από δύο χρόνια, αυτό το σπίτι έσφυζε από κόσμο... Από ποτήρια γεμάτα βότκες, από φωνές, από σιωπές, από ονειροπολήσεις, από ποίηση, από έρωτα... Να πετάξω μακριά από τη νύχτα και τη μέρα, και να βγω σ' ένα ξέφωτο... Εκεί που δεν υπάρχουν χωρισμοί και θάνατοι, αλλά μόνο βλέμματα που συναντιούνται, καρδιές που ενώνονται, χέρια που υψώνονται ψηλά στον ουρανό...»

«*Ήθελα να γνωρίσω έναν αληθινό άνθρωπο*» της είχε πει η *Βασιλική*, εκείνο το απόγευμα, στη θάλασσα.

«*Πολύ φιλόδοξο σχέδιο!*» είχε αναφωνήσει η ίδια. «*Προτιμώ, όμως, τον τίτλο της ποιήτριας, έστω και της μέτριας, παρά ενός αληθινού ανθρώπου. Φοβάμαι πως θα σε διαψεύσω, Βασιλική*».

Έτσι και έγινε. Η διάψευση ήρθε. Από την αντίθετη, όμως, κατεύθυνση.

Ήπια μια δεύτερη γουλιά από τη βότκα της και συνέχισε την αναπόληση...

«*Δεν είχα ιδέα, Βασιλική, πως είμαι τόσο σημαντική, όσο λες...*»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η *Κυρά-Γεωργία* ξαναήρθε, όπως το φίδι εμφανίζεται πάνω στο υγρό χορτάρι για να γεννήσει τις οχιές του...

— Θέληση να υπάρχει, κοπέλα μου, και όλα γίνονται. Όπου υπάρχει «θέλω», υπάρχει και «μπορώ» δήλωσε, με στόμφο, και μια υποχθόνια φλόγα έλαμψε στα μάτια της. Τι σε νοιάζει εσένα τι λέει ο κόσμος! Κόσμος είναι και λέει ό,τι θέλει! Η αλήθεια του Θεού, κόρη μου... Μόνον η αλήθεια του Θεού υπάρχει.

Η *Άρτεμις* είδε, σε μια στιγμή, οι λέξεις να παίρνουν σάρκα και οστά, και να της κουνάνε το δάχτυλο, με το ηθικό δίδαγμα στα χείλη της ξεδιάντροπης αυτής γυναίκας.

Όσο άκακο αρνί ήταν ο συγχωρεμένος ο *κύριος Πάτροκλος*, τόσο γύφτικη σπορά, μαζεμένη από τους θάμνους, η σύζυγός του!

Όταν πέφτει η προβιά, πετάγεται ο όφις...

— Τι θέλετε, *κυρά-Γεωργία*; ρώτησε η ποιήτρια, τρίβοντας τα πρησμένα κόκκινα μάτια της, αγουροξυπνημένη όπως ήταν. Τι ώρα είναι;

— Δεν είχα ύπνο, κόρη μου. Συγχώρεσέ με. Από χθες που σε είδα σ' αυτή την κατάσταση, δεν μπόρεσα να κλείσω μάτι. Αχ... Πέρασε η εποχή που το σπίτι είχε ζωντάνια. Όμως, λίγο θέλει ο άνθρωπος για να χάσει τα μυαλά του, κόρη μου!

Και κουνώντας περιφρονητικά το δάχτυλό της προς το μέρος της *Άρτεμις*, συνέχισε λέγοντας: «Εμένα που με βλέπεις, δεν είμαι στο άνθος της νιότης μου. Είμαι, όμως, κυρία! Δεν άφησα να με καταπιεί η αλμύρα και η ύπουλη η φώκαινα! Δεν έμαθα απ' τα βιβλία να τιμάω τον Θεό! Τον πόνεσα τον *συγχωρεμένο* - κι αυτόν και τα παιδιά μου!»

Η *Άρτεμις* στηριζόταν με την πλάτη στον τοίχο, υπό την επήρεια ακόμη ενός άστατου και *βαρύ* ύπνου.

Έσφιξε τη ζώνη από τη ρόμπα της και την έκλεισε ερμητικά πάνω στο σώμα της, για να μην μπαίνει ο κρύος αέρας του Γενάρη. Απ' την άλλη, δεν ήθελε και να βάλει τη γριά μέσα στο σπίτι. Έτσι, ήταν υποχρεωμένη να την ακούει έξω στο κεφαλόσκαλο. Ακούμπησε το χέρι της πάνω στο μπράτσο της ηλικιωμένης γυναίκας...

— *Κυρά-Γεωργία*, γιατί μου τα λέτε όλα αυτά; Τι θέλετε ν' αποδείξετε; Με ξέρετε, σχεδόν, από μικρό παιδί. Δεν ζήτησα να...

Η γριά γούρλωσε τα, βαθουλωμένα στις κόγχες, μάτια της και αναφώνησε:

— Έπεσες στην αμαρτία, κόρη μου! Σου δίνω το χέρι μου για να σηκωθείς!

— Και πρέπει αυτό το χέρι να μου το δώσετε τέτοια ώρα; την ειρωνεύτηκε η *Άρτεμις*. Δεν περιμένετε, τουλάχιστον, να ξημερώσει;

Τότε, πετάγεται η *νυφίτσα*, καθώς οσμίστηκε υψηλή καλλιέργεια, δυσφορώντας και για την περιφρόνηση μιας ποιητικής καρδιάς...

— Οι δικοί σου δεν θα επέτρεπαν να συμβούν όλα αυτά! Ήταν αξιοπρεπείς άνθρωποι!

Η ποιήτρια έπιασε, με τα δυο της χέρια, τους γέρικους ώμους, και έσπρωξε ελαφρά τη γριά, μολονότι θα το ήθελε πολύ να την ρίξει από τις πέτρινες σκάλες κάτω στο χώμα...

— Γυρίστε στο σπίτι σας, *Κυρά-Γεωργία*. Είναι πολύ αργά για να με φοβίσετε με τα φαντάσματα του χθες. Είναι χρόνια τώρα που ενηλικιώθηκα.

Η γριά, έχοντας χάσει όλο το δηλητήριό της στη στιγμή, κοίταξε έντονα στα μάτια την *Άρτεμις*...

Της φάνηκε πως, πίσω από αυτό το νεανικό πρόσωπο, κρυβόταν μια αδάμαστη θεά που τραβούσε ψηλά τις μπότες της.

Και το *χηνόφτερο* της ύπαρξής της, όσο και αν το παρέσερνε ο βοριάς, το συγκρατούσαν, ωστόσο, τα χαλινάρια μιας μοίρας, που μόνον ο ήχος απ' τις οπλές αλόγων ακουγόταν να τρέχουν μέσα σε άγρια, παρθένα δάση...

[...]

«Παλάτια γκρεμίζονται... Και του Καίσαρα η αψίδα... Εκεί όπου φωλιάζει ο θαλασσοάνεμος, που δέρνει τους ανθρώπους με ριπές...

Ακόμη και αν το βαρύ σιδηρούν πόδι των Ρωμαίων πέρασε... Εκεί όπου η ωραία Ελένη τον κύριό της περιμένει... Σκάβοντας με το χέρι, μοναχά τους σβόλους τους χωμάτινους σπάμε στο αλέτρι...

Κι αν τους πυρσούς ανάψανε, τους λόφους να φωτίσουν... Ο πύργος έπεσε, μαζί και με το κάστρο... Τον Αγαμέμνονα τον πήρε το άλογο του μακριά από την Τροία...

Η ψευδαίσθηση χάθηκε... Μια αγελάδα, στο χορτάρι, μουγκανίζει... Τα ολοστρόγγυλα μάτια της, με λαχτάρα, σε κοιτάνε... Κι όταν τινάξει ψηλά, πολύ ψηλά, την ουρά της, στον αέρα... Είναι λες και η αγέρωχη θεά του κυνηγιού, το βέλος της, στα πλευρά του ζώου έχει μπήξει, τον θυμό του να τσιγκλήσει...

Το κενό γέμισε... Το συναίσθημα ρέει... Όπως και το αίμα... Η αρχέγονη φωνή πάει να σβήσει...

Η αγελάδα έπεσε νεκρή πάνω στο χώμα... Αιώνια βυθισμένη μεσ' τον ύπνο...

“Αλληλούια” ψάλλουν οι Αγγέλοι του Θεού...

“Αλληλούια” λέει, παιχνιδιάρικα και πονηρά, ο αγγελιοφόρος των θεών, Ερμής.

“Αλληλούια”, με μια φωνή, όλοι φωνάζουν...

“Αλληλούια”, με μια πυγμή, όλοι προστάζουν...

“Αλληλούια”, με μια καρδιά, όλοι σπαράζουν...»

[...]

— Όλο τον Σαίξπηρ απέξω! διαμαρτυρήθηκε η Κυρία Τερέζα και, αμέσως μετά, πήρε πόζα... “Να ζει κανείς ή να μη ζει, ιδού η απορία!”. Συνεχίστε εσείς τώρα, που λέτε πως ξέρετε και όλο τον Σαίξπηρ απέξω!

Η Άρτεμις χαμήλωσε τα μάτια της στο ξύλινο καλογουαλισμένο πάτωμα...

«Να ζει κανείς ή να μη ζει;

Ιδού η απορία!

Τι είναι πλέον ευγενές;

*Να ζει, να υποφέρει της τύχης τα τοξεύματα και σφενδονίσματά της
ή εις βασάνων πέλαγος, τα όπλα ν' αντιτάξει
και να ιδεί το τέλος τους με την αντίστασίντου;»*

— Στοπ! φώναξε η θεατρίνα, για να συνεχίσει η ίδια...

«Απέθανε - Κοιμήθηκε. Ιδού!

*Και μ' έναν ύπνο να παύει ο πονόκαρδος και τα δεινά τα χίλια που
είν' η μοίρα της σαρκός,*

συντέλεια θα ήτο να την ορέγεται κανείς ενθέρμως!
*Ν' αποθάνει, να κοιμηθεί...
 Να κοιμηθεί;»*

Η Κυρία Τερέζα έκανε νόημα στην Αρτεμις να πάρει τη σκυτάλη,
 σ' αυτό το πινακ πινακ...

*«Να ονειρεύεται ίσως!
 Ιδού, ιδού το πρόσκομμα!
 Διότι στου θανάτου τον ύπνον τούτον άραγε τι όνειρα θα έλθουν,
 Αφού αποτινάξομεν την σκέπην την φθαρτήν μας;
 Αυτό μάς φέρνει δισταγμούς. Αυτό είν' η αιτία που κάμνει τόσον
 μακρινόν της συμφοράς τον βίον.
 Διότι ποιος ήθελε ποτέ να υποφέρει του κόσμου τον περίγελον και
 την καταδρομήν του,
 Τυράννων καταπίεσιν, τρανών υπεροψίαν,
 τα βάσανα του έρωτος του καταφρονημένου,
 του νόμου τη βραδύτητα,
 το ύφος των εντέλει ή και τα κολαφίσματα όπου συχνοαρπάζει η
 μετριόφρων αρετή από τους αναξίους...»*

— Μπράβο! Μπράβο, Αρτεμις! αναφώνησε η θεατρίνα. Σπάνια βλέπεις μια νεαρή γυναίκα να απαγγέλει Άμλετ τόσο ωραία! Μοιάζεις με πηγή που αναβλύζει ή με κρυφό σεντούκι που φανέρωσε τους θησαυρούς του. Λοιπόν... Να ξεμπερδεύουμε με φιοριτούρες και φιγούρες;

— Φυσικά, απάντησε, μ' ένα πλατύ χαμόγελο ικανοποίησης, η ποιήτρια.

— Γράψε μου κάτι, να το δω, να το διαβάσω... Τι λες;

— Σύμφωνα, είπε η Αρτεμις, έχοντας στο πλευρό της τη Βασιλική, να κοιτάζει μ' ένα μειλίχιο χαμόγελο, χωρίς να επεμβαίνει, σαν ένας άγγελος που βλέπει διακριτικά τον βίο του πλάσματος που τον έστειλε ο Θεός να φυλάει.

Μόλις, όμως, η Αρτεμις γύρισε το κεφάλι της να δει τις αντιδράσεις της καθηγήτριας των δασών, εκείνη έπιασε το χέρι της και, πλησιάζοντας στο αυτί της, ψιθύρισε:

— Είσαι ευχαριστημένη, ποιήτρια;

ΠΡΩΤΟ ΜΕΡΟΣ

— Ναι. Πολύ. Σ' ευχαριστώ, *Βασιλική*.

— Δεν έκανα τίποτα, *Άρτεμις*. Η *Κυρία Τερέζα* είναι εξαιρετικός άνθρωπος. Ήθελα να την γνωρίσεις και να συνεργαστείς μαζί της...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΕΜΠΤΟ

Η Βασιλική, τις νύχτες, συνήθιζε να διαβάζει ποίηση, αφήνοντας τον δροσοσκέπαστο μανδύα της υπαρκτής της να πέσει αργά στο χρώμα και ν' αναγεννηθεί... Την συγκινούσαν, κυρίως, ποιήματα βουκολικά, βγαλμένα απ' το κάδρο άλλων εποχών. Εκεί όπου υπήρχε ο καθημερινός μόχθος, η γυναίκα και το παιδί, τα οργωμένα αυλάκια, τα λιβάδια, τα πιτσιλωτά αυγά, ο μαγεμένος αυλός του βοσκού που κάθεται πάνω στον βράχο. Το τοπίο, συχνά, συνομιλούσε με ό,τι έλεγαν οι στίχοι... Για έναν ήλιο που πέφτει στα χρώματα της δύσης του για να σηκωθεί και πάλι, για μυρωδιές που ανακατεύονται, για τους αγρότες που ξεκουράζονται απ' τον κάματο της μέρας, για τα ζώα που ξεζεύονται απ' το αλέτρι, για τους γείτονες που γέρνουν στις αυλόπορτες των σπιτιών τους και τραγουδούν...

Ξαπλωμένη, τώρα, στον καναπέ, με το ψηλόλιγνο κορμί της σαν τεντωμένο βέλος, και τα πόδια μαζεμένα κοντά στο σώμα, διάβαζε αργά, έχοντας στο πλάι της την Άρτεμις να την ακούει...

«Ποια χάρη θα ζητούσε η όμορφη η χλόη, που δεν θα την έκανε η αφεντιά μου;... Ω! Φυσικά και θα την έκανε! Με στίχους... Μα οι στίχοι κοιμούνται ακόμη. Απόκαμαν, και τον πεζό τον λόγο διαφεντεύουν να μιλήσει. Τι θα ζητήσει η κοπελούδα μου απ' τον πιστό της υπηρέτη; Τα χείλη άνοιξε, κορίτσι μου γλυκό, και πες. Μια μαϊμού, μήπως, με δαχτυλίδι στη μύτη ή έναν πίθηκο μπερμπάντη, την ιστορία μας να λείει με καμάρι, όταν δεν θα πλαγιάζει, πια, ο έρωτας στο λίκνο, εδώ, του κάμπου, και η αλήθεια μας νεκρή θα παραδέρνει στους αιθέρες;»

Μια μικρή παύση. Η Άρτεμις άρχισε να χειροκροτεί με θέρμη. Η Βασιλική, όμως, συνέχισε, απτόητη:

«...Μετά από σένα, ομορφιά άλλη δεν υπάρχει. Τα μάτια που έχουν δει τον ήλιο, δεν είναι εύκολο να θαμπωθούν από κατώτερες εκλάμψεις. Μεγάλες Άρκτοι και Αλντεμπαράν, δεν είστε τίποτα μπροστά στο θαλερό το φως της ομορφιάς της!»

Στο σημείο αυτό, η καθηγήτρια των δασών έδωσε το βιβλίο στην

ποιήτρια, και έβαλε το δάχτυλό της εκεί από όπου έπρεπε να συνεχίσει η *Αρτεμις*. Αυτή άρχισε να διαβάζει με στόμφο:

«Τι κόλακας που είστε! Τους ξέρω εγώ αυτούς τους τρόπους. Σας είδα χθες... που ένα κορίτσι, στα δυο του μάγουλα, φιλήσατε. Και ένα άλλο, πάνω στα στάχια τα ξανθά, η αγριάδα σας το έριξε. Δεν επιτρέπω την καρδιά μου με ντροπή να τη γεμίζετε. Μήτε τα χείλη μου, με τα επαίσχυντα φιλιά σας. Ελάτε εδώ. Μη με φοβάστε. Δεν είναι η αλήθεια μου μήτε η ομορφιά μου που βαθιά σας συγκινούνε. Είναι αυτά - μα το θεό! - που τα φοβάστε! Και αν είναι όπως τ' άγγιμά σας σάς προδίδει, τρέμετε, τότε, μήπως το ψέμα σας προλάβει. Όμως... Όμως...»

Η *Βασιλική*, που κρατούσε τα μάτια της κλειστά όσο άκουγε αυτούς τους στίχους, τα άνοιξε και κοίταξε με απορία την *Αρτεμις*...

— Όμως... Τι λέει μετά, ποιήτρια; Γιατί σταμάτησες;

Η *Αρτεμις* έσφιξε τα χείλη της για να μη δει η *Βασιλική* πως έτρεμαν...

— Δεν νιώθεις καλά; τη ρώτησε εκείνη.

— Όχι... Όχι. Είμαι καλά. Συνεχίζω...

«Όμως, δεν το φοβάται, πια, ο αμέριμνος και απρόσεχτος αυτού του κόσμου, το δηλητήριο του φιδιού. Και, μεσ' τον κόρφο του, μπροστά, κιτρινωπές οι μέλισσες τού φτιάχνουνε το μέλι.»

— Εύγε! Εύγε! φώναξε η *Βασιλική*, με πάθος και ενθουσιασμό Υπέροχο ποίημα! Κι ωραία το απαγγείλαμε, ποιήτρια!

Και, όπως ο αρματωμένος πολεμιστής αφήνει λίγο την ασπίδα του στο χώμα για να ξεκουραστεί, έτσι και η *Βασιλική* πήρε προσεχτικά, μέσα από τα χέρια της *Αρτεμις*, το βιβλίο που διαβάζανε, και το άφησε, μαλακά, στο πάτωμα...

[...]

«... Και, μεσ' τον κόρφο του, μπροστά, κιτρινωπές οι μέλισσες τού φτιάχνουνε το μέλι.»

Έχοντας ξεφορτωθεί κακήν-κακώς, μέσα στα άγρια μεσάνυχτα, τη γριά επιστάτρια, η *Αρτεμις* θυμήθηκε, την ώρα που έμπαινε ξανά κάτω από τα σκεπάσματα για να συνεχίσει τον ύπνο της, τους στίχους από το ποίημα που διάβαζαν με τη *Βασιλική*... Τη συγκίνηση

που είχε αισθανθεί, τότε, μπροστά σ' αυτούς τους στίχους, λίγο πριν τους απαγγείλει...

Πόσες μέλισσες υπήρχαν, σήμερα, στον κόρφο της; Και αν υπήρχαν κάποιες, εξακολουθούσαν ακόμη, άραγε, να κάνουν μέλι ως αντίδοτο στο δηλητήριο του φιδιού;...

«Όμως, δεν το φοβάται, πια, ο αμέριμνος και απρόσεχτος αυτού του κόσμου, το δηλητήριο του φιδιού.»

Μόνο τα παιδιά είναι αμέριμνα και απρόσεχτα. Μόνο τα παιδιά παίζουν, καθημερινά, με τον θάνατο, αψηφώντας τον, τόσο αμέριμνα και απρόσεχτα. Όπως κι οι ποιητές...

— *Ο κόσμος μου είναι περισσότερο ο κόσμος των δασών, Άρτεμις, και λιγότερο αυτός της ποίησης, της είχε πει, μια μέρα, η Βασιλική. Άλλωστε, μην ξεχνάς ότι είμαι δασολόγος!* και χαμογέλασε, για να διασκεδάσει τη σοβαρότητα και τον προβληματισμό που είχε ζωγραφιστεί στα μάτια της Άρτεμις... *Εσύ, όμως, ποιήτρια, είσαι παιδί! Αμέριμνο κι ανυποψίαστο παιδί! Πώς τα καταφέρνεις;*

Πώς τα κατάφερνε, στ' αλήθεια; Στο μυαλό της κυριαρχούσε για χρόνια – και δεν έλεγε να ξεθωριάσει – η ανάμνηση μιας παιδικής σκηνής... Να κουβαλάει, μαζί με συνομηλίκους της, καλάθια, άποχες για να πιάσουν πεταλούδες, τενεκεδάκια για να τα γεμίσουν με φυτά, χώμα και νερό, και ένα χαλάκι απλωμένο πλάι σε λιμνούλα τεχνητή, όπου κατασκηνώναν, τις ζεστές Κυριακές του καλοκαιριού...

«Ποιο παιδάκι θα γεμίσει τα τενεκεδάκια με νερό;» ακουγόταν κάποιες μαμάδες να καλούν τα μικρά τους και να τα προτρέπουν.

Και, φυσικά, η πιο γνώριμη φωνή και αγαπημένη ήταν της δικής της μαμάς, κάθε που της φώναζε:

«Άρτεμις, μην τρέχεις γύρω-γύρω, κυνηγώντας πεταλούδες. Παιδί μου, θα κάνεις εμετό.»

Παραείναι δυνατή η πραγματικότητα. Σπάνια βλέπεις έγκαιρα τα σύννεφα να πλησιάζουν απειλητικά... Και, όμως. Να το, από πάνω σου. Στέκει εκεί, μαύρο και φουσκωμένο. Κι έτσι όπως κοιτάξεις ψηλά στον ουρανό, δέχεσαι τις πρώτες δυο μεγάλες σταγόνες βροχής στο πρόσωπό σου. Κι αυτές τρέχουν στα μάγουλά σου και κυλούν, όπως τα δάκρυα.

Αλλά... Μήπως είναι δάκρυα, και όχι σταγόνες της βροχής; Δάκρυα που κυλάνε απ' τα μάτια σου;...

Χέρια υψώθηκαν. Ομπρέλες άνοιξαν. Η αναπάντεχη βροχή απέκτησε, ξαφνικά, κάτι το κοινό. Κι ύστερα, σταματάει. Για να αναδυθεί απ' το γρασίδι, η μυρωδιά της νωπής γης. Μια μυρωδιά που έφερε, χρόνια τώρα, κι αυτή, στα ρουθούνια της...

[...]

Τον τελευταίο καιρό – και, συγκεκριμένα, από τότε που η Βασιλική είχε μπει στη ζωή της – έβλεπε και ξανάβλεπε το ίδιο σχεδόν όνειρο, με ελαφρές παραλλαγές, κάθε φορά που έπεφτε να κοιμηθεί.

Καθόταν, λέει, σ' ένα δροσερό λιβάδι, κάτω από τον ήλιο, και ένα άσπρο άλογο, με ζεστά ανθρώπινα μάτια, την κοιτούσε, μέχρι που, από τα μάτια του, άρχιζε να βγαίνει αίμα. Αιμορραγούσε, ενώ παρέμενε ατάραχο, και την κοίταζε μ' ένα, σπαραχτικά, θλιμμένο βλέμμα... Η ατμόσφαιρα, ο ήλιος, ο ουρανός, το καταπράσινο λιβάδι γέμιζαν από μυρωδιά αίματος. Κι αυτή η μυρωδιά ήταν τόσο βαριά και αποπνιχτική, λες και της έκαιγε τον εγκέφαλο. Εκείνη, απεγνωσμένα, έψαχνε για νερό, θέλοντας να πλυθεί, μιας και το αίμα του αλόγου πεταγόταν πάνω στο πρόσωπο, τα χέρια και τα ρούχα της, σαν πίδακας...

Όσο κυλούσε αυτό το εφιαλτικό όνειρο, εκείνη βρισκόταν, στη συνέχεια, μπροστά σε μία λίμνη, γεμάτη νούφαρα, στην οποία βούιζε το ορμητικό νερό ενός καταρράκτη. Το νερό της λίμνης ήταν τυρκουάζ, διάφανο σαν γυαλί, και ζεστό. Χρυσόψαρα, και άλλα πολύχρωμα ψάρια, πήγαιναν κι ερχόταν κάτω από τα διάφανα νερά της...

Ξαφνικά, ο αέρας γέμιζε από πεταλούδες, σαν αυτές που κυνηγούσε με την απόχη της, όταν ήταν μικρό παιδί, και έτρεχε, με λαχτάρα, για να τις πιάσει. Πετούσε, μετά, τα ρούχα από πάνω της, μένοντας γυμνή, και έμπαινε μέσα στη λίμνη. Κοντά της δεν υπήρχε κανένας να της φωνάξει, όπως παλιά:

«Αρτεμις! Πού πας, παιδί μου! Μην πλησιάζεις τη λίμνη! Θα πέσεις μέσα!».

Το γαργαλητό άγγιγμα των ψαριών τής φιλούσε τις γάμπες. Ήταν τόσο αισθησιακό και, την ίδια στιγμή, τόσο ανεπαίσθητο αυτό το άγγιγμα... Όμως, πολύ γρήγορα, το νερό βάφονταν κόκκινο από το αίμα του αλόγου. Τα πολύχρωμα ψάρια πνίγονταν, και, με φουσκωμένες τις κοιλίες τους, επέπλεαν ανάσκελα στην κόκκινη επιφάνεια...

Εκείνη άρχιζε, τότε, να φωνάζει: «*Βοήθεια!*», όπως όταν ήταν μικρή και φώναζε τη μαμά της να τη σώσει, κάθε που ο παιδικός τρόμος την κυρίευε.

Στο όνειρό της, φώναζε, ξανά και ξανά, αλλά δεν ερχόταν κανένας. Δεν υπήρχε κανένας. Έκλαιγε... Έκλαιγε... Κι άξαφνα... Η λίμνη μεταμορφώνονταν σ' ένα μαλακό κρεβάτι που *διαλύονταν* κάτω από το βάρος του σώματός της...

[...]

— Μαμά. Μαμά. Βλέπεις όνειρο, ακούστηκε μια γλυκιά αγορίστικη φωνή.

Εύπνησε και αισθάνθηκε τον μικρό «προστατευόμενό της», τον *Σέργιο*, να στέκεται πάνω από το κεφάλι της, προσπαθώντας να την αποσπάσει από το φριχτό της θέαμα.

Έτριψε τα μάτια της, για να μπορέσει να τον δει καλύτερα μέσα στο μισοσκόταδο...

— Ω... Θεέ μου. Συγγνώμη, μικρέ. Σ' έκανα ν' ανησυχήσεις.

Όταν τον πήρε από το ίδρυμα, όπου κάποιοι τον είχαν εγκαταλείψει, και τον έφερε στο σπίτι της, του είχε πει:

«Δοκιμάζουμε και βλέπουμε. Δεν χρειάζεται να με λες “μαμά”. Μπορείς να με φωνάζεις με τ' όνομά μου ή όπως αλλιώς εσύ θέλεις».

Εκείνος, ωστόσο, μετά από μια-δυο μέρες, άρχισε να την αποκαλεί “μαμά”, μ' έναν εντελώς φυσικό – και άκρως συγκινητικό – τρόπο.

Χαίδεψε το μικρό του χέρι. Το χέρι ενός εξάχρονου αγοριού.

— Δεν είναι τίποτα. Μη φοβάσαι, του είπε, καθησυχαστικά. Ένα όνειρο ήταν. Πέρασε. Είμαι καλά τώρα...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΤΟ

Είναι γεγονός ότι η τέχνη του πολέμου και της ζωής έχει να επιδείξει πολλές πανουργίες και απάτες στο ρου της ιστορίας των ανθρώπων.

Για παράδειγμα, όταν ο *Τσώρτσιλ* σουλούπωσε δέκα παλιά επιβατηγά πλοία και τα χρησίμευσε ως δόλωμα για τις τορπίλες των γερμανικών υποβρυχίων, ποιος θα μπορούσε, τότε, να φανταστεί ότι ο στόλος-απάτη θα έπλεε μέχρι τη Βόρεια Θάλασσα, από τη ναυτική βάση του *Κέιπ Φλόου* στη *Σκοτία*, για να παρασύρει εκεί τον εχθρό και να κοροϊδέψει τον *Χίτλερ*;

Ξαπλωμένη ανάσκελα στο κρεβάτι της, και έχοντας χάσει, πλέον, τον ύπνο της, μετά την *εισβολή* της γριάς επιστάτριας μέσα στη νύχτα, η *Άρτεμις* θυμήθηκε μια γνωστή της οικογένεια από τον *Καναδά*, που ζούσε με τη σύνταξη του παππού. Ο άτυχος ηλικιωμένος υπέγραφε με το αποτύπωμα του μεγάλου δαχτύλου του, καθώς ήταν αναλόγιος. Όταν πέθανε, τα παιδιά του έκοψαν το δάχτυλό του, το έβαλαν μέσα σε διάλυμα φορμαλδεΐδης για να διατηρηθεί, και έτσι συνέχισαν να εισπράττουν την πολυπόθητη σύνταξη, υπογράφοντας αυτά, με το κομμένο δάχτυλο, αντί για εκείνον.

Μέχρι πού μπορεί να φτάσει, λοιπόν, η μακάβρια - αλλά και αποτελεσματική - ιδέα της εξαπάτησης, όταν ο *απατεώνας* έχει βάλει πλώρη για την υλοποίηση του μεγαλεπήβολου σχεδίου του;

Ο *διαφθορέας* είναι ικανός να επιστρατεύσει όλες τις δυνάμεις του, ακόμη και την πιο διεστραμμένη φαντασία του, για να ικανοποιήσει τον πόθο του να εκβιάσει για χρήματα ή να εξαπατήσει...

Αυτό είναι κάτι που το ξέρουν καλύτερα από τον καθένα οι ποιητές, αφού τα δύο πράγματα που σιχαίνονται περισσότερο σ' αυτή τη ζωή είναι τα χρήματα και η απάτη, ασχέτως αν και τα δύο αυτά τούς κυνηγούν μέχρι το τέλος της ζωής τους. Γιατί, κάποια μέρα, είναι πολύ πιθανόν να αποκτήσουν δόξα και χρήματα, αλλά, είναι, επίσης, πολύ πιθανόν, γρήγορα, να τα χάσουν, πέφτοντας θύματα απάτης ή εκβιασμού...

Ποιο είναι, τώρα, το δόλωμα για την εξαπάτηση ενός ποιητή; Μα, φυσικά, ποιο άλλο από την κολακεία και τον έρωτα!

Ο ποιητής είναι σαν ένα παιδί που δεν μεγάλωσε ποτέ. Όπως το μικρό παιδί δέχεται, ανυπεράσπιστο, τα χάδια ενός μεγάλου και τα γλυκόλογά του, έτσι και ο ποιητής θέλει την αναγνώριση και τον έρωτα, σε κάθε βήμα του, για να συνεχίσει να *γεννάει*. Αλλωστε, δεν υπάρχει «τεκνοποίηση», χωρίς προηγούμενη *συνουσία*...

Πόσο σκληρή, όμως, γίνεται η αλήθεια, όταν την αναζητάς διακαώς!

Κι η αλήθεια αυτή έλεγε ευθαρσώς πως, αν δεν υπήρχε η ιδέα του θανάτου, καθώς και όλη αυτή η βιασύνη να *προλάβουμε*, πιθανόν «το ένστικτο του έρωτα» να έμενε για πάντα άγνωστο και *αχρείαστο*.

Τότε, και η αποκάλυψη της κρυμμένης πλευράς μέσα μας, όπου η βία και το μίσος - δύο συναισθήματα άρρηκτα δεμένα με τον έρωτα-θέτουν σε λειτουργία το μηχανισμό της καταστροφής του εαυτού μας και του «άλλου», καθώς και η ψευδεπίγραφη φαντασίωση του πάθους, που διογκώνει τα συναισθήματα στη στιγμή, μέχρι που γινόμαστε εμείς οι ίδιοι η τρέλα της στιγμής, θα έσβηναν δια παντός, με τον ίδιο ακριβώς τρόπο που θα κατακρημνίζονταν σ' ένα βράδυ κι η θεά *Αφροδίτη* από το βάθρο της, για να θριαμβεύσει, ως παντοκράτωρ, πλέον, η αγαπημένη της θεά, η *Αρτεμις*.

Όμως, δεν της ήταν καθόλου δύσκολο, παρόλο αυτά, να σκεφτεί ότι κάτι τέτοιο δεν θα συνέβαινε ποτέ, όσο κι αν παρέμενε η ίδια πιστή στη λατρεία της θεάς της.

Γιατί ο θάνατος караδοκεί παντού. Τα όνειρα εκπίπτουν. Το πάθος δίνει μια μικρή παράταση ζωής. Κι η αγάπη, ένα στοίχημα που φαίνεται, από εξαρχής, χαμένο, γίνεται το μεγαλύτερο *διακύβευμα* όλων των εποχών.

Έτσι, η θεά *Αφροδίτη* θα συνεχίσει, με υψηλή τέχνη, να βασανίζει τα σώματα και τις ψυχές των κοινών θνητών, θέτοντας, πάντα, στο προσκήνιο αυτό το *διακύβευμα*, που προσβάλλει, κατ' ουσία, την περηφάνια και την ανεξαρτησία τους.

Πολύ περισσότερο, μάλιστα, όταν αυτό το *διακύβευμα* έχει μαύρα μαλλιά, γλυκά καστανά μάτια, χλωμό πρόσωπο, και απαντά στο όνομα, *Σέργιος*. Το όνομα του μικρού «προστατευόμενου της», που το χέρι του και η ανάσα του δεν ήταν κάπου κοντά στο προσκεφάλι

της, τούτη την ώρα, που αυτή ζούσε τον δικό της προσωπικό θάνατο, έρημη, μακριά από όλους και από όλα, σε μια εξοχική κατοικία, δίπλα στη θάλασσα...

[...]

— Ποιήτρια! Το φαγητό θέλει μεράκι! φώναξε η *Βασιλική*, και έβαλε το κρέας κάτω από τη βρύση, για να πλύνει, ένα-ένα, τα κομμάτια του... Θα το ρίξουμε στην κατσαρόλα να βράσει, μέχρι να ψηθεί καλά, για να λιώνει στο στόμα μας.

Η *Αρτεμις* κούνησε συγκαταβατικά το κεφάλι της και χαμογέλασε. Άλλωστε, δεν την έπαιρνε να έχει αντίθετη άποψη για τα τεκταινόμενα στο σπίτι της – όταν, μάλιστα, αυτά αφορούσαν το κομμάτι που λεγότανε, «μαγειρική»!

Η «καθηγήτρια των δασών» συνέχισε το *ιερό* της έργο, χωρίς να περιμένει τον παραμικρό αντίλογο από την ποιήτρια...

— Μετά, αφού σουρώσουμε το ζουμί, κρατάμε χωριστά το κρέας σε μια πιατέλα και ετοιμάζουμε το ρύζι σε μία άλλη. Το στακοβούτυρο θα το αφήσουμε να κάψει γιατο τέλος...

— Πού έμαθες, *Βασιλική*, να κάνεις *Κρητικό* γαμοπίλαφο; ρώτησε η *Αρτεμις*, σε μια προσπάθεια να στρέψει αλλού τη συζήτηση, καθώς τα μαγειρέματα και οι συνταγές δεν την συγκινούσαν διόλου.

— Α! Είναι μεγάλη ιστορία... Θα στην πω μια άλλη φορά.

— Μεγάλη;

— Μμ... Καλά. Ας την συντομεύσουμε, λοιπόν, αφού το θέλεις. Πώς θα σου φαινόταν, ποιήτρια, αν σου έλεγα ότι, στα νιάτα μου, έφτασα πολύ κοντά στο να παντρευτώ έναν *Κρητικό*;

— Δεν θα μου φαινόταν και πολύ παράξενο, γιατί έχω καταλάβει πως μέσα σου κυλάει ένα αντάρτικο αίμα, όσο κι αν θέλεις να το κρύψεις!

— Ω! Ποιήτρια! Δεν σου ξεφεύγει τίποτα εσένα, τελικά!

— Το βρήκα; Έκανα καλή ψυχανάλυση;

— Ήμουν πολύ ερωτευμένη, τον καιρό εκείνο...

— Και τι ήταν αυτό που *στράβωσε*; επέμενε η *Αρτεμις* να μάθει, παρά την αδιακρισία που έκρυβε μια τέτοια ερώτηση.

— Μ' εγκατέλειψε... ψιθύρισαν απαλά τα χείλη της *Βασιλικής*.

— Λυπάμαι πολύ γι' αυτό... Συγγνώμη που έγινα αιτία να το θυμηθείς, είτε η *Αρτεμις*, και αισθάνθηκε τις τύψεις και τις ενοχές να τη ζώνουν, όπως τα φίδια.

— ...Πρόλαβε, όμως, ν' αφήσει κάτι μέσα μου, πριν ανοίξει η γη και τον καταπιεί.

— Τι πράγμα;

— Ένα παιδί...

Ακολούθησε ολιγόλεπτη σιωπή, για να ακουστεί, και πάλι, η φωνή της *Αρτεμις*, διστακτικά, αυτή τη φορά:

— Έχεις παιδί, δηλαδή, *Βασιλική*; Νόμιζα πως...

— Όχι... Όχι... Δεν το κράτησα. Σου το είπα, άλλωστε, ποιήτρια. Εγώ δεν έχω κανέναν *προστατευόμενο*, σ' αυτή τη ζωή. Σε αντίθεση με σένα.

Και, μετά από όλα αυτά, η *Βασιλική* κατέβασε την κατσαρόλα από τη φωτιά, βάζοντας μια πετσέτα από πάνω και σκεπάζοντας με το καπάκι, για ν' αφήσει το πιλάφι να «*μαρουβίσει*».

[...]

Μόλις το φως της μέρας διαπέρασε τη μπορντό κουρτίνα της κρεβατοκάμαρας και τρύπωσε κάτω από το παράθυρο, η *Αρτεμις* άνοιξε τα μάτια της, και το πρώτο πράγμα που σκέφτηκε ήταν ότι η μοναξιά της, εδώ στην εξοχή, παρέμενε επιβεβλημένη αναγκαιότητα, καθώς οι εντάσεις και οι διαμάχες στο σπίτι της, στην πόλη, πριν από λίγο καιρό, με τη *Βασιλική*, είχαν ξεπεράσει το επιτρεπτό όριο των *φυσιολογικών αντιθέσεων*.

Ωστόσο, αν γυρνούσε πίσω το ρολόι του χρόνου και έβλεπε την πατρική της οικογένεια, από την παιδική της ηλικία έως και την ενηλικίωσή της, ίσως, τότε, αυτή η «μοναξιά» να *διασκεδάζονταν*, γιατί οι δικοί της γονείς ήταν δύο βαθιά ερωτευμένοι άνθρωποι, από την αρχή μέχρι το τέλος της σχέσης τους, χωρίς ποτέ να χρειαστεί να διεκδικήσουν την ανεξαρτησία τους, με καταχρηστικό τρόπο, *εξοντώνοντας* ο ένας τον άλλο και καταφεύγοντας στη μοναξιά...

«Πρέπει να το πάρω απόφαση ότι δεν τους μοιάζω καθόλου» μονολόγησε, και τράβηξε την κουρτίνα για να δει τι καιρό έκανε.

Τα σύννεφα δεν έλεγαν να τραβηχτούν από τον χειμωνιάτικο ουρανό, κάνοντας την εξοχική κατοικία, τον κήπο και τη θάλασσα να

φαντάζουν ακόμη πιο καταθλιπτικά, έρημα και εγκαταλελειμμένα...

Θυμήθηκε ότι, πολλά βράδια, ξαπλωμένοι στο διπλό κρεβάτι, ο μικρός «προστατευόμενός της» και αυτή, διαβάζανε μαζί τον *Σεβάχ τον Θαλασσινό*, και όταν τελείωνε το παραμύθι, του έλεγε ότι όσο ταπεινό κι αν είναι ένα «σπίτι», δεν υπάρχει άλλο καλύτερο μέρος από το *σπίτι*. Από το *σπίτι* που χρειάζεται ο καθένας στη ζωή του, είτε για να φωλιάσουν εκεί τα όνειρά του είτε για να βρουν καταφύγιο οι ενοχές του.

Βέβαια, για την αγαπημένη της θεά, *σπίτι* ήταν τα πάσης φύσεως άγρια ρουμάνια, οι κρυστάλλινες πηγές και το λίκνισμα του ανέμου, που έκανε, στα τέλη Αυγούστου, τις βαθυκόκκινες κουρτίνες να κουνιούνται ελαφρά και τα χελιδόνια να περνούν ξυστά από το χορτάρι, νομίζοντας ότι θα προσκρούσουν πάνω σ' αυτό και θα τραυματιστούν θανάσιμα, λίγο πριν μεταναστεύσουν για τις θερμές χώρες.

Αισθάνθηκε έντονη την επιθυμία να φορέσει το μακρύ παλτό της και να πάει να προχωρήσει δίπλα στην ακτή, μαζεύοντας βότσαλα, όπως όταν ήταν μικρή, που ξερίζωνε βούρλα από τις όχθες της λίμνης, μαζί με τ' άλλα παιδιά.

Ο καιρός είχε κυλήσει γοργά, όπως όλα έδειχναν.

Αναλογίστηκε πόσο μπορεί κανείς ν' αντισταθεί στη βούληση του χρόνου και τα καπρίτσια των καιρών. Πόσο ακόμη *τα Ουράνια* θα είναι ίδια και απaráλλακτα...

Ήδη, ο ουρανός έφερε επάνω του σημάδια διαφορετικά από αυτά που γνώριζε μέχρι τώρα. Το *σπίτι* είχε πάψει, προ πολλού, να αντιστέκεται στις αλλαγές. Το ίδιο και ο κήπος, που έβγαζε, πλέον, κάτι στραβό και ρυπαρό. Αλλά, και τα πλεκτά, πάνω στα τραπεζάκια, που, κάποτε, τα φρόντιζε το χέρι μιας οικοδέσποινας, κείτονταν, τώρα, τσαλακωμένα και υγρά, σαν νεκρά κουφάρια.

Της φάνηκε πως μια μουσική ερχόταν από μακριά, βγαλμένη σαν από γραμμόφωνο που ξεφυσά τους ήχους του ανάμεσα σε θάμνους πυκνούς και φυλλωμάτων τις σκιές.

Κι αφήνοντας το βλέμμα της να περιπλανηθεί στη θάλασσα, λίγα μόλις μέτρα πιο κάτω από τον φράχτη, συνειδητοποίησε πως είχε έρθει η ώρα να πολεμήσει το *θεριό* που την βασάνιζε...

[...]

Η Βασιλική σταμάτησε λίγο στη τραπεζαρία και κοίταξε το βάζο που ήταν πάνω στο τραπέζι με τα λουλούδια. Της φάνηκαν μαραμένα και άσχημα. Τα έβγαλε από το βάζο και τα πέταξε στα σκουπίδια, χωρίς ούτε καν να ζητήσει την άδεια της *Αρτεμις*.

— Ποιήτρια! φώναξε έπειτα, ενώ τοποθετούσε προσεχτικά τα κίτρινα τριαντάφυλλα που είχε αγοράσει η ίδια.

Της άρεσαν, γενικά, τα λουλούδια, και, συνήθως, τα ταίριαζε με βάση το σχήμα από τα φύλλα τους – πρώτα τα μυτερά και, μετά, αυτά σε σχήμα καρδιάς.

Όλα ήταν έτοιμα για τη βραδιά που θα ακολουθούσε στο εξοχικό της *Αρτεμις*. Τα ασημένια μαχαιροπήρουνα, οι λινές πετσέτες, τα πιάτα πορσελάνης και, στη μέση, το εντυπωσιακό βάζο με τα κίτρινα τριαντάφυλλα...

— Το τραπέζι είναι έτοιμο! φώναξε, ξανά, για να την ακούσει η *Αρτεμις*.

Η *Αρτεμις* δεν έλεγε να εμφανιστεί, γιατί, κλεισμένη στο δωμάτιό της, επέλεγε τα ρούχα που θα φορούσε.

Έκανε αφόρητη ζέστη. Ακόμη και ο επιβλητικός κήπος, με τις ψηλές ακακίες, που, συνήθως, δεν πλήττονταν από τις θερμές μέρες του καλοκαιριού, σήμερα άχνιζε από το χνώτο της υγρασίας.

Τελικά, αποφάσισε να βάλει ό,τι πιο λευκό και φαρδύ βρήκε στη ντουλάπα της, και έπιασε τα μαλλιά της ψηλά για να δροσίζεται ο ψηλόλιγνος λαιμός της. Ήταν όμορφη. Ειδικά τα καλοκαίρια που μαύριζε από τον ήλιο, γινόταν ακόμη πιο γοητευτική. Το πρόσεξε και η Βασιλική, τη στιγμή που την είδε να μπαίνει, επιτέλους, στη τραπεζαρία:

— Ποιήτρια, είσαι στις ομορφιές σου, είπε, αφού την κοίταξε από την κορφή ως τα νύχια.

Η *Αρτεμις*, πάλι, απ' την πλευρά της, παρατήρησε πόσο προσεγμένα η Βασιλική είχε στρώσει το τραπέζι, με κάθε λεπτομέρεια και χωρίς το παραμικρό ψεγάδι.

«Καλά είχα πει, όταν την πρωτοείδα στη βιβλιοπαρουσίαση της ποιητικής μου συλλογής, ότι είναι ψυχαναγκαστικό άτομο» σκέφτηκε από μέσα της, προεκτείνοντας, λίγο ακόμα, την αρχική της σκέψη:

«Θα μπορούσε να κάνει το πιο τέλειο έγκλημα και να είναι και υπεράνω πάσης υποψίας!»

Στη μία άκρη του τραπεζιού υπήρχαν έξι βάζα μαρμελάδας βερικόκο. Ήταν προφανές ότι η *Βασιλική* είχε προλάβει και είχε μαζέψει το νόστιμο φρούτο από τα αρκετά οπωροφόρα δέντρα που είχε ο κήπος – κάτι το οποίο, είναι αλήθεια, δεν είχε κάνει ούτε μία φορά, στο παρελθόν, η *Αρτεμις*!

Βλέποντας η *Βασιλική* την αμηχανία της *Αρτεμις* για τα έξι βάζα μαρμελάδας, καθώς και την έκπληξη που είχε ζωγραφιστεί στα μάτια της, είπε:

— Αυτά τα βάζα μαρμελάδας είναι το δώρο που θα δώσουμε στους καλεσμένους σου, φεύγοντας. Ακριβώς ό,τι έκαναν και οι αρχαίοι πρόγονοί μας, στο όνομα του *Ξένιου Δία*. Έξι οι καλεσμένοι, έξι και τα βάζα. Ένα για τον καθένα.

— Ευχαριστώ, *Βασιλική*. Είσαι τόσο προνοητικό και συγκροτημένο άτομο, που υποκλίνομαι μπροστά σου. Χωρίς εσένα, δεν θα γινόταν αυτό το δείπνο.

Και έκανε να υποκλιθεί μπροστά στη *Βασιλική*. Εκείνη πρόλαβε και της έπιασε σφιχτά το μπράτσο, για να την εμποδίσει να κάμψει, έστω και ελαφρά, τη μέση της...

— Οι ποιητές δεν πρέπει να υποκλίνονται, σε καμία περίπτωση. Μονάχα το κοινό υποκλίνεται μπροστά τους και η Ιστορία, δήλωσε, με κατηγορηματικό τρόπο.

Η *Αρτεμις* χαμογέλασε, μολονότι το κοκκίνισμα στα μάγουλά της την πρόδωσε...

— Τι παιδί, Θεέ μου, που είσαι! γέλασε η *καθηγήτρια* με την ντροπαλοσύνη της *ποιήτριας*, και την χτύπησε, καλοκάγαθα, δυο φορές στον ώμο, για να συνεχίσει με ό,τι τελευταίο απέμενε να κάνει, ώστε να είναι όλα στην εντέλεια.

Το καλοκαίρι είχε έρθει, για άλλη μια φορά. Τελειώνοντας με τις ακαδημαϊκές της υποχρεώσεις η *Βασιλική*, στο τμήμα Δασολογίας που δίδασκε, δέχτηκε, με μεγάλη χαρά, την πρόσκληση της *Αρτεμις* να περάσουν λίγες μέρες μαζί στο εξοχικό της, αφού, πλέον, συγκατοικούσαν, τις περισσότερες ημέρες της εβδομάδας, απ' τον χειμώνα...

— Έχεις έναν αναπτήρα, ποιήτρια; ακούστηκε, πάλι, η φωνή της *Βασιλικής*.

— Φυσικά, απάντησε η *Αρτεμις*, και της έδωσε τον αναπτήρα που είχε στην τσέπη της.

Τότε, η καθηγήτρια άναψε δυο αρωματικά κεριά, και τα έβαλε κι αυτά στο μέσον του τραπεζιού, ανάμεσα στις πιατέλες και τα κίτρινα τριαντάφυλλα, που είχε διαλέξει ειδικά γι' αυτό το βράδυ.

Έπειτα, κοίταξε, για τελευταία φορά, το τραπέζι που είχε στρώσει, και το βρήκε να μοιάζει περισσότερο με σκηνικό τελετουργίας που θα ακολουθούσε, παρά με δείπνο για τους φίλους της *Αρτεμις*...

[...]

«Δεν θέλω να φύγω, χωρίς να δώσω τη μάχη μου» μουρμούρισε η *Αρτεμις*, και κοίταξε απελπισμένα γύρω της τα σκληρά και παγωμένα έπιπλα της τραπεζαρίας και του σαλονιού...

»Πρέπει να μείνω και να ξεφορτωθώ του κήπου μου τα χόρτα... Του πηγαδιού μου τις ευχές... Κι όλες αυτές τις αναμνήσεις απ' το κύμα και τον άνεμο... Να βγάλω από πάνω μου τα γκριζα ρούχα που φορώ... Να πιω σκέτο τον καφέ μου, χωρίς ζάχαρη και γάλα... Να μη με νοιάζει, αν δεν ακούσω ξανά τον τρεμουλιαστό ήχο από της τσίχλας το τραγούδι... Μόνη, καθισμένη κάτω από μια ακακία, που μουρμουρίζει με της θάλασσας τον φλοίσβο κι αγκομαχά με του αλόγου τη πνοή... Χαίρε, αγαπημένη μου θεά... Να έβλεπα εσέ, και τα γλυκά αμυγδαλωτά σου μάτια ... Του όμορφου λαιμού σου τη γαλήνη... Που σαν τον κίονα κρατά, μέσα στα χέρια σου, του κόσμου τούτου τη σοφία... Με φόντο ένα κρίνο ή ένα κλήμα...»

Ειδικά τα χορτάρια στον κήπο την βασάνιζαν περισσότερο από καθετί άλλο. Έπρεπε να τα ξεφορτωθεί το συντομότερο δυνατόν. Δεν ήθελε να βάλει στο παιχνίδι τη γριά επιστάτρια, και να της ζητήσει έναν εργάτη γι' αυτή τη δουλειά. Ήταν επιτακτική ανάγκη να το κάνει μόνη της. Τα «πάρε-δώσε» μ' αυτή την ηλικιωμένη γυναίκα, που της θύμιζε το χθες, δεν της ήταν ιδιαίτερα ευχάριστα.

Έπρεπε να ξεκλειδώσει την αποθήκη και να βρει τη θεριστική μηχανή. Δεν την είχε πιάσει ποτέ στα χέρια της! Δεν ήξερε να κουρευεί κήπους ούτε να περιποιείται λουλούδια. Μέχρι τώρα, το μόνο που την απασχολούσε ήταν τα έργα της, η ποίηση και οι καλλιτεχνικές φωτογραφίες που τραβούσε ή που δεχόταν να «στηθεί» ως μοντέλο για να τις τραβήξουν άλλοι.

Τα ταξίδια της, οι παρέες της, η ζωή της ολόκληρη είχε έναν

μποέμικο αέρα. Ποτέ δεν είχε σκεφτεί ότι θα έφτανε μια μέρα που θα χρειαζόταν να πιάσει στα χέρια της μια θεριστική μηχανή! Η Βασιλική, αντιθέτως, ήξερε από αυτά, όπως και από πολλά άλλα...

Η *Αρτεμις* πήγε στο δωμάτιό της και άνοιξε τη ντουλάπα της για να βρει κανένα πρόχειρο παντελόνι να φορέσει. Βρήκε, για καλή της τύχη, ένα παλιό της τζιν, που της ερχόταν πολύ φαρδύ, αφού είχε χάσει πολλά κιλά, μετά και από την περιπέτεια που είχε περάσει...

Έβγαλε τις πιτζάμες της και το φόρεσε. Για μπλουζα, διάλεξε ένα, επίσης παλιό της, πουλόβερ. Αυτό έδειχνε σαν μπλουζο-φόρεμα επάνω της και «έπλεε»...

«Θεέ μου... Πόσο αδυνάτησα» μουρμούρισε, όσο παρατηρούσε το είδωλό της στον καθρέφτη.

Το γωνιώδες πρόσωπό της είχε γίνει ακόμη πιο οστείνο, και οι γραμμές του, αδρές και έντονες, σκίαζαν τα γαλαζοπράσινα μάτια της. Έδειχνε ακόμη πιο ερωτική...

Πήγε, ξανά, στην κουζίνα και άνοιξε ένα συρτάρι. Ήξερε ότι, εκεί, οι δικοί της άφηναν, πάντα, το κλειδί της αποθήκης...

[...]

Η Βασιλική δεν εκδήλωσε ούτε χαρά ούτε λύπη, βλέποντας να καταφθάνουν στην εξοχική κατοικία οι πρώτοι καλεσμένοι της *Αρτεμις*, ηλιοκαμένοι από την αρχέγονη αλμύρα της θάλασσας και το ζηλόφθονο πάθος του ηλίου.

Ήταν πολύ όμορφη. Το δέρμα της έλαμπε, απαλό και καθαρό. Το φόρεμά της σχημάτιζε πτυχές χαραγμένες, λες και ήταν σμιλευμένο πάνω σε πέτρα. Της προσέδιδε τη χάρη αγάλματος κλασικής εποχής.

Κρατούσε σκήπτρο και μια μικρή σφαίρα στα χέρια της, μήπως; Ήταν βασίλισσα; Ποια ήταν, στ' αλήθεια;

Στην αρχή, η φωνή της ήχησε χαμηλόφωνα. Το μόνο που ακούστηκε να λέει στους θαμώνες ήταν:

«Τα φτιάξαμε μαζί με την *Αρτεμις*».

Και, φυσικά, ήταν ψέμα, γιατί η *Αρτεμις* δεν είχε φτιάξει τίποτα! Ούτε και ήξερε να φτιάχνει τίποτα!

Η Βασιλική, γι' αυτό το τραπέζι, δεν είχε περιοριστεί μόνο στα εδέσματα. Είχε κουρέψει, επίσης, το γρασίδι στον κήπο, είχε κλαδέ-

ψει τις τριανταφυλλίες και είχε ρίξει νερό πάνω στον πλακόστρωτο διάδρομο για να σβήσει κάθε ίχνος βρωμιάς.

Ο χρόνος έμοιαζε να στέκει θαμπωμένος δίπλα στο δρεπάνι της, που το είχε ακουμπήσει πάνω στην απρόθυμη γη να πάρει τη μορφή του ζωγραφισμένου αγγείου που ήταν το τέλειο πρόσωπό της.

Της *Αμαλθείας το κέρας* είχε ξεχυθεί πάνω στο μακρύ τραπέζι μιας γλυκιάς Αυγουστιάτικης νυχτιάς.

Στην προσταγή της, αφού αυτή ήταν η πραγματική οικοδέσποινα, οι καλεσμένοι, σαν αρματωμένοι πολεμιστές, άφησαν, για κάμποσες ώρες, κάτω στο χώμα, την ασπίδα τους, και προχώρησαν με ιερότητα. Ακόμη και ο πιο πρωτόγονος σ' αυτή την ομήγυρη εγκατέλειψε τον βωμό της φαντασίας του, απ' όπου υψώνεται ο καπνός ανίερης θυσίας, και επέστρεψε με χέρια πλυμένα και καρδιά αποκαθαυμένη.

Ο «άγγελος», τέλος, σηκώνοντας, με προσεχτικές και αρμονικές κινήσεις, τη μπαγκέτα του, έμπλεξε τους ανθούς της βιολέτας και της άγριας τριανταφυλλιάς πάνω απ' την σχισμένη γη, κάνοντας την *Άρτεμις*, που κοιτούσε εκστασιασμένη, να αισθανθεί αυτό που είχε πει εκείνο το μοιραίο απόγευμα στη παρουσίαση της ποιητικής της συλλογής, αλλά, μάλλον, δεν το είχε συνειδητοποιήσει, όπως αυτή τη στιγμή. Η μεγαλύτερη ποίηση είναι η καθημερινότητα, όταν, όμως, ο ποιητής έχει φροντίσει, προηγουμένως, να κάνει τον αμέριμνο να μην φοβάται, τον απρόσεχτο να μην κινδυνεύει, και το δηλητήριο του φιδιού να γίνει το νέκταρ από μέλισσες κιτρινωπές που φτιάχνουν το μέλι τούτου του κόσμου των ανθρώπων.

Ναι... Ναι... Η *Βασιλική* ήταν η λογική που κυριαρχεί. Ήταν το συναίσθημα που ξεχειλίζει. Ήταν η ενθάρρυνση ότι, σκαλίζοντας και σκάβοντας, οργώνοντας και σπέρνοντας το χωράφι, ο άνεμος στέλνει μακριά τα λόγια του τραγουδιού, κι αυτό επιστρέφει πάλι, έχοντας διώξει κάθε έγνοια κακή, για να φύγει η νύχτα και να έρθει η χαραυγή...

[...]

Κάτω από την προστασία του πτυχωτού μπουφάν της, η *Άρτεμις* ξεκλείδωσε την πόρτα της αποθήκης και αναζήτησε με τα μάτια τη μηχανή.

Όπως οι ανθρώπινες μορφές ξεπροβάλλουν πίσω από θάμνους, έτσι και οι αναμνήσεις, κουνώντας τα σκήπτρα τους, κατέβηκαν από το βάθρο τους και μπήκαν σε σώματα ερωτευμένων, σε γαλάζιες κορδέλες, ψεύτικες πέρλες και αστεράκια από γυαλί.

Στους τέσσερις τοίχους της αποθήκης και στα στοιβαγμένα εργαλεία, στα σκουλήκια, τα σαλιγκάρια, τις ξεχασμένες από το χρόνο αράχνες, στα σκουρόχρωμα παλιά σκονισμένα έπιπλα και στο αραχνούφαντο σεντόνι που τα σκέπαζε, η «ποιήτρια» είδε τη θέα της ανθρώπινης ύπαρξης. Κι αυτή η θέα ήρθε να δεθεί με τη δυσφορία που της προκάλεσαν αίφνης τα τρία κουκούτσια, από τρία, αντίστοιχα, βερίκοκα που ήταν κάποτε, μέσα σε διαφανή σακουλάκια - αδειανά κουφάρια, σήμερα, ενός χθες που είχε παρέλθει ανεπιστρεπτί.

Όσο τα όπλα γαζώνουν τη γη και τη γεμίζουν τρύπες, τ' αγκάθια βρίσκονται πάνω στον μίσχο του άνθους και το αεράκι σβήνει το σπύρτο που κάποια καρδιά άναψε για να φωτίσει το σκοτάδι, η ανθρώπινη ύπαρξη, θα είναι, πάντα, θλιβερή αλλά και όμορφη...

«Όμορφα...» μουρμούρισε η *Άρτεμις*, βλέποντας τη θεριστική μηχανή «Όμορφα. Εδώ είμαστε, θεά μου. Δώσε μου τη δύναμη που χρειάζομαι...»

Έσυρε τη μηχανή έξω, στο πλακόστρωτο της αυλής, συνεχίζοντας τους στοχασμούς της...

»Πόσο, επιτέλους, έχω το θάρρος να περιορίσω τη ζωή μου στον εαυτό μου – και μόνον σε αυτόν; Η κουκουβάγια σκούζει μέσα στη νύχτα και με τρομάζει... Αρχόντισσα, θεά μου... Βγες απ' την κάμαρά σου... Έλα εδώ, σ' αυτόν τον κήπο, όπου το σκουλήκι υφαίνει το στριφογυριστό του νήμα, και κάνε με να γίνω εγώ μια πεταλούδα που πετάει με τα πολύχρωμα φτερά της. Εκεί όπου η αγνή η πίστη εκπορνεύεται... Κι ο ανθρακωρύχος, στη στοά, το κάρβουνο εισπνέει... Κάνε, διπλά, ουρές από μαστίγια να σχίσουν τον αέρα και να διώξουν μακριά κάθε συννεφιά και ζόφο από τον χειμωνιάτικο ουρανό...»

Απασφάλισε τη μηχανή και ο όποιος θρίαμβός της, σαν ποιήτρια, ξεθώριασε στην παραφωνία που ακολούθησε. Όλα τα χαρίσματά της, ξαφνικά, δεν σήμαιναν τίποτα.

Οι ψηλές αγέρωχες ακακίες αντιβούιξαν από τον σφυριχτό ήχο που έβγαλε η θεριστική μηχανή. Μια ανατριχιαστική κακοφωνία, μια εξαλλοσύνη γεμάτη συριγμούς, δονήσεις, κλαριά, ξερά φύλλα

και άγρια χορτάρια. Μέχρι και τα πουλιά ενοχλημένα, πέταξαν ψηλά και έφυγαν, αφήνοντάς την ακόμη πιο έρημη.

Η μηχανή του γκαζόν έγινε μια ραψωδία που συλλάβιζε, παράφωνα και χωρίς μέτρο, τη ζωή. Τι να 'ναι, άραγε, η δόξα, και πόσο μπορεί να πει μια ποιήτρια σ' ένα κοινό που τη χειροκροτεί:

«Είμαι εδώ! Λάβετε το χάρισμά μου!»

Και αυτό το κοινό να την καταλάβει, μέσα στην κακοφωνία μιας οχλοβοής;

Έκλεισε, για λίγα δευτερόλεπτα, τα μάτια της. Το βουερό παλλόμενο τοπίο από ένα «θεριό» που αγκομαχά, πριν γλιστρήσει στο δασύτριχο σκληρό στέρνο της γης, την έκανε να γυρίσει νοερά λίγα χρόνια πριν.

Ακόμη και τότε... Ακόμη και τότε που τα κρίνα, τα τριαντάφυλλα και οι πράσινοι θάμνοι στόλιζαν με τις συστάδες τους την εξοχική κατοικία και τον κήπο, ακόμη και τότε, αυτό το έδαφος δεν έπαυε να είναι σκληρό, τραχύ και αχάριστο.

Κρατώντας τα μάτια της κλειστά, η «ποιητρια» ψαχούλευσε τα χερούλια της μηχανής. Τα έπιασε σφιχτά και έκανε το πρώτο βήμα, περνώντας το κοφτερό μαχαίρι πάνω από το ατίθασο χορτάρι, που δεν μπορούσε ν' αφουγκραστεί τίποτα από τους κραδασμούς και τους ήχους της καρδιάς της...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΒΔΟΜΟ

Ο Σώζος και ο Φάνης, βλέποντας την αέρινη ομορφιά της Βασιλικής, έκαναν ένα συνωμοτικό νόημα στην Άρτεμις, κι εκείνη – που κάτι τέτοια τα έπιανε στον αέρα με την πρώτη – τους απάντησε μ' ένα διακριτικό μειδίαμα στα χείλη, σαν να τους έλεγε με τον τρόπο της:

«Αφήστε την ήσυχη, παλιόπαιδα. Δεν είναι για τα μούτρα σας.»

Η Ιζαμπέλα και η Τάνια, από την άλλη, στο πρόσωπο της «καθηγήτριας των δασών», είδαν την άσπονδο εχθρό τους ν' απειλεί όλη τη γυναικεία τους ύπαρξη.

Είναι άξιον απορίας πώς κάτι τέτοια τραπέζια συνοδεύονται από «παρατράγουδα» που δεν μπορεί κανείς να τα φανταστεί από εξαρχής, αν δεν τα ζήσει. Ειδικά, η Άρτεμις...

Η Βασιλική, έχοντας ανάλογες εμπειρίες και στο παρελθόν, περιόριστηκε σε «χλιαρές» χειραψίες και σε κάνα δυο τυπικές κουβέντες με τους καλεσμένους, για να αποχωρήσει, μετά από λίγο, και να μπει στη κουζίνα, κάνοντας την Άρτεμις ν' απορήσει και να τρέξει να δει τι γίνεται...

— Είσαι καλά; Έγινε κάτι;

— Ποιήτρια, πήγαινε στους φίλους σου. Εγώ έχω δουλειά στην κουζίνα.

— Βασιλική, δεν είσαι υπηρέτρια. Είσαι... Είσαι φίλη μου.

— Σ' ευχαριστώ πολύ, Άρτεμις. Αυτό είναι πολύ συγκινητικό.

— Θα ήθελα ν' αφήσεις την κουζίνα και να έρθεις ξανά στο τραπέζι.

— Σε παρακαλώ. Μην επιμένεις.

— Μα... Γιατί;

— Δεν μ' αρέσουν τα αδιάκριτα βλέμματα όταν πέφτουν επάνω μου. Δεν νιώθω καλά...

— Εξαιτίας του Σώζου και του Φάνη;

Η καθηγήτρια κούνησε καταφατικά το κεφάλι της και στύλωσε τα μάτια της στο πάτωμα...

— Κατάλαβα, είπε κοφτά η Άρτεμις και το πρόσωπό της σκοτεΐνιασε. Αφήσέ το επάνω μου, και έκανε να φύγει.

Η Βασιλική έπιασε σφιχτά το μπράτσο της Άρτεμις για να ανακόψει την ορμή της...

— Μην κάνεις τίποτα. Σε παρακαλώ. Είναι φίλοι σου. Πρέπει να τους δεχτείς όπως είναι.

— Δεν ανέχομαι οι φίλοι μου να συμπεριφέρονται γαϊδουρινά στους ανθρώπους μου και να τους φέρνουν σε δύσκολη θέση, απάντησε εκείνη, με τον ίδιο απότομο και θυμωμένο τρόπο, σαν πειστωμένο κοριτσάκι που βιώνει την προδοσία των φίλων της για πρώτη φορά.

— Άρτεμις... Μην είσαι τόσο παιδί. Ω, Θεέ μου... Πόσο παιδί είσαι... αναστέναξε η καθηγήτρια, και πέρασε τα χέρια της γύρω από τον λαιμό της Άρτεμις, σε μια προσπάθεια να την αγκαλιάσει.

Η νεαρή πάγωσε. Τα χέρια της Βασιλικής την έσφιγγαν, σαν μέγγενη, απεγνωσμένα και κυριαρχικά. Ένα είδος αυταρχικού δεσποτισμού, μαζί και με αρκετή δόση απόγνωσης. Αισθάνθηκε να πνίγεται. Δες και τα χέρια της Βασιλικής –του φύλακα αγγέλου της– ήταν εξοικειωμένα στο να στερούν το οξυγόνο από τους ανθρώπους με τους οποίους η «καθηγήτρια των δασών» ερχόταν σε επαφή.

— Βασιλική... Δεν μπορώ ν' αναπνεύσω, ψιθύρισε ξέπνοα η Άρτεμις, έχοντας τα χείλη της πολύ κοντά στ' αυτί του «θύτη» της.

— Ούτε εγώ μπορώ ν' αναπνεύσω, ποιήτρια... Το μόνο που μπορώ είναι να ονειρευόμαι, απάντησε η θύτης και, αμέσως, αποδέσμευσε τον λαιμό του υποψήφιου θύματός της, αφήνοντας, ίσως για αργότερα, την ανατριχιαστική βάσανο του θανάτου του...

[...]

Το ρολόι της εκκλησίας χτύπησε εννέα φορές. Εννιά το πρωί, και το χωριό είχε αρχίσει να ξυπνάει σιγά-σιγά, μια χειμωνιάτικη μέρα σαν αυτή, συννεφιασμένη και βαριά...

«Πολύ κακό για το τίποτα». Ακούστηκε μια φωνή να λέει, και δεν ήταν άλλη από της γριάς επιστάτριας, που περπατούσε δίπλα στη γειτόνισά της, και παρατηρούσαν μαζί την Άρτεμις.

Εκείνη, δοσμένη εξολοκλήρου στο έργο της, αρχικά, δεν τις είδε, αλλά δεν είχε, επίσης, και καμία όρεξη ν' απευθύνει χαιρετισμό, αντιλαμβανόμενη, αργότερα, την παρουσία τους.

Συνέχισε, λοιπόν, να «συνδιαλέγεται» με την προστάτιδα θεά της, την ώρα που η θεριστική μηχανή περνούσε με αγκομαχητά πάνω από

την πέτρα, το χώμα και τα χνάρια που άφησαν πόδια που πέρασαν, που έζησαν και που πάλεψαν να κρατηθούνεσε τούτο τον τόπο...

«Δεν θα κλάψω, τ' ορκίζομαι, δεν θα κλάψω, θεά μου... Δεν θα χύσω ούτε μια σταγόνα δάκρυ αλμυρό. Κοιτάζω επίμονα, μια από δω και μια από κει, για να 'βρω ίχνη που έχασα... Για να 'βρω εσένα. Εκεί που ρίχνω το βλέμμα μου στη γη, εσύ μου ξεφεύγεις και κρύβεσαι πίσω από τα δέντρα τα ψηλά. Έπειτα, μπαίνεις μυστηριωδώς σε συναισθήματα που πρέπει να συνεχίσουν να ρέουν, σε πράγματα μοναδικά που πρέπει να συνεχίσουν να υφίστανται, και που απειλούνε, με σφιγμένες τις γροθιές τους, να μην αφήσω να περάσουνε στην περιοχή της λησμοσύνης. Λάμπεις θριαμβευτικά, ακόμη κι εκεί που ουρλιάζω πως πέθανες. Σκάβοντας και σκαλίζοντας... Σκαλίζοντας και σκάβοντας... Το ξέρω πως υπάρχουν,... Στις λέξεις που έσβησαν... Στον άνεμο που σηκώθηκε... Στο θρόισμα των φύλλων που κουνιούνται θλιβερά... Στις λέξεις, τις σπουδαίες, που χείλη υγρά ψελλίσανε... Και σ' όλα αυτά τα στόματα, που ανοιγοκλείνοντας, θωπεύσανε τους ήχους... Υπάρχεις παντού, αγέρωχη θεά μου... Ακόμη και σε μια σκηνή άδεια, που το κοινό την έχει εγκαταλείψει... Ακόμη και σ' ένα κορμί που, παραλύοντας χαμένο, έσκυψε κι ακούμπησε τηρημαγμένη γη... Ακόμη κι εκεί που η ψευδαίσθηση πλανάται... Και κόμποι από ιδρώτα, στο μέτωπο του Χάρου, τρελό χορό έχουνε στήσει... Όχι. Όχι, θεά μου, αγαπημένη. Δεν θα κλάψω...»

[...]

Στο άκουσμα του θροίσματος των φύλλων από τις ακακίες, οι θόρυβοι σταμάτησαν. Οι καρέκλες τραβήχτηκαν πίσω, και ο Σώζος γύρισε το κεφάλι του και κοίταξε προς το μέρος της Βασιλικής...

— Συγγνώμη που άργησα αλλά είχα δουλειά στη κουζίνα, είτε η Βασιλική, που, στο μεταξύ, την είχε πείσει η Αρτεμις να επιστρέψει στο τραπέζι.

— Ω! γρύλισε η Ιζαμπέλα, με εμφανή αντιπάθεια. Τι βάσανο και αυτές οι κουζίνες! Τη μισή ζωή τους οι γυναίκες την περνάνε μέσα σ' αυτές! Κι ας είναι και μορφωμένες!

— Δεν σας φταίει κανείς, διαμαρτυρήθηκε ο Φάνης. Τη νοικοκυροσύνη μέσα στο αίμα σας την έχετε. Από τότε που είστε μωρά ακόμη στη κούνια σας.

— Παίζετε τις μαμάδες, ενώ είστε εσείς που χρειάζεστε τη μαμά σας για να σας ταΐσει και να σας πάει στη τουαλέτα, συμπλήρωσε ο Σώζος, ο οποίος έριχνε - που και που - λοξές ματιές στη Βασιλική, χαμογελώντας της διακριτικά.

— Αναλογιστείτε τι κάνετε κι εσείς, για να συμπεριφερόμαστε κι εμείς έτσι. Έχετε ένα μερίδιο ευθύνης σε όλο αυτό, είπε η Άρτεμις, και κοίταξε να δει αν η Βασιλική είχε αρχίσει να αισθάνεται καλύτερα με την παρέα της.

Ξαφνικά... Δες και η μαγεία της φεγγαρόφωτης βραδιάς χάθηκε, και τα ηνία πήραν οι αγελάδες από το μακρινό χωράφι. Ακούστηκε, μέσα στη νύχτα, ένα επίμονο μουγκάνισμα, γεμάτο λαχτάρα, μια αρχέγονη φωνή που ηχούσε δυνατά στο αυτί της ανθρωπότητας. Σαν ένα αναγκαίο κακό, οι αγελάδες γεφύρωσαν το κενό και έκαναν το συναίσθημα να ρέει, τούτη την ώρα, που τα στόματα των ομοτράπεζων ανοιγόκλεισαν, χωρίς, όμως, να βγει κανένας ήχος...

Η Βασιλική λίγο έλειψε να γείρει πάνω στον ώμο της Άρτεμις, νιώθοντας να παραλύει. Η «ποιήτρια» χτύπησε απαλά το γόνατο της καθηγήτριας και της χαμογέλασε...

— Σε πείραξε το ούζο, Βασιλική.

— Να παρακαλάτε να μην μεθύσουμε κι εμείς! Διαφορετικά, θα μας έχετε εδώ μέχρι τα ξημερώματα! έβαλε τα γέλια ο Σώζος, βλέποντας τα μάτια της Βασιλικής να έχουνε γλαρώσει από τη μέθη.

— Να υποθέσουμε πως έχετε κρεβάτια να μας βάλετε, αν χρειαστεί; ρώτησε, χαριτολογώντας, ο Φάνης.

— Το εξοχικό μας έχει πολλά δωμάτια. Όλο και κάπου θα βρείτε να απαγκιάσετε, απάντησε η Άρτεμις, πιο σίγουρη από ποτέ, για τη λειτουργικότητα και την φιλόξενη «υπόσταση» του σπιτιού της.

Υπακούοντας στην εντολή του Φάνη, η Βασιλική πετάχτηκε σαν ελατήριο από το τραπέζι και έτρεξε να φέρει μια κανάτα παγωμένο νερό, για να πιούνε οι καλεσμένοι και να ξεμεθύσουν...

Τα ρείκια μπλέχτηκαν μέσα στα μωβ άνθη τους, και τα χέρια της «ομήγυρης», δημιουργώντας ένα εικαστικό σύμπλεγμα, συννευρέθηκαν μέσα από πνιχτά γελάκια, αφήνοντας, έπειτα, έναν βαθύ στεναγμό να βγει και μια ανεπαίσθητη πικρία να σχηματιστεί στα χείλη όλων των συμμετεχόντων, σ' ένα έργο δίχως κοινό και δίχως σκηνοθέτη.

Το σκηνικό έφερε στο μυαλό της *Αρτεμις* θύμησες από εκδρομές που συνδιοργάνωναν οι γονείς των μικρών συμμαθητών της, όταν κουβαλώντας τα παιδιά, στα χέρια, πανεράκια, κουβαδάκια και κάθε λογής απόχες, περνούσαν μέσα από παρθένα δάση και έβλεπαν εύσωμες γυναίκες του χωριού να συνοδεύονται από τους άντρες τους πάνω σε γαϊδούρια, παραφορτωμένα με τσουβάλια και βάτα αγκαθωτά...

Να και η κανάτα με το κρύο νερό, που έφερε στο τραπέζι η *Βασιλική!* Θα μπορούσε, κάλλιστα, να είναι το κρύο νερό μιας από εκείνες τις κρυστάλλινες πηγές των αναμνήσεων της *Αρτεμις*...

Η *ποιήτρια* αισθάνθηκε την ίδια θλίψη που ένιωθε όταν ήταν παιδί. Πόσο θα 'θελε, τούτη τη στιγμή, να πει στους καλεσμένους της ότι η μεγαλύτερη ποίηση είναι οι αναμνήσεις που κουβαλάμε από την παιδική μας ηλικία, και από τις οποίες δεν μπορούμε να αποδεσμευτούμε για το υπόλοιπο του βίου μας...

[...]

*“Το χορτάρι όταν κοπεί - βήματα μπρος, βήματα πίσω η μηχανή.
Τα χελιδόνια, απ’ την πορεία τους, ξεφύγαν δω και ώρα.
Θα έρθει και το τέλος, στη στιγμή. Για, δες, που ήρθε, κιόλας!
Κρύσταλλα και πάγο, ο χειμώνας θε να ρίξει.
Ω! Με στάχτη θα γεμίσει η πυροστιά...
Κι απ’ τη φωτιά, καμία λάμψη,
το σταχτί δεν θα περάσει”*

Το κοινό συγκεντρωνόταν σιγά-σιγά. Τους καλούσε η μουσική; Τους καλούσε η ποίηση; Τους καλούσε αυτή, ως ποιήτρια, με τη μορφή και τον λόγο της;

Η κυρία «της λογοτεχνίας», κολλημένη σχεδόν επάνω της, δίπλα της η «ψυχολόγος», και στην κορυφή του πάνελ, η καρπερή γη στο σώμα της *Τζένης*, που εκτελούσε χρέη συντονίστριας...

Καταραμένη λησμονιά, που δεν το θέλεις να πεθάνεις!

Το αεράκι, ξαφνικά, δυνάμωσε. Όπως περπατούσε στη χλόη επάνω, υπό τον σκοπό ενός φανταστικού γραμμόφωνου που τη γυρνούσε στο χθες, έμοιαζε με θεά αλέγγρα, πληθωρική, που ξεχείλιζε από δύναμη και πάθος.

Ούτε οι ακρίδες που πετάχτηκαν απ' το χορτάρι, τρεμουλιάζοντας στο φως ενός χειμωνιάτικου πρωινού, ούτε τα κόκαλα που βρίσκονταν καλά θαμμένα κάτω από αυτό το γλυκόπικρο χώμα, ούτε η οσμή θανάτου που αναδύονταν από τα στάσιμα νερά στον κάποτε επιβλητικό κήπο, τίποτα δεν έσβηνε τη γλυκιά μελωδία αυτού του γραμμόφωνου, καθώς εκείνη, σφίγγοντας πεισματικά τα χείλη, βάδιζε στο μονοπάτι του πεπρωμένου της.

Οι πέτρες έτριζαν κάτω απ' τα πόδια της, περνώντας από πάνω η μηχανή... Φωνές φλυαρούσαν, και η πιο έντονη, αυτή η εσωτερική, της έλεγε:

«Εκείνη... Η γενναία μουσική, που τη φέρνει ο άνεμος ανάμεσα απ' τα φύλλα των δέντρων σου, εκφράζει την ψυχή σου. Σκορπισμένοι, κατακερματισμένοι, εδώ κι εκεί, είμαστε... Όμως, φτάνει η ώρα που η νοσταλγική αυτή μελωδία θα φέρει την αρμονία, και πάλι. Τότε, τα σκληρά σφυροκοπήματα της μέρας θα δώσουν τη θέση τους στο καμπανάκι που μας καλεί:

Εμπρός! Αιώνια είναι η ευταξία και η αρμονία στο σύμπαν! Ανωθεν επιβεβλημένη η αρχή, κι εμείς, απλά, υπακούμε!

Όμως... Στ' αλήθεια... Υπακούμε;

Όχι. Όχι πάντα. Όταν τ' αυτιά είναι κουφά κι η καρδιά στεγνή, καμία πειθαρχία στον Νόμο της καρδιάς δεν υπάρχει, καμία μουσική δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή. Αυτή η μουσική που ενώνει τα σπασμένα και φανερώνει του κόσμου τα κρυμμένα...»

Κι η εσωτερική φωνή τελειώνει, λέγοντας:

«Δούλεψε, μόχθησε, βγάλε το ψωμί σου, ξόδεψε, όπως θέλεις, τα χρήματά σου. Μην πάψεις, όμως, ν' ακούς αυτή τη μουσική. Αυτή, που σε γλώσσες διαφορετικές, σπρώχνει και ανακατεύει τα βήματα και τα χνώτα των ανθρώπων, και μας καλεί να φλυαρήσουμε, να γελάσουμε και να κλάψουμε πάνω στο πλούσιο στήθος της ζωής.

Κι όλα αυτά, ενώ μια καφετιά αγελάδα προχωράει νωχελικά πάνω στο χορτάρι, και, μια άλλη, μαύρη, μας κοιτάει, ακίνητη, με περισσή αφέλεια στο βλέμμα...»

[...]

Ο Σώζος, ο Φάνης και η Ιζαμπέλα ξαναγύρισαν στις θέσεις τους. Οι άλλοι στεκόταν όρθιοι. Κοιτούσαν δεξιά και αριστερά τη θέα του

κήπου, καθώς και το σκούρο μαύρο της θάλασσας που διαγράφονταν στο τελείωμα των δέντρων και της χλόης.

Μια σκηνή, που οι ηθοποιοί ντύνονται και ξεντύνονται. Μιλάνε μεταξύ τους, ακούνε, γελάνε, μεταμφιέζονται. *Μεταμφιέζονται*. Αυτό είναι το σημαντικότερο απ' όλα. Μια μεταμφίεση, που κρατάει, παρόλο αυτά, τόσο λίγο, πριν σπάσει σε χίλια κομμάτια και θραύσματα πολλά...

Ο ήλιος κρύφτηκε, και οι ψηλές ακακίες βυθίστηκαν γαλήνια μέσα στο συναίσθημα, αποκτώντας ένα προστατευτικό κάλυμμα στο κεφάλι των καλεσμένων. Ξεπρόβαλλαν με μεγάλα, επιβλητικά βήματα, παίρνοντας τη θέση τους στο ύψωμα, με το πρόσωπό τους εστραμμένο και το δέρμα τους να λάμπει, λες και ένα σατέν γκρι φόρεμα να σκέπασε απροσδόκητα τον φλοιό του κορμού τους, με πτυχές χαραγμένες, θαρρείς, σε πέτρα.

Η *Άρτεμις* στεκόταν, με την ποιητική της συλλογή στο χέρι, πίσω από μία ακακία, και διάβαζε δυνατά με την αισθαντική φωνή της:

*“Έλα, ξεπρόβαλλε αυγή!
Βάλε, στα μαλλιά, το γαλάζιο σου μαντήλι
Ξέχασε κάθε έγνοια σου κακή
Κι εκεί που η λογική και ο πόνος
σε τρελό χορό συρθήκανε,
πιασμένοι χέρι-χέρι,*

*Δώσε εσύ τη χαρά στο όνειρο!
Όταν ονειροπολεί κανείς,
πράσινη και γαλανή να γίνεται η μέρα”*

— Μπράβο, *Άρτεμις*! φώναξε ο *Φάνης*, και όλοι χειροκρότησαν. Η *Βασιλική* ξεμάκραινε από την παρέα και πλησίασε την *Άρτεμις*. Στήριξε την πλάτη της στον κορμό του δέντρου, γύρισε το κεφάλι της να την κοιτάξει, και έτεινε το χέρι της, για να πιάσει το δικό της...

— Μπράβο, ποιήτρια.

Η *Άρτεμις* χαμογέλασε...

— Μουσική! Βάλτε μουσική! φώναξε ο *Σώζος*.

— Να χορέψεις θέλεις, αγόρι μου; Μεράκλωσες; τον πείραξε η

Ιζαμπέλα, που η ζήλια της είχε ξεχειλίσει, όπως ένα ποτήρι παραγεμισμένο με νερό.

— Να μην σε νοιάζει! Θα κάνω ό,τι θέλω! απάντησε εκείνος, αποφασισμένος.

«*You can win if you want*», ακούστηκε, όχι από ένα φανταστικό γραμμόφωνο, αλλά από το dvd player της οικοδέσποινας, που χειριζότανε ο Φάνης...

Ο Σώζος τράβηξε την Άρτεμις, κάνοντας την ποιητική συλλογή να πέσει από το χέρι της, και την έσυρε στο πλακόστρωτο, στον ρυθμό αυτού του παλιού τραγουδιού των θρυλικών *Modern Talking*, που ένας θεός ξέρει, από πού ξεθάφτηκε κι αυτό...

*“You can win if you want
If you want it you will win”*

Την έσφιξε δυνατά πάνω στο σώμα του, και ακουμπώντας τα χείλη του στ’ αυτί της, της ψιθύρισε, λικνίζοντας τη μέση του:

*“You don’t fit in a smalltown world
But I feel you ‘re the girl for me...”*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΟΓΔΩΟ

«Αισθάνομαι, υποφέρω, σκέφτομαι, εκ μέρους των άλλων, για τους άλλους. Γράφω τα ποιήματά μου, τα διαβάζω, τα ξαναδιαβάζω. Στους στίχους τους βρίσκω τους πάντες, και πουθενά εμένα. Πού είμαι εγώ; Τόση αυτοθυσία οφείλει να προδιαθέσει τους αναγνώστες μου υπέρ εμού; Ή μήπως έκανα λάθος υπολογισμούς;»

Η Άρτεμις κάρφωσε το βλέμμα της, με ευγένεια και επιδοκμασία, στο τρίφωτο φωτιστικό του κήπου.

Ο θόρυβος της μηχανής έκανε τ' αυτιά της να βουίζουν, ακόμη και όταν σταμάτησε το μοτέρ, γυρνώντας το κουμπί.

Κοίταξε γύρω της... Ένα μεγάλο φυτό μέσα σ' ένα πράσινο κάδρο, μια αιώρα ξεχασμένη από περασμένα καλοκαίρια, κι ένα μεγάλο ρολόι να κρέμεται από κάτι που έμοιαζε με τοίχο – αλλά δεν ήταν...

«...Όταν πεθαίνει ένας ποιητής σ' αυτόν τον κόσμο, πού αφήνει όλα τα υπάρχοντά του;» συνέχισε τις σκέψεις της, θέλοντας να ξεποστάσει λιγάκι από μια εργασία με την οποία καταπιανόταν για πρώτη φορά στη ζωή της.

»Πόσες φορές, δεν σηκώθηκα από το κρεβάτι στις μύτες των ποδιών μου, για να μην ξυπνήσω αυτόν που κοιμόταν δίπλα μου; Και πόσες φορές δεν έκλεισα το χέρι του μέσα στο δικό μου, για να του δώσω κάτι από τη λάμψη του έρωτα; Από τη λάμψη μου... Δες και θα μπορούσε ποτέ αυτή η λάμψη να φυλακιστεί αιώνια μέσ' τις παλάμες μας...

»Πόσες φορές δεν έμεινα ξάγρυπνη, βλέποντας τ' αστέρια να σκαρφαλώνουν πάνω στις στέγες των σπιτιών; Και πόσες άλλες δεν σήκωσα το ποτήρι μου να πιω στην υγεία ανθρώπων που διαπέρασαν σαν άνεμος τη ζωή μου;

»Αν μπορούσε να γυρίσει πίσω το φεγγάρι... Κι αν τα βήματα ακουγόταν ξανά στον μακρινό διάδρομο... Αν είχα προνοήσει να λαδώσω καλά το κλειδί στην κλειδωνιά, για να μην ξυπνήσει η Θεία Δίκη και τσιρίζει... Κι αν δεν έπεφτε εκείνη η ολοστρογγυλή μπάλα πάνω στο παλιό μπαούλο, ανοίγοντας το αραχνιασμένο του καπάκι, για να ξεχυθούν μεμιάς όλοι οι φραμπαλάδες της μνήμης...

»Στ' αλήθεια... Πόσο απόβλητος είναι ένας ποιητής σε τούτη τη ζωή; Μην είναι ο άνεμος, αυτή την ώρα, που μοιάζει με αντάρα;... Η, μήπως, να 'ναι η σκιά που, ξαφνικά, τονέκρυψε τον ήλιο;...»

Επιτέλους, το ρολόι χτύπησε δέκα φορές. Είχε γίνει δέκα το πρωί. Εδώ και μία ώρα, κούρευε μόνη της το χορτάρι.

Γύρισε το κεφάλι της, και αντίκρισε, μέσα από τα ανοίγματα των δέντρων, τη γριά επιστάτρια, που δεν έλεγε να χαθεί από προσώπου γης, αλλά κρυφοκοίταζε πίσω απ' τις πυκνές φυλλωσιές, όπως ένα ξωτικό, κρυμμένο μέσ' το δάσος...

«Πιο δυνατά! Πιο δυνατά!» απείλησε η *Αρτεμις*, με σφιγμένες τις γροθιές της, τη θεριστική μηχανή, σε μια προσπάθεια να ξορκίσει το κακό, ενσαρκωμένο στο πρόσωπο αυτής της ηλικιωμένης γυναίκας. Το μοτέρ ξεκίνησε και πάλι να γρυλλίζει αδέξια.

»Καλοκαίρια και χειμώνες... Φθινόπωρο και άνοιξη... Όλα περνούν και χάνονται... Όλα αλλάζουν... Αλλά εμείς μένουμε. Μένουμε εδώ. Γρατώνοντας το χέρι αυτής της γης. Μέχρι ο θάνατος να 'ρθεί, και να μας πάρει» μονολόγησε και έπιασε αποφασιστικά τα φαρδιά χερούλια της μηχανής...

[...]

Οι λέξεις αργοσβήνουν και πεθαίνουν. *Βαβυλώνα, Τροία, Κλυταιμνήστρα, Αγαμέμνων...*

Και το μέγαρο του *Καίσαρα*, που ρημαγμένο στέκει παραπέρα... Και το άτι του *Αγαμέμνονα* που έφυγε μακριά... Και η *Κλυταιμνήστρα*, που δεν ήταν παρά μια αποπλανημένη γυναίκα από τον εραστή της...

Ύστερα, σηκώθηκε ένας άνεμος... Οι σπουδαίες λέξεις χαθήκαν. Η σκηνή *άδειασε*... Το κοινό, όμως, καθόταν και κοιτούσε το φεγγάρι και τ' αστέρια, στο πέρασμα του χρόνου...

Η *Αρτεμις* έγειρε πάνω στον κορμό του δέντρου, νιώθοντας να παραλύει. Οι δυνάμεις της την είχαν όλες εγκαταλείψει. Κόμποι ιδρώτα εμφανίστηκαν στο μέτωπό της...

— Αυτό είναι θάνατος... μουρμούρισε στο αυτί του *Σώζου*, έτσι όπως την έσφιγγε, παθιασμένα, επάνω του.

Και, καθώς η ψευδαίσθηση του Έρωτα, *εκκολάπτονταν*, λεπτό το λεπτό, μέσα στα παλλόμενα κορμιά, σήκωσε το κεφάλι της, που ακουμπούσε πάνω στον ώμο του, και κοίταξε τη *Βασιλική*, η οποία

δεχόταν τα «πυρά» της ερωτοτροπίας του Φάνη, αλλά παρέμενε βράχος ακλόνητος...

— Θα μας δούνε... είπε σιγά η *Αρτεμις*.

Όμως, ο θεός του Έρωτα είχε βυθίσει τόσο βαθιά το βέλος του στα πλευρά της, και τη τσιγκλούσε, που έκανε το κεφάλι της μια να τινάζεται ψηλά, μια να κατεβαίνει, παραδέρνοντας ανάμεσα σε αναστεναγμούς και πνιχτές αναπνοές...

Μέσα στην αναστάτωση που ακολουθεί, συνήθως, τέτοιων καταστάσεων, όλη η φύση γεμίζει από βουβή λαχτάρα.

Αυτή η σκηνή, τώρα, έπρεπε να παραληφθεί οπωσδήποτε. Το κοινό έπρεπε να φανταστεί και να επιδείξει πνεύμα κατανόησης και επιείκειας, για εκείνα που θα παραλείπονταν, αλλά θα εννοούνταν...

Ο *Άγιος Βαλεντίνος*, κρυμμένος μέσα στο μεγάλο εκκρεμές, κάλυπτε τη συνωμοσία, αφήνοντας τα «βάρη» επάνω στους δύο συμπρωταγωνιστές, χωρίς σχόλια, χωρίς συνοδευτικές οδηγίες και σκηνοθετικά τρικ, και το «έσκαγε», χτυπώντας παιχνιδιάρικα, μονάχα, τα γόνατά τους...

— Δεν με νοιάζει, ψιθύρισε ο *Σώζος*, παραδομένος στη μέθη των φιλιών, αλλά και του κρασιού που είχε προηγηθεί στο τραπέζι. Ας μας δούνε... Έτσι πρέπει να τα φανταστούμε όλα, ποιήτρια... Έτσι όπως μάς συμβαίνουν τώρα... Αυτή τη στιγμή...

— Αν τα αφήσουμε όλα στην τύχη τους, *Σώζο*... Θα είναι πολύ αργά, μετά.

— Αγάπη μου... Εκεί που η *Κλυταιμνήστρα* περίμενε τον *Αγαμέμνονα* να γυρίσει από την εκστρατεία... Κι έβλεπε τους πυρσούς ν' ανάβουνε στους λόφους... Δεν την πτόησε αυτό να έχει τον εραστή της... Εσύ... Ποιανού *Αγαμέμνονα* είσαι η συμβία;...

Οι ηθοποιοί δείχνουνε πολλά, όταν έχουν κατάλληλη εκπαίδευση, δυνατή προσωπικότητα και τολμηρή φαντασία. Ένας καλλιτέχνης, άλλωστε, επιβάλλεται να διαθέτει υψηλή καλλιέργεια, χαρούμενη καρδιά, αλλά και θλιμμένη ωριμότητα, συνάμα. Έτσι λοιπόν...

“*Παφ*”! Ακούστηκε νοερά, όπως ο ήχος που κάνει ο φελλός, όταν ανοίγει «ο παίκτης» τζιτζιμπίρα.

Ο ήχος από τις οπλές των αλόγων έφτανε από μακριά. Ο *Αγαμέμνονας* επέστρεφε. Το έγκλημα της *Κλυταιμνήστρας* θ' αποκαλύπτονταν σε λίγο...

Η *Αρτεμις* ακούμπησε το χέρι της στο μπράτσο του *Σώζου* και τον σταμάτησε, για να μην προχωρήσει άλλο...

— Το έχω ξαναδεί αυτό το έργο, *Σώζο*, είπε, και έκλεισε τα δυο κουμπιά απ' το μισάνοιχτο πουκάμισό της. Ανήκω μόνο στον εαυτό μου. Δεν είμαι ένα χηνόφτερο, που το πηγαίνει ο άνεμος, εδώ κι εκεί.

— *Αρτεμις!* σάστισε εκείνος, και προσπάθησε, αδέξια, να φτιάξει τα μαλλιά του και τα ρούχα του. Τι έπαθες; Τι είπα;

— Έχω έναν μικρό προστατευόμενο. Τον *Σέργιο*.

— Ε και λοιπόν! Το ξέρω!

— Έχω περάσει στην άλλη πλευρά του Ισημερινού. Λυπάμαι.

— Τι εννοείς, δηλαδή! Ότι κοιμάσαι βαθιά τις νύχτες, δίχως να στριφογυρνάς στο μαξιλάρι; Και ότι πέρασε η «ζωντανή» η εποχή, που...

Η *Αρτεμις* γύρισε το κεφάλι της και αναζήτησε, με το βλέμμα της, και πάλι, τη *Βασιλική*. Την είδε να κάθεται μόνη της, αυτή τη φορά, σε μια άκρη του κήπου. Ο *Φάνης* την είχε αφήσει, επιτέλους, στην ησυχία της...

«Δεν μπορώ να έχω εμπιστοσύνη σε κανέναν. Ούτε καν σ' αυτή τη γυναίκα, που την αποκάλεσα “άγγελο”, την πρώτη φορά που την είδα. Μόλις πέσει η προβιά του αρνιού, πετάγεται το φίδι. Είμαι μόνη μου» σκέφτηκε, και ο εαυτός της, στο άκουσμα αυτής της τελευταίας φράσης, δεν πρόβαλε καμία αντίσταση.

Θυμήθηκε τους στίχους από ένα ποίημά της, που το αγαπούσε πολύ, και συμπεριλαμβάνονταν κι αυτό στην τελευταία ποιητική της συλλογή. Τελείωνε κάπως έτσι:

«Να και το δίδαγμα στου έργου μας το τέλος

Κόλπα πολλά βρίσκει του Έρωτα ο θεός

Μα το δρομί σου αυτό, της βούλησης, μονάχος σου θε να το βρεις

Μη φοβηθείς, λοιπόν... Εμπρός! Έλα ξανά!

Καλοί μου άνθρωποι,

Τώρα εγώ... Από ψηλά... Σας χαιρετώ»

Και κάνοντας μια βαθιά υπόκλιση, η πρωταγωνίστρια αποσύρεται από τη σκηνή, αφήνοντας άναυδο τον παρτενέρ της να μην ξέρει αν θα πρέπει να δεχτεί το χειροκρότημα του κοινού ή τη συμπόνια του...

[...]

Σφίγγοντας το παλτό της γύρω από τη μέση της και, συνεχίζοντας να πιάνει, με τα δυο της χέρια, σταθερά, τη θεριστική μηχανή, η *Αρτεμις κορδώθηκε* για να τη δει η γριά επιστάτρια, και, ευθυτενής, περπάτησε δίπλα στο πλακόστρωτο διάδρομο. Έπειτα, χαλαρώνοντας τα δάχτυλά της, έβγαλε έναν βαθύ αναστεναγμό και ξανάκλεισε το μοτέρ.

Οι λέξεις βγήκαν αβίαστα από τα χείλη της, πριν, καλά-καλά, το συνειδητοποιήσει...

— Είμαι κακό κορίτσι, *Κυρά-Γεωργία*, και σας αναστατώνω. Το ξέρω. Να είστε σίγουρη πως θλίβομαι γι' αυτό, και για ό,τι άλλο σας προκαλώ. Δεν είναι στις προθέσεις μου. Όμως... Έφυγαν όλοι. Το βλέπετε... Τους πήρε ο άνεμος... Μόνον εγώ απέμεινα εδώ. Πρέπει να βρω τη δύναμη να κουρέψω αυτά τα άθλια χορτάρια που *έπνιξαν* τα πάντα στο πέρασμά τους. Μη με κοιτάτε έτσι... Δεν επιτρέπεται κανείς άλλος να κάνει αυτή τη δουλειά. Μόνον εγώ. Έτσι, θα πατσίσω με όλους. Θα τους θάψω... Και θα λυτρωθώ.

Η ηλικιωμένη επιστάτρια έμεινε ακίνητη, να κοιτάζει έκπληκτη. Ύστερα, ανταποκρινόμενη στην προαιώνια –άνωθεν επιβεβλημένη– Τάξη, υπάκουσε στα λόγια και τις επιταγές της *Αρτεμις*.

Έκανε πίσω, τσαλακώνοντας και ένα χαρτί που κρατούσε μέσα στη παλάμη της - κάτι σαν απόκομμα εφημερίδας.

Η γειτόνισσα που τη συνόδευε είχε φύγει, και την είχε αφήσει να «κατασκοπεύει» μόνη της την *Αρτεμις*.

Κάνοντας στροφή, κοντοστάθηκε, και, με γερμένο το κεφάλι, έτοιμο να πέσει στο χώμα από ντροπή, είπε χαμηλόφωνα:

— Το διάβασα στην εφημερίδα.

Η *Αρτεμις* πρόσεξε τη σφιγμένη παλάμη της ηλικιωμένης και το χαρτί που προεξείχε ελαφρώς...

— Είναι το απόκομμα;... Αυτό που έχετε στην παλάμη σας;

— Ναι.

— Θέλετε... Θέλετε να μου πείτε κάτι, *Κυρά-Γεωργία*;

— Απ' την πρώτη στιγμή που την είδα... Εδώ στον κήπο σας... Να κουνιέται σ' αυτή την κούνια... Δεν τη συμπάθησα.

— Το ξέρω, *Κυρά-Γεωργία*. Όμως...

— Είχε κάτι το παγωμένο στο βλέμμα της.

— Κυρά-Γεωργία...

— Εσείς μπορεί να νομίζατε ότι ήταν καλός άνθρωπος. Αλλά εγώ... Λυπάμαι μονάχα τους καημένους τους γονείς σας. Έφυγαν πικραμένοι κι οι δυο. Κι εκείνο το παιδί που σας αγαπούσε... Ο Σέργιος.

Και, μετά από αυτά τα λόγια, η γριά επιστάτρια, με σκυφτούς ώμους και αργό βηματισμό, κίνησε, πάλι, για το σπίτι της...

[...]

Η *Αρτεμις* δεν μπορούσε να αναπνεύσει με ευκολία, έτσι όπως παρέμενε ακόμη γερμένη πάνω στον κορμό της ακακίας. Της φάνηκε ότι θα πέθαινε από ασφυξία.

Ο *Σώζος*, απ' τη δική του πλευρά, ήταν σαν να είχε βγει από το κορμί του και έψαχνε άλλο σώμα για να μπει μέσα.

Δεν μπορούσε να είναι ευτυχισμένος, όπως όλα έδειχναν. Η *Αρτεμις* είχε φροντίσει να τον «αδειάσει» και να τον πετάξει σαν στυμμένη λεμονόκουπα!

Ήθελε να εξομολογηθεί σε κάποιον τη ζωή του, τούτη την ώρα. Ένωθε διάφανος, μ' ένα ζεστό ρεύμα να τον διαπερνά και να καίει ό,τι είχε απομείνει στη ψυχή του.

Ποτέ του δεν χώνεψε τους ποιητές! Η *Αρτεμις* τον παρέσυρε με τον αυλό και την ωραιότητά της, κι εκείνος έπεσε στην παγίδα που του έστησε. Τον ρεζίλιψε, αφήνοντάς τον στα κρύα του λουτρού!

Είχε έτοιμη, λοιπόν, την ετυμηγορία του:

«Οι ποιητές έχουν κρύο αίμα και σκάρτη καρδιά!»

Όλο χρέη ξεπληρώνουν, όλο αποστολές φέρουν εις πέρας... *Τρίχες κατσαρές!*

Στο διάβολο και τα χρέη τους και οι αποστολές τους! Μια ζωή μόνοι τη βγάζουν! Σνομπάρουν τους πάντες και τους απομακρύνουν όπως το εντομοαπωθητικό τα κουνούπια! Όλοι είναι παρείσακτοι, ενώ αυτοί είναι οι επίλεκτοι που έχουν περάσει «στην άλλη πλευρά του *Ισημερινού*»!

Διδακτικό και αλληγορικό το τέλος τους... Πεθαίνουν μέσα στις σελίδες ενός γλυκανάλατου μυθιστορήματος που έχουν σκαρφιστεί ή ενός θεατρικού έργου με παράλογη πλοκή ή μέσα σ' ένα ποίημα με ελλειπτικό στίχο και εκτροχιασμένο περιεχόμενο.

Νυχθημερόν, βαυκαλίζονται με ψευδοπροβλήματα και καταφεύγουν στο αλκοόλ και τον έκλυτο βίο. Κακομαθημένοι, όπως είναι, προβάλλουν μια ανεξήγητη ευαισθησία, ενώ, στην πραγματικότητα, είναι ο στείρος εγωισμός τους που τους κατακρημνίζει στην άβυσσο μιας υποκριτικής μελαγχολίας.

Μετά από όλα αυτά, μήπως, αυτός, ο *Σώζος Νάτσιος*, έπρεπε να αισθάνεται και ευτυχής, που μια ποιήτρια, ονόματι *Αρτεμις Βαγιάννη*, δεν είχε τρέξει στην κουζίνα της εξοχικής της κατοικίας, τούτη την Αυγουστιάτικη βραδιά, να πάρει ένα τραπεζομάχαιρο και να «*του τα κόψει*» σύριζα, αφήνοντάς τον, έπειτα, πεσμένο στο πλακόστρωτο να σφαδάζει από τους πόνους, ενώ εκείνη θα κρατούσε το «*τρόπαιό*» της και θα το επιδείκνυε στο εκλεκτό κοινό της;

Θεέ μου! Πώς είχε μπλέξει έτσι άσχημα με μια γυναίκα «*ευνούχο*»!

Να την αγαπούσε, άραγε;...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΝΑΤΟ

Καμιά δεκαριά μέρες ακόμη έδινε πίστωση στον εαυτό της. Η παραμονή σ' αυτό το έρημο σπίτι ή, για την ακρίβεια του πράγματος, αυτή η αναμονή έμοιαζε με ελιγμό, με μια υπεκφυγή, όπως μια «βρεγμένη κότα» κάθεται και κλωσάει, μοιρολατρικά, τ' αυγά της, δίχως ν' αντιδρά.

Μετά και τη δεύτερη ή την τρίτη – ούτε και θυμόταν πλέον – αποχώρηση της ηλικιωμένης επιστάτριας, με το απόκομμα της εφημερίδας στο χέρι αυτή τη φορά, η *Αρτεμις* κατάλαβε ότι το να της βάλει τις φωνές για την αναίδειά της ήταν το λιγότερο, και ίσως και το πιο ανώφελο που θα μπορούσε να κάνει.

Ό,τι είχε γραφτεί στον τύπο ήταν μόνο μία εκδοχή. Υπήρχαν τόσες άλλες που δεν θα τις μάθαινε ποτέ κανείς. Ας πούμε η εκδοχή ότι οι γονείς της έφυγαν πικραμένοι ήταν, σίγουρα, μία «εκδοχή», αλλά δεν ήταν η πραγματική εκδοχή. Οι γονείς της έκαναν ένα μεγάλο ταξίδι, αποφασισμένοι να μην το τελειώσουν ποτέ, να μην γυρίσουν ποτέ πίσω. Μαθαίνοντας την είδηση για την επάρατη νόσο που είχε προσβάλλει και τους δύο, το ταξίδι αυτό ήταν χωρίς επιστροφή. Την αποχαιρέτησαν και δεν γύρισαν πίσω. Ζήτησαν να θαφτούν κάπου κοντά σ' ένα θέρετρο, στην Ελβετία.

Επιστρέφουν μονάχα οι αναμνήσεις, αλλά κι αυτές, έπειτα από κάποιο καιρό, ξεφτίζουν, ξεθωριάζουν, και ξεχνάς ποια ήταν η «αρχική τους εκδοχή».

Ήταν ποιήτρια. Ήξερε πολύ καλά να χρησιμοποιεί τις λέξεις, τις εικόνες, τα νοήματα, τα συναισθήματα, με όποια «εκδοχή» ήθελε η ίδια, κάθε φορά, γνωρίζοντας προκαταβολικά για την έλλειψη αντικειμενικότητας από μέρους της.

Από μικρό παιδί, «διάβαζε» τον κόσμο με τα μάτια της, και, μετά, όλες αυτές οι «αναγνώσεις» κατέβαιναν μέχρι τα μύχια της καρδιάς της, για να περάσουν, έπειτα, σε τρίτο στάδιο, από τα λεπτά, αλλά και αδιαπέραστα, φίλτρα της λογικής της. Τη λογική δεν την διαπερνά τίποτα. Μονάχα η Πίστη. Το συναίσθημα, όμως, είναι διάτρητο, και επιτρέπει πολλές αναγνώσεις, και άλλες τόσες ερμηνείες. Μία

από τις ερμηνείες, λοιπόν, ήταν και αυτή: ότι οι γονείς της έφυγαν πικραμένοι εξαιτίας της.

Δεν ήθελε να διασκεδάσει αυτή την ερμηνεία, γι' αυτό και δεν είπε τίποτα στην επιστάτρια. Δεν ήταν «κακό κορίτσι». Όχι. Ήταν, απλά, ποιήτρια. Αυτό ήταν ένα πρόβλημα. Πρόβλημα για την ίδια, που εξαιτίας της ευαισθησίας της, εκεί που οι άλλοι, νυσταγμένοι, έπεφταν να κοιμηθούν, εκείνη ξενυχτούσε, κοιτάζοντας και μετρώντας τ' αστέρια ξανά και ξανά. Πρόβλημα, όμως, και για τους «άλλους», γιατί ο κόσμος «κουράζεται» εύκολα, και δεν αντέχει να βλέπει κάποιους να μένουν «παιδιά», να τρέχουν σε αλάνες, να διασχίζουν, με τα όνειρά τους, αχανείς πεδιάδες, να κυλιούνται σε γρασίδια, να δρασκελίζουν ψηλά όρη και ν' ακροβατούν σε τεντωμένα σχοινιά μεκομμένη την ανάσα.

Όχι. Δεν ήταν κακό κορίτσι. Ήταν, απλώς, ποιήτρια. Και η Βασιλική, με το «παγωμένο βλέμμα» - άλλη εκδοχή και αυτή - ήταν ένας άγγελος, έκπτωτος και ριγμένος στη γη, με φτερά τσακισμένα και στραπατσαρισμένα τα χέρια και τα πόδια.

Κανένα απόκομμα εφημερίδας δεν θα έβλεπε ποτέ στο πρόσωπο αυτής της γυναίκας αυτό που είχε δει εκείνη, από την πρώτη, κιόλας, στιγμή της γνωριμίας τους. Ότι ήταν ένας άγγελος. Ότι δεν είχε παγωμένο βλέμμα αλλά, αγγελικά, θλιμμένο. Ότι είχε ζεστό αίμα, και όχι κρύα καρδιά. Και ότι τα χέρια της ήταν αγνά και τρυφερά, όπως ενός μικρού, αθώου κοριτσιού, και όχι χέρια φόνισσας, που διέπραξε, κάποτε, ένα «ειδεχθές έγκλημα»...

[...]

Ήταν φανερό πως δεν υπήρχε χρόνος για απολογίες, απ' την πλευρά και των δύο...

— Σώζο, μη δαγκώνεις τα χείλη σου... του είπε η Άρτεμις, για να σπάσει τη σιωπή που είχε πέσει ανάμεσά τους.

— Μου έρχεται να μπήξω τα νύχια μου μέσα στις παλάμες μου, μέχρι να τρέξουν αίμα! Τι λάθος έκανα;

— Δεν έκανες κανένα λάθος. Μονάχα... Αυτά που ζητάς, δεν μπορώ να σου τα δώσω. Ίσως... Αργότερα.

— Αυτή... Αυτή η Βασιλική... Τι καπνό φουμάρει;

— Μπήκε στη ζωή μου, απρόσμενα... Τη νοιάζομαι.

— Πιο... Πιο πολύ από μένα, *Άρτεμις*; Μη... Μη μου πεις ότι τη γουστάρεις!

— *Σώζο!* Δεν είναι το ίδιο, η *Βασιλική* κι εσύ! Μάθε, επιτέλους, να ξεχωρίζεις τις περιπτώσεις! Εσύ είσαι...

— Ένας μαλάκας! Σωστά! Ενώ εκείνη μια καθηγήτρια Πανεπιστημίου του Τμήματος Δασολογίας!

— Σκέφτεσαι παιδιάστικά και εγωιστικά. Εσύ είσαι δικός μου άνθρωπος, *Σώζο*...

— Δηλαδή... Μ' αγαπάς, *Άρτεμις*;

Έμεινε, για λίγα λεπτά, να τον κοιτάζει σιωπηλή, και, αμέσως μετά, χαμογελώντας, είπε, με μια θλίψη που δεν έφευγε ποτέ από το απύθμενο βάθος των ματιών της...

— Σ' αγαπώ, *Σώζο*. Όχι, όμως, περισσότερο απ' τα ποιήματά μου. Όχι περισσότερο απ' την αλήθεια που κρύβουν οι στίχοι τους. Η γνωριμία μου με τη *Βασιλική* είναι... Σαν ένα ποίημα, που δεν το έχω γράψει ακόμα. Μόλις το γράψω... Θα μπορώ να ξέρω καλύτερα.

— Τότε... Γράψε ένα ποίημα και για μένα, *Άρτεμις!* Ανακάλυψέ με! Νιώσε με μέσα από τους στίχους του!

Απλωσε το χέρι της και έπιασε το δικό του...

— Πάμε; Θα αναρωτιούνται τι κάνουμε, τόση ώρα, μέσα στο σκοτάδι...

Επιστρέφοντας στο τραπέζι, βρήκαν όλοι την παρέα μαζεμένη, και τον *Φάνη*, με μια τραχιά φωνή που έβγαине μέσα από το πυκνό του μούσι, να παίρνει συνέντευξη τη *Βασιλική*...

— Πώς είναι, αγαπητή *Βασιλική*, να ασκείς καθήκοντα καθηγήτριας στο πανεπιστήμιο;

— Σίγουρα, δεν είναι εύκολη δουλειά να ρυθμίζεις την κίνηση, τον θόρυβο και τα «σταμάτα-ξεκίνα» των φοιτητών σου, απάντησε εκείνη, προσπαθώντας να φαίνεται χαλαρή, μολονότι κάτι είχε πάρει το μάτι της, όση ώρα ο *Σώζος* και η *Άρτεμις* ερωτοτροπούσαν κάτω από την ακακία...

— Σαν τροχοφόρα, δηλαδή, κινούνται!

— Ναι. Νομίζω πως δεν διαφέρουν και πολύ από τροχοφόρα τα παιδιά μου.

— Τα... παιδιά σου;

— Έτσι λέω τους φοιτητές μου... *Παιδιά μου*.

— Το θέμα, λοιπόν, είναι πού τροχοδρομούν την ύπαρξή τους τα παιδιά σου, πετάχτηκε ο Σώζος, μπαίνοντας, σαν σφήνα, στη συζήτηση.

Η Βασιλική έγειρε λίγο το κεφάλι της προς τα πίσω, λες και είχε φτάσει η στιγμή ν' αγορεύσει. Άλλωστε, αυτός ο όμορφος άγγελος, παρέμενε, μέχρι τώρα, σιωπηλός...

— Τα παιδιά μου αφήνουν το μυαλό τους να κυματίσει... Και να καθρεφτιστεί ο κυματισμός αυτός επάνω μου... Να θριαμβεύσει... Να επιμηκυνθεί...

— Τι ωραία θέα για Πανεπιστήμιο! Τα κύματα του Δουνάβεως! αναφώνησε, ειρωνικά, η Ιζαμπέλα.

— Τι ποιητικό! είπε η Τάνια, και χασμουρήθηκε προκλητικά.

Ο Φάνης σηκώθηκε απότομα, σαν παιχνίδι που το τραβούν, ξαφνικά, από το σκοινί του.

Ένα κουτάκι με σπίρτα έπεσε κάτω από το τραπέζι. Η Άρτεμις έκανε να σκύψει, για να το πάρει. Ο Σώζος τής έπιασε το χέρι...

— «Άστο, ποιήτρια. Θα το πάρω εγώ.

Τα δάχτυλά του χαλάρωσαν... Στη στιγμή, κάθε προσπάθεια να πάρει από κάτω το πεσμένο κουτάκι εγκαταλείφτηκε... Με το κεφάλι του γερμένο στο πλάι και το χέρι του να κρέμεται δίπλα στον μηρό της Άρτεμις, ένιωσε να διασχίζει πυρωμένες πλάκες...

Η Βασιλική είδε, με την άκρη του ματιού της, το χέρι του Σώζου ν' αγγίζει απαλά τον –σιμλευμένο πάνω σε Παριανό μάρμαρο– μηρό μιας «θεάς», που έτρεχε σε παρθένα δάση και φλέρταρε με την άγρια μοναξιά της.

— Βασιλική είσαι κι εσύ μια ποιήτρια! φώναξε, κορδωμένος, ο Φάνης, κάνοντας την Τάνια να τα χάσει εντελώς. Και συνέχισε, λέγοντας: Εδώ. Σ' αυτό το σπίτι, φίλοι μου... Σ' αυτήν την εξοχική κατοικία... Βρίσκονται οι ποιήτριες από τις οποίες καταγόμαστε. Έκανε μια βαθιά υπόκλιση και συνέχισε... Τα σέβη μου, Πανωραίες μου θεές!

Η Ιζαμπέλα κοίταξε τον Φάνη με έκδηλη αποστροφή. Δεν έκανε τον κόπο να σηκωθεί όρθια, όπως εκείνος, αλλά το φαρμακερό βέλος της υψώθηκε, προεξέχοντας από ένα νοερό τόξο...

— Εδώ. Σ' αυτήν την εξοχική κατοικία, φίλοι μου... Σήμερα, το βράδυ... Κερδίσαμε την αθανασία! Ναι! Ναι! Ανεβαίνουμε... Ανεβαίνουμε προς τα πάνω... Στα ουράνια!

Ο Σώζος σήκωσε τα μάτια του από κάτω. Άφησε τον μηρό της Άρτεμις, ακούμπησε το κουτάκι με τα σπέρτα πάνω στο τραπέζι, και κάρφωσε με το βλέμμα του την *Ιζαμπέλα*, η οποία τον κοιτούσε ευθεία μέσα στα μάτια και περίμενε αυτό που θα της έλεγε...

— Θα κλείσεις το άθλιο στόμα σου, ανόητη; είπε, τελικά, αυτός.

Η *Ιζαμπέλα* εκτινάχτηκε από το τραπέζι. Ο *Φάνης* μπήκε στη μέση, ανοίγοντας τα χέρια του, λες και ήθελε να δημιουργήσει ένα ανάχωμα ανάμεσα στα δύο εχθρικά «στρατόπεδα».

Η *Τάνια*, απ' τον φόβο της, ενστικτωδώς, έπιασε το μπατζάκι του παντελονιού του *Φάνη*, τραβώντας το, μηχανικά, προς τα κάτω...

— Άθλιος είσαι εσύ, Σώζο! Και αισχρός μαζί! φώναξε η *Ιζαμπέλα*, ενώ τα μάτια της γέμισαν δάκρυα.

— Και, γιατί, παρακαλώ, κυρία μου; Επειδή δεν σε πήδηξα μέχρι τώρα!

— Εί!... Εί!... Παιδιά! Παιδιά!... Ειρήνη ημίν! είπε, λαχανιάζοντας, ο *Φάνης*, πριν ακόμη χρειασθεί να επέμβει δυναμικά, για να κατευνάσει τα πλήθη.

Ο Σώζος, ακαριαία, κοίταξε πάνω από τον ώμο της Άρτεμις και πρόσεξε πως η *Βασιλική* είχε χαμηλώσει τα μάτια της στο χώμα, και δύο δάκρυα κυλούσαν, ήδη, πάνω στα λευκά της μάγουλα...

«Λες; Λες; Ω, ρε, γαμώτο... Μάλλον τα πράγματα είναι πολύ πιο σοβαρά...» σκέφτηκε από μέσα του, ενώ, στο αμέσως επόμενο λεπτό, αισθάνθηκε την απειλή να επικρέμεται πάνω απ' το κεφάλι το δικό του και της Άρτεμις, όχι τόσο από το χέρι της *Ιζαμπέλας*, για την οποία ο θυμός του μετατράπηκε, αμέσως, σε οίκτο, αλλά από το χέρι της *Βασιλικής*.

Θυμήθηκε τα λόγια της Άρτεμις, αυτά που του είχε πει, πριν από λίγο: «*Η γνωριμία μου με τη Βασιλική είναι σαν ένα ποίημα που δεν το έχω γράψει ακόμα...*» Ποιος ξέρει τι θα κυσοφορούσε αυτό το ποίημα...

[...]

Η Άρτεμις άφησε τη θεριστική μηχανή και κάθισε ν' ανάψει ένα τσιγάρο και να ξεκουραστεί. Ξαφνικά, ο κήπος τής φάνηκε απίστευτα «συντηρητικός». Μέχρι κι αυτές οι ψηλές ακακίες, που, κάποτε, έδιναν μια ρομαντική και επιβλητική νότα στο εξωτερικό κάδρο, μέχρι κι αυτές, τώρα, φάνταζαν ως κάτι το μάταιο και περιττό.

Το χειμωνιάτικο αεράκι φύσηξε και έσβησε το σπίρτο της. Στο μυαλό της ήρθε, φευγαλέα, η ανάμνηση από το περσινό καλοκαίρι, καθώς και από τους δυνατούς χτύπους της καρδιάς του Σώζου, έτσι όπως την έσφιγγε επάνω στο στήθος του, μια Αυγουστιάτικη βραδιά... Κι, ύστερα... Όταν έπεσε κάτω από το τραπέζι το κουτάκι με τα σπίρτα, θυμήθηκε το δειλό άγγιγμά του πάνω στον μηρό της, την στιγμή που έσκυβε για να το πάρει. Μετά, σιωπή... Σαν να σβήστηκαν όλα από τον χάρτη της μνήμης της, και το μόνο που απέμεινε ήταν η εικόνα της Βασιλικής, και τα δάκρυα που κυλούσαν απ' τα μάτια της...

Δεν ήθελε ν' αφήσει άλλο την ματιά της να περιπλανηθεί στον χώρο. Τόση ώρα... Τόσες μέρες... Κοιτούσε ό,τι ήξερε, από τότε που ήταν παιδί, για να δει αν ό,τι ήξερε, θα μπορούσε να είναι ίδιο ή διαφορετικό. Έτρεφε μια αμυδρή ελπίδα ότι θα μπορούσε να είναι διαφορετικό... Να έχει αλλάξει...

«Μάλλον, αυτό κάνει και τη θέα τόσο θλιβερή στα μάτια μου» σκέφτηκε, καθώς τραβούσε τον καπνό του τσιγάρου της και, με μισάνοιχτα χείλη, τον άφηνε, πάλι, να βγει απ' το στόμα της.

Το γεγονός πως, ό,τι ήξερε από παιδί, ό,τι θυμόταν, ήταν έτσι ακριβώς όπως το ήξερε και το θυμόταν, και όχι κάτι διαφορετικό. Δεν είχε αλλάξει τίποτα. Εκτός, από την ίδια...

[...]

Ο Σώζος στερέωσε την καρέκλα του με μια απότομη κίνηση και ξανακάθισε δίπλα στην *Αρτεμις*, η οποία παρακολουθούσε, τρομαγμένη, τη σκηνή που είχε προηγηθεί του καυγά του με την *Ιζαμπέλα*.

Είχε καταλάβει από καιρό ότι κάτι «έτρεχε» μ' αυτούς τους δύο, αλλά το απέδιδε σε μια οικειότητα που, ούτως ή άλλως, προϋπήρχε. Τώρα, όμως, γινόταν, πλέον, εμφανές ότι η *Ιζαμπέλα* ενδιαφερόταν ερωτικά για τον Σώζο, χωρίς να υπάρχει από μέρους του καμία ανταπόκριση.

Αισθάνθηκε, μεμιάς, μια βαθιά συμπάθεια για την *Ιζαμπέλα*. Ο πιο σκληρός και απεγνωσμένος πόνος είναι αυτός της ζήλιας. Η *Ιζαμπέλα* πονούσε...

Γύρισε, λοιπόν, το κεφάλι της, κοίταξε τον Σώζο και του είπε ψιθυριστά στ' αυτί:

— Μην της μιλάς άσχημα. Είναι ερωτευμένη μαζί σου. Οι γυναίκες, όταν είναι ερωτευμένες, έτσι συμπεριφέρονται.

— Και η Βασιλική; Γιατί κλαίει; Μπορείς να μου πεις; Μήπως είναι και αυτή ερωτευμένη μαζί μου, ποιήτρια; της ψιθύρισε κι αυτός στ' αυτό, σε συνωμοτικό τόνο...

Η Άρτεμις είδε τα δάκρυα στα μάτια της Βασιλικής, και τη λεπτή παλάμη της να προσπαθεί να τα συγκρατήσει. Μάταια, όμως. Κύλησαν μέχρι τα χείλη της και τα έβρεξαν.

Ξαφνικά, τα χείλη αυτά γέμισαν αγκάθια. Έγιναν όπλα, που γάζωσαν με σφαίρες τον κήπο και γέμισαν τρύπες την εξοχική κατοικία. Διέλυσαν το πέτρινο ηγηάδι και ανατίναξαν τη μικρή εκκλησία που είχαν χτίσει οι δικοί της στην ανατολική πλευρά του οικοπέδου...

— Σώζο... Φοβάμαι... ψιθύρισε, πάλι, η Άρτεμις.

— Τι φοβάσαι, ποιήτρια; έπιασε αυτός, τρυφερά, το χέρι της, και έκανε μια κίνηση να το φέρει στα χείλη του για να το φιλήσει.

Κάτι, όμως, την τελευταία στιγμή, τον έκανε να συγκρατηθεί...

— Θα γίνουν πολλά, Σώζο. Το διαισθάνομαι.

— Μη φοβάσαι, ψυχή μου. Ό,τι και να γίνει, εγώ θα είμαι δίπλα σου. Στο υπόσχομαι...

[...]

«Καρδιά μου, πώς να γεμίσεις από άνοιξη, ζώντας τον χειμώνα; Όταν, μέσα στ' οχυρό της ύπαρξής σου, φριχτά φυλακισμένη, μαρμαζώνεις στην άθλια μοναξιά σου;

Όρθια... Μπροστά στους ποιητές, για το ανάστημά σου, όρθια, περηφανεύεσαι, σε τούτο εδώ τον κόσμο.

Νομοθέτες! Νομοθέτες της ανθρωπότητας! Δώστε της το ζωογόνο αίμα των αθάνατων πνευμάτων για να ζήσει! Μην την αφήνετε να σβήσει έτσι στη σιωπή της...»

Παρόλο αυτά, η μοίρα των ανθρώπων έχει άλλες βλέψεις... Κι αυτό ήταν κάτι που το γνώριζε πολύ καλά, πλέον, η Άρτεμις, τώρα που ζούσε την απόλυτη ερημιά της.

Το πεπρωμένο σκιάζει το μέλλον μ' ένα παρελθόν. Δεν διαφέρει από ήλιο που τρυπώνει μέσα απ' τα διάφανα, γεμάτα φλέβες, κληματοφύλλα, και διαπερνώντας τα, κάποιες φορές, τα καταστρέφει, καίγοντάς τα...

Δ Ε Υ Τ Ε Ρ Ο Μ Ε Ρ Ο Σ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Το αφγανικό κυνηγόσκυλο της *Κυρίας Τερέζας*, με τα δυνατά και επίμονα γαυγίσματά του, ανήγγειλε την άφιξη της *Αρτεμις*, χώνοντας τη μουσούδα του ανάμεσα στις πατούσες του και σηκώνοντας τον πισινό του στον αέρα, σαν να ήταν έτοιμο να υπερασπιστεί, μέχρι θανάτου, το *βασίλειο* της αφεντικίνας του.

Η *Κυρία Τερέζα* – ή, αλλιώς, «η θεατρίνα», όπως την αποκαλούσε η *Βασιλική* – εμφανίστηκε μ' ένα ριγέ, ινδικό φόρεμα, μουρμουρίζοντας μπροστά στα ντουλάπια της κουζίνας...

— Αυτός ο *Πανάγος*, ο ψαράς! Σκοτεινός σαν βάλτος, κάτω από το φως του φεγγαριού! Δεν ντρέπεται καθόλου, ο αθεόφοβος!... Του παρήγγειλα ψάρια, γιατί μου είπε ότι είναι φρέσκα, και δες! Μπαγιάτικα του κερατά! Καλύτερα να έπαιρνα μοσχάρι να μαγειρέψω. Όμως, ο *Παναγιώτης* μου κι εγώ έχουμε βαρεθεί το βοδινό κρέας και τ' αρνί... Ύστερα, τ' αποφεύγουμε, κιόλας, λόγω ηλικίας. Βλέπεις, εσύ είσαι νέα, ακόμα. Μπορείς να τρως ό,τι θέλεις!

Τι την ενδιέφεραν όλα αυτά την *Αρτεμις*, ήταν, πραγματικά, άξιον απορίας! Κρατούσε το θεατρικό έργο που είχε γράψει, σαν τρόπαιο, και περιίμενε.

Η *Κυρία Τερέζα* άνοιξε τη βρύση για να ξεπλύνει τα χέρια της και τα σκούπισε με μια πετσέτα, ώστε να μπορέσει να το πιάσει...

— Όταν ακούω μουσική, ξυπνάω. Εσύ; Η μουσική, όπως και το θέατρο, μάς κάνει να βλέπουμε τα κρυμμένα. Συμφωνείς; Σ' ένα θεατρικό έργο, τα λουλούδια λάμπουν... Τα δέντρα δένονται με τα ψαρόνια, ανάμεσα στα κλαδιά τους... Οι λέξεις στριμώχνονται και φλυαρούν... Στο θέατρο, το κοινό ξεγλιστρά από τη θηλιά που βάζει στο λαιμό του ο συγγραφέας. Όχι... Όχι... Δεν πιστεύω στους πολιτικούς! Είναι όλοι δικτάτορες! Τους σιχαίνομαι!... Διαβάζεις εφημερίδα; Το πιο τρελό το

διάβασα σήμερα. Άκου. Κάποια σκυλιά δεν μπορούν να αποκτήσουν μικρά. Έχουν και τα σκυλιά τα προβλήματά τους μέσα στον γάμο! Πιστεύεις όσα γράφουν οι εφημερίδες; «Κίτρινος!» Κατακίτρινος ο Τύπος! Νομίζω... Δεν ξέρω. Είσαι παντρεμένη; Οι γυναίκες είναι αυτές που δημιουργούν τα πιο πολλά προβλήματα. Κάργα υστερία! ... Αχ! Πιστεύω ότι ένας καλός ιερέας πρέπει να κάνει περισσότερη δουλειά, με λιγότερη πληρωμή, από όλους τους άλλους. Έτσι είναι ο καλός συγγραφέας και ο καλός ηθοποιός. *Ιεραουργούν* και οι δύο. Και το *εκκλησίασμα* είναι το κοινό τους... *Άξιος ο μισθός τους!*

Η *θεατρίνα*, ορμητική σαν χείμαρρος, έκανε όλο ερωτήσεις, στις οποίες δεν περίμενε καμία απάντηση από την *Άρτεμις*. Μετά, της έκανε νόημα να καθίσει στη μία από τις δύο αντικριστές πολυθρόνες...

— Χελιδόνια... κοίταξε έξω απ' το παράθυρο και συνέχισε. Ο κόσμος μας τα αναστατώνει. Κοίτα, *Άρτεμις*... Πετάνε από δοκάρι σε δοκάρι. Διασχίζουν την Αφρική και, κάθε χρόνο, έρχονται εδώ να χτίσουν τις φωλιές τους. Δεν είναι περίεργο;... Ένα θαύμα!

— Πότε θα διαβάσετε το έργο μου;» την *προσγείωσε* απότομα στην πραγματικότητα η *Άρτεμις*. Δες και όλο το, μέχρι τώρα, *προοίμιο* της *Κυρίας Τερέζας* τής ήταν εντελώς αδιάφορο.

Η *Κυρία Τερέζα* χτύπησε παλαμάκια και έστρεψε το βλέμμα της στο κλουβί με το καναρίνι, που κρεμόταν σε μια άκρη του τοίχου...

— Ήλιτζα, κορίτσι μου, ότι θα μου μιλούσες εσύ, πρώτη, για το έργο σου, ήταν η απάντησή της.

— Μα... Δεν μπορώ να κρίνω κάτι που... γέννησα.

— Αλήθεια;

— Μου είναι δύσκολο, και απ' την άλλη...

— Απ' την άλλη;

— Το θεωρώ και φυσικό, εν μέρει.

— Λοιπόν. Άκου. Ένας καλλιτέχνης πρέπει να έχει αυτογνωσία. Αυτό είναι το Α και το Ω. Δεν μπορεί, λοιπόν, να μην *ξέρεις* τι έγραψες, *Άρτεμις!*

Η *Άρτεμις*, κρατώντας το φλιτζάνι και φέρνοντάς το στα χείλη της, έστρεψε, μηχανικά, το κεφάλι της και κοίταξε κι αυτή το κλουβί με το πουλί...

[...]

— Η πρώτη σκηνή του θεατρικού σου... Η *Κυρία Τερέζα* καθόταν στο σημείο όπου η κίτρινη κουρτίνα του σαλονιού ανέμιζε, καπνίζοντας το τσιγάρο της... Ήταν σαν εμπριμέ κρετόν ύφασμα. Δεν σου το είπα τότε.

— Δηλαδή; απόρησε η *Άρτεμις*.

Η νεαρή γυναίκα κοίταξε τη φωτιά στο τζάκι που πήγαινε να σβήσει. Σηκώθηκε από την πολυθρόνα κι έβαλε και άλλα ξύλα. Άλλωστε, εάν έσβηνε η φωτιά, πέραν του ότι το κρύο θα γινόταν ακόμη πιο αισθητό, υπήρχε, επίσης, και το ενδεχόμενο να «πέθαιναν» τα βιβλία, που περίμεναν στωικά το χέρι που θα τα τραβούσε από τα ράφια, είτε αναγνωρίζοντας την αξία τους είτε από καθαρά «διαστροφικό» ενδιαφέρον...

Η *Άρτεμις* λάτρευε όλα τα βιβλία που είχανε βάλει οι δικοί της, στο παρελθόν, στη βιβλιοθήκη που υπήρχε στο σαλόνι της εξοχικής κατοικίας. Συνήθιζε, μάλιστα, να λέει ότι:

«Μετά την κουζίνα, το πιο ωραίο μέρος σ' ένα σπίτι είναι η βιβλιοθήκη που αυτό διαθέτει.»

Η *θεατρίνα* γύρισε προς τη μεριά του τζακιού να δει τη φωτιά. Είχε αποδεχτεί την «έκκληση» της *Άρτεμις*, καταμεσής του χειμώνα, να έρθει εδώ να τη βρει. Η φωνή της νεαρής, στο τηλέφωνο, της είχε φανεί πως ήταν έτοιμη να *σπάσει*.

Πώς βαριόταν τους ανθρώπους της τάξης της, του φύλου της και του *σιναφιού* της! Δεν την ενοχλούσαν ούτε οι άνθρωποι της κατώτερης τάξης ούτε εκείνοι της ανώτερης, αλλά οι «όμοιοί» της. Την *Άρτεμις* την αγαπούσε, γιατί δεν ανήκε σε καμία τάξη. Σαν ένα *Ερμείο* πλάσμα, περνούσε ανάμεσα από τους ανθρώπους, χωρίς να προλάβει (μάλλον αυτό ήταν το κατάλληλο ρήμα) να «στοιχειώσει» κάπου...

— Σου φαίνεται περίεργο αυτό που είπα. Κι όμως. Το κρετόν ύφασμα είναι κατάλληλο για να ντύσει κανείς τον καναπέ του, το κρεβάτι του, την καρέκλα ή την τραπεζαρία του.

— Εξακολουθώ να μην σας καταλαβαίνω, *Κυρία Τερέζα*.

— Κορίτσι μου... Ο συγγραφέας πρέπει να είναι ειλικρινής με το κοινό του. Στο είχα πει και τότε που μου έφερες το έργο σου. Πρέπει να έχεις αυτογνωσία. Να ξέρεις ποιον και με τι ύφασμα θέλεις να ντύσεις.

Η *Άρτεμις* δεν μίλησε. Κάρφωσε τα μάτια της στο ινδικό χαλάκι που ήταν στρωμένο μπροστά απ' το τζάκι...

— Δεν ντύνουμε, για παράδειγμα, μια γυναίκα με κρετόν εμπριμέ ύφασμα, γιατί, πολύ απλά, δεν είναι ούτε καναπέδες ούτε καρέκλα. Με τέτοιο ύφασμα έντυσες τη...

— Έχετε δίκιο, την διέκοψε η *Άρτεμις*, πριν προλάβει η *Κυρία Τερέζα* να ξεστομίσει το όνομα.

— Όσο και να θέλησες να κρυφτείς...

— *Κυρία Τερέζα*...

— Μην μου πεις τίποτα. Τα ξέρω όλα. Τα είχα καταλάβει, ήταν η σειρά της *θεατρίνας* να διακόψει την *ποιήτρια*. Ήρθα εν γνώσει μου να σε βρω, όταν μου τηλεφώνησες.

Ακολούθησε σιωπή, για ν' ακουστεί, μετά από λίγα λεπτά, πάλι, η φωνή της νεαρής...

— Σ' αυτό το σπίτι... Εδώ και μια βδομάδα... Ψαχουλεύοντας, ανακάλυψα διάφορα πράγματα. Ούτε και οι δικοί μου δεν ήταν ειλικρινείς μαζί μου, όσο ζούσαν.

— Γλυκιά μου... Κανείς δεν είναι ειλικρινής μαζί μας, όσο πρέπει να είμαστε εμείς με τον εαυτό μας. Είσαι καλλιτέχνιδα. Δεν έχεις μόνον τον εαυτό σου. Έχεις και μια κοινωνία απέναντί σου.

— Δεν έχω κανέναν, πια, *Κυρία Τερέζα*... Έφυγαν όλοι... Είμαι έρημη.

Προφέροντας τη λέξη «*έρρημη*», αισθάνθηκε ένα καυτό κύμα συγκίνησης να *εφορμά* στα μάτια της. Μέχρι να βρει τη δύναμη να το συγκρατήσει, εκείνο πρόλαβε και ξεχύθηκε σαν χείμαρρος που παρασέρνει ό,τι βρει στο πέρασμα του...

Η *Κυρία Τερέζα* σηκώθηκε από την πολυθρόνα και την πλησί-ασε. Έκανε έναν κλοιό, με τα χέρια της, γύρω από τον λαιμό και τους ώμους της νεαρής, προσπαθώντας να την ηρεμήσει από τους λυγμούς που την έπνιγαν, και την αγκάλιασε...

— Ω!... Ω!... Σσς... Όλα θα πάνε καλά... Θα δεις, γλυκό μου κορίτσι... Δεν πρέπει να κλαις... Όλα θα πάνε καλά...

[...]

Η *Βασιλική*, διαβάζοντας την πρώτη σκηνή από το έμμετρο θεατρικό έργο που είχε γράψει η *Άρτεμις*, αισθάνθηκε ένα κύμα

ντροπής ν' ανεβαίνει μέχρι το κεφάλι της και τον θυμό να φλογίζει τα μάγουλά της...

«... Κοιτάξτε πώς έχουν τα πράγματα, ωραία μου Κυρία. Θέλω μια χάρη να ζητήσω από εσάς. Αν είναι οι στίχοι, οι ολάνθιστοι, σε λίκνο να κοιμούνται, ας μιλήσουμε τότε με λόγο πεζό οι δυο μας.

Η κολακεία είναι σαν ένα ποτήρι μπράντι. Το πίνεις... Και μετά; Μετά, δεν απομένει παρά μονάχα μια πικρίλα, που, με τσιγάρο και καπνούς, συχώριο θες να την εκάνεις.

Θέλω να πω – και μη με τυραννάτε! - πως, αν με γούστο και ανατροφή, με συμπονάτε τώρα, καλώς αυτή σας τη συμπόνια να δεχτώ! Όμως, εγώ, στης Τέχνης μου το σώμα, άλλα από τα δικά μου χέρια δεν βάζω. Μήτε και την ανάσα σας αυτή, που, με θυμάρι και με δυόσμο, την προσφέρετε σε μένα - μήτε κι αυτή δεν το μπορώ να την αντέξω!

Πώς κουδουνίζει μια γαϊδούρα σε τρελό πανηγυράκι; Κι, από τα φώτα, το παιδί το βλέμμα περιστρέφει; Έτσι και μένα τα ματάκια μου, στην πονηριά, τα έχω εξασκήσει, για να γυρίζουν πέρα-δώθε, καμωμένα...

Όμως... Όμως, ξεχάστε, τώρα, όσα έχω πει. Και τις προθέσεις σας, στην αφεντιά μου, φανερώστε. Δεν είναι ο κάβουρας που έχει το ζουμί. Και, μεσ' το ψέμα, την αλήθεια παραδώστε...»

Η Βασιλική πήρε τα μάτια της από το κείμενο, και σκέφτηκε τη «συνωμοσία» που κρύβονταν πίσω από τις λέξεις και τα νοήματα που, σκόπιμα, είχε βάλει, η Αρτεμις, σε κάθε της στίχο.

Εκείνο, όμως, που την πονούσε περισσότερο ήταν ο στίχος περί της ανάσας της...

«Μήτε και την ανάσα σας αυτή, που, με θυμάρι και με δυόσμο, την προσφέρετε σε μένα - μήτε κι αυτή δεν το μπορώ να την αντέξω!»

Τι είναι αυτό, πραγματικά, που δίνει τόση έπαρση και αλαζονεία στους ποιητές, να πυροβολούν τους συνανθρώπους τους - όπως πυροβολούσε, τώρα, η Αρτεμις τη Βασιλική - ενώ οι ίδιοι μένουν, πάντα, στο απυρόβλητο;

«Είναι άδικο... Είναι άδικο αυτό που κάνεις, ποιήτρια.

Μουρμούρισε μέσα στα χείλη της. Και ο θυμός της μετατράπηκε, ξαφνικά, σε μια παγίδα θανάτου, που έδειχνε να έχει συλλάβει όλο της το είναι...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

— Μην κλαις, γλυκιά μου, είπε η *Κυρία Τερέζα*, βλέποντας την *Αρτεμις* να κλαίει με αναφιλητά... Άκου και μένα που σε περνάω πολλά χρόνια, και θα μπορούσα να είμαι η μητέρα σου... Ο καημός μας είναι μια μικρή σταγόνα μέσα στον ωκεανό της ζωής. Μια απειροελάχιστη κουκίδα σ' ένα δάσος από πυκνά δέντρα. Μην αφήνεις να σε κυριεύσει κάτι τόσο μικρό, και ν' αλλάξει τη ρότα σου. Δεν αξίζει. Πίστεψέ με...

Όμως, η *Αρτεμις* δεν ήταν σε θέση ν' ακούσει τίποτα από όλα όσα της έλεγε η *θεατρίνα*. Έτσι, εκείνη συνέχισε την *εξομολόγησή της*..

— Ολόκληρη η ζωή μου πέρασε στην υπηρεσία των άλλων, πάνω σ' ένα σανίδι... Σκεφτόμουν, πάντα, τους ρόλους που θα έπαιζα, για να δώσω στους ανθρώπους άλλοτε τη χαρά και το γέλιο και άλλοτε το δράμα και τον προβληματισμό... «*Σας παρακαλώ, Κύριε Θόρολντ, ολοκληρώστε αυτό που λέγατε πριν έρθουν οι άλλοι. Λέγατε ότι: Στόχος μας στη ζωή...*» Μια από τις πολλές ατάκες που έλεγα, όταν έπαιξα την *Ελινόρ*. Και σταματούσα, για ν' ακουστεί ο παρτενέρ μου, που υποδύονταν τον *Έντγκαρ*, να λέει: «*Στόχος μας στη ζωή είναι να βοηθάμε τους συνανθρώπους μας, Κυρία Ελινόρ*». Αυτό έκανες κι εσύ, γλυκιά μου. Βοήθησες μια ανθρώπινη ψυχή.. Την πόνεσες.. Μην μετανιώνεις. Δεν φταις σε τίποτα για ό,τι έγινε.

Η *Κυρία Τερέζα* πήρε, μέσα στα χέρια της, τα χέρια της *Αρτεμις*, και τα έβαλε πάνω στα γόνατά της. Έπειτα, τα χάιδεψε τρυφερά, μεταφέροντάς τους όλη τη ζεστασιά των εβδομήντα ετών του πολυτάραχου βίου της...

— Είσαι νέα ακόμη. Τα καλύτερα χρόνια σου δεν πέρασαν. Κράτησέ τα στα χέρια σου σφιχτά και παίξε! Παίξε, με θάρρος, τον ρόλο σου! Στο τέλος, το κοινό θα σε χειροκροτήσει για το θάρρος που επέδειξες. Όχι επειδή έπαιξες, κατ' ανάγκη, *σωστά*. Καταλαβαίνεις τι θέλω να πω. Ένας *ηθοποιός* οφείλει, πρωτίστως, να είναι *θαρραλέος*. Κι ας μην έχει, πάντα, τα φόντα για να είναι *μεγάλος*. Όλοι είμαστε *ηθοποιοί* σ' αυτή τη ζωή.

Η *Άρτεμις*, κρατώντας την τελευταία αυτή *επισήμανση* της *Κυρίας Τερέζας*, σκούπισε τα μάτια της και είπε με παράπονο..

— Δεν είμαι καλή ποιήτρια, *Κυρία Τερέζα*.

— Ω! Θεέ μου! Τι είναι αυτά που λες τώρα! Σε πείραξε που σου είπα ότι η πρώτη σκηνή του θεατρικού σου έμοιαζε με εμπριμέ κρετόν ύφασμα!

— Ναι.. Με πείραξε, συνέχισε η *Άρτεμις*, στον ίδιο παραπονεμένο τόνο.

— Ε, λοιπόν! Σου είπα ψέματα, μικρή μου! Έπρεπε να το έχεις καταλάβει! Όλο το έργο σου έμοιαζε, στην πραγματικότητα, με μαύρο βελούδο σε μπορντό φόντο... Ζητούσες απ' το κοινό σου να εκτεθεί. Να βυθιστεί στο παρόν του... Πήρα το ρίσκο και ανέβασα το έργο σου. Αν δεν πίστευα στην αξία του, δεν θα το ανέβαζα.

— Ίσως.. Ίσως, τελικά, δεν έπρεπε να το ανεβάσετε. Ήταν ένα σκάνδαλο, μουρμούρισε η *Άρτεμις*

— *Άρτεμις!* *Άρτεμις!* Μη μετανιώνεις, παιδί μου. Όποιος κοιτάει ψηλά, πρέπει να είναι έτοιμος να δεχτεί δυο μεγάλες στάλες βροχής στα μάγουλά του...

[...]

Η *Βασιλική* άφησε το θεατρικό έργο της *Άρτεμις* πάνω στο τραπέζι του σαλονιού, και στάθηκε απέναντι από το ενυδρείο...

Στα διάφανα νερά, το αγαπημένο της χρυσόψαρο κινούνταν σαν ασημένια αναλαμπή που, κάπου-κάπου, έφτανε μέχρι την επιφάνεια, χρυσίζοντας τη διαδρομή του.

Όπως μια ηλιαχτίδα ελπίδας σχίζει το γκρίζο τοπίο και φέρνει την πίστη εκεί όπου η λογική δεν έχει «αρκετό χώρο» για να βοηθηθεί και να δράσει, έτσι το πιτσιλωτό αυτό, με κηλίδες, ραβδωτό ψάρι τής φάνηκε, ξαφνικά, σαν ένα όραμα δύναμης και ελπίδας, μέσα στην πλέρια αποστροφή αυτού του κόσμου.

Η *Άρτεμις* είχε καταφέρει, μέσα στη ψυχή της, ένα, απρόσμενα, δυνατό χτύπημα. Η κάθε φράση, η κάθε λέξη του θεατρικού της είχε τα χαρακτηριστικά ενός αιχμηρού μικρού εγχειριδίου, που πλήγωνε το σώμα της *Βασιλικής* με τη λεπτή λεπίδα του, ή ενός σκιώδους ζοφερού ουρανού, που καταπλάκωνε, με αισθήματα απόγνωσης και θλίψης, την καρδιά της.

Όμως, αυτό το ψάρι, του οποίου την κομψότητα και τη χάρη λάξευε, τώρα, το νερό, αποτελούσε, για την «καθηγήτρια των δασών», την πιο τρανή απόδειξη ότι, παρόλο αυτά, η ομορφιά δεν θα χανότανε ποτέ από αυτόν τον κόσμο...

«Τα ψάρια έχουν πίστη» συλλογίστηκε.

»Εμπιστεύονται. Κάνουν το σεξ να φαίνεται τόσο ευάλωτο μπροστά στην ομορφιά... Που δεν είναι άλλη, από την καλοσύνη...»

Που ήταν, αντιθέτως, η καλοσύνη της *Αρτεμις*; Το έργο που είχε γράψει δεν διέθετε την ευλυγισία και τη χάρη ενός ψαριού. Το λείο και γυαλιστερό σώμα του. Τη σπιρτάδα στο βλέμμα του. Ήταν ένα σκανδαλώδες κείμενο, που η σάρκα του ξεχείλιζε στο ζεστό, δικτυωμένο με νεύρα και σκοτεινό σαν μνήμα, σώμα του.

Έμοιαζε με κακοφορμισμένη πληγή, που τίποτα δεν μπορεί, πια, να την γιατρέψει. Το δηλητηριασμένο βέλος που την είχε προκαλέσει αποκτούσε, όλο και περισσότερο, την όψη «*συνωμότης*», ο οποίος έψαχνε, ευλαβικά, πρόσωπα κρυμμένα από το παρελθόν, με σκοπό να τα εκθέσει, ανελέητα και ξεδιάντροπα, στο φως της μέρας.

Ο «*συνωμότης*» αυτός απαντούσε στο όνομα, «*Αρτεμις*», και η όλη «*συνωμοσία*» που είχε στηθεί, σαν πλεκτάνη, ήταν εναντίον μιας καθηγήτριας πανεπιστημίου, με το όνομα, «*Βασιλική*»...

[...]

«Γέλιο δυνατό! Γέλιο σιγανό! Πολεμιστή και αοιδού, που με το μελαχρινό, μυώδες χέρι του, στην αποβάθρα το φορτίο ξεφορτώνει.

Διαμάντια, πορτοκάλια, και ράβδους από ασήμι και χρυσό...

Για ποιον τραγουδά το πράσινο, το άγριο το δάσος;

Η τσίχλα, η μελωδική, πάνω στο λιθόστρωτο, το τραγουδί της, στην αγκαλιά ποιανού περαστικού, το έχει αφήσει;

Αφέντρα είμαι των κάστρων, των πύργων και των παλατιών

Αφέντρα είμαι καρabiών, γυναικών, παιδιών και ανδρών γενειοφόρων

Αφέντρα είμαι των ψυχών και των σωμάτων

Δεν τα 'χω φάει τα ψωμιά μου ακόμα!

Τα λόγια μου, ακόμα, δεν τα ξέχασα!

Και τα μυαλά μου στα καλύτερά τους τα 'χω!

*Λόγια δυνατά του τραγουδιού μου λέω
Με τη στενή την τραχηλιά να έχει χαλαρώσει
Και με τις λέξεις να αναδύονται στου νου μου την αλμύρα*

*Για μένανε τραγούδησε ο Σαίξπηρ την ελπίδα
Για μένανε, απ' τους αγρούς, μια αγελάδα μουγκανίζει
Μοναχικό πουλί, στο παραθύρι μου, για μένα τιτιβίζει*

*Για μένα και οι πρώτες λέξεις που ξεχώρισαν ανάμεσα στο βουητό
του γέλιου και των χειροκροτημάτων του κοινού
Για μένα το γαλάζιο του ουρανού και τα λευκά τα σύννεφα αρ-
μενίζουν*

Για μένανε σηκώθηκε, αίφνης, το αεράκι...»

[...]

— Ήταν σαν ένας δυνατός άνεμος όλο αυτό, *Κυρία Τερέζα...* Δεν ήμουν έτοιμη... Όταν έπεσε επάνω μου η ορμή του κοινού, μου κόπηκε η αναπνοή... Αισθάνθηκα ανοχύρωτη μπροστά στο έργο που είχα γράψει, είπε η *Αρτεμις*, μόλις λίγο ηρέμησε απ' τα αναφιλητά της.

— Είναι λογικό, κορίτσι μου. Όταν ένα σκληρό αγκάθι χωθεί μέσ' την καρδιά σου, ξεχνάς τότε ότι οι λέξεις, που έχεις γράψει, σε αγριοκοιτάζουν και, με τη ράχη γερμένη μπροστά, το στόμα να χάσκει, και τα ανοιχτά, κοκαλιάρικα χέρια τους να χτυπάνε παλαμάκια, περπατάνε πάνω στο χορτάρι, κάνοντας χυδαίες γκριμάτσες και άσεμνους μορφασμούς. Με το έργο σου, ξεσκεπάσες μυστικά που παρέμεναν, για χρόνια, κρυμμένα πίσω από έναν φράχτη από θάμνους πυκνούς. Ήταν ένα έργο που θα σκανδάλιζε τα ήθη! Γιατί, όμως, παιδί μου; Γιατί ένιωσες ότι ένα σκληρό αγκάθι είχε χωθεί μέσ' την καρδιά σου...

Η *Κυρία Τερέζα* τέντωσε το σώμα της και προσπάθησε να δει έξω από τα ξύλινα χωρίσματα του παραθύρου του σαλονιού, που έμοιαζε με πολεμίστρα.

Της φάνηκε ότι είδε τη λιπόσαρκη φιγούρα μιας ηλικιωμένης γυναίκας, η οποία, σαν αιλουροειδής, έτρεξε να κρυφτεί, μόλις αντιλήφθηκε ότι η *θεατρίνα* την κοιτούσε. Η *Κυρία Τερέζα* ανατρίχιασε...

— *Αρτεμις...* Μια ηλικιωμένη γυναίκα είναι έξω στον κήπο. Την ξέρεις;

— Είναι η γυναίκα του επιστάτη που είχαν οι γονείς μου, όταν ζούσαν. Τώρα, είναι κι αυτός πεθαμένος.

— *Αρτεμις...* Σε παρακολουθεί.

— Είναι περίεργη.

— Άκου, παιδί μου. Είναι καλύτερο να φύγεις. Για ένα διάστημα, μπορείς να έρθεις και να μείνεις στο σπίτι μου, αν θέλεις. Μην μένεις άλλο, εδώ, στην ερημιά...

[...]

— Στον *Σέργιο*, πώς φάνηκε το θεατρικό σου;

Η *Βασιλική* κοίταξε την *Άρτεμις*, με προκλητική διάθεση, για να δει τι απάντηση θα της έδινε εκείνη.

Ο «προστατευόμενος» της *ποιήτριας*, εξοικειωμένος, πια, εδώ και ένα χρόνο, με τους *λοξούς* και *σκυθρωπούς* ήρωες των ποιημάτων της «μητέρας» του, αλλά και με την *αγγελική* μορφή του νέου μέλους της οικογενείας τους, τη *Βασιλική*, χαμογέλασε πονηρά και *έσκασε* ένα νεύμα στην *Άρτεμις*.

Εκείνη σηκώθηκε αμέσως από τον καναπέ του σαλονιού και κατευθύνθηκε προς την κουζίνα. Έκοψε τρία κομμάτια κέικ και επέστρεψε, μετά από λίγο, κρατώντας, στα χέρια της, έναν δίσκο με τρία πιάτα και τρία ποτήρια χυμό.

Να ‘ταν, άραγε, το κέικ ένα πρόσχημα; Ή, μήπως, το πρόσχημα είχε κάτι από κέικ σοκολάτας, ως ένα είδος *γλυκιάς ανακωχής*;

Η *Βασιλική* δεν άντεξε άλλο. Όλη αυτή η χρονοτριβή από μέρους της *Άρτεμις* δεν ήταν μόνο ύποπτη! Ήταν, επίσης, και άκρως εκνευριστική! Πέρασε, λοιπόν, αμέσως, στην επίθεση...

— Ποια είναι η *«γαϊδούρα σε πανηγυράκι»*, που λες μέσα στο θεατρικό σου κείμενο;

— Τι; απόρησε η *Άρτεμις*.

— Η *«γαϊδούρα»*, στο θεατρικό σου έργο!

— Α...

— Δοιπόν; Ποια είναι; επέμενε, θυμωμένα, η *Βασιλική*.

— Είναι... Μια περσόνα, απάντησε, μετά από λίγα λεπτά, προσποιούμενη την ατάραχη, η *Άρτεμις*.

— Μια περσόνα... Μμ... Μάλιστα.

— Γιατί ρωτάς, *Βασιλική*; ήταν η σειρά της *Άρτεμις* να περάσει στην αντεπίθεση.

Ο μικρός *Σέργιος* έτρωγε το κέικ του, και τα εκφραστικά παιδικά μάτια του μετακινούνταν, σαν το εκκρεμές, τότε επάνω στη μία γυναικεία φιγούρα, και τότε επάνω στην άλλη.

Ένα ηλεκτρισμένο ρεύμα κύκλωσε, μεμιάς, τα έπιπλα, τα σώματα και όλη την ατμόσφαιρα του διαμερίσματος της *Άρτεμις*.

Η *Άρτεμις* δεν είχε και πολλά περιθώρια αντίδρασης. Ή θα επέλεγε μια εκκωφαντική σιωπή, κάνοντας ότι αγνοεί τη *Βασιλική*, γεγονός, όμως, που θα πυροδοτούσε, αμέσως μετά, σωρεία αλυσιδωτών αντιδράσεων ή θα έπρεπε να προκαλέσει «το συμβάν», έχοντας το θάρρος να αναμετρηθεί, έπειτα, με τον εαυτό της και τα φαντάσματα που την περίμεναν στη γωνία για να την γραπώσουν.

Όπως και να 'χε το πράγμα, ένα ήταν το βέβαιο. Ότι το έναυσμα της *αναμέτρησης* θα το έδινε η *Άρτεμις*, και όχι η *Βασιλική*.

Κάτι που το ήξερε, εδώ και μήνες, πολύ καλά, η «δημιουργός» του θεατρικού έργου...

[...]

Ένα σμήνος πουλιών έκαναν επίθεση σε μια από τις ψηλές ακακίες, σαν ιπτάμενες πέτρες, και έπεσαν πάνω στον μαυρισμένο κορμό του δέντρου, με μια εξαλλοσύνη γεμάτη συριγμούς και δονήσεις. Χωρίς μέτρο, χωρίς έλεος καταβρόχθιζαν το δέντρο, πολιορκώντας το από όλες τις μεριές.

Τι τα είχε ενοχλήσει; Η *Κυρία Τερέζα* είδε αυτή την ανατριχιαστική κατοφωγία, σαν ραψωδία θανάτου. Γιατί *κακοφόρμισε* έτσι άσχημα το φως; Ξαφνικά, θυμήθηκε... Τον χειμώνα, οι γονείς της, όταν ήταν μικρή, φέρνανε λιόπρινο και κισσό στο σπίτι. Την άνοιξη, το στόλιζαν με όμορφα λουλούδια και μαγιάτικα στεφάνια. Μετά... Έφυγαν οι γονείς της... Τρόμαξαν τα ψαρόνια...

Θυμήθηκε, όμως κι άλλα. Κάποτε, η προσφορά της, ως θεατρίνα, ήταν ο θρίαμβός της, έστω και στιγμιαίος, πάνω στη σκηνή. Τώρα, κοιτάζοντας πίσω, σκέφτηκε πως... Αν δεν ξεχνούσε ποτέ τους ρόλους που υποδύθηκε... Κι αν τα μαργαριτάρια που φόρεσε στο λαιμό της, εκείνες τις ένδοξες ημέρες, ήταν αληθινά... Θα ήταν, μήπως, τότε, καλύτερο και το χάρισμά της; Η δόξα θα κυριεύε το είναι της; Το κοινό θα έμενε, για πάντα, στη ζωή της; Το κοινό... Που όταν την αποθέωνε, το θεωρούσε ενοχλητικό, και όταν την άφησε, επιτέλους, στην ησυχία της, το θεώρησε αχάριστο...

Οι καμπάνες του χωριού είχαν, από ώρα, σιγήσει. Μπορούσε, τώρα, να ισιώσει την πλάτη της και να πει στην *Αρτεμις*, που καθόταν απέναντι από τη φωτιά του τζακιού...

— Πάμε να φύγουμε από δω, νεαρή μου. Από αυτήν εδώ την ερημιά. Αποτύχαμε και οι δύο. Ό,τι δώσαμε στο κοινό, μας το επέστρεψε σαν βέλος φαρμακερό, που μας βρήκε στην πτέρνα. Αιμορραγούμε...

Τα πουλιά, όμως, μέσα στα κλαδιά και τα φύλλα, συνέχιζαν να εφορμούν επάνω στην οικτρή ακακία, συλλαβίζοντας παράφορα: «Ζωή!» Ζωή χωρίς μέτρο! Ζωή χωρίς σταματημό!

Η *Αρτεμις* κοιτούσε κι εκείνη, έξω απ' το παράθυρο, τη σκηνή, προβληματισμένη. Έπειτα, γύρισε το κεφάλι της και αντίκρισε τα μάτια της *Κυρίας Τερέζας*. Ήταν, πια, σε θέση να ξεστομίσει, σ' αυτή την ηλικιωμένη θεατρίνα, την απάντηση που, επί μέρες τώρα, πάλευε να δώσει στον ίδιο της τον εαυτό...

— Αγαπημένη μου, *Κυρία Τερέζα*... Δεν θα φύγω... Η ερημιά είναι η συντροφιά μου, και η συντροφιά μου έχει κάτι από τα χρώματα μιας ερημιάς. Έκανα αυτό που μου υπαγόρευσε η μοίρα μου. *Έγραψα το ποίημα*... Είχα το θάρρος να το απαγγείλω, πρώτα στον εαυτό μου, κι, ύστερα, σ' όλους τους άλλους... Σας ευχαριστώ. Θα φύγω, όποτε το θελήσω εγώ...

[...]

Ο *Σώζος* είχε δυο μήνες περίπου να επικοινωνήσει με την *Αρτεμις*. Σχεδόν από το καλοκαίρι. Παρέμενε, ωστόσο, άλυτο μυστήριο στο μυαλό του η ευνοϊκή συμπεριφορά της *Αρτεμις* προς τη *Βασιλική*. Είχε βάλει στο σπίτι της μια άγνωστη γυναίκα, που όσο κι αν είχε

δώσει τα «διαπιστευτήριά» της ως καθηγήτρια Πανεπιστημίου, σε μια απομακρυσμένη κωμόπολη, δεν έπαυε να είναι μία «ξένη».

Έπειτα, δεν του έβγαине, ούτε για μια στιγμή, η εικόνα της *Βασιλικής*, με μάτια βουρκωμένα, να κοιτάζει στο κενό, εκείνη την Αυγουστιάτικη βραδιά, στον κήπο της εξοχικής κατοικίας της *Άρτεμις*.

Να ήταν το ερωτικό ενδιαφέρον που έτρεφε ο ίδιος του για την *Άρτεμις*, που είχε κάνει τη «ζημιά»; Να ήταν ένα είδος ζήλιας που υπέβσκε ανάμεσα στις δύο γυναίκες; Ή, μήπως, ένα αίσθημα πικρής αδικίας για μια ζωή που είχε ζήσει η *Βασιλική* και που δεν της είχε φερθεί και τόσο καλά; Ποιος μπορούσε να ξέρει τι είχε συντελεστεί μέχρι τώρα στην ψυχή της «καθηγήτριας των δασών», όπως, χαρακτηριστικά, την αποκαλούσε η *Άρτεμις*;

Ο ίδιος, θα μπορούσε να βάλει με το νου του, πολλά. Όπως, για παράδειγμα, ένα μετέωρο «εγώ», που πλανιέται στον αέρα, και καταλήγει στα μάτια και τα χείλη αυτού που βασανίζεται...

«Αγγίζεις τις αόρατες χορδές των γυναικών, ρε μπαγάσα» του είχε πει ο *Φάνης*.

Έτσι είχε ερμήνευσε τότε αυτός ο «αιώνιος έφηβος» τη συγκίνηση της *Βασιλικής*...

Ο *Σώζος*, όμως, δεν ήταν έφηβος, πια. Ήταν σε θέση να ξεχωρίσει και να ταξινομήσει τις συγκινήσεις. Αυτό που έβλεπε στα μάτια της *Βασιλικής* δεν ήταν μια γλυκανάλατη συγκίνηση. Ήταν πόνος βαθύς. Ήταν απειλή. Ήταν επικείμενη εκδίκηση.

Για τον *Σώζο* – και δεν του το ‘βγαζε αυτό κανείς απ’ το μυαλό του! - η *Βασιλική* είχε μπει στη ζωή της *Άρτεμις* για να την εκδικηθεί! Και αυτή η ονειρόπλαστη ποιήτρια δεν καταλάβαινε τίποτα! Ή... Μήπως, καταλάβαινε; Μήπως το προκαλούσε κιόλας;

Η αλήθεια ήταν ότι, αν και ερωτευμένος με την *Άρτεμις*, δεν μπορούσε να *πιάσει* τις πιο λεπτές αποχρώσεις του «είναι» της. Όλο και κάτι του ξέφευγε. Ίσως, μάλιστα, αυτός να ήταν και ο κυριότερος λόγος που δεν τον ήθελε αυτή για ερωτικό της σύντροφο, μέχρι τώρα.

Να της τηλεφωνούσε; Θα άλλαζε κάτι; Ήξερε ότι, αυτό το διάστημα, νταραβερίζονταν με μια ηλικιωμένη θεατρίνα, ονόματι *Κυρία Τερέζα*, την οποία, όλως παραδόξως, της την είχε γνωρίσει η *Βασιλική*. Αυτή η «καθηγήτρια των δασών» είχε και καλλιτεχνικές

ανησυχίες! Αυτό πρέπει να είχε κάνει τη «δική του» να παλαβώσει εντελώς, μιας και, όπου τέχνη, εκεί, σαν τη μύγα στο φως, κολλούσε τα φτερά της και τα καψάλιζε!

Ήξερε, επίσης, ότι η *Αρτεμις* έγραφε ένα θεατρικό έργο – περισσότερο έμμετρο ποίημα και λιγότερο πρόζα – ύστερα από παρότρυνση της *Κυρίας Τερέζας*. Μπορούσε, λοιπόν, να την φανταστεί να έχει πέσει με τα μούτρα στη συγγραφή για να το ολοκληρώσει. Πού να ‘χει μυαλό γι’ αυτόν! Πολύ πιθανόν, να τον είχε ξεχάσει κιόλας!

Ωστόσο, παρά τις όποιες αρνητικές σκέψεις, αποφάσισε, τελικά, να σηκώσει το ακουστικό και να σχηματίσει τον αριθμό του τηλεφώνου της «αγαπημένης» του. Περιμένε λίγα λεπτά, μέχρι που ακούστηκε η γλυκιά, σαν κοριτσίστικη, φωνή της...

— *Αρτεμις*;

— Γεια σου, *Σώζο*. Τι κάνεις;

— Καλά. Εσύ; Γράφεις;

— Ναι. Σχεδόν τελείωσα.

— Το θεατρικό σου;

— Ναι.

— Θα μου διαβάσεις λίγο από αυτό που, μόλις, έγραψες;

— Φυσικά, ξερόβηξε κι άρχισε να απαγγέλλει... *«Αυτά τα λόγια, Κυρία, δεν ταιριάζουν σε γυναίκα λογική. Μόλις εχθές μιλούσατε για αστερισμούς. Τον Αλντεμπαράν, το Βόρειο Σέλας... Θλίβομαι που η ψυχή σας, κάποτε, μύριζε λεβάντα, και τα χέρια σας ήταν δεμένα, απ’ τους καρπούς, με πρίμουλες. Είναι απλό πράγμα να φανταστώ πώς σας λένε. Σας λένε... “Ασφόδελο”. Παλιότερα, σε καταπράσινα λιβάδια κατοικούσατε, ενώ, σήμερα, η ρίζα σας χτυπάει πάνω στην άγονη την πέτρα. Όμως, οι συστάδες των λογχωτών φύλλων σας μοιάζουν με σκήπτρο φορεμένο στα μαλλιά. Στου Κάτω Κόσμου τον αγρό, ο θάνατος δοξάζει τη γενιά σας. Ο Αρτεμίδωρος, για σας, αναφέρει στον Ονειροκρίτη του: “Συ, που τον θάνατο προμηνύεις, edwδιμη ρίζα των νεκρών και όλων των πεθαμένων τούτης της γης”...*

— Ω, Θεέ μου! Τι γράφεις, κορίτσι μου! Ούτε ο *Οράτιος* να ήσουν! Εγώ, πάλι, το μόνο που γνωρίζω για τον ασφόδελο είναι ότι τρώνε τις ρίζες του... Στο *Ιράκ*, αν δεν κάνω λάθος. Και οι Παλαιστίνιοι το χρησιμοποιούν, ως γιατροσόφι, για τα πρησμένα πόδια τους».

Η *Αρτεμις* δεν άντεξε άλλο και έβαλε τα γέλια. Γελούσε, μάλιστα,

τόσο πολύ με ό,τι είχε πει ο Σώζος, που, άθελά του, έβαλε τα γέλια κι εκείνος...

— Γέλα, αγάπη μου... Γέλα, έλεγε και ξανάλεγε, αλλά η καρδούλα του το ήξερε πόσο πονούσε, γιατί καταλάβαινε ότι η *Αρτεμις* δεν τον αγαπούσε, απλώς διασκέδαζε μαζί του.

Το λουλούδι, για το οποίο μιλούσε στο θεατρικό της, ήταν, σίγουρα, η *Βασιλική*, και αυτό το λουλούδι – δεν ήταν τυχαίο! - προμήνυε τον θάνατο. Άρα, αν και γελοίος, για την *Αρτεμις*, ωστόσο, στα βασικά, δεν είχε πέσει έξω! Η *Αρτεμις* γνώριζε... Γνώριζε πολλά. Αυτό το θεατρικό έργο έμοιαζε να είναι όλα όσα έκρυβε η «ποιήτριά» του και δεν τα φανέρωνε σε κανέναν...

Η *Αρτεμις* σταμάτησε, μετά από λίγο, να γελάει και συνέχισε την απαγγελία:

«...Αυτή, όμως, είναι η πικρή αλήθεια, ωραία μου Κυρία. Και θα προτιμούσα, χίλιες φορές, να δεθώ στον κορμό μιας ακακίας, όπου ο άνεμος λυσομανάει τον χειμώνα, στον κήπο του σπιτιού μου, παρά να μην σας πω ότι, με τον θάνατο, το όνομά σας είναι νοτισμένο...»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η Βασιλική κοίταξε τον Σέργιο που έτρωγε αμέριμος, με τα μικρά χεράκια του, το κέικ... Γιατί άφησε αυτό το παιδί έξω απ' τη ζωή της; Τι είναι αυτό που κάνει δυο ψυχές να χωρίσουν, και όταν, πλέον, έρθει η ώρα να ενωθούν, να είναι πολύ αργά;

Η Άρτεμις, που μόλις είχε δεχθεί την «πρώτη βολή» για τα «συμφραζόμενα» των νοημάτων του έργου της, συνέχισε, δήθεν ατάραχη, να ξεφυλλίζει ένα περιοδικό, τρώγοντας κι εκείνη το κέικ της, και παρακολουθώντας διακριτικά τη σκηνή. Σήμερα, το σχοινί θα έспаζε... Ήταν, σχεδόν, σίγουρη.

Η «καθηγήτρια των δασών», με την άκρη των δαχτύλων της, προσπάθησε να συγκρατήσει κάτι κόμπους δακρύων που είχαν εμφανιστεί στα μάτια της, πριν αυτοί κυλήσουν και βρέξουν τα λευκά της μάγουλα. Έπειτα, έστρεψε το βλέμμα της πάνω στην Άρτεμις. Έδειχνε τόσο ήρεμη! Αν αξίζει κανείς να ζήσει μια ζωή, αυτή, σίγουρα, δεν είναι άλλη από τη ζωή του δημιουργού, του καλλιτέχνη. Η αγάπη της Άρτεμις για την τέχνη θύμιζε τον Έρωτα, που διαπερνά το σώμα των ανθρώπων, ακόμη και όταν αυτό πάψει να είναι νέο και δυνατό.

Την Άρτεμις την έκαιγε η έκσταση, την κυρίευε η έξαρση. Έμενε ξάγρυπνη τα βράδια για να τελειώσει τα έργα της, προσηλωμένη σ' αυτό τον σκοπό περισσότερο και από νεοφώτιστη καλογοριά. Το αίμα της έρεε άφθονο μέσα στις φλέβες της. Το καλλίγραμμα κορμί της έμοιαζε με αισθαντική σκιά πάνω σε τοίχο, ενώ τα μάτια της «ερωτοτροπούσαν» με τον ουρανό, άλλοτε φωτεινό, όπως μια τουλίπα που λάμπει κάτω από τον ήλιο, και άλλοτε συννεφιασμένο, έτοιμο να ξεσπάσει σε απρόβλεπτες θύελλες και μανιασμένες καταιγίδες. Όμως, η αδάμαστη αυτή «θεά» βρισκόταν, πάντα, «στις επάλξεις» να δημιουργήσει κάτι ακέραιο με τα μακριά της δάχτυλα, που άνοιγαν πλατιά σαν βεντάλια μπροστά στο κοινό της, όπως και τα βαθιά αισθήματά της.

Από τότε που την γνώρισε, αρκετές φορές, αναρωτήθηκε αν η Άρτεμις «είχε φύλο». Φάνταζε σαν ένα σύμβολο, σαν ένα δημιούργημα αιώνιας νιότης, που έχει απαρνηθεί, για πάντα, τις χαρές και

«τα δικαιώματα του φύλου της», με σκοπό να υπηρετήσει κάτι, που στην επαναστατημένη φαντασία της, προσομοίαζε με ευγενές, ολοκληρωμένο όραμα.

Μέσα, λοιπόν, σ' αυτή την πάλλουσα – από το σφρίγος του *κόσμου των ιδεών* και της τέχνης – καρδιά, πόσο λίγη θέση έχει μια καθηγήτρια του *Τμήματος Δασολογίας*, μιας ημιορεινής μικρής πολιτείας! Η φλόγα της *Άρτεμις* δεν επέτρεπε το βούλιαγμα της ψυχής της μέσα στην ανία της καθημερινότητας, όπως βουλιάζουν οι ψυχές των περισσότερων ανθρώπων, απονεκρωμένες, σε κατάσταση ακηδίας. Θα έμενε, για πάντα, ένα πυρακτωμένο αστέρι, κάπου ψηλά, να μεσουραναί.

Η ίδια, αντιθέτως, ήταν «ψυχρή» και «σκοτεινή», για χρόνια, με μια ζωή γεμάτη από ακραία σκαμπανεβάσματα, που την βύθιζαν, κατά καιρούς, στον πειρασμό της απελπισίας, στον οποίο και ενέδιδε, χωρίς, ωστόσο, ν' αποκαλύψει ποτέ σε κανέναν το ανίερο μυστικό της. Αυτό το μυστικό, το είχε κρατήσει αποκλειστικά και μόνο για τον εαυτό της, και δεν επρόκειτο να το φανερώσει παρά μονάχα όταν θα ερχόταν η ώρα...

Μήπως, όμως, αυτή η ώρα είχε έρθει, τελικά; Μήπως... Μήπως η *Άρτεμις*, που έτρωγε το κέικ της και ξεφύλλιζε ένα περιοδικό μόδας, όφειλε ν' αναλάβει, επιτέλους, τις ευθύνες της! – όχι μόνο απέναντι στο κοινό στο οποίο απευθύνονταν με τη λυρική της ποίηση – αλλά, κυρίως, απέναντι στην ίδια τη ζωή και τα απρόβλεπτα που αυτή κρύβει; Πόσο μπορούν οι Ποιητές αυτού του κόσμου να δουν... Να δουν! Ν' ανοίξουν τα μάτια τους και να δουν τη ζωή! Έτσι όπως είναι! Γυμνή! Άσχημη! Ατελής! Κακόγουστη! Χωρίς κανένα αισθητικό έρεισμα! Μέσα σ' ένα *πλαδαρό σκεύος* που λέγεται «Άνθρωπος», και όχι μέσα απ' την *εστέτ των αποστειρωμένων ποιημάτων* τους!

— Ο... Ο μικρός, ψέλλισε η *καθηγήτρια των δασών*, κοιτάζοντας, δακρυσμένη τον *Σέργιο*... είναι γιος μου.

Ο «προστατευόμενος» της *Άρτεμις* φαίνεται να μην κατάλαβε τίποτα από το *υψηλό διακύβευμα*, γιατί συνέχισε να τρώει το κέικ του, αμέριμνος, και να πίνει τον χυμό του, κοιτάζοντας, με απόλυτη προσήλωση, το «παιδικό» που έπαιζε στην τηλεόραση.

Η «μητέρα» του, όμως, είχε έτοιμη, μήνες τώρα, την απάντηση. Άφησε στο τραπέζι του σαλονιού το περιοδικό και, κοιτάζοντας τη *Βασιλική*, χωρίς ίχνος έκπληξης ή ταραχής, είπε:

— Το ξέρω.

Μετά, μετακινήθηκε δίπλα στο μικρό αγόρι, χάιδεψε τα μαλλιά του και είπε γλυκά:

— Ένα τεταρτάκι ακόμα και, μετά, κλείνουμε την τηλεόραση και πάμε για ύπνο. Εντάξει, μικρέ μου φίλε; Θα μου κάνεις αυτή τη χάρη;

Εκείνος χαμογέλασε και κούνησε καταφατικά το κεφάλι του.

Τα δάκρυα κύλησαν, σαν ορμητικοί χείμαρροι, στα μάτια της Βασιλικής. Ήταν αδύνατον, πλέον, να τα συγκρατήσει. Φόρεσε γρήγορα το παλτό της, άνοιξε την εξώπορτα και βγήκε έξω. Οι δρόμοι και τα πεζοδρόμια ήταν βρεγμένα από το ψιλό χιονόνερο που έριχνε από ώρα. Ανέβασε το πέτο της ψηλά για να προστατευθεί από το τσουχτερό κρύο...

[...]

Όσο η Άρτεμις συνέχιζε, από το τηλέφωνο, την απαγγελία των στίχων του θεατρικού της, τόσο ο Σώζος σκεφτόταν τον «κανόνα» που είχε υιοθετήσει στη ζωή του:

«Είναι καλύτερα να δίνεις πολλή χαρά σε ένα άτομο, παρά να ευχαριστείς πολλούς από λίγο, όση δυσαρέσκεια και αν δημιουργεί αυτό στο σύστημα, που έχει την διεστραμμένη απαίτηση να γελάμε, να ευχόμαστε, να γινόμαστε φίλοι και να ερωτευόμαστε με ευκολία τους πάντες. Η ζωή είναι τόσο φευγαλέα, που πρέπει να την αρπάζουμε από την ουρά για κάτι που αξίζει, γιατί, κάθε στιγμή, είναι πολύ πιθανόν, να μας προσπεράσει στο πέταγμά της».

Έτσι, με βιβλικό ύφος, τεντώνοντας και το πόδι του, σαν να ήθελε να υπογραμμίσει τα λόγια που θα έλεγε – μολονότι μη ορατός από την Άρτεμις - και κρατώντας σθεναρά και αποφασιστικά το ακουστικό του τηλεφώνου, έγειρε το κεφάλι του προς τα πίσω και ψέλισε, ακουμπώντας τα χείλη του, νοερά, όσο πιο κοντά μπορούσε στα χείλη της αγαπημένης του...

— Σ' αγαπώ...

Ακολούθησε ολιγόλεπτη σιωπή, λες και η γραμμή νέκρωσε. Εκείνος, όμως, συνέχισε με τα παρακάτω λόγια:

— Υπάρχουν τέσσερις, τουλάχιστον, θεωρίες που προλέγουν το τέλος του κόσμου. Μία από αυτές είναι η έλλειψη της αγάπης. Εγώ...

Όσο σ' αγαπώ, ο κόσμος αυτός δεν θα καταστραφεί. Οι θεωρίες και οι αριθμοί για τη συντέλεια θα αιωρούνται στο κενό. Η δική μου, όμως, αγάπη δεν αιωρείται στα χαμένα. Είναι εδώ. Και είναι απτή. Είναι σαν τη *Ρώμη*, μεγαλειώδης και, την ίδια στιγμή, ανοχύρωτη. Είμαι ανοχύρωτος, *Αρτεμις*... Είμαι ανοχύρωτος, επειδή, σ' αγαπώ.

— *Σώζο*...

Η «ποιήτρια» είχε μείνει μετέωρη, με το ακουστικό του τηλεφώνου στο χέρι. Τέτοια λόγια δεν είχε ακούσει, ποτέ, από κανέναν. Ούτε καν από τους δηλωμένους εραστές της τέχνης της. Δεν πρόλαβε να αρθρώσει την παραμικρή λέξη, και η φωνή του *Σώζου* συνέχισε γλυκά την ερωτική εξομολόγησή του...

— *Αρτεμις*, θαυμάζω την ικανότητά σου να συμπιέζεις σ' έναν στίχο σου τη σοφία και την αρμονία όλου του κόσμου. Μαζί, όμως, συμπιέζεις και τα αισθήματά μου. Η κρυφή μου ευχαρίστηση να σε θέλω στα όνειρά μου, ταραζεται απ' τον τρόμο, μήπως, ξαφνικά, από λανθασμένη ευγένεια, μια μέρα, μου πετάξεις τη μπάλα στην εστία, και εγώ, σαν αδέξιος τερματοφύλακας, δεν μπορέσω να την πιάσω.

— *Σώζο*...

— Ακουσέ με, Αγάπη μου. Είμαι κουτός – το ξέρω. Είμαι ανώριμος. Δεν έχω τα δικά σου όπλα για να πολεμήσω σ' αυτή τη μάχη. Όμως... Εδώ και αρκετούς μήνες, με κυριεύει ένας φόβος για σένα. Ναι, *Αρτεμις*. Φοβάμαι για σένα. Και τώρα, ακόμη περισσότερο από αυτά που, μόλις, μου διάβασες στο θεατρικό που γράφεις... Θα στο πω, λοιπόν, κι εγώ, όσο πιο ποιητικά μπορώ. Μια φιγούρα, που κινείται μέσα στην πλάνη ενός φοβερού και τραγικού ονείρου, σε παρακολουθεί. Μοιάζει με απίθανη συμβατικότητα, τόσο ακατανόητη όσο και η θεωρία του χρήματος. Κι αυτή η φιγούρα δεν είναι άλλη από τη *Βασιλική*. Αυτή η καθηγήτρια, που την έκανες συγκάτοικό σου... Δεν είναι... Τέλος πάντων, δεν ξέρω τι είναι. Φοβάμαι, ωστόσο, ότι θα σου κάνει κακό. Δεν είσαι μόνη σου, *Αρτεμις*. Δεν είσαι έρημη... Μπορεί να έχασες, τόσο άδικα, πριν από ένα χρόνο, και τους δύο γονείς σου, που τους αγαπούσες πολύ, όμως έχεις και άλλους ανθρώπους που σ' αγαπάνε. Μη φλερτάρεις με την τραγωδία, Αγάπη μου. Μη με κάνεις να πονάω και ν' ανησυχώ για σένα».

— *Σώζο!*

— Θα σου πω κι ένα τελευταίο. Η ζωή δεν διαφέρει από ένα τσίρ-

κο με άγρια θηρία. Αυτό το θεατρικό... Μην το δείξεις στον κόσμο! Πολύ περισσότερο, μην αφήσεις τη *Βασιλική* να διαβάσει ούτε έναν στίχο του! Αυτό το θεατρικό θα στραφεί εναντίον σου! Πίστεψέ με! Κάθε στίχος του θα σκανδαλίσει!

Και μετά από όλα αυτά, της έκλεισε το τηλέφωνο...

[...]

Η *Κυρία Τερέζα* άπλωσε δειλά το χέρι της και έπιασε το μπράτσο της *Άρτεμις*, κάνοντάς την να γυρίσει το κεφάλι της και να την κοιτάξει με απορία. Η ηλικιωμένη θεατρίνα είχε κάθε λόγο να βλέπει την «ποιήτρια» σαν κόρη της – μια που η ίδια δεν είχε δικό της παιδί. Σήμερα, όμως, αυτή η ανάγκη, εδώ στην ερημιά της εξοχής, υπήρχε εντονότερη από ποτέ. Άλλωστε, η *Άρτεμις* διέθετε όλα εκείνα τα φόντα για να «σταθεί» επάξια στο πλάι αυτής της γυναίκας, ως οικείο της πρόσωπο.

Έτσι, ακόμη και ο πληθυντικός που χρησιμοποιούσε η *Άρτεμις*, από την πρώτη ημέρα της γνωριμίας τους, φάνηκε, τώρα, στην *Κυρία Τερέζα*, περιττός και άκρως ενοχλητικός. Έπρεπε να αποβληθεί πάραυτα από τη σχέση τους, και, στη θέση του, να μπει κάτι άλλο πιο όμορφο και «ουσιαστικό».

Δεν μπορούσε, επίσης, να μην σκεφτεί ότι η «κόρη» της δεν ήταν και η πιο εύκολη περίπτωση στον κόσμο. Το να προσπαθήσει να την μεταπείσει ήταν *δώρον άδωρον*. Αυτό, όμως, που μπορούσε να κάνει ήταν να ηρεμήσει λιγάκι την ψυχή της, κοπάζοντας τους ατίθασους παλμούς μιας καρδιάς, που, κυρίως, πονούσε σε ό,τι έλεγε, και, δευτερευόντως, «αυθαιρετούσε» σε ό,τι έπραττε.

Η *Άρτεμις* αρνούσαν να φύγει από την εξοχική της κατοικία, επιλέγοντας, καταμεσής του χειμώνα, την απομόνωση. Κι αυτό, όχι τόσο επειδή ήταν σίγουρη για την απόφασή της, όπως, ήδη, είχε δηλώσει, αλλά γιατί, αντιθέτως, ο εγωισμός οδηγεί, πάντοτε, σε απομόνωση εκείνον που τον έχει σε υπερβολή. Και η *Άρτεμις* – ήταν φως φανάρι! – ότι αυτόν τον εγωισμό τον διέθετε σε μεγάλη ποσότητα, όπως και οι περισσότεροι καλλιτέχνες, άλλωστε.

Σίγουρα, ήταν υπέροχη. Σίγουρα, ήταν δύσκολη. Αξίζε, όμως, τον κόπο να την πλησιάσει κανείς και να τη «δει» απ' όσο πιο κοντά θα

του επέτρεπε εκείνη. Άξιζε τον κόπο να την πλησιάσει και η ίδια... Πλησίασε, λοιπόν, όσο πιο κοντά μπορούσε, στη ψηλόλιγνη φιγούρα. Στη ζεστή αίσθηση του μπράτσου της, έτσι όπως το κρατούσε σφιχτά, αισθάνθηκε, ξαφνικά, ότι αυτό το *πυρακτωμένο αστέρι* θα γινόταν, άθελά του, αιτία να την κάνει, και πάλι, να πετάξει στα σύννεφα, όπως τότε που ήταν νέα, και δεν την ένοιαζε σχεδόν τίποτα από όλες αυτές τις εφιαλτικές σκέψεις που έκανε τώρα που είχε γεράσει, και το κορμί της δεν πάλλονταν από κανένα, πλέον, σφρίγος και δυναμισμό.

Ήθελε να βγει, ξανά, στον κόσμο! Ήθελε να βγει στο προσκήνιο! Πέθαινε από την επιθυμία να πέσουν, και πάλι, τα φώτα των προβολέων της σκηνής επάνω της! Φανταζόταν τον εαυτό της να γελά, να τσακώνεται, να περιφέρεται, εδώ κι εκεί, ελεύθερα! Να γυρίζει στο σπίτι της την αυγή, όπως ακριβώς κάνουν οι νέοι, αφού θα είχε διασχίσει, προηγουμένως, με μεγάλα βήματα τους άδειους δρόμους της πόλης, για να πέσει, έπειτα, στο κρεβάτι με τα ρούχα και τα παπούτσια, ναρκωμένη από τη μέθη του ποτού...

Έπρεπε να είναι ειλικρινής με τα αισθήματά της. Απ' την πρώτη στιγμή που αντίκρισε την *Άρτεμις*, όταν της τη σύστησε η *Βασιλική*, την μαγνήτισαν, αμέσως, η φίνα ανεμελιά και η ωραία ελευθερία αυτής της νεαρής ύπαρξης. Δεν υπήρχε τίποτα το μίζερο και το επιτηδευμένο επάνω της. Και, ενώ, κατά βάθος, η *Άρτεμις* δεν είχε τίποτα το «ανέμελο», η καρδιά της, ωστόσο, έμοιαζε με παιδική εστία! Ήταν χαριτωμένη και καθόλου σκανδαλοθηρική. Δίγλου χυδαία. Μάλλον, παγιδευμένη. Μια καρδιά, παγιδευμένη σ' έναν «αντιποιητικό» κόσμο, το μόνο που μπορεί να κάνει είναι απεγνωσμένα σχέδια φυγής και, ενίοτε, και μεταμφίεσης. Μέσα στις ατάκες του κειμένου, μέσα στις σιωπές, μέσα στα διαλείμματα των χορικών μερών, μέσα στο λυρικό μέτρο των στίχων... Παντού. Παντού. Η *Άρτεμις* παρέμενε μεταμφιεσμένη. Κρυμμένη. Μια «συνομοσία» με το κοινό! Ήταν ολοφάνερο αυτό για μια θεατρίνα, όπως η *Κυρία Τερέζα*, με θητεία πολλών ετών πάνω στη σπουδή θεατρικών κειμένων.

Το κοινό, ωστόσο, τα είχε καταλάβει όλα περί *συνωμοσίας*, και είχε αντιδράσει, με τον τρόπο που εκτονώνεται ένα καταπιεσμένο συναίσθημα για χρόνια. Αυτός ήταν κι ο λόγος που η *Άρτεμις* ισχυριζόταν ότι το κοινό της την είχε προδώσει. Σε τι συνίστατο, όμως,

αυτή η προδοσία; Στις εφημερίδες είχαν γραφτεί, με λακωνικό τρόπο, σημεία και τέρατα για το «συμβάν»...

[...]

Το «Πειθαρχικό» είναι, πάντοτε, ρευστό. Το αποτελούν όλοι, ανεξαιρέτως: φίλοι, εχθροί, συνάδελφοι, γείτονες, αγαθά ενδιαφερόμενοι, ψυχρά αδιάφοροι. Αυτό το είχε βιώσει στο πετσί της για τα καλά η *Βασιλική*, χρόνια τώρα που ανήκε στην ακαδημαϊκή οικογένεια των πανεπιστημιακών δασκάλων.

Η Κοινή γνώμη, η Κοινή συνείδηση, το Κοινό, με οποιονδήποτε, τέλος πάντων, χαρακτηρισμό, είναι μια πυξίδα για το αν βαδίζεις σε καλό δρόμο ή, αντιθέτως, σε 'χει πάρει και σε 'χει σηκώσει ο διάβολος!

Από τι, όμως, επηρεάζεται η κοινή γνώμη και η κοινή συνείδηση σε ό,τι αφορά κάποιον; Πώς χτίζει κανείς αυτόν τον «καλό δρόμο» για τον εαυτό του, για να βαδίσει, έπειτα, σ' αυτόν, και να εισπράξει την εύνοια και τον σεβασμό των συνανθρώπων του; Ένα «καλό όνομα», εν ολίγοις, στην κοινωνία; Σε μια κοινωνία, χωρίς Θεό, χωρίς ταυτότητα, χωρίς ελπίδα και όνειρα θολά...

Η θεωρία – ή, ακόμη καλύτερα, η Ιστορία – λέει: Ή πρέπει να είσαι τρελός ή πρέπει να είσαι δημαγωγός. Ή πρέπει να γίνεις ένα *σκάνδαλο* αγάπης και καλοσύνης που θα ξεσηκώσει τις μάζες, αφαρπάζοντας την καρδιά και το ανώτερο κομμάτι των ενστίκτων τους, ή πρέπει να είσαι ένας αδιάφορος αμοραλιστής, κυνικός στις αποφάσεις του, που θα χρησιμοποιήσει ό,τι βρεθεί στο δρόμο του, για να επιβιώσει. Και, τέλος, ή πρέπει να έχεις *πλάτες άλλων*, και μ' αυτές να *περνιέσαι* στους διάφορους κύκλους, ή πρέπει να προετοιμάσεις τη δική σου πλάτη και τους ώμους σου για έναν βαρύ σταυρό, έτοιμος να τον σηκώσεις, βαδίζοντας την ανηφορική, κακοτράχαλη οδό του *μαρτυρίου*.

Γι' αυτόν τον βαρύ σταυρό, βέβαια, δεν είναι, πάντα, κανείς άμοιρος των ευθυνών του, όπως δεν ήταν και ο *Ιησούς*, που τον σήκωσε συνειδητά, για να σταυρωθεί, έπειτα, πάνω σ' αυτόν. Άρα, λοιπόν, τι υπονοεί η «παραβολή»; Το μέγεθος του σταυρού που θα σηκώσει κάποιος είναι ανάλογο των αποφάσεων και των πράξεών του σ' αυτή τη ζωή. Ανάλογο των επιλογών του...

Η *Βασιλική* είχε κάνει τις επιλογές της. Δημαγωγός δεν θα γινό-

ταν σίγουρα. Δεν ήταν φτιαγμένη από τη στόφα των πάσης φύσεως λαοπλάνων. Κυνική δεν μπορούσε να γίνει ούτε κατά διάνοια. Σκάνδαλο αγάπης και καλοσύνης; Δεν είχε ξεσηκώσει καμία καρδιά στο παρελθόν, ούτε ποτέ την είχε αφαρπάξει! Δεν είχε συνεπάρει ούτε καν τους φοιτητές της στη σχολή, με ό,τι είχε κάνει μέχρι σήμερα στην επιστημονική της καριέρα. Με πλάτες άλλων, επίσης, δεν εισέπραξε ποτέ και τίποτα. Άρα, τι απέμενε;

Μια πλάτη και δύο ώμοι! Εκγυμνασμένοι και προετοιμασμένοι για το βαρύ φορτίο που θα εναπόθετε η κοινωνία επάνω τους. Επάνω της. Δεν είχε κανέναν καθοδηγητή, αυτή τη στιγμή, για να της προσάψει μομφή και επίπληξη. Ήταν μόνη στη ζωή. Ήταν μόνη στο πανεπιστήμιο. Ήταν μόνη, γενικώς... Μόνη. Πάντα μόνη. Πόσο, στ' αλήθεια, κουράζει αυτό; Δεν ανήκε ούτε σ' ένα κεντρικό όργανο κόμματος. Θα ήταν κι αυτό μια κάποια παρηγοριά. Η ποινή της ήταν το *στίγμα*. Ένα *στίγμα*, που υπήρχε, από καιρό, επάνω της...

Μπορούσε, επομένως, να πει στην *Άρτεμις*, μόλις διάβασε τις πρώτες αράδες του θεατρικού της και διείδε την *συνομωσία* που κρυβόταν πίσω από τις λέξεις του:

«Είσαι πρόστυχη! Είσαι ένα κακομαθημένο πλουσιοκόριτσο, που η ενασχόλησή σου με την τέχνη είναι η ανία σου και η αδιαφορία σου για τον πόνο των ανθρώπων γύρω σου! Η ποίηση... Η μεγαλύτερη ποίηση είναι ο αγαθός νους! Ο δικός σου, όμως, εργάζεται σαν τον σατανικό *Φάουστ*! Δημιουργείς, πρώτα, κάτι, και, αμέσως μετά, το βαριέσαι και στρέφεις εναντίον αυτού που δημιούργησες! Συγκεντρώνεις επάνω σου τα βλέμματα των θαυμαστών και των θαυμαστριών σου, όμως, εσύ, *αλληθωρίζεις*, συστηματικά και εσκεμμένα, γιατί σου είναι ανυπόφορα ενοχλητικό να νοιαστείς για ένα, τουλάχιστον, από όλα αυτά τα βλέμματα που ζητούν το ενδιαφέρον και τη ζεστασιά σου! Ακόμη και το δικό μου βλέμμα... Εκείνο το απόγευμα, στη βιβλιοπαρουσίαση, που έπεσε επάνω σου... Δεν το σεβάστηκες... Δεν με σεβάστηκες καθόλου! Ακούς, *Άρτεμις*; Κακομαθημένη ποιήτρια! Θα τιμωρηθείς, όμως, γι' αυτό!»

Ωστόσο, δεν ήθελε, ούτε κατά διάνοια, να πει τέτοια πικρά λόγια στην *Άρτεμις*, γιατί, για την *ποιήτριά* της, αισθανόταν μόνο αγάπη...

Το ψιλόβροχο συνέχιζε να πέφτει, με μορφή χιονόνερου, στο δρόμο και τα πεζοδρόμια.

Η καθηγήτρια του τμήματος Δασολογίας στάθηκε, για λίγο, μπροστά από μια φωτεινή διαφημιστική επιγραφή, κουκουλωμένη μέσα στο παλτό της.

Ο μικρός *Σέργιος* ήταν γιος της. Η *Αρτεμης* το ήξερε. Της το είχε πει, πριν από λίγη ώρα, εκεί στο σαλόνι, με την τηλεόραση ανοιχτή και το κέικ στο πιάτο, ότι τα ήξερε όλα για τον *Σέργιο*.

Σαν έτοιμη από καιρό, η *Αρτεμης* γνώριζε, αλλά δεν μιλούσε σε κανέναν...

[...]

Αν έφευγε από τα φευγαλέα και τα φαύλα αυτής της μίζερης πραγματικότητας, θα ήταν σαν να έφευγε και από το φαινό φέγγος ενός ψεύτικου φάρου, που δεν επιτρέπει να φωτιστεί η λεία επιφάνεια της θάλασσας, αποκαλύπτοντας την εκπάγλου κάλλους σαγήνη της, παρά μονάχα το σκιερό τμήμα ενός απόλυτου σκοταδιού που πλακώνει βράχια, στεριά και ουρανό.

Η εφιαλτική φωνή της φήμης που την συνόδευε, καθώς και οι φαιδρές, της φαντασίας, φιγούρες, έφεραν, προς στιγμήν, στο νου της, σαν ρεύμα ψυχρού αέρα, το φτηνό φάσμα της φενάκης, τη φρίκη της φθοράς, τη ματαιοδοξία του εφήμερου και τη συκοφαντία του κόσμου.

Όσο καθόταν με την *Κυρία Τερέζα*, απέναντι από το τζάκι, έμοιαζαν με δύο γάτες που ζέσταιναν νωχελικά τα κόκαλά τους, τεντώνοντας τα λευκά τους χέρια, μέχρι να αποκτήσουν το ρόδινο φως της φλόγας που τα διαπερνούσε, όπως το διάφανο φως διαπερνάει το κενό.

Οι σιωπές τους δεν ήταν βαρετές, αλλά και όσα είχαν πει, μέχρι τώρα, δεν ήταν διόλου ανιαρά και επουσιώδη.

Κι άλλες ατάκες, από παλιούς, καλούς ρόλους, ήρθαν στο νου της *θεατρίνας*:

*«Άσε τους όρκους, τις μεγάλες υποσχέσεις
Άσε τον στόμφο, τη ματαιοδοξία την κενή
Ξέχνα το μίσος που φωλιάζει στην ψυχή σου
Πέτα κακίες και τον φθόνο που πονεί*

*Κι απ' της οργής την αλλοπρόσαλλη την πλάνη
Ξέχνα της γλώσσας το φθηνό, το μισητό
Είναι το φιάσκο, σαν μια φούσκα φιγουράτη
Που δεν αντέχει της αλήθειας το θεριό”*

Τη στιγμή, λοιπόν, που σηκωνόταν όρθια από την πολυθρόνα - έχοντας πάρει, προηγουμένως, και την ορθή-κοφτή δήλωση της *Άρτεμις* ότι δεν επρόκειτο να φύγει από την εξοχική της κατοικία μέχρι να ξεκαθαρίσει το «θολό τοπίο» που είχε μέσα της - γύρισε προς το μέρος της «ποιήτριας» και είπε με ευγένεια ψυχής:

— Ο *Σέργιος*... Σ' αγαπάει και σε χρειάζεται.

— Μάλλον, δεν με χρειάζεται πια. Τον πήρε πίσω το ίδρυμα. Μετά από όλα αυτά, κρίθηκα *ακατάλληλη*.

— Διεκδίκησέ τον, τότε, ξανά. Εσύ μπορείς. Έχεις το πιο ισχυρό όπλο: τον *Λόγο*.

Η *Άρτεμις* σηκώθηκε να ξεπροβοδίσει την *Κυρία Τερέζα*. Βγαίνοντας έξω οι δυο τους και φτάνοντας στη ψηλή καγκελόπορτα που χώριζε τον επιβλητικό κήπο από την ερημική παραλία, η ηλικιωμένη γυναίκα έστρεψε το βλέμμα της προς τη θάλασσα. Παντού μια απόλυτη σιγή, που δεν την διέκοπτε παρά μόνον ο παφλασμός των κυμάτων...

— Μου υπόσχεσαι ότι θα προσέχεις τον εαυτό σου, μικρή μου; είπε, αμέσως μετά, κοιτάζοντας έντονα την *Άρτεμις* μέσα στα μάτια, για τελευταία φορά

Η «ποιήτρια» δεν άντεξε. Έπεσε στην αγκαλιά της *θεατρίνας*, όπως ένα μικρό παιδί πέφτει, απελπισμένα, στην ζεστή αγκάλη της μητέρας του, ζητώντας θαλπωρή και παρηγοριά για ό,τι του συνέβη. Το μόνο που κατάφερε να πει ήταν ένα:

— Ναι...

[...]

Ο *Σώζος* είχε ένα πολύ κακό προαίσθημα, απόβραδο *Κυριακής*. Θα γινόταν *χαφιάς*, για χάρη της *Άρτεμις*! Τελεία και παύλα! Όχι, ως *ιδιότητα*, αλλά ως *γεγονός*. Χαφιάς ως *γεγονός*! Γιατί, εδώ, τα γεγονότα έτρεχαν... Έπρεπε, λοιπόν, να τρέξει κι αυτός, για να συμβαδίσει με τις εξελίξεις.

Η πρώτη εξέλιξη ήταν ότι είχε δει τη *Βασιλική* σ' ένα μπαρ, καθισμένη δίπλα στο τζάμι, με το χνώτο κολλημένο στο θολό γυαλί, να «τα πίνει» μοναχή της. Λίγο από «*μπαρ, το ναυάγιο*» είχε το όλο σκηνικό. Γυναίκες «ξέμπαρκες», άντρες με πολύχρωμα φουλάρια στο λαιμό, καπνοί να αιωρούνται...

Παρά το σύθαμπο, ωστόσο, που επικρατούσε, από τα πυκνά σύννεφα *εξαγνισμένης* νικοτίνης που πλανιόταν στην ατμόσφαιρα, ο *Σώζος* αναγνώρισε αμέσως τη *Βασιλική*, γιατί, εδώ που τα λέμε, ως γυναίκα, η *Βασιλική μετρούσε πολύ*, και προκαλούσε αμέσως το μάτι όποιου ήταν σε μικρή απόσταση από εκείνη. Λίγο ακόμη και θα άνοιγε την πόρτα να μπει μέσα και να της κάνει παρέα, ο αθεόφοβος! Τον *νταλκά* της αυτή, τον *νταλκά* του κι αυτός! Σ' αυτό έμοιαζαν! Οι *πάσχοντες* αποκτούν άγραφους νόμους συμπάθειας, όπου κι αν βρίσκονται. Ευτυχώς, όμως, το μετάνιωσε, την τελευταία στιγμή, και συγκρατήθηκε.

Η δεύτερη εξέλιξη ήταν ότι δεν έφυγε, αλλά την παραμόνεψε, για μία ώρα, τουλάχιστον, πίσω από έναν στύλο, καπνίζοντας το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, σαν τον αράπη, με το παλτό του να έχει απορροφήσει όλη την υγρασία του χιονόνερου που δεν σταματούσε να πέφτει μελαγχολικά. Αυτός, όμως, εκεί! Φρουρός! Στο πόστο του! Θα γινόταν και ντέντεκτιβ, για χάρη της αγαπημένης του *Δουλτσινέας*!

Τώρα... Τι είχε δει, όση ώρα «*ανίχνευε*» τις κινήσεις της *Βασιλικής*, μέσα και έξω από το μπαρ, που τον είχε κάνει να τρομοκρατηθεί σε τέτοιο βαθμό ώστε να θέλει να τα πει όλα, *χαρτί και καλαμάρι*, στην *Αρτεμις*, αυτό ήταν κάτι που, δύσκολα, θα το μάθαινε κανείς!

Η αλήθεια ήταν, ότι, η *Αρτεμις*, και αν ακόμη δεν προκαλούσε τη μοίρα της με ό,τι έκανε, έδειχνε, παρόλο αυτά, να μην μπορεί, πλέον, να την εμποδίσει. Ούτε καν να την ελέγξει. Τον ρόλο αυτό θα τον επωμίζονταν ο *Σώζος*, που θα προσπαθούσε, ερχόμενος σε ρήξη με την αρχαία Ελληνική φιλοσοφία, να αναχαιτίσει το *τσουνάμι του πεπρωμένου*, ενώ κινούνταν, ορμητικά, κατά πάνω τους, παρασέρνοντας και τις ζωές τους, στο πέρασμά του!

Θα τα κατάφερνε, όμως, να εμποδίσει το πεπρωμένο να συντελεστεί; Όπως αποδείχτηκε εκ των υστέρων, όχι. Δεν τα κατάφερε. Αυτό που ήταν να γίνει, έγινε. Με μια, μάλιστα, λογική ακολουθία, το ένα μετά το άλλο, χωρίς να παρεκκλίνουν καθόλου από αυτό

που αποκαλούμε «ντετερμινισμό», δηλαδή μια αιτιώδης συνάφεια αιτίου και αιτιατού, που οδηγεί τα πράγματα σε ένα προβλεπόμενο αποτέλεσμα.

Έλα, όμως, που η ενστικτώδης θέλησή του, τούτη την ώρα, και η αγωνιώδης ανάσα του δεν καταλάβαιναν τίποτα από θεωρίες περί πεπρωμένου, ντετερμινισμούς και τα ρέστα!

Έβγαλε, λοιπόν, με μια απότομη κίνηση, το κινητό του, από την τσέπη του παντελονιού του, και σχημάτισε τον αριθμό της Άρτεμις. Στην ερώτησή του, με σχεδόν τρεμάμενη φωνή:

— Άρτεμις... Πώς είσαι, αγάπη μου;

Αισθάνθηκε τα πόδια του να λυγίζουν. Κι αυτό, γιατί, στην άλλη άκρη της γραμμής, το μόνο που ακουγόταν ήταν οι λυγμοί της νεαρής του ποιήτριας...

ΤΡΙΤΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η *Αρτεμις* δεν αντέδρασε, όταν είδε τη *Βασιλική* να ξεκλειδώνει την πόρτα, περασμένα μεσάνυχτα, και να μπαίνει στο σαλόνι, όπου το μόνο φως που υπήρχε ήταν ο φωτισμός από την ανοιχτή οθόνη του υπολογιστή της.

Υπήρχε μια άρρητη συμφωνία μεταξύ τους, εδώ και καιρό, την οποία και τηρούσαν απαρέγκλιτα: να μην μπλέκεται η μία στα πόδια της άλλης, για όσο θα διαρκούσε αυτή η «ιδιότυπη» συγκατοίκησή τους. Έτσι, στην παρούσα φάση, κάθε διάθεση να υπάρξει ένταση ανάμεσά τους ήταν ενέργεια, ευτυχώς, ανεπιθύμητη και από τις δύο πλευρές.

Η «καθηγήτρια των δασών» κρέμασε το βρεγμένο παλτό της στον καλόγερο που είχε η *Αρτεμις* στο χολ και πρόλαβε να παρατηρήσει πως η «συγκάτοικός» της είχε γράψει λίγες αράδες από ένα καινούριο της ποίημα.

Έκανε δυο βήματα, προς το μέρος της *Αρτεμις*, και στάθηκε όρθια, δίχως να μιλάει. Η όλη στάση της, θα έλεγε κανείς, πως προμήνυε ότι η «Επιστήμη», σε λίγο, θα παρέδιδε οικειοθελώς, τη σκυτάλη στη «Τέχνη», για να βγάλει εκείνη τα κάρβουνα από τη φωτιά...

— Ρίχνει χιονόνερο έξω; ρώτησε, τελικά, η *Αρτεμις*, μην μπορώντας να αντέξει άλλο αυτή την αβάσταχτη σιωπή που είχε πέσει ανάμεσά τους.

— Ναι... Μάλλον, θα το γυρίσει σε χιόνι, απάντησε η *Βασιλική*, μ' ένα σταθερό τόνο στη φωνή, που δεν πρόδιδε καμία ταραχή.

Παρόλο αυτά, η καθηγήτρια έδειχνε να έχει τα χάλια της. Τόσες ώρες που έλειπε από το σπίτι, πρέπει να είχε πάρει αμπάριζα αρκετά μαπαράκια και να είχε πιει, επίσης, και αρκετά σφηνάκια. Τα μαλλιά της ήταν βρεγμένα, όπως και τα ρούχα της...

— Είσαι μούσκεμα. Γιατί δεν πας στο δωμάτιο ν' αλλάξεις; Θα αρρωστήσεις, *Βασιλική*.

— Με νοιάζεσαι, ποιήτρια;

— Φυσικά και σε νοιάζομαι, *Βασιλική*.

— ...Έκλαψες;

— Τι...

— Τα μάτια σου είναι πρησμένα και κατακόκκινα. Έκλαψες;

— Βλέπεις τόσο καλά τα μάτια μου, μέσα στο μισσοκόταδο;

— Μέσα στο μισσοκόταδο, έχω δει πολλά περισσότερα πράγματα από σένα, *Αρτεμις*.

— Όπως;

Η *Αρτεμις* άκουγε την καρδιά της να χτυπάει τόσο γρήγορα και δυνατά, που νόμιζε ότι θα λιποθυμήσει. Αντιθέτως, η *Βασιλική* είχε μια αλλόκοτη ηρεμία, αυτό το βράδυ, που τίποτα δεν φαινόταν να την κλονίζει...

— Όπως;... Πώς είναι δυνατόν να ξεχνάς τόσο γρήγορα, ποιήτρια; στύλωσε τα μάτια της, κοιτάζοντας την *Αρτεμις* με υπονοούμενο ύφος.

— Αν εννοείς, εκείνο το βράδυ... Ήμουν μεθυσμένη και δεν ήξερα τι έκανα... Η *Αρτεμις* χαμήλωσε το κεφάλι της από ντροπή.

— Θα μπορούσα να σ' έχω καταγγείλει γι' αυτό που έκανες, εκείνο το βράδυ. Το ξέρεις, ποιήτρια;

— Μα! Σου... Σου ζήτησα εκατό φορές συγγνώμη, *Βασιλική!* Σε παρακάλεσα να με συγχωρέσεις! Νόμιζα ότι με συγχώρεσες!

Έχασε την ψυχραιμία της η *Αρτεμις*, ενώ το στήθος της ανεβοκατέβαινε, τώρα, σαν τρελό, από τους δυνατούς παλμούς

— Μη φωνάζεις, συνέχισε η *Βασιλική*, με την ίδια ηρεμία και σταθερότητα στη φωνή. Θα ξυπνήσεις τον *Σέργιο*.

Ακολούθησε, πάλι, μια σύντομη παύση, μέχρι ν' ακουστεί, ξανά, η φωνή της *Αρτεμις*...

— Γι' αυτό ήρθες εκείνη την ημέρα; ... Στη βιβλιοπαρουσίαση.

— Ναι. Γι' αυτό.

— Για να με γνωρίσεις;

— Ναι.

— Πώς ένιωσες, όταν με είδες;

— Ήσουν όμορφη, *Αρτεμις*... Ακόμα είσαι. Και να θέλω να σε μι-

σήσω, δεν μπορώ... Δεν μισεί κανείς εύκολα την ομορφιά.

— Εμένα... Μου φάνηκες σαν άγγελος... Νόμισα ότι, εκείνη την ημέρα, με επισκέφθηκε ένας άγγελος. Διέφερες τόσο πολύ από όλους τους άλλους που με παρακολουθούσαν. Ένωθα τυχερή που ήσουν εκεί. Και ας μου ήσουν, τότε, μια άγνωστη.

— Και, τώρα, είσαι τυχερή, *Αρτεμις*...

— Όχι. Δεν είμαι.

— Και, όμως... Είσαι. Είσαι μια ποιήτρια. Μια ποιήτρια, σ' έναν κόσμο βρώμικο και ανίερο... Έχεις ένα σπάνιο προνόμιο, που δεν το 'χουνε πολλοί.

— Θα πάρεις και τα πράγματά σου, μαζί με τον *Σέργιο*;... Πρέπει να σε βοηθήσω να ετοιμάσουμε τα ρούχα του.

— *Αρτεμις*...

— Σε παρακαλώ, *Βασιλική*... Ό,τι είναι να κάνεις, κάντο γρήγορα...

[...]

«...Είσαι μια ποιήτρια. Μια ποιήτρια, σ' έναν κόσμο βρώμικο και ανίερο... Έχεις ένα σπάνιο προνόμιο, που δεν το 'χουνε πολλοί, *Αρτεμις*».

Τα λόγια της *Βασιλικής* ήχησαν, ξανά και ξανά, μέσα στ' αυτιά της, μόλις το αυτοκίνητο της *Κυρίας Τερέζας* έστρεψε στη στροφή του δρόμου και χάθηκε.

Έκλεισε τη βαριά καγκελόπορτα του κήπου πίσω της και επέστρεψε στο σπίτι. Στο τζάκι, τα ξύλα σιγόκαιγαν ακόμα. Έβαλε και άλλα, για να κρατήσει «ζωντανή» τη φωτιά και το σπίτι ζεστό από την απογευματινή υγρασία που έπεφτε όλο και πιο πολύ επάνω στο χωριό, σαν πέπλο διάφανο, και το σκέπαζε.

Ό,τι συμβαίνει σ' έναν άνθρωπο, και προστίθεται και με άλλα *συμβάντα* της ζωής του, θεωρείται η «περιουσία» του. Αν, λοιπόν, σήμερα, κάποιος τη ρωτούσε: «*Ποια είναι η περιουσία σας;*»

Θα απαντούσε ευθαρσώς ότι την έπαιξε όλη στα ζάρια και την έχασε. Αισθανόταν ότι τα είχε χάσει όλα. Αρχής γενομένης, από την αξιοπρέπειά της, μέχρι και την καλλιτεχνική της έμπνευση.

Όμως, αυτό που την πονούσε περισσότερο απ' όλα ήταν η απουσία του μικρού «προστατευόμενου» της. Η απώλεια του *Σέργιου* ήταν,

ίσως, η πιο σημαντική απώλεια από όλες όσες είχε στο ενεργητικό της – συμπεριλαμβανομένου και του θανάτου των δύο γονέων της.

Ωστόσο, ακόμη και αυτή η δήλωση της αγάπης της και η θύμηση των πιο λεπτών απαιτήσεών της δεν την ικανοποιούσαν, τούτη την ώρα της απόλυτης ερημιάς, στην τόση απλούστευσή τους. Το γεγονός ότι παραδεχόταν πως είχε αγαπήσει τον *Σέργιο*, παρόλο που ήταν αναντίρρητο, εξακολουθούσε, ταυτόχρονα, να είναι πολύ πιο σύνθετο. Γιατί... Ποια ήταν αυτή; Η *Άρτεμις Βαγιάννη*; Ποιο ήταν αυτό το «εγώ» που είχε αισθανθεί αγάπη για ένα αδύναμο, αδικημένο πλάσμα; Και, απ' την άλλη πλευρά, ποιος ήταν ο μικρός *Σέργιος*; Μήπως μια φυσική παρουσία, που επειδή απειλούνταν από τον χρόνο και τον θάνατο, ακριβώς γι' αυτόν τον πραγματικό κίνδυνο, είχε γίνει ό,τι πιο πολύτιμο και αγαπητό για εκείνη; Ή, μήπως, πίσω από τη φυσική παρουσία του *Σέργιου*, παραμόνευε κρυμμένος ένας «εαυτός», που ήταν ίδιος σε πολλά σημεία με τον δικό της εαυτό;

Πίεσε τη μνήμη της να θυμηθεί πώς ήταν η ίδια, όταν ήταν στην ηλικία του *Σέργιου*. Ήταν δύσκολο να εντοπίσει αυτόν τον «εαυτό», που τον έκρυβαν συνηθισμένες παγίδες, όπως ο τόνος της φωνής, το όνομα, η εμφάνιση, οι περιστάσεις, ώστε, τελικά, η φευγαλέα αντίληψη αυτού του «εαυτού» ν' αμβλύνεται και να μπερδεύεται μέσα σ' όλα αυτά. Άλλωστε, υπήρχαν πολλοί «εαυτοί» μέσα της. Ακόμη και αυτός ο μοναχικός εαυτός της, τον οποίο επεδίωκε τις περισσότερες φορές, της ξέφευγε όταν τον πλησίαζε, και δεν μπορούσε να τον στριμώξει σε μια σκοτεινή γωνιά, όπως τον ληστή, να τον πιάσει απ' το λαϊμό αυτού του σκληρού πυρήνα του ή να τον κυνηγήσει σ' ένα δρομάκι εξοχής, να παίξει μαζί του σαν παιδί, να κυλιστεί μαζί του στην αμμουδιά της ερημικής παραλίας που απλώνονταν λίγα μέτρα από το εξοχικό της ή, ακόμη-ακόμη, να τον αποπλανήσει προς μια αδιέξοδη κατεύθυνση, για να τον πιάσει, επιτέλους, μέσα στα δυο της χέρια, και να βρεθούν πρόσωπο με πρόσωπο. Σε μια άφωνη έκσταση – γεμάτη, όμως, από συγκίνηση – σε μια μεταφυσική κατάσταση, όπου, μονάχα, ο παλμός στις άκρες των δαχτύλων θυμίζει την ύπαρξη του σώματος... Ίσως, μόνο σε μια τέτοια κατάσταση, θα πλησίαζε πιο κοντά σ' αυτόν τον «κρυμμένο εαυτό» της.

Μήπως, επομένως, αυτό το αγόρι, που είχε δεχτεί να πάρει από ένα ιδρυμα, να ήταν μια «λύση», επειδή ακριβώς, με τον πόνο που της

προκαλούσε, της έδινε την ψευδαίσθηση της επικοινωνίας μ' αυτόν τον «κρυμμένο εαυτό»; Με τους πολλούς «κρυμμένους εαυτούς» της; Μήπως, τελικά, να υπήρχε κάτι ωραίο, ζωντανό, δημιουργικό στη φανερή υποταγή της στον μικρό *Σέργιο*; Όσο κι αν είχε αγωνιστεί για την προσωπική ελευθερία και ανεξαρτησία της, να μην επισκιαστεί από τη «βαριά» σκιά ενός άντρα, τόσο, τώρα, αισθανόταν πως, ό,τι γυναικείο είχε μέσα της, της απαντούσε: «ναι»! Ήταν ανόητη, όμορφη και, συνετά, απερίσκεπτη, μέσα από την αγάπη της γι' αυτό το παιδί! Καμιά λέξη δεν μπορεί να σταθεί, σαν πέτρινη κολώνα, μόνη της, αλλά πρέπει να μπερδευτεί σε μια πυκνή συστάδα σπάνιων και αλλόκοτων συνειρμών. Έπρεπε να το παραδεχτεί πως η γυναικεία και η καλλιτεχνική της υπόσταση συμφωνούσαν σε ένα πράγμα: Δεν πρέπει ποτέ να στερήσουμε τον κόσμο από κάποια μικρά υπόλοιπα μαγείας και ψευδαίσθησης...

Πολλές φορές, τη βασάνιζε η ίδια σκέψη: πόσο αισθητή είναι η ευθύνη του να εξαπολύεις ένα πλασματάκι στον κόσμο, με ετικέτα ένα «όνομα», που δεν το έχει διαλέξει, και, ωστόσο, θα του ασκεί, πάντα, αυτό το «όνομα» μια αόρατη, συνεχή πίεση; Αυτός ήταν και ο λόγος που δεν ήθελε να φέρει ένα δικό της παιδί σ' αυτόν τον κόσμο. Ίσως... Ίσως, επειδή ούτε και η ίδια δεν ήθελε να έχει γεννηθεί σ' αυτόν τον κόσμο, αν την ρωτούσαν. Και να έχει ένα «όνομα» που την πίεζε, μια εμφάνιση, σκέψεις, αισθήματα... Όταν, όμως, έπεσε στα χέρια της ένα άρθρο, κι εκεί διάβασε για τις απεγνωσμένες εκκλήσεις ενός ιδρύματος να δεχτούν ζευγάρια ή και μοναχικοί άνθρωποι να γίνουν *ανάδοχοι*, εκεί ένωσε ότι ο «κρυμμένος εαυτός» της τής φώναξε: «αποτόλμησέ το»! Και το αποτόλμησε. Και δεν μπορούσε, τότε, να φανταστεί τι θα επακολουθούσε...

Ναι. Τον αγαπούσε τον *Σέργιο*. Ήταν ένας «πόνος» που την ξεπερνούσε. Ένας πόνος, όμως, που της θύμιζε, ταυτόχρονα, ότι ήταν και *ζωντανή*. Και τη *Βασιλική* την αγαπούσε. Παρά τα όσα είχαν συμβεί ανάμεσά τους, την είχε αγαπήσει πολύ αυτή τη γυναίκα. Ήταν ένας «έκπτωτος άγγελος». Και σ' αυτό, ερχόταν να συμφωνήσει, για άλλη μια φορά, και η γυναικεία και η επαναστατημένη καλλιτεχνική της υπόσταση...

[...]

Ο Σώζος, ως χαριτωμένος και ανήσυχος τσαρλατάνος που ήταν, δεν παρέδωσε τα όπλα, αλλά συνέχισε να μιλάει στην *Αρτεμις*, λέγοντάς της γλυκόλογα απ' το τηλέφωνο, για να την παρηγορήσει, όσο εκείνη έκλαιγε με λυγμούς.

Ο φίλος του, ο Φάνης, - αυτό το *στυλιζαρισμένο* κωλόπαιδο! - το περασμένο καλοκαίρι που ο Σώζος, ανοιχτά, τα είχε ρίξει στην *Αρτεμις*, του είχε πει, τότε, ξεδιάντροπα:

— Φίλε μου, Σώζο. Άκουσέ με. Με την *Αρτεμις*, την όμορφη ποιήτριά μας, σας βρίσκω εντελώς αταίριαστους, σαν μπισκότα διαφορετικής γεύσης και προέλευσης. Όμως, τα μπισκότα μάς αρέσουν, έτσι ή αλλιώς. Έτσι ή αλλιώς, λοιπόν, μας αρέσετε κι εσείς! Όταν, βέβαια, λέω ότι είστε αταίριαστοι, δεν εννοώ, σε καμία περίπτωση, ότι δεν θα μπορούσατε να κάνετε το *καθήκον* σας αξιοθαύμαστα, όπως τόσοι και τόσοι άλλοι, πριν από εσάς. Για σκέψου, πόσα ζευγάρια δεν το κάνουν, για χρόνια, και είναι όπως εσείς, *αταίριαστα μπισκότα*, μέχρι το τέλος της ζωής τους! Με την ίδια λογική...

— Ε! Είσαι μεγάλος κάφρος! τον διέκοψε ο Σώζος, δίνοντάς του μια σφαλιάρα. Δεν με ενδιαφέρει, βρε βλάκα, να είμαι ένας ακόμη ανιαρός μαλάκας, μέσα σε τόσους άλλους! Την *Αρτεμις* την αγαπάω! Πάρτε το χαμπάρι όλοι σας! Την αγαπάω! Και δεν πρόκειται να κάνω το *καθήκον* μου αξιοθαύμαστα! Δεν μ' ενδιαφέρει το *πήδημα*! Μ' ενδιαφέρουν τα αισθήματά μου! Τελεία και παύλα! Ακούς;

Τώρα, που άκουγε την *Αρτεμις* να κλαίει, στην άλλη άκρη της γραμμής, σαν μωρό παιδί, μια σκέψη του ήρθε αμέσως στο μυαλό: Πόσο «αταίριαστα μπισκότα» παρέμεναν, άραγε, οι δυο τους, ακόμη και σήμερα;

Η *Αρτεμις* ήταν η πιο γοητευτική γυναίκα που είχε γνωρίσει ποτέ. Αυτή ήταν η *μαύρη αλήθεια*. Αν η γοητεία, όμως, ελκύει ως ένα σημείο, υπάρχει και ένα όριο που κάθε λογικός άνθρωπος δεν πρέπει να το ξεπερνά.

Θα υπέφερε από τη γοητεία της και τις επιλογές της. Θα υπέφερε από τη ζήλια, όταν τα βλέμματα αγάπης και θαυμασμού θα έπεφταν επάνω της. Θα υπέφερε από τις επιτυχίες της. Από τις φιλοδοξίες της. Από τη δύναμη και το σφρίγος που απέπνεε κάθε κύτταρο του κορμιού της, που το λάτρευε. Αυτό ήταν το μόνο σίγουρο. Θα υπέφερε δίπλα της.

Ήταν, λοιπόν, έτοιμος να το ζήσει αυτό ή, πολύ γρήγορα, η σχέση τους θα κατέληγε σε τραγωδία, όπως τόσες άλλες, ειδικά όταν ο ένας υπερτερεί, κατά πολύ, έναντι του άλλου; Ίσως, κάτι παραπάνω, επομένως, να ήξερε η ποιήτριά του, και γι' αυτό τον κρατούσε σε απόσταση ασφαλείας...

— *Αρτεμις...* Μην κλαις, μωρό μου... Δεν αντέχω να σε ακούω να κλαις... Στέκομαι, εδώ έξω, στη βροχή, και σου μιλάω... Είμαι έξω από ένα μπαρ, συγκεκριμένα. Είδα τη *Βασιλική*... Μόλις έφυγε. Πρέπει να επιστρέφει στο σπίτι σας τώρα. Έπινε μόνη της το ένα σφηνάκι μετά το άλλο, για μια ώρα περίπου... Είδα και άλλα περίεργα πράγματα, όμως δεν είναι του παρόντος να στα πω, *Αρτεμις*... Τι σου έκανε αυτή η επικίνδυνη γυναίκα; Είναι εκεί; Κοντά σου; Πέσ' μου, σε παρακαλώ. Γιατί κλαις; Σου το είπα και πριν από μέρες. Θέλει το κακό σου, Αγάπη μου. Δεν μπορώ να σου περιγράψω τι είδα, όσο την παραμόνευα έξω από το μπαρ... Διώξ' την απ' το σπίτι σου! Θέλεις να έρθω τώρα εγώ και να την πετάξω έξω; Αν δεν μπορείς να το κάνεις εσύ, θα το κάνω εγώ για σένα, μωρό μου! Μην κλαις, σε παρακαλώ...

— *Σώζο...*

— Ναι, αγάπη μου. Πες' μου.

— Ο *Σέργιος*...

— Έπαθε κάτι ο μικρός; Του έκανε κανένα κακό αυτή; Πες' μου, επιτέλους! Μη με κρατάς άλλο σε αγωνία, *Αρτεμις*!

— Είναι γιος της...

— Τι!... Τι είπες!

— Είναι γιος της, *Σώζο*...

— Ω, Θεέ μου! Τι είναι αυτά που λες!

— Σε λίγο που θα επιστρέψει στο σπίτι... Θα πρέπει να ετοιμάσω τα πράγματα του μικρού, για να τον πάρει μαζί της...

— Όχι! Όχι, *Αρτεμις*! Μην κάνεις τίποτα! Έρχομαι τώρα! Θα ξεκαθαρίσουν, τώρα, όλα, ενώπιόν μου! Μην την πιστεύεις, μωρό μου! Μπορεί να σου λέει ψέματα! Σε ζηλεύει! Έχει εμμονή μαζί σου! Μπορεί και να σε γουστάρει! Την έκοψα και για ανώμαλη! Μην την αφήσεις να πάρει τον μικρό! Είναι επικίνδυνη! Νταραβερίζεται με τον υπόκοσμο, *Αρτεμις*!...

[...]

Ήταν γεγονός ότι η *Κυρία Τερέζα* περιφρονούσε κάθε μορφής υποκρισία. Έτσι, καθώς οδηγούσε για να επιστρέψει στην πόλη, φεύγοντας από την εξοχική κατοικία της *Αρτεμис*, θυμήθηκε τον *Ιρλανδό* αρραβωνιαστικό της. Τον *Φιτζ*!

«Θεέ μου! Πόσα χρόνια είχαν περάσει από τότε! Κι, όμως, έμοιαζε σαν να ‘ταν χθες...» μονολόγησε.

Είχανε γνωριστεί ένα καλοκαίρι, στην *Πάρο*. Εκείνος, πρώτη φορά, τουρίστας στην *Ελλάδα*, εκείνη, κοριτσόπουλο μέσ’ την τρέλα! Τα κοκκινωπά μαλλιά του και οι φακίδες στο πρόσωπό του, της είχανε φανεί, τότε, πολύ γοητευτικά. Αρραβωνιάστηκαν γρήγορα, δίχως δεύτερη σκέψη.

Πίστευε, μέσα στην αφέλεια της νιότης της, ότι ο πραγματικός κρίκος που τους ένωνε ήταν αυτά τα κοκκινωπά μαλλιά και οι φακίδες του προσώπου του. Ο *Φιτζ*, όμως, κάθε μέρα, υποχωρούσε, όλο και περισσότερο, σε μια αδυναμία που, όσο και αν προσπαθούσε υποκριτικά, να την κρύψει, εκείνη ξεγλιστρούσε και του ξέφευγε: την τσιγκουνιά.

Έτσι, όταν ο γοητευτικός αρραβωνιαστικός της δήλωσε, επιτέλους, μια μέρα, ότι απεχθάνεται να ξοδεύει χρήματα για ασήμαντα πράγματα – και το «ασήμαντο» πράγμα ήταν ένα φόρεμα που του είχε ζητήσει εκείνη να της αγοράσει –παρά μόνο για κάτι πολύ ωραίο και ελκυστικό, που τον βάζει σε ακατανίκητο πειρασμό ακόμη και να παζαρέψει για να το αποκτήσει (!), κατάλαβε, τότε, η νεαρή *Τερέζα* ότι αυτός ο άντρας δεν θα γινόταν ποτέ σύζυγός της. Η ίδια ξόδευε τα χρήματά της για *ψύλλου πήδημα* – και δεν το έκρυψε αυτό, ποτέ, από κανέναν!

Ο αρραβώνας διαλύθηκε την ίδια κιόλας μέρα, μετά από έναν έντονο καυγά που είχανε οι δυο τους, και ένα χαστούκι που «εισέπραξε» εκείνη στο μάγουλό της. Μαζί, όμως, κατέρρευσε και κάθε όνειρο για τη σύναψη ενός ειδυλλιακού γάμου, στο μέλλον. Από τότε, οι κατά καιρούς σχέσεις της – οι πιο πολλές με ηθοποιούς και σκηνοθέτες του χώρου της – παρέμειναν, ευτυχώς, «σχέσεις», και δεν έπεσαν ποτέ στην παγίδα να γίνουν «γάμος». Άλλωστε, ο γάμος κρύβει μέσα στον πυρήνα του πολύ «τσιγκουνιά» σε όλα (όπως όλες οι συμβάσεις), κι εκείνη, αν απεχθανόταν κάτι, ήταν ακριβώς τη μιζέρια, την ανελευθερία και τη τσιγκουνιά, στη καθημερινότητά της.

Θυμήθηκε και άλλα πολλά πράγματα, από τις μέρες που είχε περάσει στην *Καλκούτα*, για τις ανάγκες των γυρισμάτων μιας ταινίας που τη σκηνοθετούσε ο *Μάκης*, σύντροφός της κι αυτός, για δύο χρόνια...

«*Οι αναμνήσεις της νεότητας γίνονται όλο και πιο ζωηρές όσο γερνάμε...*» σκέφτηκε, και δεν πρόσεξε, φυσικά, τη μαύρη μουσούδα που ξεμύτισε δειλά, στα πεντακόσια μέτρα, από τις θαμνώδεις συστάδες του περιφερειακού επαρχιακού δρόμου που διέσχισε με το *στέισον βάγκον* της.

Σήμερα, που απ' το πρωί ήταν με την *Άρτεμις*, τη «θετή κόρη» της, βλέποντας, με τρυφερότητα και συμπάθεια, τη νεαρή γυναίκα να κλαίει για τα προβλήματα της ζωής της, αισθάνθηκε ένα απροσδόκητο ξαναζωντάνεμα, ένα τρεμούλιασμα και ένα ρίγος... Όλα αυτά που νιώθει κανείς από ένα ερωτικό ερέθισμα, που του χαρίζει μια παράξενη συγκίνηση, όπως ο απόηχος μιας μακρινής μελωδίας που έρχεται απ' το παρελθόν. Στο μυαλό της, φάνταζαν αμέτρητα, πλέον, τα χρόνια που είχαν περάσει από τότε που οι άντρες την κοιτούσαν στα μάτια με θαυμασμό, και ο μηχανισμός έλξης που της ασκούσαν τυλίγονταν, σαν κόμπρα, γύρω από τον ψηλό, αισθησιακό λαιμό της.

Ήταν ωραία γυναίκα στα νιάτα της η *Κυρία Τερέζα!* Είχε πολλές κατακτήσεις! Είχε ζήσει μια ζωή πλούσια σε φώτα, προβολείς, σπατάλη και λάμψη! Δεν μετάνιωνε για τίποτα.

Μόλις θα ξεκλείδωνε την πόρτα του σπιτιού της, ο *Παναγιώτης* – ο τελευταίος άνθρωπος που της είχε απομείνει, και, ίσως, και ο πιο πολύτιμος – θα της είχε ετοιμάσει μια ζεστή σούπα, την οποία θα την έπαιρναν μαζί στο κρεβάτι σε δυο πιάτα, χαζεύοντας το «κονσερβοκούτι» τους και ρουφώντας το χυλό ηδονικά...

Τα δυο μεγάλα ευκίνητα αυτιά, πάνω σ' ένα δυσανάλογα μεγάλο κεφάλι, και το γεροδεμένο κοκκινωπό τρίχωμα, φαίνεται πως είχαν στήσει ενέδρα θανάτου από ώρα ή, απλώς, ήταν, αυτό που λέμε, «κακιά η ώρα». «*Συς η σκρόφα*» το είχαν πει, κάποτε, το δίποδο, από το γένος και το είδος στο οποίο ανήκε, και η αλήθεια ήταν ότι κινήθηκε «σαν σκρόφα», στα μουλωχτά.

Μόλις το αυτοκίνητο πλησίασε στην άκρη του φράχτη, ξεπήδησε και στάθηκε καταμεσής του δρόμου, με τα διακόσια, περίπου, κιλά της.

Ήταν πολύ αργά για την *Κυρία Τερέζα* να φρενάρει. Το στέισον βάγκον έπεσε με ορμή πάνω στην ογκώδη μάζα του αγριόχοιρου, τραυματίζοντας την ελεεινή «σκρόφα», ελαφρά στο πόδι.

Η ηλικιωμένη θεατρίνα χαμήλωσε το βλέμμα ανάμεσα στα συντρίμια του *Peugeot* της, και, στη στιγμή, έσβησαν τα φώτα στη σκηνή και την πλατεία του θεάτρου, μέσα σ' ένα δυνατό χειροκρότημα και ζωηρές επευφημίες για εκείνη.

Ναι! Ήταν ευτυχισμένη, τώρα που στεκόταν ένα επίπεδο ψηλότερα απ' όλους και από όλα! Ψηλότερα από τα συντρίμια της ζωής! Έλαμπε ολόκληρη από φως! Είχε ζήσει μια ζωή πλούσια σε προβολείς, σπατάλη, έρωτες και λάμψη! Δεν μετάνιωνε για τίποτα. Στο ξεψύχισμα της αναπνοής της, και όσο διαρκεί αυτό, ευχήθηκε το ίδιο και για τη «θετή της κόρη», την *Άρτεμις*, που την είχε αγαπήσει έτσι απρόσμενα. Να ζήσει μια ζωή πλούσια σε έρωτα και συγκινήσεις...

[...]

Η *Βασιλική*, στη θέα των δακρύων που κυλούσαν απ' τα πράσινα μάτια της *Άρτεμις*, έκανε μια κίνηση να την πλησιάσει, αλλά, την ίδια στιγμή, το μετάνιωσε.

Η *ποιήτριά της* τής ζητούσε ό,τι ήταν να κάνει, να το κάνει γρήγορα. Προφανώς, της ζητούσε να ταχτοποιήσει γρήγορα τα πράγματα του μικρού *Σέργιου* και, επίσης γρήγορα, να αποχωρήσουν οι δυο τους από το σπίτι που τους «φιλοξενούσε», εδώ και καιρό...

— Είναι μεγάλο το προνόμιο αυτό, *ποιήτρια*, συνέχισε.

— Ποιο προνόμιο;... ρώτησε, με δυσκολία, η *Άρτεμις*, σκουπίζοντας με την άκρη της παλάμης της τα μάτια της.

— Να κερδίζεις τη συμπάθεια των ανθρώπων.

— Τη συμπάθεια;

— Έλα, τώρα, μικρή μου. Μην κάνεις ότι δεν καταλαβαίνεις. Εάν δεν ήσουν καλλιτέχνη, δεν θα σου ήταν και τόσο εύκολο να έχεις στην κατοχή σου τον γιο μου.

— Δεν ξέρεις τι λες, *Βασιλική*... Λυπάμαι, μονολόγησε, ξεψυχισμένα, η *Άρτεμις*, και έπιασε το κεφάλι της μέσ' την απόγνωσή της.

— Δεν... Δεν ξέρω τι λέω;

— Τον *Σέργιο* τον πήρα, όχι γιατί είμαι ποιήτρια, αλλά γιατί εσύ,

μια ωραία πρωία, τον εγκατέλειψες σ' ένα ίδρυμα! πέρασε στην αντεπίθεση η νεαρή γυναίκα.

— Μην το ξαναπείς αυτό! Ακούς! φώναξε δυνατά η *Βασιλική*.

Έπειτα, ήρθε και στάθηκε απέναντι, πρόσωπο με πρόσωπο με την *Αρτεμις*. Ήταν, μάλιστα, τόσο κοντά τα σφιγμένα, απ' την οργή, χείλη της και η απειλή από την ηλεκτρισμένη ματιά της, που η *Αρτεμις*, πέρα από τους δυνατούς χτύπους της δικής της καρδιάς, άκουγε και την ανάσα της *Βασιλικής*, νιώθοντας τη ζεστασιά του υγρού, απ' το ποτό, χνώτου της.

Θυμήθηκε τον πρώτο καιρό που ήταν τόσο δεμένες ψυχικά μεταξύ τους, σαν ένα δυνατό σύμπλεγμα καρδιάς και μυαλού, φιλίας και «γυναικείας συμμαχίας». Ήταν σαν να εξέπεμπαν σήματα στην ίδια συχνότητα. Τώρα, ξαφνικά, είχαν γίνει δύο άσπονδοι εχθροί κάτω από την ίδια στέγη, για ένα παιδί. Το «διακύβευμα», όμως, φαίνεται πως ήταν πολύ μεγάλο...

— Από πότε ήξερες ότι η *Σέργιος* ήταν γιος μου; είπε, με το ίδιο πάθος και οργή στη φωνή, η *Βασιλική*.

— ...Από τον τρίτο μήνα, περίπου, της γνωριμίας μας, απάντησε, ήρεμα, αυτή τη φορά, η *Αρτεμις*.

Ακολούθησε σιωπή για λίγα λεπτά, και, τότε, η *Βασιλική* έκανε κάτι που η *Αρτεμις* δεν το είχε φανταστεί. Η «καθηγήτρια των δασών» αγκάλιασε την *ποιήτρια*, αφήνοντας το κεφάλι της να πέσει απαλά πάνω στον καλοσχηματισμένο ώμο της, και σιγοψιθύρισε μέσα στ' αυτί της...

— Δεν θέλω να φύγω, *Αρτεμις*... Δεν θέλω να φύγω έτσι.

— Τι θέλεις να κάνουμε;... ρώτησε η *Αρτεμις* φοβισμένα, εξαιτίας του στενού κλοιού που είχαν σχηματίσει τα χέρια της *Βασιλικής* γύρω από τον λαιμό της.

— *Ποιήτρια*... Αν φύγω... Θα μου λείψεις πολύ.

— Κι εσύ θα μου λείψεις, *Βασιλική*. Όμως...

— Αν πούμε την αλήθεια στον *Σέργιο*... Ίσως... Ίσως, τότε, θα μπορούσαμε να συνεχίσουμε να ζούμε οι τρεις μας, εδώ... Σ' αυτό το σπίτι. Με μια μικρή συμφωνία. Τι λες;...

[...]

Η *Αρτεμις* αναρωτήθηκε τι θα σκεφτόταν η *Κυρία Τερέζα*, αν ήξερε ότι, μία ημέρα πριν την επισκεφθεί, αυτή είχε θάψει, κάπου κοντά στο πηγάδι του κήπου της εξοχικής της κατοικίας, το *Αμέρικαν Πίτμποουλ τερριέ* που είχε για να φυλάει το σπίτι και να της κάνει συντροφιά. Θα το θεωρούσε, άραγε, έναν κακό οιδωνό, όπως το εξέλαβε και η *Αρτεμις*;

Η *Κυρία Τερέζα*, πάλι, από την άλλη μεριά, σκεφτόταν, καθώς οδηγούσε στον δρόμο της επιστροφής για την πόλη, ότι οι νεότεροι άνθρωποι δεν φαίνεται να προσέχουν ούτε να συγχωρούν την εύθραυστη ανικανότητα των γηραιότερων. Κι αυτό γιατί, όση ώρα παρέμεινε καθισμένη δίπλα στο τζάκι, το οποίο είχε φροντίσει ν' ανάψει η *Αρτεμις*, αισθανόταν τον φόβο μήπως σηκωθεί να πάει στην τουαλέτα ή την κουζίνα και σκοντάψει σε κανένα σκαλοπάτι ή, ακόμη-ακόμη, μήπως χύσει κάτω στο πάτωμα το τσάι που της είχε προσφέρει η «θετή της κόρη». Η *Αρτεμις* έκλαιγε και οδύρονταν για το κοινό της που την είχε εγκαταλείψει, και η *Κυρία Τερέζα* ντρεπόταν να της πει ότι το πιο σοβαρό πρόβλημα δεν είναι το κοινό αλλά τα πόδια σου, όταν δεν σε βαστάνε, και τα χέρια σου, όταν αρχίσουν να τρέμουν και να πονάνε από αρθριτικά!

Όταν, μάλιστα, σηκώθηκαν, κάποια στιγμή, για να κάνουν έναν μικρό περίπατο, παρά το τσουχτερό κρύο, στον έρημο κήπο και την παραλία, η ηλικιωμένη θεατρίνα διέκρινε, με τον τρόπο που ξέρει να διακρίνει ένας ηθοποιός τις ανεπαίσθητες κινήσεις του σώματος και των ματιών του «παρτενέρ» του, τον εκνευρισμό της νεαρής να πρέπει να επιβραδύνει, επιδειχτικά, το βήμα της, για να συντονίσει το περπάτημά της με τα δισταχτικά, γεροντικά δικά της βήματα...

— *Αυτή η αέρινη περπατησιά δεν πρόκειται ποτέ να συγχρωτιστεί με τη δική μου, και το πρώτο καρφί μπήκε στην καρδιά της. «Πολύ αργά, μα και νωρίς. Δεν φταις εσύ, όμως, κορίτσι μου γλυκό. Δεν φταις εσύ...»* είπε, μετά, από μέσα της, ενώ η *Αρτεμις*, χαμένη στις δικές της σκέψεις, προχωρούσε με το βλέμμα χαμηλωμένο στο έδαφος.

Το τρακ, μάλιστα, της γηραιάς ηθοποιού, αλλά και η επίγνωση να μην ζορίσει άλλο το σώμα της, μήπως και προδοθεί και της είναι δύσκολο, έπειτα, να οδηγήσει, την έκαναν να ζητήσει από την *Αρτεμις* να επιστρέψουν, γρήγορα, στο σπίτι και στη θαλπωρή της φωτιάς που έκαιγε στο σαλόνι.

Η Άρτεμις, που διέθετε ευφυΐα μπροστά στην παραμικρή ζήτηση, και που έδειχνε να μην αδιαφορεί για τίποτα, ανταποκρίθηκε αμέσως, με ασύγκριτη ευγένεια, στο αίτημα της *Κυρίας Τερέζας*. Όμως, δεν ήταν τόσο η ευγένεια της Άρτεμις. Ήταν, κυρίως, η ευφυΐα της, που, πολλές φορές, άθελά της, γινόταν πιο σκληρή και απ' τα πιο σκληρά λόγια που μπορεί να ξεστομίσει κανείς, υποτιμώντας τις ανάγκες του μέσου όρου των ανθρώπων...

Επιπλέον, δεν μπορούσε να μην φέρει, τώρα, στο μυαλό της και τον διάλογο που είχανε στη βόλτα τους...

— Όταν πρωτοήρθα, δεν μπορούσε άνθρωπος να περπατήσει στον κήπο απ' τα αγριόχορτα. Έκανα πολύ κόπο να «συμμαζέψω» την περιουσία μου, *Κυρία Τερέζα*.

— Δεν υπήρχε κανείς να σε βοηθήσει, παιδί μου;

— Όχι. Κανείς.

— Είμαι σίγουρη πως, αν ζητούσες τη συνδρομή κάποιου, θα λάβαινες βοήθεια.

— Την τελευταία μάχη, *Κυρία Τερέζα*... Την δίνει κανείς με τον εαυτό του. Κι εγώ, αυτή τη μάχη, θα τη δώσω, μέχρι τέλους, με τον εαυτό μου.

Όχι. Όχι. Η *Κυρία Τερέζα*, οδηγώντας, είχε βγάλει και την ετυμηγορία της: Οι νεότεροι άνθρωποι δεν φαίνεται να προσέχουν ούτε να συγχωρούν την εύθραυστη ανικανότητα των γηραιότερων!

Και, πολύ πιθανόν, να είχε δίκιο, η *Κυρία Τερέζα*... Γιατί η Άρτεμις δεν ενδιαφέρθηκε καθόλου να μάθει αν η «μέντορας» της, εκείνη την ημέρα που έφυγε από το εξοχικό της, επέστρεψε, σώα και αβλαβής, στην πόλη και στο σπίτι της.

Όμως, πληροφορήθηκε τον θάνατο της ηλικιωμένης, δύο μέρες μετά, και αυτό, τυχαία, από το διαδίκτυο...

[...]

Ένα έργο που το είχε ξαναδεί...

Η βροχή δεν έλεγε να σταματήσει, αλλά εκείνη, κάποια στιγμή, κουράστηκε να στέκεται στο παράθυρο και να κοιτάζει αμέτοχη και αδρανής.

Έριξε το παλτό της στους ώμους της. Άνοιξε την εξώπορτα της εξοχικής της κατοικίας και βγήκε έξω στον «άναρχο» κήπο.

Οι χειμωνιάτικες στάλες της βροχής έπεφταν επάνω της και, σε λίγο, σαν να έγιναν ένα και με τα δάκρυα που κυλούσαν από τα μάτια της, πρώτα αργά και, έπειτα ορμητικά.

Ακούμπησε το κεφάλι της στον κορμό μιας ακακίας. Ο μακρύς κήπος της, που έφτανε μέχρι την αμμουδιά της θάλασσας, είχε αρκετές ψηλές ακακίες που έριχναν τη σκιά τους το καλοκαίρι και επέτρεπαν στην οικογένειά της να κάθεται από κάτω τους θερινούς μήνες, αναζητώντας λίγη δροσιά και ηρεμία.

Εσφίξε δυνατά, με τα δυο της χέρια, τον κορμό του δέντρου και, στον πόνο του άγριου αναφιλητού της, αισθάνθηκε να ξαναζεί κάτι από τον πόνο και την παραζάλη εκείνων των ημερών. Όχι σαν κοινός άνθρωπος. Αλλά σαν ποιήτρια που ήταν...

Το ίδιο, ακριβώς, έκανε και τώρα η Άρτεμις, μόλις ξεπήδησε, στην οθόνη του υπολογιστή της, η είδηση του ατυχήματος της Κυρία Τερέζας. Έκλαψε με αναφιλητά. Με τη διαφορά ότι, σήμερα, ο κήπος της δεν ήταν, πλέον, «άναρχος», αφού είχε φροντίσει, με πολύ κόπο, να κόψει σύριζα τα αγριόχορτα με τη μηχανή...

[...]

Ο Σώζος στεκόταν στη βροχή και περίμενε ταξί...

«Ανάθεμά το και αυτό το αυτοκίνητό μου! Όποτε το χρειάζομαι, στο συνεργείο είναι» μουρμούρισε, εκνευρισμένος, και χτύπησε με δύναμη το πόδι του στο βρεγμένο οδόστρωμα.

Έπρεπε, οπωσδήποτε, να προλάβει να φτάσει στο σπίτι της Άρτεμις, πριν η «ποιήτριά του» κάνει καμιά απερισκεψία από αυτές που κάνουν όλοι οι ονειροπόλοι του είδους της.

Σήκωσε το χέρι του και σταμάτησε ένα ταξί. Ο οδηγός φρέναρε την τελευταία στιγμή, με αποτέλεσμα να τον κάνει μούσκεμα, από πάνω μέχρι κάτω, με νερά της βροχής, η οποία δεν έλεγε να σταματήσει...

— Γαμώτο! φώναξε, μόλις ο ταξιτζής κατέβασε το παράθυρο του συνοδηγού.

— Πού πας, φίλε;

— Μ' έκανες μούσκεμα! είπε θυμωμένα ο Σώζος.

— Εκεί που στάθηκες, πώς ήθελες να γίνεις, είπε ο ταξιτζής, και άνοιξε την πόρτα. Άντε, μπες μέσα. Σαν βρεγμένη τσιπούρα είσαι.

Πόση ώρα περιμένεις στη βροχή;

Ο Σώζος κάθισε στη θέση του συνοδηγού και έβγαλε έναν βαθύ αναστεναγμό...

— Τουλάχιστον, τρεις ώρες.

— Γιατί, παλικάρι μου; Το κορίτσι σου σ' έστησε;

— Άστα, φίλε. Είναι μεγάλη ιστορία. Πάντως... Σίγουρα πρόκειται περί έρωτος, γιατί, διαφορετικά, δεν θα τα 'κανα όλα αυτά!

— Σου κάνει καψόνια, η «λεγάμενη»;

— Δεν φταίει αυτή. Είναι σπάνια κοπέλα.

— Ω! Ω! Φίλε μου, εσύ είσαι και πολύ καψούρης!

— Ε...Ε... Από, δω, στρίβουμε! Θα κόψουμε δρόμο, έτσι! Πρέπει να προλάβω! Καταλαβαίνεις.

— Ναι... Βέβαια... Καταλαβαίνω, φίλε.

Ο ταξιτζής λοξοκοίταξε τον Σώζο με την άκρη του ματιού του, και κάθε διάθεση να αστειευτεί άλλο μαζί του τού κόπηκε μαχαίρι...

«Μάλλον, δεν στέκει καλά, ο τύπος» σκέφτηκε από μέσα του, και δεν ξαναμίλησε.

Ο Σώζος έδειχνε τόσο ταραγμένος και ανυπόμονος που θα μπορούσε κάποιος να τον πάρει και για τρελό, τούτη την ώρα

— Εδώ! Εδώ σταματάς! Πόσο θέλεις;

— Έξι ευρώ είναι, φίλε μου.

— Πάρε δέκα.

— Άρα... Έχουμε και λέμε... Τέσσερα ευρώ ρέστα.

— Κράτα τα! Δεν θέλω τίποτα! Βιάζομαι! Άντε, καληνύχτα...

Άνοιξε την πόρτα, σαν αλαφιασμένος, και βγήκε έξω στην βροχή πάλι. Ο ταξιτζής πήρε το δεκάευρω και το έβαλε στην τσέπη του, έκπληκτος...

«Αυτός δεν είναι ερωτευμένος. Σαλταρισμένος είναι» μονολόγησε και πάτησε το γκάζι για να φύγει.

Ο Σώζος στάθηκε μπροστά στον πίνακα με τα θυροτηλέφωνα των ενοίκων της πολυκατοικίας που έμενε η *Αρτεμις*. Με το δάχτυλό του διέτρεξε γρήγορα τα ονόματα. Σταμάτησε μπροστά στο «*Αρτεμις Βαγιάννη*», και το πάτησε δύο, τρεις, τέσσερις, πέντε... Ούτε κι αυτός ήξερε πόσες φορές πάτησε το μικρό κουμπί! Αν δεν του άνοιγε η *Αρτεμις*, θα βαρούσε δυνατά την πόρτα και θα φώναζε μέχρι να του ανοίξει κάποιος...

— Άνοιξε, *Αρτεμις*! Ο *Σώζος* είμαι! είπε, μόλις άκουσε τη φωνή της αγαπημένης του να ρωτάει: «Ποιος είναι;»

Ανέβηκε, δυο-δυο, τα σκαλιά και στάθηκε έξω από την κλειστή πόρτα του διαμερίσματος της *Άρτεμις*. Έσταζε απ' την κορφή ως τα νύχια.

Η πόρτα άνοιξε, και πρόβαλε το ωραίο πρόσωπο της *Άρτεμις*, με μάτια, όμως, υγρά, που πρόδιδαν ότι είχε κλάψει, προηγουμένως...

— *Αρτεμις*... είπε, όπως ο ταξιδιώτης που βλέπει νερό στην έρημο, χαμένος σ' ένα παραλήρημα εξάντλησης αλλά και αγαλλίασης μαζί.

Η *Βασιλική* γλίστρησε κι αυτή, όπως το φίδι, αργά και ύπουλα, και στάθηκε πίσω από την ψιλόλιγνη φιγούρα της *Άρτεμις*, σαν φύλακας-άγγελος. Ή, μήπως, σαν διάβολος;

— *Σώζο*... πρόλαβε να πει η *Αρτεμις*, κι εκείνος άπλωσε τα παγωμένα χέρια του για να πιάσει τα δικά της. Μόλις, όμως, έσφιξε τα χέρια της, αμέσως ο δεσμός λύθηκε, γιατί, πολύ απλά, εκείνος έπεσε στο πάτωμα, λιπόθυμος...

— *Αρτεμις*! φώναξε η *Βασιλική*. Γρήγορα! Πιάσε τα πόδια του και σήκωσέ τα ψηλά!

Η *Αρτεμις* υπάκουσε, κάνοντας αυτό που της είπε η *Βασιλική*, με χέρια που έτρεμαν από την ταραχή της, ενώ εκείνη είχε περάσει προσεχτικά το χέρι της κάτω από τον λαιμό του νεαρού άντρα, σηκώνοντας προσεχτικά το κεφάλι του, και χτυπούσε, πρώτα, απαλά και, μετά, όλο και πιο δυνατά, τα δυο του μάγουλα.

— *Σώζο*... *Σώζο*... επαναλάμβανε η *Βασιλική*, δίνοντάς του ελαφρά χαστούκια, λες και το απολάμβανε.

— Θα πεθάνει, *Βασιλική*! φώναξε, έντρομη, η *Αρτεμις* και άρχισε να κλαίει.

— Δεν θα πεθάνει! Μη λες χαζομάρες, *ποιήτρια*! Σταμάτα να κλαις! Κράτα τα πόδια του ψηλά, σου είπα!

Με τόσα χαστούκια που του έδωσε η *Βασιλική* στα δυο του μάγουλα, ο *Σώζος* άνοιξε, τελικά, τα μάτια του, και κοίταξε, σαν χαμένος, τις δύο γυναίκες να στέκονται πάνω απ' το κεφάλι του, όπως ο χάρος που ήρθε να τον πάρει...

Βρισκόταν στην αγκαλιά της *Βασιλικής* – και ήταν τόσο όμορφα στην αγκαλιά της! – και, απ' την άλλη, η καημένη η *Άρτεμις* τού κρατούσε τα πόδια.

Μόλις συνειδητοποίησε τι είχε γίνει, χαμογέλασε, περισσότερο για να κρύψει τη ντροπή και την αμηχανία του...

— Σαν *Αλή πασάς* είμαι, κορίτσια, έτσι όπως στοργυλοκάθισα στο πάτωμα. Μόνο ένας ευνούχος λείπει, για να μου κάνει αέρα.

Η *Βασιλική* κοίταξε την *Αρτεμις*, που συνέχιζε να κλαίει απ' το σοκ που είχε υποστεί, και, μετά τον *Σώζο*, που δεν έλεγε να σηκωθεί απ' το στήθος της. Ακαριαία, της ήρθε στο μυαλό η σκέψη:

«*Τι παιδιά, Θεέ μου...*»

[...]

Έπρεπε να κρατήσει αναμμένη τη δάδα της λογικής, μέχρι αυτή να σβήσει στο σκοτάδι της σπηλιάς της ψυχής της. Έπρεπε, όμως, πάση θυσία, να μείνει αναμμένη αυτή η δάδα, για όσο το δυνατόν περισσότερο, πριν την απορροφήσει το αβαθές υποσυνείδητο, που, σαν άλλη «μαύρη τρύπα», ρουφάει μέσα της όλο το φως της ανθρωπίνης ύπαρξης, και το κάνει να φαντάζει για πυκνό σκοτάδι.

Κάθε πρωί, γονατιστή, έπρεπε να προστατεύει το όραμά της, και, κάθε βράδυ, να είναι σε θέση ν' ανοίξει το παράθυρό της και να κοιτάξει τα φύλλα, με φόντο τον γκριζο, χειμωνιάτικο ουρανό. Και όταν θα την ξυπνούσαν τα πουλιά, και τα ψάρια θα ξεμυτούσαν για κλάσμα δευτερολέπτου στην επιφάνεια της θάλασσας, έπρεπε να έχει ψίχουλα μέσα στη χούφτα της για να μπορέσει να τα ταΐσει. Έπρεπε, κοινώς, να διατηρήσει τα λογικά της...

Ο θάνατος της *Κυρίας Τερέζας* ήταν μια βαριά σκιά – μια ακόμη σκιά – που ήρθε και έπεσε στον κήπο της. Τι εκνευριστικό! Να έρχεται και να φεύγει κάποιος απ' τη ζωή σου σαν αστραπή. Δεν ήταν μόνο επώδυνο, ήταν και εκνευριστικό. Ακόμη και οι γονείς της, είχαν χαθεί μέσα σ' ένα νέφος σκόνης, σύθαμπο και μελαγχολικό, σήμερα...

Κάθισε στο παγκάκι που υπήρχε δίπλα στο πηγάδι. Εκεί που είχε θάψει και τον αγαπημένο της σκύλο, δυο μέρες πριν...

«Είμαι η *Αρτεμις*... Είμαι η *Αρτεμις*...» επανέλαβε, λες και φοβόταν μήπως και το όνομά της γίνει μια ανάμνηση, που, κάποια στιγμή, ξεγλιστρήσει και την εγκαταλείψει κι αυτό.

Ακούγοντάς το, ξανάνιωσε. Της φάνηκε πως έγινε δεκαπέντε ετών, ντυμένη στα λευκά, ανάμεσα σε κατακόκκινα τριαντάφυλλα

και φλογερά γεράνια. Οι γονείς της, όμορφοι και νέοι, περιφέρονταν, πιασμένοι χέρι-χέρι, κάπου ανάμεσα και αυτοί στις ανθισμένες τριανταφυλλιές του κήπου και της χαμογελούσαν...

«Δεν πρέπει ποτέ να ξεχάσω τ' όνομά μου. Με λένε... *Άρτεμις*. *Άρτεμις Βαγιάννη*. Και είμαι... Ποιήτρια.»

Τ Ε Τ Α Ρ Τ Ο Μ Ε Ρ Ο Σ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Στην κηδεία της *Κυρίας Τερέζας* μαζεύτηκαν πολλοί ηθοποιοί απ' τον χώρο του θεάτρου. Κάποιοι απ' αυτούς έκλαιγαν, κάποιοι άλλοι φορούσαν μαύρα γυαλιά και στέκονταν σκυθρωποί δίπλα στο ανοιχτό φέρετρο, και, τέλος, υπήρχαν κι εκείνοι που τους είναι τελείως αδιάφορο το γεγονός του θανάτου ενός συνανθρώπου τους, απλά τον «αποχαιρετούν» από υποχρέωση ή από συναδελφικό καθήκον.

Μέσα στην «αρρωστημένη» λευκότητα ενός αποστειρωμένου θαλάμου, που μύριζε φορμόλη και ανθρώπινο ιδρώτα, η *Βασιλική* πληροφορήθηκε το τραγικό συμβάν, την ώρα της απογευματινής «ανάπαυσης» των τροφίμων, κατά την οποία οι τρόφιμοι ή, όντως, «αναπαύονται» ή, αντιθέτως, τραβούν το νήμα της ζωής τους μέχρι τα άκρα, κι εκεί, στο παραλήρημά τους και στην αντάρα όλων όσων ακολουθούν του «ατυχούς συμβάντος», τρέχουν και δεν φτάνουν γιατροί και οι νοσοκόμες.

Η «καθηγήτρια των δασών» έμεινε να κοιτάει, για λίγα λεπτά, σαν χαμένη, στο κενό. Ύστερα, αντανάκλαστικά, γύρισε το κεφάλι προς το κομοδίνο και κοίταξε το κουτάκι με τα αντιψυχωσικά φάρμακα. «*Παλαιά νευροληπτικά*», τα λέγανε οι νοσοκόμες που τη φρόντιζαν. Είχε ακούσει να το ψιθυρίζουν πίσω από την πλάτη της.

Αυτές οι νοσοκόμες... Όσο ευγνωμοσύνη αισθανόταν για το γεγονός ότι την ανέχονταν, άλλο τόσο απέχθεια ένιωθε γι' αυτό το υποκριτικό, γλοιώδες χαμόγελο που είχαν μονίμως στα χείλη τους. Δες και τις «κούρδιζαν» οι γιατροί, κι εκείνες, δίπλα τους, καμάρωναν...

«Δεν είμαι τρελή» είχε πει σε μια νοσοκόμα, την πρώτη κιόλας μέρα της νοσηλείας της, κι εκείνη, χαμογελώντας, με το ίδιο αυτό απεχθές χαμόγελο, είχε απαντήσει με απίστευτη υποκρισία:

— Μα, φυσικά, *Κυρία Φιλοπούλου*, δεν είστε τρελή! και ήταν σαν να της έλεγε κατάματα: «*Είσαι μια θεότρελη, ψυχωτική, όπως όλες εδώ μέσα! Τι να κάνουμε, όμως; Θα σε ανεχτούμε!*»

— Και αφού δεν είμαι τρελή, γιατί τότε μου δίνετε αντιψυχωσικά φάρμακα; ρώτησε, προσπαθώντας να διατηρήσει την όποια ψυχραιμία της είχε απομείνει.

— Δεν είμαι αρμόδια εγώ για ν' απαντήσω, *Κυρία Φιλοπούλου*, αλλά ο γιατρός σας. Ωστόσο... Μην ανησυχείτε. Όλα θα πάνε καλά.

«*Όλα θα πάνε καλά...*»

Πόσο καλά μπορούσαν να πάνε τα πράγματα, όταν και η *Κυρία Τερέζα* ήταν, πλέον, νεκρή;...

— Βοήθεια! φώναξε δυνατά, και πάτησε το κόκκινο κουμπάκι

Μετά από λίγο, εμφανίστηκε μια νοσοκόμα με καστανά μαλλιά και μέτριο ανάστημα, που το χαμόγελό της ήταν πιο «συγκρατημένο» από τις άλλες...

— Παρακαλώ, *Κυρία Φιλοπούλου*. Θέλετε κάτι;

— Πνίγομαι... Βοηθείστε με, σας παρακαλώ.

Η καθηγήτρια άπλωσε το χέρι της και έπιασε τη λευκή ποδιά της νοσοκόμας...

— Δεν είναι τίποτα, *Κυρία Φιλοπούλου*... Ηρεμήστε... Εγώ είμαι εδώ για να σας βοηθήσω... Ελάτε... Ελάτε να πιούμε λίγο νεράκι... Για να δω; Α... Μάλιστα... Είναι και η ώρα να πάρουμε το χαπάκι μας.

— Όχι! Όχι! Δεν θέλω!...

Η νοσοκόμα προσπαθούσε να ηρεμήσει τον «μαινόμενο ταύρο», όταν, μέσα στα αναφιλητά της, η καθηγήτρια ψιθύρισε το γυναικείο όνομα, «*Αρτεμις*»...

— Θέλω την *Αρτεμις*... Μπορείτε να της τηλεφωνήσετε; Θέλω να έρθει εδώ... Θέλω να τη δω... Σας παρακαλώ...

— Ηρεμήστε, *Κυρία Φιλοπούλου*. Θα της τηλεφωνήσουμε εμείς. Είναι συγγενής σας, η *Κυρία Αρτεμις*;

Η καθηγήτρια κοντοστάθηκε, για λίγα λεπτά, και άφησε το βλέμμα της να διεισδύσει βαθιά μέσα στα μάτια της γυναίκας που είχε απέναντί της...

— Ναι... Είναι συγγενής μου, είπε, ανακτώντας την ηρεμία της. Είναι η μικρή μου αδελφή. Ό,τι πιο αγαπητό έχω στον κόσμο αυτό...

Η νοσοκόμα πήρε το χαρτάκι, κοιτάζοντας, για κλάσματα δευ-

τερολέπτου, το λεπτό, σχεδόν «εύθραυστο», χέρι που της το έδινε.

Στη θέα, επίσης, του *καθάριου* προσώπου της ασθενούς, αισθάνθηκε να λυγίζει.

Τη στιγμή, λοιπόν, που το χαρτάκι περνούσε στο δικό της χέρι, έσφιξε το χέρι της καθηγήτριας, κρατώντας το, για λίγα λεπτά, μέσα στο δικό της...

— Μην ανησυχείτε, *Κυρία Φιλοπούλου*. Όλα θα πάνε καλά» επανέλαβε, συγκινημένη, μπροστά σ' αυτόν τον «έκπτωτο άγγελο»...

[...]

Ο *Σώζος* προσπάθησε να σηκωθεί, υποβασταζόμενος από την *Άρτεμις* και τη *Βασιλική*. Ήταν τόσο βρεγμένα τα ρούχα του και τα μαλλιά του, που, όταν σηκώθηκε, στο σημείο όπου είχε πέσει στο πάτωμα, υπήρχαν νερά...

— Δεν φτάνει που σας αναστάτωση, κορίτσια... Σας λέρωσα κιόλας, είπε, με μια απολογητική διάθεση.

— Δεν πειράζει, *Σώζο*, απάντησε η *Άρτεμις*, με μάτια κλαμένα. Φτάνει που είσαι καλά.

— Μην κλαις, *ποιήτρια*... Μην κλαις... Δεν είναι τίποτα, είπε εκείνος, μόλις πάτησε, και πάλι, στα δυο του πόδια, και χάιδεψε τρυφερά το μάγουλο της αγαπημένης του.

Η *Βασιλική*, που δεν άλλαζε γνώμη για την «παρατεταμένη παιδικότητα» του *Σώζου* και της *Άρτεμις*, και που είχε να σκεφτεί πολύ πιο σοβαρά πράγματα απ' τους δικούς τους *παλιμπαιδισμούς*, όρθωσε το αρχοντικό ανάστημά της, εκφράζοντας, παράλληλα, και τη δυσφορία της...

— *Σώζο*... Η ώρα είναι μία και μισή, μετά τα μεσάνυχτα... Για να έρχεσαι τόσο αργά στο σπίτι μας, κάτι σοβαρό έχεις να μας πεις, υποθέτω.

— Στο... Σπίτι σας; Μα... Νομίζω ότι αυτό είναι το σπίτι της *Άρτεμις*... Άλλαξε, μήπως, κάτι, και δεν το ξέρω;

Ο *Σώζος* κοίταξε, με υπονοούμενο τρόπο, πρώτα, την *Άρτεμις*, και, ύστερα, με πλέρια ειρωνεία, τη *Βασιλική*...

Η *Άρτεμις*, έτσι όπως ήταν ταραγμένη απ' το συμβάν, δεν ήταν σε θέση ν' απαντήσει. Πήρε, λοιπόν, ξανά, τον λόγο η *Βασιλική*...

— Πριν έρθεις, είχαμε μια συζήτηση με την *Άρτεμις*.

— Αλήθεια; Και τι ειπώθηκε σ' αυτή τη συζήτηση; Ότι θα έχετε το σπίτι, από δω και στο εξής, εξ' αδιαιρέτου;

— *Σώζο...* Σε παρακαλώ, ακούστηκε, ξεψυχισμένα, η φωνή της *Άρτεμις*.

— Όχι. Όχι. Μισό λεπτό, *ποιήτρια*. Θα ήθελα να μάθω ποια είναι η άποψη της αγαπητής μας *Βασιλικής* επί του θέματος! ύψωσε τον τόνο της φωνής του εκείνος, φανερά εκνευρισμένος.

— Ο *Σέργιος* κοιμάται, είπε η *Βασιλική*, *πετώντας το μπαλάκι στον μικρό προστατευόμενο της Άρτεμις*.

— Α! Εδώ σε βρίσκω λίγο *φάουλ*, *Βασιλική*! Εάν κάποιος πρέπει να νοιάζεται για τον *Σέργιο*, είναι η *Άρτεμις*, και όχι εσύ!

— *Σώζο!*... η *Άρτεμις*, σχεδόν, άρπαξε το μπράτσο του φίλου της, θέλοντας να τον κάνει να κλείσει, επιτέλους, το στόμα του.

— Έχεις κάθε λόγο να πιστεύεις ότι η *Άρτεμις* είναι υπεύθυνη για τον *Σέργιο*, γιατί δεν γνωρίζεις όλη την αλήθεια, προσπάθησε να δείχνει ήρεμη η *καθηγήτρια*, όμως, στα μάτια της, υπήρχε, τώρα, κάτι το αγριωπό, που έκανε τον *Σώζο* να τα χάσει, στο λεπτό.

«Αυτή η γυναίκα είναι *παρανοϊκή*» σκέφτηκε από μέσα του. «*Εμπλέξε η καημένη η Άρτεμις με δαύτην. Και δεν ξέρω πώς θα ξεμπλέξει*» συνέχισε τις σκέψεις του, αισθανόμενος να τον διαπερνά το βλέμμα της *Βασιλικής*...

— Ο *Σέργιος*... Αφού, λοιπόν, θέλεις να μάθεις... Είναι γιος μου, έριξε τον κεραυνό της η *Βασιλική*, κάνοντας το διαμέρισμα της *Άρτεμις* να ταρακουνηθεί συθέμελα. Πριν, μάλιστα, έρθεις, συζητούσαμε με τη φίλη σου να συνεχίσουμε να μοιραζόμαστε οι τρεις μας αυτό το σπίτι: εγώ, ο γιος μου και η *Άρτεμις*.

— *Άρτεμις*;... γύρισε ο *Σώζος* το κεφάλι του και κοίταξε την *ποιήτρια*, θέλοντας να δει τις αντιδράσεις της. Όμως, εκείνη είχε χαμηλώσει τα μάτια της στο πάτωμα

— ...Με τη διαφορά ότι θα πρέπει και ο «μικρός» να μάθει την αλήθεια. Όπως, άλλωστε, την έμαθες κι εσύ, συνέχισε η *Βασιλική*, με ήρεμο αλλά και προκλητικό, συνάμα, τρόπο.

Ο *Σώζος*, που δεν έλεγε να πάρει τα μάτια του από την *Άρτεμις*, ρώτησε:

— *Ποιήτρια*... Είναι αλήθεια όλα αυτά;

Αντί, όμως, για απάντηση, είδε την αγαπημένη του να κρύβει το πρόσωπό της μέσα στα χέρια της, και να λύνεται σε άγριους λυγμούς...

[...]

«Μήπως, τελικά, είμαι εγώ η παρανοϊκή της υπόθεσης;» σκέφτηκε η *Αρτεμις*, όταν, πια, απομάκρυνε τα χέρια της από το πρόσωπό της, που το κάλυπτε, όση ώρα το σώμα της τραντάζονταν από τους λυγμούς, μετά και την είδηση του θανάτου της *Κυρίας Τερέζας*. «Ίσως, απλώς, να είμαι από τους ανθρώπους εκείνους που δεν μπορούν να προσαρμοστούν στη πραγματικότητα... Που νομίζουν πως μια διαφορετική σειρά πραγμάτων έχει σημασία. Πόσες πιθανότητες, όμως, έχω εγώ να είμαι η σωστή, και όχι όλοι οι άλλοι γύρω μου;...» αναρωτήθηκε.

Σκούπισε τα μάτια της και κοίταξε στο βάθος το μπλάβο χρώμα της θάλασσας και αυτή την παγωμένη ακινησία των υδάτων και του τοπίου, που δεν έλεγαν να ξεσκαλώσουν από τη συγερότητα του χρόνου. Δεν ήταν τόσο ο χειμώνας που, ως γκρίζο κάδρο, δημιουργούσε την «παγερή» αυτή αίσθηση. Ήταν, κυρίως, η ερημιά του τοπίου της ψυχής της, που πάλευε με τα κύματα, τη σιωπή και την αγωνία...

«Μονάκριβή μου, *Κυρία Τερέζα*... Αγαπημένη μου, *αλλοτινή μητέρα*... Δώστε μου τη δύναμη που χρειάζομαι για να συνεχίσω... Ό,τι έγινε... Έγινε. Όμως, εγώ πρέπει να συνεχίσω... Πρέπει.»

Ψιθύρισε, σαν να υπήρχε κάποιος, τούτη την ώρα, για να την ακούσει μέσα στην απόλυτη μοναξιά της. Ο ψίθυρος πλανήθηκε, για λίγα λεπτά, αμήχανα και διστακτικά, στην ατμόσφαιρα. Ύστερα, έπεσε στη γη, για να ενωθεί, πάλι, με τη θάλασσα, τον άνεμο, και τα βαριά σύννεφα, που δεν άφηναν να διαφανεί ούτε μια αχτίδα ηλίου...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Ο Σώζος μάζεψε τα «κομμάτια» του και, ξεχνώντας όρκους και μεγάλες υποσχέσεις, αισθάνθηκε ένα ρεύμα ψυχρού αέρα να τον τυλίγει απ' την κορφή ως τα νύχια. Το μόνο που έκανε η *Άρτεμις* ήταν, από ευγένεια, να του ζητήσει να περάσει το βράδυ του στο σπίτι τους. Τελικά, αυτό το σπίτι, πολύ γρήγορα, είχε γίνει και της *Βασιλικής!*

Αναρωτήθηκε, αν μήπως, στην πραγματικότητα, αυτό ήθελε, από πάντα, η «ποιήτρια» του: μια συγκάτοικο, απλά, για να μοιράζεται τα έξοδα του σπιτιού της. Σ' αυτή την περίπτωση, θα μπορούσε «να της κάνει» και ο ίδιος. Ήταν καλός για συγκάτοικος! Ωστόσο...

«Φύγε απ' τον φόβο και τη φλόγα της φωτιάς
Φύγε απ' τις φούσκες φιγουράτων φιάσκων
Φύγε απ' το φως φευγάτου φεγγαριού
Φύγε απ' την εφιαλτική φωνή της φήμης
Φύγε απ' το φαιινό φέγγος ψεύτικου φάρου
Φύγε απ' τη φανταχτερή φορά κόσμου φτιαχτού»

Ήταν ώρα για εκείνον να φύγει από όλα τα φαιδρά φανταστικά πράγματα που γεννάει το μυαλό του ανθρώπου. Ήταν ώρα να φύγει απ' το σπίτι της *Άρτεμις*. Ήταν ώρα να φύγει απ' τη ζωή της *Άρτεμις*. Αυτό, άλλωστε, ήθελε και η *Άρτεμις*. Αυτό ήθελε και η «κυρία» του σπιτιού, η *Βασιλική*. Να φύγει μακριά τους...

Αδικα αναστάτωσε και τις δύο γυναίκες με την ανοησία του. Οι γυναίκες καταλαβαίνουν καλύτερα η μία την άλλη. Χρειάζονται περισσότερο η μία την άλλη. Συγκατοικούν ευκολότερα η μία με την άλλη. Αυτός περίσσευε. Ήταν ώρα, λοιπόν, να την κάνει με ελαφρά πηδηματάκια...

— Ευχαριστώ, *Άρτεμις*, για τη φιλοξενία. Είναι ώρα να πηγαίνω. Είμαι καλά. Μην ανησυχείς.

— Έξω βρέχει, *Σώζο*.

— Και τι πειράζει; είπε ο Σώζος, ανασηκώνοντας τους ώμους. Και ήταν σαν να της έλεγε: «Έξω βρέχει... Αλλά, στην καρδιά μου, βρέχει περισσότερο».

— Σώζο...

— Τι είναι, ποιήτρια;

— Έχω πολλά, αυτόν τον καιρό. Πρέπει να με καταλάβεις.

— Καταλαβαίνω... Καταλαβαίνω, είπε, και έριξε μια λοξή ματιά στη Βασιλική, που τον κάρφωνε με το βλέμμα ύαινας, περιμένοντας να τις αδειάσει τη γωνιά.

— Λοιπόν... Καλό βράδυ, και συγγνώμη αν σας αναστάτωσα.

Η Βασιλική παρέμενε σιωπηλή σαν κέρβερος. Η Αρτεμις, όμως, της έκανε νόημα να τους αφήσει, για λίγο, μόνους. Η «καθηγήτρια των δασών», αφού αγριοκοίταξε, για τελευταία φορά, τον νεαρό «εισβολέα», αποχώρησε και μπήκε στην κουζίνα.

Η Αρτεμις πλησίασε τον Σώζο και έπιασε το χέρι του...

— Γιατί, κορίτσι μου; λύγισε αυτός, βλέποντας το βουρκωμένο, γεμάτο πόνο και θλίψη, βλέμμα της αγαπημένης του. Γιατί επιτρέπεις να σε βασανίζει έτσι μια παρανοϊκή;

— Δεν είναι παρανοϊκή, Σώζο. Είναι δυστυχισμένη.

— Αρτεμις!

— Ο Σέργιος είναι γιος της. Δεν είχα φανταστεί ποτέ ότι...

— Και λοιπόν; Ακόμη και γιος της να είναι! Και τι μ' αυτό! Ο Σώζος την έπιασε, γεμάτος απόγνωση, από τους ώμους. Δεν καταλαβαίνεις, Αρτεμις; Θέλει να σ' απομονώσει από όλους! Φοβάμαι! Φοβάμαι ότι θα σου κάνει κακό!

Τα μάτια του γέμισαν δάκρυα. Έκλαιγε...

— Δεν μπορώ να κάνω κάτι άλλο, Σώζο. Δεν αντέχω να χάσω τον μικρό. Τον αγαπάω περισσότερο απ' όλα.

Έπεσε ο ένας στην αγκαλιά του άλλου. Ήθελαν έτσι να σφραγίσουν το τέλος της φιλίας τους; Ήθελαν να μεταγγίσουν δύναμη ο ένας στον άλλο; Ποιος ξέρει; Πάντως, ο αποχαιρετισμός τους είχε κάτι και από θυμό. Θυμό για τη ζωή, που όλα τα οδηγεί σε παράλογες διαδρομές, και που τα «ίσια» τα στραβώνει, ανέλπιστα και χωρίς πρότερη ειδοποίηση...

— Θα σου τηλεφωνώ, είπε η Αρτεμις, και τον φίλησε στο μάγουλο.

— Θα περιμένω ν' ακούσω τη φωνή σου, νύχτα και μέρα.

Η Βασιλική βγήκε απ' την κουζίνα και στάθηκε στο χολ. Κοίταξε την Άρτεμις με απορία και είπε:

— Είναι πολύ αργά. Πρέπει να πάμε για ύπνο.

Η Άρτεμις κούνησε υποτακτικά το κεφάλι της στο κάλεσμα της γυναικείας φωνής. Το χέρι της ξεγλίστρησε αμέσως απ' το ανδρικό χέρι.

— Να προσέχεις, ποιήτρια, είπε ο νεαρός άντρας, και την κοίταξε έντονα στα μάτια.

Βγαίνοντας, ύστερα, έξω, στον δρόμο, με την παγωμένη βροχή να πέφτει επάνω του, σκέφτηκε ότι, ίσως, αυτή ήταν η τελευταία φορά που έβλεπε την αγαπημένη του ποιήτρια...

[...]

Τα παιδιά, από τη φύση τους, έχουν την ικανότητα να ξεπερνούν, πολύ πιο εύκολα, τις δύσκολες καταστάσεις, από τους ενήλικες, με την προϋπόθεση ότι θα τους αποκαλύψει κάποιος την αλήθεια και θα τ' αφήσει να μοιραστούν τα φυσιολογικά συναισθήματα που έχουν όλοι οι άνθρωποι όταν υποφέρουν από την έλλειψη αγαπημένων προσώπων.

Ο Σέργιος ήταν ένα τέτοιο παιδί, που μεγάλωνε χωρίς γονείς και αγαπημένα πρόσωπα. Όταν η Άρτεμις τον πήρε από το ίδρυμα, γρήγορα διαπίστωσε ότι ο συναισθηματικός του κόσμος ήταν τόσο αγνός και ακέραιος, που είχε δημιουργήσει ο ίδιος του μια ασπίδα προστασίας γύρω από εκείνη, για να συνεχίσει αυτή να υπάρχει, να μεγαλώνει, ν' αναζητά, να ελπίζει. Ο Σέργιος την είχε βοηθήσει - πολύ περισσότερο απ' όσο τον βοήθησε αυτή - να ξεπεράσει και τον θάνατο των γονέων της. Μέσα στη θλίψη και τον πόνο της, χρειαζόταν αγάπη, και το μικρό αγόρι τής είχε δώσει αυτή την αγάπη με τον τρόπο που ξέρουν τα παιδιά να δίνουν ό,τι πιο πολύτιμο κρύβουν στην καρδιά τους.

Τότε ήταν που αισθάνθηκε πως το καλύτερο που είχε να κάνει ήταν να τον πάρει μαζί της στο σπίτι. Και τον πήρε. Οι φίλοι της δεν περίμεναν μια τέτοια κίνηση από μέρους της. Άλλωστε, δεν είχε κάνει καμιά ανάλογη συζήτηση στο παρελθόν, που να προϊδέαζε για ό,τι θα ακολουθούσε. Ο μόνος που άνοιξε τα χέρια του και την αγκάλιασε ήταν ο Φάνης, αλλά κι αυτός μέσα από μια θεατρinίστικη συμπερι-

φορά αυτοπροβολής, ωραιοπάθειας και διπλωματικών ελιγμών. Εξάλλου, έτσι ήταν, πάντα, ο *Φάνης*: διπλωμάτης και ωραιοπαθής! Οι άλλοι είχαν μείνει «κάγκελο» όταν, χαμογελαστή και κρατώντας τον μικρό *Σέργιο* από το χέρι, τους ανήγγειλε το χαρμόσυνο γεγονός ότι η «οικογένεια» τους απέκτησε ένα νέο μέλος.

Ο *Σώζος* γέλασε ειρωνικά, λέγοντας: «Μας *δουλεύεις*, ποιήτρια;». Δεν τους *δούλευε*, όμως, καθόλου. Ήταν απόλυτα συνειδητοποιημένη. Όλες οι σχέσεις της, μέχρι τώρα, δεν διέφεραν από μία πάλη, μια διεκδίκηση, μια μάχη επικράτησης του «ισχυρότερου». Για πρώτη φορά, ήθελε κάποιος να «ταυτιστεί» μαζί της. Μόνο το παιδί ταυτίζεται με τον γονέα του. Πόσο ωραίο είναι το ρήμα «ταυτίζομαι»! Ταυτίζομαι για να αγαπηθώ. Ταυτίζομαι για να αισθανθώ τη στοργή. Ταυτίζομαι για να αποδεχτώ μια κατάσταση. Ταυτίζομαι για να επικοινωνήσω με μια γλώσσα. Ταυτίζομαι για να δημιουργήσω έναν κόσμο. Ταυτίζομαι, εν τέλει, για να ολοκληρωθώ.

Τα είχε σκεφτεί όλα. Όταν ο *Σέργιος* θα έμπαινε στην εφηβεία, θα φρόντιζε να φέρει στο δρόμο του και άλλα «πρότυπα», ώστε το ρήμα «ταυτίζομαι» να γίνει «μετατρέπομαι». Με τον τρόπο αυτό, η όποια ψυχική ένταση και θλίψη ταλάνιζε τη ψυχούλα του μικρού προστατευόμενου της, λόγω της φυσιολογικής απομάκρυνσής του από την ανάδοχη μητέρα του, να μετατραπεί σε ενθουσιασμό και θάρρος για τη ζωή που ανοίγονταν μπροστά του. Άλλωστε, και γ' αυτή ακόμη τη στιγμή - που το «ταυτίζομαι» του *Σέργιου* θα γινόταν «μετατρέπομαι» - αισθανόταν πως ήταν έτοιμη...

— Τα συμφέροντα αυτών των παιδιών είναι εκτιθεμένα, της είχε πει η ψυχολόγος του ιδρύματος, κι εκείνη είχε απαντήσει με αυτοπεποίθηση:

— Δεν θα αφήσω ποτέ τον *Σέργιο* εκτιθεμένο, από κανέναν και τίποτα.

Πόσο εκτιθεμένο, παρόλο αυτά, είχε αφήσει αυτό το παιδί; Ήταν κάτι που τη βασάνιζε, μέρα και νύχτα. Πόσο επηρέασε τον *Σέργιο* η μοιραία και αναπόφευκτη σχέση της με τη *Βασιλική*; Όταν αυτή η σχέση έφτασε στο απροχώρητο και έγινε άκρως επικίνδυνη, η πολυπόθητη αυτή υπεράσπιση των συμφερόντων του παιδιού απέκτησε την πρώτη βαθιά ρωγμή, με κορύφωση την αποφράδα εκείνη βραδιά στο θέατρο της *Κυρίας Τερέζας*...

— Βιάστηκες, ποιήτρια, της είχε πει ο Σώζος, κατηφής και προβληματισμένος, όταν, πλέον, κατάλαβε ότι η *Αρτεμις* δεν τους δούλευε.

— Καλά έκανες, κορίτσι μου! πετάχτηκε ο *Φάνης*, κάργα στη διπλωματία. Επικροτώ, με τα χίλια, την απόφασή σου! Μπράβο σου!... Έλα, όμορφε! Έλα στον θείο *Φάνη*... είπε και αγκάλιασε το μικρό αγόρι, σφίγγοντας και το χεράκι του. Εσύ θα είσαι, από δω και στο εξής, το νέο μέλος της οικογενείας μας...

Οι χειμωνιάτικες στάλες βροχής έπεσαν πάνω στα μαλλιά της και στην ψάθα που είχε απλώσει στην ερημική αμμουδιά. Όμως δεν σκόπευε να φύγει από την παραλία, ακόμη και αν δυνάμωνε η βροχή. Θα ευχόταν, μάλιστα, να δυναμώσει, να βρέξει τόσο δυνατά, που να ξεπλύνει όλες τις ενοχές της, όλη τη σκόνη που είχε καθίσει επάνω της, συμπαρασύροντας, μαζί με τον θύμο της, και τον πόνο της.

Η *Κυρία Τερέζα*, πριν σκοτωθεί στο μοιραίο ατύχημα, της είχε πει, λίγες ώρες πρωτότερα, καθισμένη δίπλα στο τζάκι:

«Διεκδίκησε, και πάλι, τον μικρό, Αρτεμις. Έχεις το πιο σπουδαίο όπλο στα χέρια σου, για να πάρεις πίσω τον Σέργιο. Τον Λόγο...»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

— Πρέπει να κοιμηθούμε, επανέλαβε η *Βασιλική*, μόλις η πόρτα έκλεισε πίσω από τον *Σώζο*.

— Θα κοιμηθούμε, απάντησε η *Άρτεμις*, και ετοιμάστηκε να μπει στο δωμάτιό της.

— Πού θα κοιμηθείς; την σταμάτησε η *Βασιλική*.

— Στο δωμάτιό μου. Πού αλλού; απόρησε εκείνη, μέσα στον πόνο και τη δυστυχία της.

— Πρέπει... Πρέπει να είμαστε ενωμένες. Για το καλό του *Σέργιου*.

— Ενωμένες;... Τι εννοείς, *Βασιλική*;

— Από σήμερα, είμαστε μια οικογένεια, *Άρτεμις*...

— Και τι σημαίνει αυτό! Ότι πρέπει να κοιμόμαστε στο ίδιο δωμάτιο! έχασε την ψυχραιμία της η *Άρτεμις*.

— Μην φωνάζεις. Πόσες φορές θα μπορούσατε να έχετε ξυπνήσει τον *Σέργιο*, εσύ και ο *Σώζος*, με τις ανοησίες σας, σήμερα το βράδυ. Ευτυχώς, δεν σας άκουσε και κοιμάται ακόμα.

— Δεν καταλαβαίνω τίποτα. Είμαι κουρασμένη. Καλύτερα να συζητήσουμε αύριο.

— Έλα στο δωμάτιό μου να κοιμηθείς... είπε δειλά η *Βασιλική*.

— Στο δωμάτιό σου; ... *Βασιλική*! Το σπίτι είναι δικό μου! Όλα τα δωμάτια είναι δικά μου! Θα κάνω, λοιπόν, ό,τι θέλω εγώ!

— Θα μοιραζόμαστε τα έξοδα, από δω και στο εξής, απάντησε, ήρεμα, η *Βασιλική*, προσπαθώντας να καθησυχάσει τη *συγκάτοικό* της.

— Ω... Θεέ μου... Είμαι πολύ κουρασμένη, επανέλαβε η *Άρτεμις*, έτοιμη να καταρρεύσει.

Η «καθηγήτρια των δασών», βλέποντας πόσο χάλια ήταν η *Άρτεμις*, την πλησίασε. Πήρε τρυφερά το χέρι της και το έκλεισε μέσα στο δικό της...

— Ποιήτρια... Δεν θέλω να με μισείς... Θέλω να μ' αγαπάς.

— Άσε το χέρι μου, σε παρακαλώ, *Βασιλική*...

— Με μισείς;... Πες μου. Με μισείς;

— Δεν ξέρω... Δεν ξέρω τι νιώθω... Στην αρχή... Ήσουν μια έκ-

πληξη για μένα... Ήθελα να σε γνωρίσω... Μετά... Ήρθε ο πόνος και η θλίψη, μαζί και με την αποκάλυψη... Τώρα...

— Τώρα;... Με συμπαθείς;... Η συμπάθεια είναι μέτριο συναίσθημα... Δεν διευκολύνει τη δραματική κορύφωση... Δεν θέλω να με συμπαθείς... Είναι προτιμότερο να με μισείς, αν δεν μπορείς να μ' αγαπάς... Εκείνο... Εκείνο το βράδυ που πήγες να με σκοτώσεις με το μαχαίρι... Με μισούσες;... Πες μου, *Άρτεμις*... Με μισούσες;

Έγειρε το κεφάλι της στον ώμο της *Άρτεμις*, της οποίας η καρδιά κόντευε να σπάσει από τους δυνατούς χτύπους...

— Ποιήτρια... Το πιο δυνατό και ολοκληρωμένο ποίημα είναι η ίδια η ζωή... Ζήσε αυτό... *Το ποίημά μας*.

Η *Άρτεμις* έκανε μια απελπισμένη προσπάθεια να αποδεσμευτεί από τα χέρια του «δυνάστη» της, έτσι όπως την έσφιγγε δυνατά. Όμως, μάταια...

— Πάρε τα χέρια σου, επιτέλους, από πάνω μου! ούρλιαξε, ενώ τα δάκρυα άρχισαν να κυλάνε, και πάλι, από τα μάτια της. Η «καθηγήτρια των δασών» πετάχτηκε απ' τον φόβο της και, ενστικτωδώς, σαν τρομαγμένο ζώο, έπιασε μια άκρη στον τοίχο και λούφαξε εκεί.

Οι δυο γυναίκες κοιτάχτηκαν, για τελευταία φορά, έντονα μέσα στα μάτια, χωρίς να πει λέξη, η μία στην άλλη. Ύστερα, η *Άρτεμις* άνοιξε την πόρτα του δωματίου της και μπήκε μέσα. Το ρολόι, πάνω στο κομοδίνο της, έδειχνε τρεις και μισή, μετά τα μεσάνυχτα. Στάθηκε, για λίγα λεπτά, αμφιταλαντευόμενη, πίσω από την κλειστή πόρτα, πιάνοντας το κεφάλι της για να μην τρελαθεί. Στο τέλος, γύρισε το κλειδί δυο φορές και κλείδωσε...

[...]

Η νοσοκόμα, με το σοβαρό πρόσωπο και τα καστανά μαλλιά, πήρε το χαρτάκι με το τηλέφωνο της *Άρτεμις* και το έβαλε στη τσέπη της άσπρης μπλούζας της. Κοίταξε, για άλλη μια φορά, το ωραίο – αλλά ταλαιπωρημένο από τα φάρμακα και τις αϋπνίες – πρόσωπο της *Βασιλικής*. Ήξερε ότι επρόκειτο για μια πανεπιστημιακή καθηγήτρια με «πλούσιες περγαμηνές», όπως, φυσικά, γνώριζε και όλο το ιατρικό ιστορικό αυτής της γυναίκας.

Η αλήθεια ήταν πως σπάνιζαν ασθενείς σαν τη *Βασιλική*. Η ωραιότητά της, μαζί και με την ποιότητα του χαρακτήρα της, δεν ήταν

ένας συνηθισμένος συνδυασμός για την ψυχιατρική κλινική στην οποία νοσηλεύεταν εδώ και ενάμιση μήνα. Οι περισσότεροι ασθενείς, σε αντίθεση μ' εκείνη, είχαν ελλιπή μόρφωση, ήταν άγαρμποι στη συμπεριφορά, τρομακτικοί στην όψη, με παραμορφωμένη συνείδηση και διαστρεβλωμένη αίσθηση της πραγματικότητας.

Η καθηγήτρια, όμως, του *Τμήματος Δασολογίας* έδειχνε να έχει πλήρη συνείδηση και απόλυτο έλεγχο των πράξεών της. Παρά την όποια διαταραγμένη συμπεριφορά της, ήταν πολύ δύσκολο να την χαρακτηρίσει κανείς ως σχιζοφρενή, διπολική... Πολύ περισσότερο ήταν δύσκολο να την χαρακτηρίσει κανείς ως «παρανοϊκή». Δύσκολο ακόμη και γι' αυτή τη νοσοκόμα, που ήταν υποχρεωμένη να την φροντίζει...

— *Κυρία Φιλοπούλου*, όταν επικοινωνήσουμε με την *Κυρία Άρτεμις*, στο τηλέφωνο που μας δώσατε, τι θα θέλατε να της πούμε;

— Να της πείτε... Να έρθει στην κλινική να με δει... Θέλω να της μιλήσω.

— Καλώς, *Κυρία Φιλοπούλου*. Θα της το πούμε. Κάτι άλλο που θα θέλατε να της αναφέρουμε;»

Η καθηγήτρια έγερσε το κεφάλι της στο μαξιλάρι και έκλεισε τα κουρασμένα μάτια της. Όταν αυτά τα μάτια ήταν ανοιχτά, τότε μπορούσε κανείς να θαυμάσει το αμυγδαλωτό σχήμα τους και το σκούρο γαλαζοπράσινο χρώμα τους. Με τα μάτια ερμητικά κλειστά, τα χείλη της ψέλλισαν:

— Να της πείτε... Να μην διστάσει να έρθει... Δεν πρόκειται να της κάνω κανένα κακό.

— Εντάξει, *Κυρία Φιλοπούλου*. Μην ανησυχείτε. Θα τ' αναφέρουμε όλο αυτά στην συγγενή σας. Είμαι σίγουρη ότι η *Κυρία Άρτεμις* θ' ανταποκριθεί στο αίτημά σας και θα έρθει στην κλινική.

— ...Σας ευχαριστώ πολύ.

Η νοσοκόμα, έλεγξε, για τελευταία φορά, τον ορό στο χέρι της καθηγήτριας και, ύστερα, χάιδεψε στοργικά το μέτωπό της. Εκείνη έγνεψε, μ' ένα συγκαταβατικό κούνημα του κεφαλιού της, ένα ακόμη «ευχαριστώ», αρνούμενη, όμως, πεισματικά, ν' ανοίξει τα βλέφαρά της...

Μόλις έμεινε μόνη, άπλωσε, με κόπο, το χέρι της και πήρε, πάνω από το κομοδίνο, ένα μπλε τετράδιο. Το άνοιξε, κάπου στη μέση, και

μ' ένα στυλό, που με τα βίαις κι αυτό το κρατούσε ανάμεσα στα δυο της δάχτυλα, άρχισε να γράφει...

«Αρτεμις... Τις αργές ώρες που βρίσκομαι ξαπλωμένη στο κρεβάτι, εξασκούμαι στο να μην παίρνω τα πράγματα στα σοβαρά. Ένας άνθρωπος μπορεί να κάνει πολλά και μικρά λάθη στη ζωή του. Αυτό δεν έχει και πολύ μεγάλη σημασία. Όταν, όμως, τα λάθη είναι σημαντικά και επηρεάζουν την καθημερινότητά του, τότε πρέπει να μάθει να μην τα παίρνει στα σοβαρά. Μόνον έτσι αποφεύγει και τα βάσανα. Κι αυτό γιατί... Τα παρατεταμένα βάσανα μπορεί να αποβούν θανατηφόρα γι' αυτόν που τα αισθάνεται ως σοβαρά λάθη του βίου του... Όμως, ας πούμε κάτι πιο ευχάριστο! Ζήτησα την άδεια και κόλλησα χθες την καρτ ποστάλ που μου είχες στείλει, το περασμένο Πάσχα, πίσω από την πόρτα του δωματίου μου, κάτω απ' τον αριθμό 173! Μου αρέσει πολύ αυτός ο αριθμός γιατί λήγει σε 3. Το 3 είναι ο τυχερός μου αριθμός. Δεν ξέρω αν στο είχα πει ποτέ αυτό, αλλά είχα, πάντα, μια αγάπη για τους αριθμούς και για την κατανόηση των πολύπλοκων σχέσεών τους. Σε αντίθεση με σένα που η Ποίηση είναι σκέψεις και αισθήματα σε στίχους από ρίμα, για μένα ήταν, πάντοτε, αριθμοί, χημικές ενώσεις και στοιχεία. Θυμάσαι πώς με αποκαλούσες; “Η καθηγήτρια των δασών”! Θυμάμαι και κάτι άλλο που μου είχες πει – εσύ μπορεί και να το έχεις ξεχάσει τώρα. Μου είχες πει, λοιπόν, μια μέρα, ότι: “στο δάσος, πεθαίνει κανείς μονάχα από ντροπή”. Πόσο δίκιο είχες, ποιήτρια... Ναι. Στο δάσος... Μόνο η ντροπή μπορεί να σε κάνει να πεθάνεις. Τώρα, που βρέθηκα κι εγώ, χαμένη, σ' ένα πυκνό, δαιδαλώδες δάσος, εξασκώ, κάθε μέρα, τον εαυτό μου να μην πεθάνω από ντροπή... Έχεις δίκιο, ποιήτρια. Η ντροπή είναι, εν τέλει, πιο θανατηφόρα κι απ' όλα τα βάσανα αυτού του κόσμου...

Σ' αγαπώ, Αρτεμις... Σ' αγαπώ, ποιήτρια... Και... Για το μόνο πράγμα που δεν πρόκειται ποτέ να ντραπώ είναι για το ότι, παρόλο αυτά... Σ' αγαπώ. Μου λείπεις πολύ... Μακάρι να πάρεις το μήνυμά μου και να έρθεις, το συντομότερο δυνατό...»

[...]

Ο Φάνης ένιωσε την ανάγκη να τηλεφωνήσει τον Σώζο, για να του πει για το συμβάν. Το είχαν γράψει, εξάλλου, και οι εφημερίδες. Όλο και κάτι θα είχε πάρει το μάτι του Σώζου ή τ' αυτί του...

Σήκωσε, λοιπόν, το ακουστικό και σχημάτισε το νούμερο του φίλου του. Ο Σώζος είχε ως χαρακτηριστικό του να σηκώνει το τηλέφωνο με το πρώτο χτύπημα, λες και ήταν, πάντα, σε κατάσταση ετοιμότητας, πίσω από το ακουστικό, έτοιμος να το αδράξει με την πρώτη ευκαιρία που θα προέκυπτε. Το ίδιο έκανε κι αυτή τη φορά. Το έπιασε απότομα και το σήκωσε αμέσως, νομίζοντας ότι θα άκουγε, στην άλλη άκρη της γραμμής, τη φωνή της *Αρτεμις*...

— *Αρτεμις!* είπε, με πάθος και αγωνία.

— Έλα, ρε, φίλε... Ο *Φάνης* είμαι. Δηλαδή μόνον η *Αρτεμις* έχει θέση, πλέον, στην καρδιά σου; Εμείς δεν χωράμε;

— Έλα, *Φάνη*. Φυσικά και χωράς. Απλώς... Περίμενα να με πάρει η *Αρτεμις*.

— Τι να πω και για σας, βρε παιδιά; Μια ο ένας θα πάρει... Μια η άλλη θα πάρει... Και, τελικά, ακόμη να παρθείτε!

— Αρχισες, πάλι, τις αηδίες... Το μυαλό σου είναι κολλημένο μονίμως στο σεξ... Κοντεύεις ν' αρρωστήσεις. Τέλος πάντων... Ανησυχώ για την *Αρτεμις*, γιατί έχει μπλέξει μ' εκείνη την καθηγήτρια πανεπιστημίου, τη *Βασιλική*, η οποία μου φαίνεται πολύ *μυστήριο τρένο*.

— Εμένα, πάλι, μου φαίνεται *μανούλι πρώτης*, η καθηγήτριά μας! Εντάξει... Δεν λέω... Και η *Αρτεμις* είναι όμορφη... Όμως, φίλε, αν έβαζα στην *Αρτεμις* δεκαεννιά, στη *Βασιλική* θα έβαζα είκοσι με τόνο! Έπειτα, μην ξεχνάς ότι η *Βασιλική* έχει και κάποια χρονάκια στην πλάτη της! Δεν είναι στην ηλικία μας! Όμως είναι...

— Τρελή και παρανοϊκή!

— Όχι... Όχι... Δεν μου φαίνεται τρελή, *Σώζο*. Απλά... Δεν μπορώ! Θα στο πω! Λοιπόν, μου φαίνεται ότι η *Βασιλική* είναι... Ερωτευμένη με την ποιήτριά μας. Τώρα... Καταλαβαίνεις... Όταν λέω ερωτευμένη, εννοώ πνευματικά. Πρέπει να την έχει *σημαδέψει* η *Αρτεμις*. Διαφορετικά, δεν εξηγείται τέτοιο *κόλλημα!*

— *Φάνη*... Η *Βασιλική* έχει ένα παιδί.

— Άντε! Γουστάρω! Μ' έστειλες τώρα! Δεν το περίμενα αυτό!

— Το παιδί της είναι... Ο *Σέργιος*.

— Ω, ρε, μαλάκα! Τι μου λες! Αυτά ούτε στα μυθιστορήματα δεν συμβαίνουν!... Λες αλήθεια ή με δουλεύεις;

— Δεν σε δουλεύω, *Φάνη*, ακούστηκε θλιμμένα η φωνή του *Σώζου*.

— Πονάς, φίλε μου... Το νιώθω... Την αγαπάς πολύ την *Αρτεμις*,

Σώζο. Ποτέ δεν ενέκρινες την απόφασή της να πάρει αυτό το παιδί. Όμως, η *Αρτεμις*... Το ξέρεις πολύ καλύτερα από μένα... Είναι καλλιτέχνης. Δεν κάνει συνηθισμένα πράγματα, σαν και τους περισσότερους από εμάς. Τώρα τής έτυχε κι αυτό.

— Φοβάμαι ότι η *Βασιλική* την εκβιάζει πολύ άσχημα, προκειμένου να μην χάσει η *Αρτεμις* τον *Σέργιο*. Ακόμη και στο ίδιο κρεβάτι θα την αναγκάσει, αργά ή γρήγορα, να κοιμούνται!

— Δηλαδή, πιστεύεις κι εσύ ότι η *Βασιλική* είναι *τσιμπημένη* με την *Αρτεμις*;

— Πιστεύω ότι είναι ανώμαλη!

— Όχι, ρε φίλε... Όχι. Υπερβάλλεις.

— Εμμονική είναι σίγουρα!

— Εμένα μου κάνει για πολύ πολιτισμένο άτομο. Πιστεύω ότι θα την βρουν την λύση με την *Αρτεμις*.

— Γι' αυτό με πήρες; Για να μου πεις πόσο πολιτισμένο άτομο είναι η *Βασιλική* και πόσο ωραία γυναίκα, επιπλέον;

— Όχι, βέβαια. Η αλήθεια είναι ότι σε πήρα για άλλο λόγο.

— Και ποιος είναι αυτός ο λόγος;

— ...Διάβασες στην εφημερίδα, *Σώζο*, για το συμβάν;

— Ποιο συμβάν;

— Στο θέατρο της *Κυρίας Τερέζας* έγινε χαμός. Ξεσηκώθηκαν κάποιοι θεατές και γιούχαραν τους ηθοποιούς που έπαιζαν πάνω στη σκηνή.

— Δεν ξέρω τίποτα.

— Το έργο που παιζόταν ήταν αυτό που έγραψε η *Αρτεμις*...

— Δεν είχα ιδέα... Μα γιατί; Τι ήταν αυτό που εκνεύρισε το κοινό;

— Στην εφημερίδα γράφει ότι η αιτία ήταν...

— Ποια ήταν η αιτία, *Φάνη*; Μ' έσκασες!

— Τα αθεϊστικά... Σχεδόν παγανιστικά μηνύματα που περνάει το έργο της θεατρικής συγγραφέως.

«Ω, Θεέ μου... Τι περνάς, αγάπη μου... Κι εγώ είμαι μακριά σου» μωρμούρισε ο *Σώζος*, κρατώντας το ακουστικό σε απόσταση από τα χείλη του

— *Σώζο!* *Σώζο!* Είσαι στη γραμμή;

— Στη γραμμή είμαι, *Φάνη*... Σ' ακούω.

— Μαλακία. Το ξέρω. Η *Αρτεμις* είναι ελεύθερο άτομο. Οι ελεύ-

θεροι άνθρωποι, σ' όλες τις εποχές, σκανδαλίζουν κάτι κρετίνους θερμοκέφαλους!

— Δεν θα αντέξει τόσα χτυπήματα, κάτω απ' τη μέση, η *Αρτεμις*. Την ξέρω. Είναι πολύ ευαίσθητη.

— Φίλε... Εγώ σε πήρα, γιατί φοβάμαι να μην μπλέξει με καμιά αστυνομία, η ποιήτρια. Ξέρεις πως είναι αυτά τα πράγματα... Όπου όχλος και σαματάς, εκεί και...

— ...Σ' ευχαριστώ, *Φάνη*, για την ενημέρωση. Σου υπόσχομαι πως θα κάνω ό,τι περνάει από το χέρι μου, για να μην κινδυνεύσει η *Αρτεμις*.

— Είμαι σίγουρος ότι, στο τέλος, όλα θα πάνε καλά, φίλε μου... Κουράγιο.

Και η γραμμή έκλεισε...

[...]

Η *Αρτεμις* είχε καιρό ν' ακούσει να χτυπάει το τηλέφωνό της, από τότε που βρέθηκε στην ερημιά, μακριά απ' όλους κι από όλα. Η ξαφνική αντήχηση μέσα στο άδειο σαλόνι την έκανε να επιστρέψει, έστω και στιγμιαία, σε μια καθημερινότητα που, σχεδόν, κόντευε να ξεχάσει για μέρες.

Πάτησε το κουμπί αποδοχής της κλήσης, μουρμουρίζοντας, ξεψυχισμένα και απρόθυμα, ένα «παρακαλώ». Η φωνή που ακούστηκε, στην άλλη άκρη της γραμμής, τής ήταν τελείως άγνωστη...

— Η *Κυρία Αρτεμις Βαγιάννη*;

— Η ίδια.

— Καλημέρα σας, *Κυρία Βαγιάννη*. Τηλεφωνώ από την ψυχιατρική κλινική Α... Θα ήθελα να σας πληροφορήσω πως, εδώ και ενάμιση μήνα, νοσηλεύεται η συγγενής σας, *Κυρία Βασιλική Φιλοπούλου*, με βαριά διαταραχή προσωπικότητας. Η ασθενής μάς έδωσε το τηλέφωνό σας, για να επικοινωνήσουμε μαζί σας, καθώς εξέφρασε την επιθυμία της να σας δει.

— Μάλιστα, είτε η *Αρτεμις* παγερά, αδιαφορώντας για το «συγγενής» που είχε πει, εσφαλμένα, η γραμματέας.

Η νεαρή γυναίκα σιώπησε, αμήχανη, στο τηλέφωνο, για λίγα λεπτά, ρίχνοντας το βλέμμα της πάνω στη νοσοκόμα με το σοβαρό

πρόσωπο και τα καστανά μαλλιά, που στεκόταν όρθια, στο πλάι της, και την παρακολουθούσε με τεταμένη προσοχή...

— Ξέρετε... συνέχισε, μετά από λίγο, νιώθοντας και την πίεση που της ασκούσε, με το βλέμμα της και μόνο, η συνάδελφός της... Η *Κυρία Φιλοπούλου* θέλει πολύ να σας δει. Συγγνώμη που παίρνω αυτό το θάρρος, αλλά... Μας είπε να σας αναφέρουμε ότι δεν πρόκειται να κάνει κάτι που θα σας φέρει, ενδεχομένως, σε δύσκολη θέση. Νομίζω, *Κυρία Βαγιάννη*... η νοσοκόμα κούνησε το χέρι της, πέρα-δώθε, νευρικά και εμφατικά, για να της δείξει πως έπρεπε, επιτέλους, να το ξεστομίσει! Ε... Ναι. Νομίζω πως μόνον χαρά θα της δώσει η επίσκεψή σας, *Κυρία Βαγιάννη*, ολοκληρώνοντας τη φράση της, έβγαλε και έναν βαθύ αναστεναγμό ανακούφισης.

— ...Πιθανόν να είναι έτσι όπως το λέτε, δεσποινίς, ακούστηκε ψυχρά η φωνή της *Αρτεμης*. Επιτρέψτε μου, όμως, εγώ να έχω τις επιφυλάξεις μου.

Στα λίγα αυτά λεπτά της τηλεφωνικής επικοινωνίας, η *Αρτεμης* είχε καταλάβει ότι κάποιος άλλος «κατηύθυνε», με κινήσεις και χειρονομίες, την, μάλλον άπειρη, γραμματέα, σχετικά με το τι θα έπρεπε να πει...

— Πάντως... Θα το έχω, οπωσδήποτε, υπόψη μου. Σας ευχαριστώ πολύ που μπήκατε στον κόπο να με ενημερώσετε, είπε με ψυχρή ευγένεια.

— Παρακαλώ, *Κυρία Βαγιάννη*. Παρακαλώ. Υποχρέωσή μας.

— Καλή συνέχεια λοιπόν.

Η *Αρτεμης* έκλεισε το τηλέφωνο και σωριάστηκε στη κουνιστή πολυθρόνα, δίπλα στο αναμμένο τζάκι. Κοίταξε τις φλόγες, που έμοιαζαν με φουντωτές τούφες μαλλιών. Σαν οπτασία, ήρθε και στάθηκε απέναντί της η «ασθενής»...

Θυμόταν ότι, όταν είδε, για πρώτη και τελευταία φορά, τις τούφες απ' τα μαλλιά της *Βασιλικής*, σκορπισμένες, εδώ κι εκεί, στα πλακάκια του μπάνιου της, έπεσε αμέσως στα γόνατα, πιάνοντας την κοιλιά της, και έκανε εμετό, με το κεφάλι ριγμένο, περίπου για ένα τέταρτο, μέσα στη λεκάνη.

Η θέα, τώρα, ενός ξυρισμένου κεφαλιού, ν' ακουμπάει πάνω σ' ένα μαξιλάρι αποστειρωμένου δωματίου, σαν κι αυτά που ηρεμούν τους «έχοντες διαταραχή προσωπικότητας», την έκανε να θέλει,

πάλι, να ξεράσει από αηδία και θυμό. Ίσως γι' αυτό και να μίλησε έτσι ψυχρά και θυμωμένα, πριν από λίγο, στη νεαρή γραμματέα, η οποία, βέβαια, δεν της έφταιγε σε τίποτα, και την οποία, εμφανώς, είχε απογοητεύσει...

[...]

Έχοντας διπλοκλειδώσει την πόρτα του δωματίου της, η *Αρτεμις* έπεσε με τα ρούχα στο κρεβάτι, παλεύοντας με τους εφιάλτες της και μ' έναν αφόρητο πονοκέφαλο που δεν έλεγε να την αφήσει σε ησυχία.

Έξω από την πόρτα της, η *Βασιλική* «ελλόχευε», όπως ελλοχεύει το κακό ή μια ασύμμετρη απειλή απ' το πουθενά. Η *Αρτεμις* μπορούσε ν' ακούσει την αργή ανάσα της *Βασιλικής*, καθώς η «συγκάτοικός» της δεν είχε μπει μεν στο δωμάτιό της, στεκόταν, όμως, από έξω, και αφουγκραζόταν κρυμμένα μυστικά...

Τι μυστικά, όμως, μπορεί να κρύβει μια *ποιήτρια* στη ψυχή της, όπως η *Αρτεμις*; Και τι ήταν αυτό που ήθελε να μάθει, οπωσδήποτε, η *Βασιλική*; Δεν ήταν μόνον ο μικρός *Σέργιος*. Σίγουρα, δεν ήταν μόνον αυτός. Δεν είχε έρθει στη βιβλιοπαρουσίαση, για να γνωρίσει την *ποιήτρια*, μόνο και μόνο επειδή ήθελε να δει, με τα ίδια της τα μάτια, τη γυναίκα που είχε «οικειοποιηθεί» το εγκαταλελειμμένο της παιδί! Υπήρχε και κάτι άλλο... Κάτι πιο βαθύ... Κάτι πιο απροσπέλαστο... Κάτι που έμοιαζε με διάπυρο μάγμα σε εκρηξιγενές πέτρωμα.

Η «καθηγήτρια των δασών» ήθελε να σκάψει... Να σκάψει πολύ βαθιά τη γη, μέχρι να φτάσει στον πυρήνα της, εκεί όπου το καυτό σύνορο του νου λιώνει κάθε υπαρκτή ύλη και γίνεται η καταβόθρα μιας στενάζουσας, και την ίδια στιγμή, αναστάσιμης ψυχής. Για την *καθηγήτρια*, η *Αρτεμις* ήταν μια συνεχής ταινία χρωμάτων, όπως ο λαμπτήρας πυρακτώσεως, και το μήκος κύματος ή η συχνότητα στην οποία κινούνταν η ψυχή της δεν ήταν άλλη από το *φως της ποίησής της*...

Παρόλο αυτά, αναρωτήθηκε ποτέ κανείς, πόσο μπορεί η *Ποίηση* να δεχτεί στους κόλπους της ξένα πετρώματα που έχουν λιώσει; Ύλη που έχει υποστεί παραμόρφωση; Σώματα που έχουν γίνει ατμός στο πέρασμα του χρόνου, αναζητώντας, ωστόσο, διακαώς, να εξαγνιστούν, έστω και την τελευταία τους στιγμή;

Αλίμονο! Για τη Βασιλική, η Άρτεμις δεν ήταν μια ανάδοχη μητέρα! Ήταν, προπαντός, η Λυδία λίθος που θα την βοηθούσε να εξαγνίσει τη ψυχή της! Το δε «διακύβευμα», μόνον κατ' επίφαση, ήταν ο μικρός Σέργιος, το «χαμένο της παιδί». Αυτό που είχε χάσει, κυρίως, και το αναζητούσε στην Άρτεμις, ήταν τον εαυτό της...

Η Άρτεμις πετάχτηκε από το κρεβάτι, γυρίζοντας, με αγωνία, αντίστροφα το κλειδί, για ν' ανοίξει την κλειδωμένη πόρτα. Βρέθηκε πρόσωπο με πρόσωπο με τη Βασιλική. Ο «διάβολος» караδοκει, πάντα, πίσω από κλειστές πόρτες και ψηλούς μαντρότοιχους. Την άρπαξε από το μπράτσο και, με τη βία, την έσυρε στο δωμάτιό της, ρίχνοντάς την πάνω στο κρεβάτι. Την ανάγκασε να ξαπλώσει ανάσκελα, πιέζοντας, με δύναμη προς τα πίσω, τα λεπτά της χέρια. Η καθηγήτρια πάλευε να απελευθερωθεί, όπως παλεύει ένα αδύναμο ζώο να ελευθερωθεί από τον επικείμενο δολοφόνο του...

— Δεν θέλεις τον Σέργιο! Εμένα θέλεις!... Είσαι ένα βαμπίρ που ζει από το αίμα των άλλων! Δεν έχεις δικό σου αίμα! Δική σου ψυχή! Γι' αυτό δεν ήρθες εκείνη την ημέρα στη βιβλιοπαρουσίαση;... Ε! Σου φάνηκα πολύ αφελής!... Έτσι δεν είναι;... Πολύ θύμα!... Ε! Θυμάσαι; Θυμάσαι τι με είχες ρωτήσει, μπροστά σε όλους;...

— Αφησέ με... Αφησέ με, σε παρακαλώ, την ικέτευε η Βασιλική, μπλεγμένη στα κλαδιά ενός δέντρου, απ' το οποίο δύσκολα θα ξεμπλέκονταν αλώβητη...

— Όχι! Δεν σ' αφήνω! Δεν σ' αφήνω! Μέχρι να τα ξεράσεις όλα! Πες μου, λοιπόν! Θυμάσαι;... Πολύ καλά... Αφού δεν θυμάσαι εσύ, θα στο θυμίσω εγώ! Μου είχες πει με περισσή ειρωνεία: «Αφού η ποίηση ενδιαφέρει τόσο πολύ, και είναι κομμάτι της καθημερινότητάς μας, όπως μας λέτε... Μπορείτε, τότε, να μας εξηγήσετε γιατί η φυλή μας είναι τόσο αδιάφορη, ασυγκίνητη και απαθής με αυτή;»... Είσαι τόσο αδιάφορη, ασυγκίνητη και απαθής, εσύ! Εσύ! Καθηγήτρια των δασών! Δεν σου φταίει η Ποίηση! Δεν σου φταίει η ζωή! Δεν σου φταίει τίποτα! Σου φταίει μόνον ο εαυτός σου!

Τα μάτια της Βασιλικής γέμισαν δάκρυα, και η φωνή της έσπασε σε χίλια κομμάτια...

— Με πονάς...

Η «θεά Άρτεμις» τραβήχτηκε από το λαβωμένο ελάφι που κείτονταν στο χώμα, σεβόμενη, έστω και σ' αυτή τη δύσμοιρη κατάσταση

που βρισκόταν το «ζώο», την άλλοτε, φυσική χάρη και ομορφιά του...

— Δεν μπορώ άλλο... είπε η *Αρτεμις*, συντετριμμένη, και σωριάστηκε στα πόδια του κρεβατιού, για να ακολουθήσει μια ολιγόλεπτη σιωπή... Δεν ήμουν προετοιμασμένη γι' αυτό... Όταν έμαθα για σένα και τον *Σέργιο*, πήγα να τρελαθώ... Δεν σου είπα τίποτα... Όμως ήξερα... Ζούσα για τη στιγμή που θα μου το έλεγες πρώτη εσύ... Ήξερα ότι, μια μέρα, θα μου το έλεγες... Εκείνο το βράδυ που πήγα να σε μαχαιρώσω... Θεέ μου... κάλυψε το πρόσωπό της με τα δυο της χέρια. Δεν είχα άλλη επιλογή απ' το να σου ζητήσω, τελικά, να έρθεις να μείνεις στο σπίτι μου... Έπρεπε να συνηθίσω στη νέα αυτή πραγματικότητα... Ήταν μονόδρομος για μένα... Για όλους μας.

Το *ελάφι* προσπάθησε να σηκωθεί απ' το έδαφος και να στηριχθεί όρθιο στα αδύναμα πόδια του. Η *θεά του κυνηγιού* δεν θέλησε να το καταδικάσει εις θάνατον, δίνοντάς του τη χαριστική βολή. Έτσι, η λαβωματιά που του προκάλεσε δεν ήταν θανατηφόρα. Το «ζώο», αν και πληγωμένο, θα συνέχιζε να ζει, λόγω της ωραιότητάς του και της «εύνοιας» που έχαιρε...

— *Αρτεμις...*» είπε η καθηγήτρια, με χείλη που έτρεμαν, σκουπίζοντας με την παλάμη της και τα δάκρυα που κυλούσαν απ' τα μάτια της. Μη μ' εγκαταλείψεις... Τιμώρησε με, αν θέλεις, με άλλον τρόπο, αλλά όχι μ' αυτόν... Σε παρακαλώ, ποιήτρια... Μη με διώχνεις από κοντά σου... Δεν είχα ποτέ την πρόθεση να σε ειρωνευτώ... Ούτε να σε βλάψω... Σε χρειάζομαι.

Και, λέγοντας αυτά τα λόγια, έπεσε στα πόδια της ξανά, για ν' αγκαλιάσει, με απόγνωση, τα γόνατα της *Αρτεμις*...

[...]

Ο *Σώζος* κάπνιζε, ασταμάτητα, το ένα τσιγάρο μετά το άλλο, λες και θα ήταν ποτέ δυνατόν να τυλιχθούν, όλα όσα συνέβησαν, μέσα στη λήθη του καπνού, να κρυφτούν απ' το φως της μέρας, να ξεθωριάσουν απ' το χρώμα του πάθους και του καημού, και να σβηστούν, όπως ξεθωριάζει μια φωτογραφία, και μαζί της σβήνονται τα ίχνη των στιγμών και των συναισθημάτων που κρύβονται πίσω από κάθε εικόνα.

Το περασμένο καλοκαίρι, είχε αισθανθεί τον έρωτά του για την *Αρτεμις* να φουντώνει, αλλά και την οδύνη, επίσης, απ' την ανεκ-

πλήρωτη έκβαση του όλου πράγματος. Έφευγε ο χειμώνας, κόντευε να μπει η άνοιξη... Κι αυτός καθόταν, εδώ, άπραγος, να καπνίζει μοναχός του.

Η *Αρτεμις*, ενώ του είχε πει, την επεισοδιακή εκείνη νύχτα που έφυγε από το σπίτι της, ότι θα του τηλεφωνούσε, ωστόσο, μέχρι σήμερα, δεν είχε δώσει κανένα σημείο ζωής. Έπρεπε να το πάρει απόφαση, όσο σκληρό κι αν του ήταν. Δεν τον είχε ανάγκη. Δεν τον χρειαζόταν. Αυτός την αγαπούσε. Αυτή, μάλλον, όχι. Η, τουλάχιστον, η αγάπη του δεν έβρισκε πρόσφορο έδαφος μέσα της.

Απ' όσο την ήξερε, καταλάβαινε ότι και τα προβλήματα που είχαν προκύψει με τον *Σέργιο*, όσο οδυνηρά και αν ήταν, η *ποιήτριά* του θα τα αντιμετώπιζε σαν να ήταν στίχοι που τους έγραφε σε καινούριο της ποίημα. Θα ζοριζόταν, δηλαδή, λιγάκι να βρει τις κατάλληλες λέξεις, να τις ταιριάξει όπως θα ήθελε εκείνη, μπορεί να της έπαιρνε και κάποια μερόνυχτα όλο αυτό, στο τέλος, όμως, το «ποίημα» θα γράφονταν! Αλίμονο! Για τους ποιητές, η ζωή είναι καμιά εκατοσταριά ποιήματα! Για τους κοινούς θνητούς, είναι εργασιακά ωράρια, καημοί, έρωτες, χαρές, γάμοι, χωρισμοί, απογοητεύσεις... Οι ποιητές έχουν τον δικό τους κόσμο. Δεν έχουν ανάγκη τον κόσμο των κοινών θνητών.

Έσβησε το τσιγάρο του και μελαγχόλησε, με την ιδέα και μόνο, ότι ένα ακόμη «νερόβραστο» Σαββατοκύριακο τον περίμενε, μακριά από εκείνη που αγαπούσε...

«Μήπως είμαι λίγο *Δον Κιχώτης*; Μήπως έχω φτιάξει μια φανταστική *Δουλτσινέα* στα όνειρά μου, για να την βρίσκω τα βράδια;» μονολόγησε μέσα στο, γεμάτο από καπνούς, δωμάτιο. «...Είμαι πολύ μαλάκας» συνέχισε τον θλιβερό μονόλογό του, «κάνω, συνεχώς, τον προστάτη σε μια δυνατή γυναίκα, και περιμένω, έπειτα, από εκείνη να με πάρει στα σοβαρά... Όλο την προστατεύω... Την προστατεύω... Παπαριές! Την έχω κουράσει απίστευτα μ' αυτή την γλυκανάλατη συμπεριφορά μου... Και να ήθελε να μ' ερωτευθεί, μ' έχει πάρει "στο ψιλό"!»

Μ' αυτά και μ' εκείνα, ίσα που άκουσε το τηλέφωνο να χτυπάει. Το σήκωσε βαριεστημένα. Ήταν η *Ιζαμπέλα* που τον καλούσε. Αφού, το καλοκαίρι, του τα *χε ρίξει* και δεν έπιασε, στράφηκε, αμέσως μετά, στον *Φάνη*. Εκείνος πάλι, που το *χε για κακό να πει «όχι»* σε

γυναίκα, και με τον ναρκισσισμό που διέθετε, είπε, με την πρώτη, «ναι», χωρίς ούτε καν να αισθάνεται κάτι για την *Ιζαμπέλα*...

— Καλώς την *Ιζαμπέλα*, είπε, προσπαθώντας να μην δείξει την κακοκεφιά του.

— *Σώζο*... Τι κάνεις, βρε παιδί; Ούτε ένα τηλέφωνο! Ούτε ένα μήνυμα! Είσαι καλά;

— Καλά είμαι, *Ιζαμπέλα*. Εσύ;

— Ε... Ας τα λέμε καλά. Έχω κάποια προβληματάκια με τον προκομμένο τον φίλο σου, τον *Φάνη*, και με τη δουλειά μου.

— Τι σου έκανε, πάλι, αυτό το κωλόπαιδο;

— Τι να σου λέω τώρα... Ο *Φάνης* δεν χαλάει τη ζαχαρένια του για κανέναν! Όπως και την εικόνα του, άλλωστε!

Ο *Σώζος* δεν είπε τίποτα. Το μυαλό του, όμως, ταξίδεψε, για άλλη μια φορά, στην *Αρτεμις*. Αλλωστε, σ' όλα τα ταξίδια του μυαλού του, ο μόνιμος συνεπιβάτης του ήταν *εκείνη*...

— Σ' αυτό δεν διαφέρει απ' τη δικιά σου, συνέχισε η *Ιζαμπέλα*, στάζοντας φαρμάκι το στόμα της. Και η *Αρτεμις*... Σαν τον *Φάνη* είναι. Μια βιτρίνα! Δεν την χαλάνε για κανέναν!

— Η *Αρτεμις* δεν είναι μια βιτρίνα. Έχει βάθος, βάρος και ποιότητα, απάντησε εκείνος, όσο πιο ήρεμα μπορούσε, για να μην την βρίσει.

— Αλήθεια; Γι' αυτό μάς έχει γραμμένους όλους τόσο καιρό που είναι εξαφανισμένη; Απ' το βάθος, το βάρος και την ποιότητα του χαρακτήρα της!

— Είχες, πάντοτε, φίλη μου, μια λαθεμένη άποψη για την *Αρτεμις*. Δεν σ' αδικώ, όμως, *Ιζαμπέλα*. Η γυναίκα, για την γυναίκα, είναι προαιώνιος εχθρός!

— ...Δεν πήρα τηλέφωνο για να μαλώσουμε, *Σώζο*, ακούστηκε, μετά από λίγα λεπτά, μετανιωμένη.

— Χαίρομαι γι' αυτό.

— Θέλω να σου πω κάτι δυσάρεστο.

— Τι πράγμα;

— Η *Κυρία Τερέζα*... Σκοτώθηκε.

— Τι;... Πότε;... Πώς;

— Είναι τραγικό, *Σώζο*! Δεν θα το πιστέψεις! Επέστρεψε με το αυτοκίνητό της από έναν επαρχιακό δρόμο, και έπεσε επάνω της ένας αγριόχοιρος!

— Ω... Θεέ μου... Τι έπαθε, η κακομοίρα... Το ξέρει, άραγε, η *Άρτεμις*; Είμαι σίγουρος ότι θα στεναχωρηθεί πάρα πολύ. Η *Κυρία Τερέζα* ήταν, για εκείνη, η δεύτερη μητέρα της.

— Πρέπει να το έμαθε. Τώρα, βέβαια... Έτσι όπως είναι χαμένη από όλους και από όλα, και χωρίς να σηκώνει τηλέφωνα, πού να το ξέρουμε στα σίγουρα;

— Έχει τους λόγους της. Πίστεψέ με. Δεν πέρασε λίγα. Πρώτα, έχασε τους γονείς της, μετά την *Κυρία Τερέζα*. Τώρα έχει και κάποια άλλα προβλήματα...

— Τι είδους προβλήματα;

— Τίποτα... Τίποτα.

— Τέλος πάντων. Εγώ αυτό ήθελα να σου πω, *Σώζο*. Γιατί, αν περίμενες να το μάθεις απ' τον *Φάνη*...

— Σ' ευχαριστώ πολύ, *Ιζαμπέλα*. Να προσέχεις τον εαυτό σου.

— Κι εσύ, *Φάνη*, να προσέχεις. Σε φιλώ, είτε, ελαφρώς συγκινημένη, εξαιτίας και της *χυλόπιτας* που είχε φάει.

Ο *Σώζος* κατέβασε τ' ακουστικό του τηλεφώνου. Έμεινε, για λίγο, να κοιτάζει στο κενό. Το σταχτοδοχείο ήταν γεμάτο αποτσιγάρα. Πήρε και το άδειασε στο μπάνιο...

«*Κυρία Τερέζα... Αγαπημένη μας, Κυρία Τερέζα...*» μουρμούρισε, παρατηρώντας το πρόσωπό του στον καθρέφτη. «*“Η ζωή είναι ένα θέατρο”*», μας έλεγες πάντα. “*Στο σανίδι, όμως, παραμένουν, παιδιά μου, οι πιο δυνατοί*”. Πόσο δίκιο είχες... Καλό ταξίδι, *Κυρία Τερέζα*».

Ύστερα, βγήκε στο χολ. Ξεκρέμασε το παλτό του, το φόρεσε και άνοιξε την εξώπορτα...

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

Η «καθηγήτρια των δασών» ανακάθισε στο κρεβάτι και ακούμπησε την πλάτη της στο χοντρό μαξιλάρι. Έκλεισε τα βλέφαρα, αλλά, με το πρώτο χτύπημα της πόρτας, τα ξανάνοιξε.

Ένας ψηλός, μελαχρινός άντρας, με άσπρη ποδιά, μπήκε χαμογελαστός μέσα στο δωμάτιο. Κάθισε στην άκρη του κρεβατιού και έπιασε το χέρι της...

— Πώς είμαστε, σήμερα, *Κυρία Φιλοπούλου*; Κάπως καλύτερα;

Εκείνη κοίταξε, πρώτα, προσεχτικά, το χέρι του γιατρού... Τι φλέβες που διαγράφονταν, το πλάτος της παλάμης, το μήκος των δαχτύλων. Ύστερα, απάντησε:

— Είμαι τόσο καλά, γιατρέ, όσο καλά μπορεί να είναι μια έγκλειστη σε ψυχιατρική κλινική.

— Μμ... Δεν μ' αρέσει και πολύ ο όρος «έγκλειστη», *Κυρία Φιλοπούλου*. Τι θα λέγατε αν χρησιμοποιούσαμε κάποιον άλλο όρο;

— Όπως;

— «Υπό παρακολούθηση.»

Ανίχνευσε με τα μάτια της να δει τις προθέσεις του θεράποντα ιατρού της, για να καταλάβει πόσο εννοούσε αυτά που έλεγε. Ήταν ένας πολύ γλυκός άνθρωπος στην όψη. Έμενε να δει αν ήταν και στην ψυχή...

— Πιστεύετε πως αλλάζει κάτι, γιατρέ;

— Πολλά, *Κυρία Φιλοπούλου*... Πάρα πολλά. Πιστέψτε με.

— Μακάρι.

— Ακούστε. Δεν είστε έγκλειστη, γιατί, πολύ απλά, δεν είστε επικίνδυνη. Η αλήθεια είναι ότι βιώσατε ένα δυνατό σοκ, κι αυτό σάς άφησε ένα μετατραυματικό στρες. Την πορεία αυτού του στρες παρακολουθούμε, κι όταν δούμε ότι η «φουρτούνα» πέρασε τελείως, θα είστε, και πάλι, έτοιμη να επιστρέψετε στα ακαδημαϊκά σας καθήκοντα.

Η *Βασιλική* χαμογέλασε, και άφησε να διαφανεί η λευκή οδοντοστοιχία της. Όλα επάνω της, άλλωστε, είχαν μια λευκότητα και μια μεγαλοπρέπεια...

— Εάν, βέβαια, δεν μ' έχουν διώξει απ' το πανεπιστήμιο μέχρι τότε, γιατρέ!

— Όχι ... Όχι... *Κυρία Φιλοπούλου...* Μην ανησυχείτε... Κανένας δεν μπορεί να σας διώξει. Θα είστε, για πολλά ακόμη χρόνια, καθηγήτρια στο πανεπιστήμιό σας.

Η «καθηγήτρια των δασών» πήγε να πει, για δεύτερη φορά, «Μακάρι». Την τελευταία, όμως, στιγμή, μετάνιωσε, και είπε, απλά, ένα «Ευχαριστώ»...

— Θέλω να μου πείτε τώρα, εάν νιώθετε να πονάτε κάπου. Στα χέρια, τους ώμους, τα πόδια... Ακόμη και στην πλάτη.

Ο ευπαρουσίαστος άντρας άρχισε, με ευγένεια και πολύ απαλά, να ψηλαφεί το σώμα της...

— Θα σας έλεγα ότι πονάω κάπου, γιατρέ, αλλά δεν είναι ούτε στα χέρια ούτε στα πόδια ούτε στην πλάτη. Πονάει η καρδιά μου.

— Η καρδιά σας;

— Ναι. Η καρδιά μου... Κι αυτό γιατί ό,τι αγαπούσα, το πλήγωσα βάνουσα, σε σημείο που δεν θέλει, πλέον, να με δει.

— Πρόκειται για κάποιο πρόσωπο, να υποθέσω;

— Ναι...

— Είναι συγγενικό αυτό το πρόσωπο;

— Πείτε το κι έτσι.

— Επικοινωνήσατε μαζί του, και δεν ανταποκρίθηκε;

— Έβαλα μια νοσηλεύτριά σας να επικοινωνήσει.

— Και περιμένετε;

— Ναι, γιατρέ... Περιμένω...

— ...Γιατί δεν επικοινωνείτε η ίδια; Τι σας εμποδίζει να το κάνετε;

— Μ' εμποδίζει... Αυτό που μ' εμποδίζει... Είναι ένα αίσθημα ντροπής... Υπόγειο... Βαθύ...

— Κάνετε κάτι για το οποίο να ντρέπεστε;

Η *Βασιλική* έμεινε, για λίγα λεπτά, να κοιτάει στο κενό. Έπειτα, πήρε, πάλι, τον λόγο και είπε...

— Γιατρέ... Ακούσατε ποτέ ότι... «*Στο δάσος πεθαίνει κανείς μονάχα από ντροπή*»;

— Ε... Νομίζω πως όχι. Δεν το έχω ακούσει.

— Κι όμως. Είναι μεγάλη αλήθεια. Μου την είπε, μια μέρα, το πρόσωπο που δεν θέλει, πλέον, να με δει.

— Στο δάσος;...

— Ναι... Σκεφτείτε τη ζωή σαν ένα πυκνό δάσος... Να εκτείνεται χιλιόμετρα μακριά από κει που βρίσκεται ένα ξέφωτο... Χάνεσαι... Και δεν βρίσκεις ποτέ τον δρόμο για να επιστρέψεις.

— Αισθάνεστε δηλαδή... Αν κατάλαβα καλά... Πως έχετε χαθεί μέσα σ' ένα δάσος, και δεν βλέπετε από πουθενά φως; Αυτό μου λέτε, *Κυρία Φιλοπούλου*;

— Μάλιστα, γιατρέ. Αυτό σας λέω. Ορθά το καταλάβατε.

— Και σ' αυτό ευθύνεται το αίσθημα ντροπής που νιώθετε;

— Ναι... Η ντροπή σε αποπροσανατολίζει... Χάνεις τον στόχο σου, και, μαζί, χάνεις και το μονοπάτι σου...

— Κατάλαβα... Κατάλαβα, *Κυρία Φιλοπούλου*. Σας ευχαριστώ πολύ που μου εκμυστηρευτήκατε τα συναισθήματά σας. Αυτό με βοηθάει να πάω κι εγώ ένα βήμα παραπέρα, και να σας πω αυτό που σκόπευα.

— Όπως;

— Αγαπητή *Κυρία Φιλοπούλου*... Ακόμη και στο πιο πυκνό και αλλοπρόσαλλο δάσος, εάν καθίσουμε για λίγο, και ηρεμήσουμε απ' τον πρώτο πανικό που προκαλεί κάθε αίσθηση απώλειας προσανατολισμού, κοιτάξουμε, ύστερα, τον ήλιο ή περιμένουμε να ξεπροβάλλει αυτός ανάμεσα από τα σύννεφα, είναι εύκολο, τότε, να προσανατολιστούμε από εξαρχής. Ο ήλιος βγαίνει, πάντα, από την ανατολή, και δύει, πάντα, από τη δύση. Κανείς δεν μπορεί ν' αλλάξει αυτή τη συνθήκη... Ούτε καν η ντροπή.

Τα μάτια της καθηγήτριας γέμισαν, στη στιγμή, δάκρυα...

— Είστε έξυπνη και καλλιεργημένη γυναίκα, πέρα από όμορφη. Δεν χρειάζεται εγώ να σας το πω. Γνωρίζετε πολύ καλά τα τέσσερα σημεία του ορίζοντα. Θέλω, λοιπόν, να μου υποσχεθείτε ότι θα ξαναβρείτε, σύντομα, τον προσανατολισμό σας... Μέσα στο δάσος.

Χτύπησε φιλικά το χέρι της και σηκώθηκε απ' το κρεβάτι...

— Εγώ... Σας υπόσχομαι πως θα κάνω ό,τι περνάει απ' το χέρι μου για να συμβεί αυτό. Είμαι σίγουρος, όμως, ότι το ίδιο θα κάνετε κι εσείς...

[...]

Η Άρτεμις αισθάνθηκε ότι είχε έρθει, πια, η ώρα να γεμίσει και να κλείσει σ' ένα μπουκάλι όλη τη σοφία, την αγάπη και την απλοχεριά μιας νεκρής, αλλά, ταυτόχρονα, τόσο ζωντανής, όσο ποτέ, ύπαρξης...

«Αγαπημένη μου, Κυρία Τερέζα

Από τότε που κατάλαβα τον εαυτό μου, είχα, πάντα, συντροφιά μου, όχι μια αγία, αλλά μια αρχαία θηλυκή θεότητα. Αυτή που φέρει και το όνομά μου, τη θεά Άρτεμις. Εκείνη κυνηγούσε ελάφια, μέσα σε απέραντα ρουμάνια. Εγώ κυνηγούσα χίμαιρες, μέσα σε στίχους ποιημάτων που διάβαζα ή που έγραφα μοναχή μου. Εκείνη έφερε το προσωνύμιο μιας θεάς. Εγώ, πάλι, αυτό μιας ποιήτριας. Δεν ξέρω αν μια ποιήτρια κρύβει μέσα της μια θεά ή το αντίθετο, αν μια θεά κρύβει μέσα στην ψυχή της μια ποιήτρια ...

» Σ' αυτή τη διττή σχέση μου με τα πράγματα, έχτισα όλο μου το «είναι». Έβαλα ψήγματα εγωισμού. Κυρίως, όμως, έβαλα τα νάματα του πάθους και του ενθουσιασμού...

» Η αμαρτωλότητα, Κυρία Τερέζα, δεν είναι μια πράξη, είναι μια παρά φύσιν συνθήκη, πρωτίστως. Έτσι την έβλεπα, κι έτσι θέλω να την βλέπω, πάντα. Όταν χάσεις το τόξο, τα βέλη και την ευστοχία σου στη ζωή - έχεις χάσει τον Θεό σου όπως θα λέγανε κάποιοι θεοσεβούμενοι - τι νόημα έχει, τότε, να ζεις, ξαστοχώντας σε κάθε σου βήμα;

» Είμαι τόσο κοντά, και τόσο μακριά απ' το να σας αγγίξω. Ακούω, κάθε μέρα, τη φωνή σας... Κι αυτή με γυρίζει στο χθες... Στις στιγμές εκείνες που διαβάζατε φωναχτά το θεατρικό μου κείμενο στους ηθοποιούς σας, προσπαθώντας να τους δείξετε την αλήθεια ή το ψέμα, την υπερβολή ή το μέτρο που έκρυβαν οι σελίδες του, σκανδαλίζοντας με τη σκαμπρόζικη ποιητικότητά τους! Αυτά που προσπαθήσατε, εκ των υστέρων, να δείξετε και σε μένα, και που ξεπερνούσαν την υποχρέωση ενός απλού μαθήματος θεάτρου...

» Έχω πολλά να θυμάμαι από εσάς, κι ακόμα περισσότερα που πρέπει να ξεχάσω, για να προχωρήσω... Φοβάμαι να σας πω ότι σας αγάπησα πολύ, γιατί αυτό φανερώνει μια «στιγμή», ενώ η Αγάπη είναι αιώνια και διαχρονική...

» Το όχημά μου για την αιωνιότητα, καλή κι αγαπημένη μου Κυρία Τερέζα, είναι, σήμερα, αυτό το μπουκάλι, που κλείνω μέσα του

το γράμμα μου, για να το πάρει το κύμα και να το βγάλει σ' όλους εκείνους που δεν ξέχασαν ποτέ να κοιτάνε τη θάλασσα και να ονειρεύονται...

Καλό σας ταξίδι,
Άρτεμις Βαγιάννη
Φλεβάρης 2020»

Τύλιξε το χαρτί και το έβαλε μέσα στο διακοσμητικό μπουκάλι που είχε αγοράσει σ' ένα από τα καλοκαιρινά της ταξίδια σε ελληνικά νησιά.

Στάθηκε, για λίγα λεπτά ακόμη, να κοιτάζει την παγωμένη ηρεμία της θάλασσας, που κάπως την ζέσταιναν οι λιγοστές αχτίνες του ηλίου, ξεμυτώντας ανάμεσα από πυκνά, χειμωνιάτικα σύννεφα... Ύστερα, πέταξε με δύναμη, όσο πιο μακριά μπορούσε, το μπουκάλι.

Το είδε να κλυδωνίζεται και να παλινωδεί μεσ' την παλινωδία των κυμάτων, και σκέφτηκε, για άλλη μια φορά, ότι μέσα στην παλινωδία των κυμάτων περνάει όλη μας η ζωή. Περισσότερο σαν ένα μπουκάλι που ταλαντεύεται, όπως μία κιβωτός, παρά σαν ένα εκκρεμές, μονότονο κι ανιαρό, που πάει κι έρχεται, χωρίς σκοπό κι αιτία...

«Έχω σκοπό κι αιτία, αγέρωχη θεά μου... Έχω σκοπό κι αιτία... Θα τα καταφέρω.»

Ψιθύρισε, και άφησε τον χρόνο να περάσει τη φωνή της, σαν χοάνη μαγική, μέσα στον αβαθή πυθμένα της θάλασσας και της αιωνιότητας...

[...]

«...Κοιτάζετε πώς έχουν τα πράγματα, ωραία μου Κυρία. Θέλω μια χάρη να ζητήσω από εσάς. Αν είναι οι στίχοι, οι ολάνθιστοι, σε λίκνο να κοιμούνται, ας μιλήσουμε τότε με λόγο πεζό οι δυο μας.

Η κολακεία είναι σαν ένα ποτήρι μπράντι. Το πίνεις... Και μετά; Μετά, δεν απομένει παρά μονάχα μια πικρίλα, που, με τσιγάρο και καπνούς, συχώριο θες να την εκάνεις.

Θέλω να πω – και μη με τυραννάτε! – πως, αν με γούστο και ανατροφή, με συμπονάτε τώρα, καλώς αυτή σας τη συμπόνια να δεχτώ!

Όμως, εγώ, στης Τέχνης μου το σώμα, άλλα από τα δικά μου χέρια δεν βάζω. Μήτε και την ανάσα σας αυτή, που, με θυμάρι και με δούσμο, την προσφέρετε σε μένα - μήτε κι αυτή δεν το μπορώ να την αντέξω!

Πώς κουδουνίζει μια γαϊδούρα σε τρελό πανηγυράκι; Κι, από τα φώτα, το παιδί το βλέμμα περιστρέφει; Έτσι και μένα τα ματάκια μου, στην πονηριά, τα έχω εξασκήσει, για να γυρίζουν πέρα-δύθε, καμωμένα...

Όμως... Όμως, ξεχάστε, τώρα, όσα έχω πει. Μον' τις προθέσεις σας, στην αφεντιά μου, φανερώστε. Δεν είναι ο κάβουρας που έχει το ζουμί. Και, μεσ' το ψέμα, την αλήθεια παραδώστε...»

Η Βασιλική είχε το κείμενο πάνω στα γόνατά της και καθόταν σε μια πολυθρόνα δίπλα στο παράθυρο. Ήταν μια ηλιόλουστη μέρα. Ο φλεβάρης είχε μπει δυναμικά και, παρά το ότι ήταν ακόμη χειμώνας, είχε αρχίσει, δειλά-δειλά, να μοιράζει άνοιξη.

Ο μελαχρινός άντρας, με το γλυκό πρόσωπο και την άσπρη ποδιά, καθόταν σε μια καρέκλα, αντικριστά. Άκουγε με προσοχή, βυθισμένος στον τόνο της φωνής της καθηγήτριας και το ψέλλισμα των χειλιών της...

Κάποια στιγμή, η Βασιλική έκανε μια παύση, και, τότε, αυτός βρήκε την ευκαιρία να την ρωτήσει:

— Ωραίο θεατρικό κείμενο. Ιδιαίτερο. Σχεδόν έμμετρο. Μου είπατε ότι το έγραψε το πρόσωπο που περιμένετε; Η Άρτεμις;

Η Βασιλική κούνησε το κεφάλι, και έγενεψε ένα «Ναι».

— Μάλιστα... Και αυτή η “γαϊδούρα σε τρελή πανηγυράκι”... Ποια είναι;

— ...Φοβάμαι πως ήμουν εγώ, γιατρέ, απάντησε, μετά από μια μικρή παύση, η καθηγήτρια.

— Α! έβαλε τα γέλια ο ψυχίατρος. Εσείς, «γαϊδούρα»; Και σε «πανηγύρι»; Λίγο δύσκολο! Δεν μπορώ να το πιστέψω αυτό, Κυρία Φιλοπούλου!

Ο γοητευτικός άντρας προσποιήθηκε τον άνετο, για να την κάνει να «ανοιχτεί» και να του μιλήσει...

Το ωραίο πρόσωπο της Βασιλικής σκοτείνιασε. Κάθε φορά που η συζήτηση πήγαινε στην Άρτεμις, αμέσως κυριευόταν από μια ανεξήγητη, βαθιά μελαγχολία και σιωπή, γεγονός που δεν έλαθε, φυσικά, της προσοχής του γιατρού της...

— Για την *Άρτεμις*... Μετά από κάμποσους μήνες... Είχα γίνει μια «γαϊδούρα», που την κολάκευα, απλά, για να της κάνω κακό, απάντησε θλιμμένα, και έγειρε τα μάτια της στο πάτωμα.

Ο γιατρός σκέφτηκε ότι αυτό το θεατρικό κείμενο θα τον βοηθούσε, σίγουρα, να βγάλει αρκετά συμπεράσματα για την παράξενη σχέση των δύο γυναικών. Σηκώθηκε, λοιπόν, και μετακίνησε το κάθισμά του λίγο πιο κοντά της...

— *Κυρία Φιλοπούλου*... Θα σας κάνω μια ερώτηση, που είμαι υποχρεωμένος να σας την κάνω.

Εκείνη σήκωσε τα μάτια της και τον κοίταξε έντονα, περιμένοντας την ερώτησή του...

— Είχατε, στο παρελθόν, κάποια ερωτική εμπειρία με γυναίκα;

— Όχι. Ποτέ.

— Με την... *Άρτεμις*... Παρόλο αυτά. Αισθανθήκατε ποτέ κάποια ερωτική έλξη;... Θέλω να είστε ειλικρινής μαζί μου. Είμαι ο γιατρός σας.

— Ναι... Ίσως... Μερικές φορές.

— Μερικές φορές; Ή, μήπως, από την αρχή της γνωριμίας σας;

— ...Γιατί με ρωτάτε, γιατρέ;

— Γιατί, *Κυρία Φιλοπούλου*, τόσα ενοχικά σύνδρομα έχουν μόνον οι ερωτευμένοι.

— Είμαι ερωτευμένη με την Ποίηση, αν αυτό σας βοηθάει κάπως. Η *Άρτεμις* είναι ποιήτρια.

— Πώς την γνωρίσατε;... Θέλετε να πιάσουμε το νήμα απ' την αρχή;

Εκείνη κοντοστάθηκε για λίγο, αμφιταλαντευόμενη ανάμεσα στο να πει «Εντάξει» ή στο να πει «Δεν θέλω». Τελικά, επέλεξε το πρώτο...

— Εντάξει, γιατρέ. Τη γνώρισα σε μια βιβλιοπαρουσίαση. Παρουσίαζε τη νέα της ποιητική συλλογή.

— Είχατε βρεθεί τυχαία εκεί;

— Όχι... Είχα πάει σκόπιμα για να την γνωρίσω.

— Γιατί;

— Γιατί... Είχα διαβάσει στο παρελθόν κάποια ποιήματά της και μου είχαν κάνει ιδιαίτερη εντύπωση.

— Μόνο γι' αυτό;

— Και γιατί...

- Πείτε μου, σας παρακαλώ, *Κυρία Φιλοπούλου*.
- Γιατί, όπως φαντάζομαι ότι το γνωρίζετε, η *Αρτεμις*... Μεγάλωνε το παιδί μου.
- Είχατε ένα νόθο παιδί;
- Ναι.
- Ξέρατε, λοιπόν, ότι η *Αρτεμις* ήταν ανάδοχη μητέρα του γιου σας;
- Το γνώριζα απ' την πρώτη στιγμή.
- Εκείνη το γνώριζε ότι είστε η φυσική μητέρα του παιδιού;
- Στην αρχή, όχι. Το έμαθε λίγους μήνες αργότερα, κι όχι από μένα.
- Αυτό δεν σας έκανε να την μισείτε;
- Όχι... Αντιθέτως.
- Αντιθέτως, τι;
- Μ' έκανε να την... αγαπώ.
- Σε τι αποβλέπατε από αυτή τη γνωριμία, *Κυρία Φιλοπούλου*; Να την εκβιάσετε, κάποια στιγμή, για να διεκδικήσετε το παιδί σας και να το πάρετε πίσω;
- Όχι! Όχι! Δεν είχα αυτό το σκοπό!
- Αλλά;
- Ήθελα... Ήθελα να ζήσουμε μαζί... Οι τρεις μας... Η *Αρτεμις*... Ο *Σέργιος*... Κι εγώ. Ήθελα να έχω... Μια οικογένεια.
- Ακολούθησε σιωπή. Ένα πέπλο αμηχανίας, σαν να έπεσε, ξαφνικά, και σκέπασε τα πάντα μέσα στο λευκό δωμάτιο. Τον λόγο πήρε, ξανά, ο γιατρός...
- *Κυρία Φιλοπούλου*... Δυο γυναίκες, σ' ένα σπίτι, να μεγαλώνουν μαζί ένα παιδί, υπονοεί και ένα *άλλου είδους δέσιμο*. Φαντάζομαι ότι μπορείτε να το αντιληφθείτε αυτό.
- Φυσικά. Το αντιλαμβάνομαι.
- Εξακολουθείτε, επομένως, να πιστεύετε ότι δεν ήσασταν ερωτευμένη με την *Αρτεμις*;
- Δεν ήμουν ερωτευμένη με τον τρόπο που το εννοείτε εσείς, γιατρέ.
- Δηλαδή; Εξηγείστε μου, σας παρακαλώ.
- Δεν θα κοιμόμουν ποτέ σ' ένα κρεβάτι με την *Αρτεμις*. Ούτε θα έκανα ποτέ έρωτα μαζί της. Όμως... Ένωθα... Μια πληρότητα και μια ευτυχία, όταν ήμουν κοντά της.

— Αυτή την πληρότητα και την ευτυχία, δεν την αισθανθήκατε ποτέ με κάποιον άντρα;

— Νόμισα ότι την είχα αισθανθεί κάποτε... Με κάποιον.

— Με τον άντρα που σας άφησε έγκυο, *Κυρία Φιλοπούλου*;

— Ναι... Μ' εκείνον τον άντρα.

— Μετά από εκείνον τον άντρα... Τον πατέρα του παιδιού σας... Δεν υπήρξε άλλος άντρας στη ζωή σας, που να σας συγκινήσει; Είστε, αντικειμενικά, μια πολύ όμορφη γυναίκα. Θα μπορούσατε να έχετε τον οποιοδήποτε άντρα.

— Γιατρέ... Δεν είχα, ποτέ, ιδιαίτερα καλές επιδόσεις στο σεξ! μειδίασε ειρωνικά.

— Συγγνώμη, αν σας πρόσβαλλα. Δεν εννοούσα κάτι τέτοιο.

— Δεν αισθάνθηκα να χτυπάει η καρδιά μου για κάποιον άλλο άντρα. Ελπίζω να σας κάλυψα.

— Φυσικά. Σας ευχαριστώ πολύ, *Κυρία Φιλοπούλου*.

Ο γιατρός σηκώθηκε απ' το κάθισμα και έβαλε την καρέκλα στη θέση της.

— Δεν θέλετε να μάθετε κάτι άλλο για τη ζωή μου; τον ρώτησε εκείνη, βλέποντας την αμηχανία και τον δισταγμό του να συνεχίσει...

— Δεν θέλω να σας κουράσω άλλο. Νομίζω πως είπαμε αρκετά για σήμερα. Θα συνεχίσουμε αύριο με την ανάγνωση του θεατρικού κειμένου. Αν, βέβαια, το θέλετε κι εσείς. Τι λέτε;

— Το θέλω.

— Καλή ξεκούραση, *Κυρία Φιλοπούλου*.

Πήρε το χέρι της και το έκλεισε μέσα στη ζεστή παλάμη του...

— Ευχαριστώ, γιατρέ. Για όλα.

Φτάνοντας στην πόρτα, γύρισε το κεφάλι του και κοίταξε, ξανά, την ασθενή του...

— Όλα θα πάνε καλά, *Κυρία Φιλοπούλου*. Μην ανησυχείτε...

[...]

Η *Αρτεμис* ανέβηκε την ξύλινη σκάλα που οδηγούσε στην κρεβατοκάμαρα της εξοχικής της κατοικίας. Τράβηξε τη βαλίτσα της, που την είχε βάλει κάτω απ' το κρεβάτι. Άνοιξε το φερμουάρ και, με προσεχτικές κινήσεις, άρχισε να τοποθετεί τα ρούχα που είχε

βγάλει τις τρεις περίπου εβδομάδες που είχε περάσει στην ερημική παραλία, κοιτάζοντας τη θάλασσα και κάνοντας περιπάτους δίπλα στην ακτή.

Μέσα σ' αυτές τις μέρες, είχε αποχαιρετήσει τους δικούς της, κάνοντας το μνημόσυνό τους, με σύννεργά της τον άνεμο, τη βροχή και τον κήπο με τις ψηλές ακακίες. Είχε, επίσης, ξεπροβοδίσει την *Κυρία Τερέζα* στο μεγάλο της ταξίδι από αυτή τη ζωή, είχε μιλήσει με τα έπιπλα και τα αντικείμενα του σπιτιού της, με τα γλαροπούλια που έκραζαν το πρωί, και είχε καταφέρει να κουρέψει το ατίθασο χορτάρι, συμμαζεύοντας κάπως τον επιβλητικό κήπο. Ήταν ώρα, πλέον, να φύγει και να επιστρέψει στην πόλη. Εκεί όπου ανήκε. Χαμένη από όλους και από όλα, για αρκετό καιρό, είχε, ωστόσο, «ανακαλύψει» πράγματα, που δεν θα τα είχε βρει διαφορετικά...

Τα ξύλα στο τζάκι είχαν σβήσει από ώρα, μ' εκείνη να έχει μαζέψει και να έχει πετάξει τις στάχτες. Έκλεισε τη βαλίτσα και κατέβηκε τη σκάλα, για να βρεθεί, και πάλι, στο σαλόνι. Το ψυγείο άδειο, τα σκουπίδια πεταγμένα στον κάδο απορριμμάτων... Ήταν έτοιμη.

Κλείδωσε την εξώπορτα και βγήκε έξω στον κήπο, κρατώντας τη βαλίτσα της στο χέρι. Στάθηκε κάτω απ' τις αιωνόβιες ακακίες, και αισθάνθηκε ότι η *θεά της* την κοιτούσε κρυμμένη πίσω απ' τον κορμό του δέντρου, εκεί ακριβώς όπου είχε κλάψει, την πρώτη ημέρα που είχε έρθει εδώ. Την είδε να έχει κρεμασμένη στον ώμο της τη φαρέτρα της με τα βέλη, και το τόξο στο χέρι, αλλά δεν είχε καθόλου το επικριτικό βλέμμα της πρώτης μέρας. Στα χείλη της σχηματίζονταν, τώρα, ένα αινιγματικό, σαρδόνιο χαμόγελο, γεμάτο μυστήριο. Μάλλον ικανοποίησης, και όχι απογοήτευσης.

Η *Αρτεμις* φόρτωσε τη βαλίτσα στο αυτοκίνητό της. Της έμενε να κάνει κάτι ακόμα. Η γριά επιστάτρια, που παρακολουθούσε κάθε της κίνηση, όλο αυτό τον καιρό, στην αρχή εντελώς αδιάκριτα και αργότερα ελαφρώς συγκεκαλυμμένα, στεκόταν, λίγα μέτρα πιο πέρα, και την κοίταζε. Προχώρησε προς το μέρος της και έτεινε το χέρι της προς χαιρετισμό...

— Φεύγω, *Κυρά-Γεωργία*.

— Στο καλό, κορίτσι μου. Να προσέχεις.

— Να *ρίχνετε κανένα βλέφαρο* στο σπίτι, *Κυρά-Γεωργία*, όσο θα λείπω.

— Μην ανησυχείς, κόρη μου. Θα προσέχω το σπίτι. Καλό σου ταξίδι.

Κάτι στη στάση της ηλικιωμένης, κάτι στο βλέμμα της... Η Άρτεμις διείδε μια προσπάθεια μετάνοιας, μαζί και με ίχνη συγκίνησης «Αυτό και μόνο είναι αρκετό» μουρμούρισε τη στιγμή που, αποχαιρετώντας τη θάλασσα, πάτησε, με το πόδι της, ελαφρά, το γκάζι...

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Όταν ο ψυχίατρος έφυγε από το δωμάτιο, η *Βασιλική* ένιωσε να αλαφρώνει η ψυχή της από ένα βάρος που πίεζε το στήθος της και έκανε την αναπνοή της να *κόβεται* στα δύο.

Οι σκηνές ήταν πολλές. Πολλές και ανάκατα δοσμένες στου νου τη φόρμα. Ασύνδετες μεταξύ τους, η μία με την άλλη. Κάπως έπρεπε να τις συνδέσει, τώρα που είχε μείνει μόνη. Να τις συναρμολογήσει. Να τις ταιριάξει κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να βγάλει, μετά, ένα συμπέρασμα. Αν κατέληγε κάπου, ίσως τα πράγματα να γινόταν ευκολότερα.

Πόσο καιρό γνώριζε την *Άρτεμις*; Είχε περάσει κοντά ένας χρόνος και κάτι μήνες. Πόσο καιρό ήταν μακριά της; Περίπου δύο μήνες και κάτι μέρες. Πώς ένιωθε τότε που ήταν μαζί της; Υπέροχα. Πώς ένιωθε τώρα που οι δρόμοι τους είχαν χωρίσει με άσχημο τρόπο; Χάλια. Άρα τι έμενε να κάνει; Να επανενώσει αυτούς τους δρόμους. Να επανασυνδέσει αυτές τις διαδρομές. Πώς όμως; Ποιο θα ήταν το σημείο επανένωσης ανάμεσά τους;

Φυλλομετρώντας στα γόνατά της το θεατρικό έργο και ξεδιπλώνοντας τις σελίδες του, το μάτι της έπεσε τυχαία στη λέξη «διακύβευμα»...

«Ωραία λέξη και με πλούσιο περιεχόμενο» σκέφτηκε η *καθηγήτρια των δασών*.

Η *Άρτεμις*, σαν ποιήτρια που ήταν, συνήθιζε να χρησιμοποιεί, στον γραπτό αλλά και στον προφορικό της λόγο, ωραίες και ηχηρές λέξεις. Αυτός ήταν και ο λόγος που είχε καταφύγει στη συγγραφή ενός έμμετρου θεατρικού έργου, που θύμιζε περισσότερο ποίημα μια άλλης, ρομαντικής εποχής παρά ένα πεζό, μοντέρνο κείμενο. Ότι και να έκανε η *Άρτεμις*, παρέμενε, πάντα, μια ποιήτρια!

«Διακύβευμα», λοιπόν... Σκέφτηκε. Ποιο να 'ναι, όμως, το μεγαλύτερο *διακύβευμα* για τους ποιητές; Μήπως η δόξα; Η καταξίωση; Η αγάπη του κόσμου; Η κατανόηση των στίχων που γράφουν; Ή, μήπως, η «λοξή» πραγματικότητα που βιώνουν, και που θέλουν να την φέρουν στα μέτρα τους, «ισιώνοντάς» την;

«Ισιώνοντάς» την... Σάμπως να ήθελε κι η *Αρτεμις* να *ισιώσει τα πράγματα*, κι αυτό να αποτέλεσε την αιτία για να γράψει αυτό το θεατρικό; Σ' αυτή την περίπτωση, το εν λόγω *διακύβευμα* θα ήταν, πολύ πιθανόν, η διάθεση της *ποιήτριας* να διορθώσει το «στραβό» που έβλεπε όλους αυτούς του μήνες που συγκατοικούσε μαζί της, και *μοιράζονταν* τον *Σέργιο* οι δυο τους.

Υπήρχε, επομένως, μεγάλη πιθανότητα, στο θεατρικό της κείμενο, να κρυβόταν το κλειδί με το οποίο θα άνοιγε η *Βασιλική* την κερκόπορτα του *ναού της Αληθείας*. Έπρεπε να βρει αυτό το κλειδί και να ξεκλειδώσει κάθε κρυφό νόημα, κάθε κρυφή έννοια του κειμένου, που θα φανέρωνε και τις σκέψεις, τις προθέσεις, και τα συναισθήματα της *ποιήτριάς της*...

Ο γιατρός της, κάτι είχε καταλάβει, γι' αυτό και την έβαζε να του διαβάζει κομμάτια από το έργο. Γι' αυτό και ήθελε να συνεχίσουν την ανάγνωση. Πώς δεν το είχε σκεφτεί πρωτότερα;

Η *Αρτεμις* είχε γράψει ένα θεατρικό έργο – δήθεν με την παρότρυνση της συγχωρεμένης, της *Κυρίας Τερέζας* - αλλά, κατ' ουσίαν, ήταν σαν να εξομολογούνταν, στη «συγκάτοικό» της και στο κοινό της, ότι τα πράγματα παρά είχαν «στραβώσει», και έπρεπε να τα «ισιώσει» κάποιος, με κάθε τίμημα, ακόμη και αν γινόταν, *αυτός ο κάποιος*, ένα *σκάνδαλο!*

Και να, τώρα, το τίμημα και το σκάνδαλο... Ένα αποστειρωμένο δωμάτιο ψυχιατρικής κλινικής. Ένας θάλαμος γεμάτος ασθενείς. Μια αηδιαστική μυρωδιά ψυχικού θανάτου. Ένας πόνος. Μια κραυγή απελπισίας...

«Δεν θέλω να σαπίσω εδώ μέσα» συνέχισε τις σκέψεις της η καθηγήτρια. «Θέλω να βγω έξω. Ν' αναπνεύσω... Να συνεχίσω τη ζωή μου.

Ο μικρός *Σέργιος* είχε επιστρέψει στο ίδρυμα, το οποίο ανέλαβε και πάλι την κηδεμονία του. Η *Αρτεμις*, μετά από όλα όσα συνέβησαν, κρίθηκε «ακατάλληλη». Η ίδια, πάλι, είχε κριθεί ως «ακατάλληλη», απ' την πρώτη στιγμή που έφερε αυτό το παιδί στον κόσμο.

Παρά τον μανδύα της επιστημοσύνης, τον οποίο φορούσε για χρόνια, ως καθηγήτρια πανεπιστημίου, η *καταλληλότητα* και η *ακαταλληλότητα* ήταν, πάντα, στο μυαλό της, δύο έννοιες πολύ ρευστές, όπως ένα παχύρευστο υγρό...

«Άλλοτε, η *παχιά* του σύσταση σε *κρατάει*, και άλλοτε η *ρευστό-*

τητά του σε παρασέρνει, κάνοντάς σε να γλιστράς σε μονοπάτια που δεν ξέρεις» συνέχισε τον μονήρη διάλογο με τον εαυτό της.

Κάπως έτσι κρατήθηκαν, αρχικά, οι τρεις τους, για να γλιστρήσουν έπειτα και να πέσουν στο χώμα, από όπου δεν είχε σηκωθεί κανένας τους, μέχρι σήμερα.

Όμως... Τι νόημα έχουν αυτές οι δύο έννοιες, καταλληλότητα και ακαταλληλότητα, όταν υπάρχει μια τρίτη, που τα εξυψώνει όλα στα ουράνια, κοινωνώντας με το Θεό, και όχι γλιστρώντας μέσα στον βούρκο και τις λάσπες μιας επίγειας αυταπάτης;

Όταν υπάρχει η *Ποίηση!*

Τώρα που τα ξανασκεφτόταν όλα, ήθελε να είναι, τουλάχιστον, ευγενής με τα αισθήματά της. Αυτό που την είχε ενώσει με την *Αρτεμις* δεν ήταν ο *Σέργιος*. Ήταν η *Ποίηση!* Ο *Σέργιος* ήταν η αφορμή. Ήθελε, στο πρόσωπο της *Αρτεμις*, να γνωρίσει τον άνθρωπο που έγραφε αυτά τα ποιήματα, και, ύστερα, να γνωρίσει και τη γυναίκα που είχε αναλάβει να μεγαλώνει το παιδί της! Αυτό προσπάθησε, πριν από λίγο, να εξηγήσει στον γιατρό της, αλλά δεν ήταν σίγουρη αν αυτός το κατάλαβε...

Ο υπαρξιακός πόνος απ' την απώλεια της *Ποίησης* και του *Θεού* είναι πολύ μεγαλύτερος απ' τον γήινο πόνο που γεννάει η απώλεια ενός παιδιού. Ακόμη και του ίδιου σου του παιδιού. Αν οι άνθρωποι ήταν ειλικρινείς με τον εαυτό τους, και όχι τόσο εγωιστές και κτητικοί με την ίδια τη ζωή, θα κατέληγαν σ' αυτή τη «διαπίστωση», που είχε καταλήξει κι εκείνη τώρα.

Μπορεί να είχε εγκαταλείψει ένα παιδί. Ναι. Ήταν ένοχη. Πρώτη αυτή είχε δικάσει και είχε καταδικάσει τον εαυτό της στο δικαστήριο της συνείδησής της. Μέσα της, όμως, σκιρτούσε, πάντα, κάτι... Δεν το είχε χάσει εντελώς. Ευτυχώς. Και σ' αυτό, την είχε βοηθήσει να το ξαναβρεί η *χαμένη της ποιήτρια*, η *Αρτεμις*. Έπρεπε, λοιπόν, να τη βρει και τη φέρει, πάλι, πίσω. Κοντά της...

[...]

Η *Αρτεμις*, φτάνοντας στην πόλη, δεν πήρε τον γνωστό δρόμο που οδηγούσε στο σπίτι της. Επέλεξε άλλη κατεύθυνση.

Η νεαρή γραμματέας που της είχε μιλήσει στο τηλέφωνο, πριν από δυο μέρες, με ταραγμένη φωνή, ήταν αρκετά σαφής:

— *Κυρία Βαγιάννη... Μόνον χαρά θα δώσετε στην ασθενή μας, με την επίσκεψή σας...*

Ποιος δεν θέλει να «χαροποιήσει», με την επίσκεψή του, έναν ασθενή; Ακόμη και τον εχθρό του, αν μπορεί να τον κάνει ευτυχισμένο, θα τον επισκεφτεί στο δωμάτιο ενός νοσοκομείου!

Είχε πάρει την απόφασή της, όση ώρα οδηγούσε στον δρόμο της επιστροφής από την εξοχική της κατοικία. Είχε έρθει το πλήρωμα του χρόνου να *σπάσει* τα δεσμά της *ερημιάς* της... Την καλούσε η *Βασιλική*. Την καλούσε ο μικρός *Σέργιος*. Την καλούσαν οι φίλοι της. Την καλούσε ο *Σώζος*. Την καλούσε η ίδια η ζωή...

Στη ρεσεψιόν, ζήτησε να μάθει τον όροφο. Μόλις άνοιξε η πόρτα του ασανσέρ, βρέθηκε ακριβώς απέναντι από τον αριθμό 173, που της είχε αναφέρει η *Βασιλική*, στο γράμμα της...

«*Το 173 είναι ο τυχερός μου αριθμός*» της είχε πει η *καθηγήτρια των δασών*, αναφερόμενη στον αριθμό του δωματίου της.

Η *Αρτεμис* δεν ήταν από τους ανθρώπους που πίστευαν στην Τύχη. Μπορεί να πίστευε στους αριθμούς, όχι, όμως, στην Τύχη. Ένας αριθμός κλείνει μέσα του μια νομοτελειακή συνθήκη. Έτσι και η Τύχη δεν ήταν, για την *ποιήτρια*, παρά μια λογική συνάφεια *αιτίας και αιτιατού*...

«Την Τύχη μας την φτιάχνουμε μόνοι μας. Με βάση την προσωπικότητά μας. Όπως και τους στίχους ενός ποιήματος τούς γράφουμε μόνοι μας» συνήθιζε να λέει στο κοινό της, που την παρακολουθούσε στις βιβλιοπαρουσιάσεις των έργων της. «Το γράφουμε αυτό το ποίημα, όπως ο *Αϊνστάϊν* έγραψε τη *θεωρία της σχετικότητας*. Με *ανοιχτή καρδιά, πλέρια φαντασία* μπροστά στο *μυστήριο*, και κάμποσες *μαθηματικές εξισώσεις*, που μπορεί να βάλουμε άλλους να τις λύσουν για μας. Αυτό είναι και το *διακύβευμα* της ζωής...»

Χτύπησε δυο φορές την πόρτα και, ύστερα, άνοιξε και μπήκε μέσα στο δωμάτιο.

Η *καθηγήτρια των δασών* καθόταν σε μια πολυθρόνα, στραμμένη ελαφρώς προς το παράθυρο, και, ακριβώς, απέναντί της, σε μια καρέκλα, καθόταν ένας γοητευτικός άντρας, γύρω στα πενήντα, με άσπρη ποδιά. Κάτι του διάβαζε, με τη βαθιά φωνή της, κι εκείνος την άκουγε, χωρίς να χάνει λέξη, *κρεμασμένος* απ' τα χείλη της...

«Ωραίο ζευγάρι» σκέφτηκε η *Αρτεμис*, που κάθε ερωτικό ενστα-

ντανέ γινόταν και ένας στίχος σε ποίημά της...

Βλέποντας την η *Βασιλική*, έτσι αναπάντεχα μπροστά της, άφησε το θεατρικό κείμενο να γλιστρήσει απ' τα δάχτυλά της και να πέσει πάνω στα γόνατά της, κάνοντας και τον γοητευτικό άντρα να στρέψει το βλέμμα του προς την πόρτα...

Μόλις, όμως, το γνώριμο, γλυκό χαμόγελο της *Άρτεμις* σχηματίστηκε στα χείλη της, ένδειξη ότι τα πράγματα είχαν μπει, πλέον, στον «ίσιο» δρόμο, η καθηγήτρια, συγκινημένη, ψέλισσε:

— *Ποιήτρια... Ήρθες;...*

— *Ναι, Βασιλική. Ήρθα...*

ΤΕΛΟΣ

